

ELENA VAITA

LIELĀ CĪŅA

NOTIKUMI, KURI IZMAINĪS TAVU NĀKOTNI

LIELĀ CĪŅA

ELENA VAITA

Information about this Book

Overview

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

About the Author

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

Further Links

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)
[About the Ellen G. White Estate](#)

End User License Agreement

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby.

Further Information

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate at

mail@whiteestate.org. We are thankful for your interest and feedback and wish you God's blessing as you read.

Priekšvārds

Šī grāmata, mīļo lasītāj, nestāstīs mums, ka pasaulē valda grēks, ciešanas un posts. To mēs visi ļoti labi zinām. Tā mūs nemācīs, ka starp gaismu un tumsību, taisnību un netaisnību, dzīvību un nāvi pastāv nesalīdzināma cīņa. Par to mēs esam stipri pārliecināti, un mēs zinām arī, ka mēs paši ņemam dzīvu dalību šinī cīņā.

Bieži mostas mūsu sirdīs vēlēšanās, vairāk saprast šo lielo cīņu. Kā gan tā izcēlusies, jeb vai tas tā bijis visos laikos? Uz kādiem iemesliem atbalstās šīs ārkārtīgi savādās cīņas gaita? Kādu stāvokli es ieņemu šinī cīņā? Cik lielā mērā esmu par to atbildīgs? Vai tas man par labu vai ļaunu, ka bez savas vēlēšanās esmu pasaulē?

Vai varam kaut ko zināt, kādu virzienu šī cīņa ņems un kāds būs gala iznākums? jeb cik ilgi tā turpināsies un kad nobeigsies? Vai mūsu zeme nogrims drausmīgos bezsaules, ledainos, mūžīgas nakts dziļumos, kā māca daži mācītie vīri? jeb vai to gaida labāka nākamība, kad to apstaros dzīvības saules stari un iesildīs Dieva mūžīgā mīlestība?

Tad tuvojamiem jautājumam: Kā var šī cīņa manā paša sirdī, cīņa starp mīlestību un patmīlestību, nobeigties ar labā uzvaru un palikt izšķirta uz visiem laikiem? .Ko par to saka grāmatu grāmata? Ko Dievs mums māca šinī jautājumā, kas taču katrai dvēselei no vislielākā svara?

Šādi un līdzīgi jautājumi mums tuvojas no visām pusēm. Tie vienmēr no jauna paceļas mūsu dvēselē un pieprasa noteiktu atbildi. Bet tas Dievs, kas mūsu sirdī modinājis dziņu pēc kā labāka, ilgas pēc patiesības, droši vien neatraus mums nepieciešamo atbildi, jo «Kungs, Kungs neko nedara, kad viņš savu noslēpumu neparāda saviem kalpiem, tiem praviešiem.»

Tā, mīļo lasītāj, šī grāmata palīdzēs katrai rūpju pilnai dvēselei, nākt pie visu šo jautājumu apmierinošas atbildes. Tā sarakstīta no kāda, kas pats baudījis un atradis, ka Dievs tiešām ir labs, kas savienības dzīvē ar Dievu un viņa vārdus pētot ir piedzīvojis, ka

[10]

Dieva noslēpumi ir pie tiem, kas viņu bīstas, un ka viņš tiem liek zināt viņa derību.

Priekšā stāvošais darbs ved mūsu acu priekšā ievērojamākos, svarīgākos un mācību pilnākos notikumus, kas norisinājušies beidzamos divdesmit gadu simteņos baznīcas un pasaules vēsturē.

Grāmata iesākas, pasniedzot aprakstu un apspriedumus par beidzamiem notikumiem Jeruzālemes, Dieva izredzētās pilsētas, vēsturē, kas pirms savas liktenīgās stundas bija atmetuse Golgatas sāpju vīru, to, kas visu atstādams bija nācis glābt savu mīloto pilsētu no bojā iešanas. No šejienes grāmata ved mūs pa tautu lielceļu un iepazīstina ar patiesības aizstāvju cīņām pret Romas pagānu tumsību pirmos gadu simteņos; ar atkrišanu, kas vēlāk ielauzās kristīgajā draudzē; ar pasaulplašo pamošanos, kas tika ierosināta caur reformāciju, kurā gaiši tiek rādīti iemesli un pamata likumi, kuru dēļ cīņa norisinājās; ar dievīgu noteikumu atmešanas sāpīgām sekām. Tālāk tā mums rāda tautu lielo uz priekšu iešanu, atdzīvinājot un veicinot dievīgo rakstu pētišanu, un tās labvēlīgo un dzīvību uzturošo iespaidu uz tautām un valstīm; Francijas revolūcijas cēloņus un tās lielisko iespaidu uz Eiropas un visas pasaules iedzīvotājiem un viņas sekas; pēdējo dienu ievērojamās reliģiskās pamošanās un kristalskaidro Dieva vārdu avotu atzieģelēšanu, ar tai sekojošu brīnišķīgu gaismas un atzīšanas atklāšanu, caur ko tiekam nodrošināti pret katra veida tumsības māņu un viltības spēku pievilšanām.

[11] Arī mūsu dienās notiekošā asā cīņa, ar viņas apkarotiem un apstrīdētiem svarīgiem dzīvības jautājumiem,

kurā katram jāieņem noteikts stāvoklis, ir aprakstīti vienkāršā, skaidrā un iespaida pilnā kārtā. Beidzot pēc visa tā, šī grāmata sniedz paskaidrojumu par jauko un mūžīgo labā uzvaru pār ļaunu; taisnības pār netaisnību; gaismas pār tumsību; prieka pār ciešanām; cerības pār izsamisumu; godības pār kaunu; dzīvības pār nāvi, kā arī nemitīgās, pacietīgās mīlestības uzvaru pār atriebību slāpdamo naidu.

«Lielā cīņa» izdota ar lieliem panākumiem visās kultūras valodās. Angļu valodā tā īsā laikā piedzīvojuse vairāk kā desmitkārtīgu izdevumu 1.200.000 eksemplāros. Vācu valodā tā mūsu priekšā sestā izdevumā. Latviešu literatūrā šāda pravietīgi vēsturīga grāmata ir pirmā. Ceram, ka mūsu tauta silti apsvēiks šo izdevumu un ka tas

atradīs vietu katrā būdiņā. Grāmatas mērķis vest daudz dvēseles pie uzticīgā, labā Gana. Dievs lai svētī viņas izeju tautā.

Priekšvārds otram izdevumam.

Stādamies pie otrā izdevuma, izsakām savu prieku un pateicību visu svētību Avotam, par bagātām svētībām, kuras pavadījušas pirmo izdevumu. Grāmata atraduse neparasti laipnu uzņemšanu pie mācītiem un nemācītiem, pilsētās un uz laukiem. Pirmais izdevums, 10000 eksemplāru skaitā, izgājis tikai dažu mēnešu laikā, kas noliek par to vislabāko liecību. Kunga žēlastības labā roka lai vada arī šo izdevumu mūsu dārgai dzimtenei par svētību.

Priekšvārds trešam izdevumam.

«Lielā cīņa» atraduse lielu piekrišanu. Pateikdamies Visvaram, pēc nedaudz mēnešiem, ķeramies pie trešā izdevuma. Lūgdami, lai daudz pasaules troksnī nospiešanas un grūtsirdīgas sirdis atrod mieru pie Labā Gana krūts, nododam arī šo izdevumu Kunga rokās..

Contents

Information about this Book	i
Priekšvārds	iii
Priekšvārds otram izdevumam.	v
Priekšvārds trešam izdevumam.	v
Jeruzālemes izpostīšana	7
Vajāšanas pirmos gadu simteņos	17
Atkrišana	25
Valdieši	35
Hussun, Jeronīms	49
Lutera šķiršanās no Romas baznīcas	67
Luters Vormsā	87
Reformācijas panākumi Vācijā	108
Bībele un Francijas revolūcija	118
Rīta vēstneši	136
Jaunlaiku pamošanās	141
Izmeklēšanas tiesa	155
Ļaunuma cēlonis	165
Naidis starp cilvēku un sātanu	173
Ļauno garu darbība	178
Sātana valgi	183
Nākamā cīņa. Viņas cēloņi	193
Bībele, kā aizsarga līdzeklis	202
Beidzamais brīdinājums	210
Bēdu laiks	218
Dieva ļaudis tiek atsvabināti	236
Cīņas beigas	249

Jeruzālemes izpostīšana

Kaut jel tu zinātu, un pašā šinī savā laikā, ko pie tava miera vajaga! Bet nu tas apslēpts priekš tavām acīm. Un tevi gluži izpostīs līdz ar taviem bērniem tavā vidū un akmeni uz akmeņa neatstās, tāpēc ka tu savu piemeklēšanas laiku neesi atzinusi.»¹

Jēzus no Eļļas kalna gala raudzījās lejup uz Jeruzālemi. Priecīga un mierīga viņa izplētās viņa priekšā visā savā jaukumā. Bija Lieldienu laiks, un no visām zemēm bija pulcējušies Jēkaba bērni svētīt šos lielos tautas svētkus. Dārzu un vīna kalnu vidū un uz zaļām nogāzēm, kuras bija kā sētin nosētas baltām ceļinieku teltīm, pacēlās Israēla galvas pilsētas terasveidīgie pakalni, staltās pilis nu varenās skanstis. Šķita, it kā Ciānas meita saka savā lepnumā: «Es sēžu un es esmu valdniece un bēdas es neredzēju»; viņa tagad bija tik daiļa un domāja sevim nodrošinājuse debess labvēlību, kā toreiz, priekš daudz gadiem, kad karalīgais dziedātājs bija izsaucies: «Jauki paceļas Ciānas kalns, visas zemes prieks... lielā ķēniņa pilsēta.»² Viņa priekšā gulēja dievnama lieliskās un krāšņās būves. Rietošās saules stari apstaroja baltās marmora sienas un atspoguļoja sevi zelta vārtos, tornī un jumta galos. Tur stāvēja «Ciāna, skaistuma pilnība», jūdu tautas lepnums. Kurš Israēla bērns varētu, uzlūkojot šo ainu, apspiest prieka un apbrīnošanas jūtas!— Bet gluži citādas domas nodarbināja Jēzu. «Un kad viņš tuvo klāt nāca, viņš uzlūkoja pilsētu un raudāja par to.»¹ Vispārīgām priekām valdot, kad tauta viņam iejājot Jeruzālemē palmu zarus vēdinādama, apsveica viņu ar gaviļu saucieniem un priecīgie Ozianna saucieni atbalsojās pakalnos, kad tūkstošas balsis viņu izsauca par ķēniņu, pasaules Pestītāju piepeši sagraba noslēpumainas sāpes. Viņš, Dieva Dēls, Israēla Apsolītais, kuram bija vara pār dzīvību un nāvi, kas izsauca miroņus no kapiem ārā, piepeši izplūda asarās.— tomēr tās nebija parastās žēluma asaras, bet neizsakāmas dvēseles sāpes.

Viņš neraudāja par sevi, gan labi zinādam, uz kuriem iet viņa ceļš. Viņa priekšā atradās Ģetzemane, vieta, kur viņam vajadzēja izcīnīt lielo dvēseles cīņu. Arī avju vārti bija redzami, pa kuriem jau

[18]

simtiem gadu veda kaujamos upurus, vārti, kuriem arī viņa priekšā drīz vajadzēs atvērties, kad viņš tiks vests «kā kaujams jērs»². Mazliet tālāku bija redzams Golgatas kalns, kur drīz vajadzēja pacelties viņa krustam. Lielai izbaiļu krēslai vajadzētu krist uz viņa sāpju teku, viņš zināja, ka drīz viņam jānodod sevi par grēku salīdzināšanas upuri. Bet ne šīs ainas tajā stundā apēnoja viņa liksmību, ne arī pārcilvēcisku baiļu priekšsajūtas. Viņš apraudāja to tūkstošu Jeruzālemes iedzīvotāju likteni, kuru tie, kurus viņš bija nācis pestīt un svētus darīt, caur savu aklību un neatgriešanos no grēkiem bija likuši nākt pār sevi

[19] Tūkstošu gadu vēsture ar svētībām un priekšrocībām, kuras bija piešķirtas izredzētai tautai, parādījās Jēzus gara acīm. Tur bija Morijas kalns, kur apsolītais dēls bija siets uz altāra, kā jērs, kas nepretojas— Dieva dēla uzupurēšanās simbols³. Tur Dieva uzticīgās tautas tēvs dabūja lielo mesiānisko apsolījumu.⁴ Liesmas, kas Arnonas klonā reiz pacēlās pret debesīm, bija novērsušas samaitāšanas eņģeļa zobenu— piemērots upura un starpniecības simbols starp Pestītāju un cilvēkiem, pilniem grēka vainu. Dievs visas pasaules priekšā bija Jeruzālemi cēlis godā. Kungs bija «Ciānu izredzējis», «viņam patika tur dzīvot»¹ Veseliem gadu simteņiem cauri bija atskanējuši praviešu brīdinājumi. Tur priesteri bija vēdinājuši savus vīraka traukus, un dārgo zāļu dūmi kopā ar ticīgo lūgšanām bija uzkāpuši pie Dieva. Ikdienas te bija upura jēra asinis kā priekšzīme Dieva Jēra asinīm. Tur Jehova parādīja savu klātesamību godības padebesi virs derības šķirsta žēlastības vāka. Še bija noslēpumaino trepju pirmie kāpšļi, kas savienoja zemi ar debesīm; pa šīm trepēm nokāpa un uzkāpa Dieva eņģeļi, atvērdami pasaulei ceļu uz vissvētāko. Būtu Israēls kā tauta palicis debesīm uzticīgs, Jeruzāleme, Dieva izredzētā pilsēta, stāvētu mūžam.² Bet izredzētās tautas vēsture rāda tikai atkrišanu un sacelšanos. Šī tauta bija Dieva žēlastībai pretī turējusies, nelietīgi izlietojuse savas priekšrocības un par maz novērtējuse labvēlīgos apstākļus, kuros tā allaž atradās.

Kaut arī viņa «izsmēja Dieva vēstnešus, nicināja viņu vārdns un apmēdīja savus praviešus,»³ Dievs tomēr vēl izrādījās kā viņas «Kungs Dievs, žēlīgs un laipnīgs, pacietīgs, liels apžēlošanā un uzticībā.»⁴ Neskatoties uz viņas pastāvīgiem pārkāpumiem, Dieva žēlastība vēl vienmēr bija ar viņu. Vairāk nekā tēvs savā līdzjūtībā mīlestībā par savu rūpju bērnu «Dievs sūtīja pie viņiem agri savus

vēstnešus. Jo viņš saudzēja savus ļaudis un viņu mājas vietu.»⁵ Kad aizrādījumi, lūgšanas un brīdinājumi nebija līdzējuši, Dievs sūtīja no debesīm savu vislielāko dāvanu; vēl vairāk— visu debess bagātību viņš atdeva šinī vienā dāvanā.

Pats Dieva Dēls tika sūtīts atgriezt neatgriezīgo pilsētu. Kristus pārveda Israēlu no Ēģiptes kā labu vīna koku.⁶ Ar savu paša roku viņš priekš tā bija iztīrījis zemi no pagāniem. Viņš to bij dēstījis «auglīgā zemē».⁷ Viņa gādība tam bija cēluse visapkārt sētu. Viņš bija izsūtījis savus kalpus to kopt. «Ko bija vairāk darīt pie mana vīna dārza, nekā es esmu darījis!» viņš izsaucās. «Es gaidīju, ka tas labus ķekarus nestu, bet viņš ir nesis sapuvušus.»¹ Neskatoties uz visu to, nāca viņš pats, pilns cerību un ilgu, redzēt augļus no sava dēstījuma, nāca, lai glābtu slimo koku. Viņš aprāka tam saknes, izgriezta sausus un liekos zarus un pūlējās nepiekusis ap to, lai glābtu šo paša dēstīto vīna koku.

[20]

Trīs gadus gaismas un godības karalis bija staigājis savas tautas vidū— viņš, kurš bija «apkārt gājis labu darīdams un dziedinādams visus no velna uzvarētos»¹, kurš sagrauztās sirdis bija dziedinājis, kurš cietumniekus bija darījis brīvus un aklus redzīgus, kurš klibiem bija licis staigāt, kurlus dzirdīgus darījis un spitālīgos šķīstus, kurš miroņus bija uzmodinājis un nabagiem prieka vēsti pasludinājis.³ Visus bez izņēmuma viņš aicināja: «Nāciet visi pie manis, jūs bēdīgie un grūtsirdīgie, es jūs gribu iepriecināt.»²

Neskatoties uz to, ka viņam atmaksāja labu ar ļaunu un mīlestību ar ienaidu, viņš tomēr palika pie savas žēlastības misijas. Nekad tie netika atraidīti, kas meklēja viņa žēlastību. Šis ceļinieks bez dzimtenes, apkrauts ar kaunu, kurš zināja tikai atsacīšanos, ziedoja visu savu dzīvi, palīdzēdams ikvienam viņa vajadzībās, mazinādams cilvēku ciešanas un pamudinādams tos saņemt dzīvības dāvanu. Žēlastības viļņi, atsizdamies pret nepieejamo siržu klintīm, dzīti atpakaļ, atgriezās kā vēl stiprākas, neizteicamas, līdzjūtošas mīlestības straumes. Bet Israēls novērsās no sava labākā drauga un vienīgā palīga. Viņa padomus tas atstāja novārtā un brīdinājumus saņēma ar izsmieklu.

Cerības un žēlastības laiks pagāja ātri. Ilgi aizturētais dusmu kauss bija gandrīz pilns. Smagajam nelaimes mākonim, kurš pa atkrišanas un sacelšanās laiku bija savilcies, nu vajadzēja izgāzties pār vainīgo tautu; bet tā nicināja un atmeta to, kas vienīgais spēja

[21] novērst nenovēršamo likteni, uzkrāva viņam visdziļākos azemojumus un beidzot pienagloja viņu pie krusta koka. Bet līdz ar Kristus krusta nāvi Israēla tautai, šai svētītai un saulē celtai tautai, bija pienācis gals kā tādai. Jau tā ir nelaime, kad arī tikai viena dvēsele pazūd, jo ikviena pārsver visas pasaules mantu un dārgumus, bet Kristum, uz Jeruzālemi noskatoties, tēlojās vēl lielāka nelaime: pilsētas un visas tautas bojā iešana, šīs pilsētas un tautas, kuru Dievs bija padarījis par savu sevišķu īpašumu.

Pravieši bija raudājuši par Israēla atkrišanu un briesmīgo izpostīšanu, kura bija nākuse viņa grēku dēļ. Jeremija bija vēlējies, kaut viņa acis būtu bijušas asaru avoti, ka viņš dienu un nakti varētu apraudāt savas tautas nokautos un cietumā aizvesto Kunga ganāmo pulku.¹ Cik lielas gan nebija viņa sāpes, kura pravieša skats aptvēra ne tikai gadus, bet veselus laikmetus! Viņš redzēja samaitāšanas eņģeļa pret pilsētu pacelto zobenu, pret pilsētu, kura tik ilgi bijuse par Jehovas mitekli. No Eļļas kalna gala— tā pati vieta, kur vēlāk Tits apmetās un viņa kara pulki— lūkojās viņš pāri ielejai uz svētiem pagalmiem un viņu pīlāru ejām, un viņa asaru apmiglotām acīm atvērās šausmīga aina: Jeruzālemes ielenkšana no svešiem kara pulkiem un viss, kas nāca pēc tam. Viņš dzirdēja kaujas kāro kara pulku soļu troksni. Viņš dzirdēja no pilsētā ielenktām mātēm un bērniem saucienus pēc maizes. Viņš redzēja jūdu svēto un krāšņo dievnamu, viņu pilis un torņus atdotus uguns liesmām; tur, kur tie lepni pacēlās pret debesīm, bija palikuši tikai kūpošu drupu kaudze.

Vēl tālāk lūkojās viņa skats laika straumē; viņš redzēja Dieva tautu izkaisītu pa zemju zemēm «līdzīgi bojā gājušā kuģa drupām kailā jūrmalā.» Viņam šķita, ka šinī laicīgā atmaksā, kura draudēja nākt pār viņas bērniem, būtu ieraugāms tikai pirmais malks no Dieva dusmības biķera, bet pēdējā tiesas dienā tas būs jāiztukšo līdz dibenam. Dievišķa apžēlošanās, ilgu pilna mīlestība izskan sekošos vārdos: «Jeruzāleme, Jeruzāleme! tu, kas nokauj praviešus un akmeņiem nomētā, kas pie tevis sūtīts! Cik reiz es tavus bērnus esmu gribējis sapulcināt, kā vista sapulcina cālīšus zem saviem spārniem, bet jūs negribējāt.»¹ Ak, kaut tu, pār citām pacelta un izredzēta tauta, būtu atzinusi savu piemeklēšanas laiku, un kaut tu jel zinātu, ko pie tava miera vajaga. Tu aizturēji Dieva taisnības eņģeļus, es saucu tevi uz atgriešanos, bet viss veltīgi. Ne tikai Dieva kalpus, un sūtņus un praviešus tu atstūmi un atmeti, bet arī savas tautas Svēto,

[22]

savu Pestītāju. Vienīgi tavas vainas dēļ šis sods ir nācis pār tevi. «Un jūs negribējāt nākt pie manis, lai jums būtu dzīvība.»²

Visas priekšsludināšanas par Jeruzālemes izpostīšanu piepildījās burts pēc burtā. Jūdiem bija jāatzīst patiesība viņa brīdinošos vārdos: «Ar kādu mēru jūs mērīsiet, jums taps mērīts.»¹ Parādījās zīmes un notika brīnumi — nelaimes un tiesas pirmie vēstneši. Nakts vidū redzēja neparastu gaismu virs dievnama un altāra lidināties. Saulei noejot mākoņos parādījās kaujas ratos uz kauju gatavi kara vīri. Priesteri, kuri to nakti kalpoja svētā vietā, tika iztrūcināti no noslēpumainām skaņām, zeme sakustējās un dzirdēja daudz balsis sakām: «Iesim prom no šejienes.» Lielie vārti rīta pusē, kuri bija tik smagi, ka tikai divdesmit vīri ar pūlēm varēja tos atvērt un aizvērt un kuru dzelzs aizšaujamie dziļi ķēra akmeņa sliksni, ap pusnakti atdarījās paši no sevis.

Septiņus gadus kāds vīrs staigāja ap Jeruzālemi, un pravietoja nelaimi, kurai bija jānāk pār pilsētu. Diena un nakti viņš dziedāja dīvainu sēru dziesmu: «Balss no rītiem, balss no vakariem, balss no četriem vējiem, balss par Jeruzālemi un dievnamu, balss par līgavaini un līgavu, balss par visu tautu.» Šo savādo cilvēku iemeta cietaumā un šauta pātagām, taču neviens vaids nenāca pār viņa lūpām. Uz apsmiekliem un pārestībām viņš atbildēja ar vienu un to pašu: «Vai, vai Jeruzāleme, vai taviem iedzīvotājiem!» Viņš nemitējās brīdināt, kamēr to beidzot pa Jeruzālemes aplenkšanas laiku nosita. Viņa pravietojumi bija piepildījušies

[23]

[24]

Neviens kristīgais Jeruzālemes izpostīšanas laikā neaizgāja bojā. Kristus bija biedinājis savus ļaudis. Visi ticīgie gaidīja apsolīto zīmi. Jēzus. bija sacījis «Bet kad jūs redzēsiet Jeruzālemi visapkārt apstātu no karaspēka, tad ziniet, ka viņas izpostīšana tuvu klāt. Tad lai bēg kalnos, kas ir Jūdejā, un lai steidzas prom, kas ir viņas vidū; un tie, kas ir uz zemēm, lai neiet tur iekšā.»¹ Kad romiešu kara pulki zem Cestija vadības bija ielenkuši pilsētu un šķita pienācis īstais brīdis taisīt pēdējo spiedienu uz pilsētu, viņi nevienam negaidot piepeši atkāpās. Ieslēgtie, kuriem jau katra cerība bija zudusi, tai brīdī, kad Cestijs izlaida savu atkāpšanās pavēli, bija jau gatavi padoties. Dieva žēlīgā gādība iekārtoja apstākļus tā, ka tie nāca par labu viņa tautai. Apsolītā zīme kristīgiem bija dota, nu tagad visi, kas gribēja paklausīt Pestītāja brīdinājumam, varēja atstāt Jeruzālemi. Apstākļi tā sagādījās, ka ne jūdi, ne romieši nevarēja

[25]

aizkavēt kristīgo bēgšanu. Cestijam atkāpjoties, jūdi gāzās ārā no Jeruzālemes un vajāja bēgošos romiešus; nevienam nebija laika uzmanīt kristīgos, un tie prata izlietot šo izdevīgo situāciju. Bija tīrs arī ceļš un tīra zeme, pa kuru un uz kuru viņiem bija jābēg. Romieši bija jau promkārtā kristīgie visā zemē varēja izvest savu bēgšanas nodomu. Bez vilcināšanās viņi bēga uz drošu vietu— uz Pellas pilsētu Perējā, viņpus Jordānas.

[26] Jūdu karotāji vajāja romiešus ar tādu niknumu un spēku, ka draudēja tos pilnīgi iznīcināt. Tikai ar lielām grūtībām Cestijam izdevās atkāpties. Jūdi turpretim gandrīz bez zaudējumiem un ar bagātu laupījumu atgriezās atpakaļ uz Jeruzālemi. Tā tomēr bija tikai māņu uzvara ar liktenīgām sekām: Sīvā pretošanās satracināja un apgaroja romiešus, kas atnesa briesmīgu nelaimi. Kas var to aprakstīt, kad Tits apmetās ap pilsētu! Tas bija ap Lieldienas laiku, kad miljoniem jūdu bija sapulcējušies viņas mūros. Barības krājumi, kuri rūpīgi glabāti pietiktu iedzīvotāju vajadzībām priekš vairākiem gadiem, caur ķildīgu partiju strīdiem, skaudību un atriebību bija visi iznīcināti, un līdz ar to aizstāvēšanās bija padarīta neiespējama. Tika izciestas visas bada šausmas. Mērs kviešu maksāja vienu talantu. Bada mokas bija tik lielas, ka citi ēda pat savs ādas jostas un sandales un ar zobiem plēsa un grauza savu vairogu pārvelkamos. Iknaktis daudz ļaužu no pilsētas pārzagās ienaidnieka pusē, meklēdami pa tumsu dažādas zālītes un tuksneša augus, bet tur šos pārdrošniekus visbiežāk gan noķēra, un tie aizmaksāja savu soli ar mokām un nāvi. Tiem, kurus ienaidnieks palaida, viņš atņēma visu, kas ar tik lielām briesmām bija salasīts Varas nesēji pilsētā ņēma palīgā visnecilvēciskākās spīdzināšanas, lai atņemtu pēdējo niecīgo krājumiņu, ko viens otrs, bada šausmu vajāts, bija noslēpis nezināmai rītdienai. Šis necilvēcības izdarīja nereti tādi, kuri vēl bija paēduši un gribēja vienīgi palielināt savu pārtikas krājumu.

Tūkstoši un atkal tūkstoši aizgāja bojā no bada un sērgām. Mīlestības dabīgās saites likās būt izirušas. Vīrs aplaupīja savu sievu un sieva vīru. Varēja redzēt bērnus, kuri rāva maizes kumosu no vecāku mutes. Pravieša jautājumam: «Vai māte var aizmirst savu bērnu»¹ lūk, kāda piekrita atbilde: «To sirdsžēlīgo sievu rokas ir savus bērnus vārījušas, lai viņām būtu barība savas tautas bēdu laikā.»² Atkal bija piepildījies pravieša brīdinājums, kurš bija atskanējis četrpadsmit gadu simteņus atpakaļ: «Tā sieva, kas starp

jums mīksta un kāra bija, ka viņa aiz sava mīkstuma un kāruma kāju nebija spēruse uz zemi, būs skaudīga pret vīru savā klēpī, un pret savu meitu, un pret to bērnu, kas no viņas miesas ir izgājis, un pret savu dēlu, ko tā dzemdējusi, jo viņa tos ēdīs slepeni visai lielā trūkumā un bailēs, kad tavs ienaidnieks spiedīsies tavos vārtos.»³

[27]

Romiešu vadoņi centās jūdiem iedvest bailes, lai tā jo drīzāk tos piespiestu padoties. Tie, kuri gūstā ņemot bija pretojušies, tika šausti pātagām, spīdināti un beidzot sisti krustā pilsētas mūru priekšā. Ik-dienas simtiem šādā kārtā tapa nonāvēti, un šis briesmīgais darbs turpinājās tik ilgi, kamēr visa Jošafata ieleja un Golgatas kalns bija apklāti ar biezu krustu mežu, kuram nācās grūti tikt cauri. Briesmīgi piepildījās Pilāta soģa krēsla priekšā izsacītais sātāniskais novēlējums: «Viņa asinis lai nāk pār mums un mūsu bērniem.»¹ Tits būtu šai briesmīgai aintai labprātīgi galu darījis, un Jeruzāle-mei pilnais sodu mērs paliktu aiztaupīts. Titu sagraba šausmas, redzot visu ieleju pilnu līķu kaudzēm. Kā apburts viņš raudzījās no Eļļas kalna gala uz vareno un skaisto dievnamu un izdeva pavēli neaiztikt no tā neviena akmeņa. Iekams viņš šo nostiprināto vietu mēģināja ieņemt ar varu, viņš izsūtīja jūdu vadoņiem nopietnu uzsaukumu, nespīst viņu aptraipīt svēto vietu asinīm. Ja viņi būtu uz mieru pieņemt kauju kautkur ārpus pilsētas, neviens romietis neaizskārtu dievnama svētumu. Pats Jozefs griezās pie jūdiem ar pārliecinošu runu, lai tie padodas un glābj sevi, pilsētu un svēto vietu, kurā tie Dievu godājuši. Bet atbilde bija rūgti lāsti. Uz viņu, tautas pēdējo starpnieku, kad viņš bija nācis pie tās uz sarunām, jūdi meta ar šķēpiem. Viņi nebija klausījuši Dieva Dēla lūgumu, un tagad vaimanas un lūgumi tos vēl vairāk apcietināja, padarīja vēl noteiktākus, tie gribēja cīnīties līdz pēdējam. Tita pūles, glābt Dievnamu, palika bez panākumiem. Viens, kas ir lielāks nekā viņš, bija teicis, ka akmens uz akmeņa nepaliks.

Jūdu vadoņu aklā stūrgalvība un atbaidošie noziegumi pilsētā pildīja romiešus ar izbailēm un milzīgu sašutumu, un Tits beidzot izšķīrās dot pēkšņu triecienu, kuram vajadzēja nodot pilsētu viņa rokās. Bet arī te viņš vēl pavēlēja saudzēt pilsētu cik vien tik iespējams, it īpaši dievnamu. Bet viņa pavēles netika ievērotas. Kādu nakti, kad viņš bija devies uz savu telti, jūdi bija nākuši uzbrukumā, atstājot pilsētas mūrus. Roku cīņā kāds kareivis bija iemetis dievnama priekšnamā degošu lāpu un ar ciedres koka dēļiem izlik-

[28]

tās blakus telpas, kuras stiepās visgarām riņķī galvenai būvei, drīz bija pārņemtas liesmām. Tits savu ģenerāļu un virsnieku pavadībā steidzās uz ugunsgrēka vietu un pavēlēja kareivjiem stāties pie dzēšanas. Bet viņa pavēles neviens nedzirdēja. Dusmās romieši svieda degošas pagales vēl no uguns neaizsniegtās blakus telpās un nodūra ar šķēpu lielā skaitā tos, kas tur bija atraduši patvērumu. Asinis tecēja kā straume pa trepju pakāpēm. Tūkstoši un atkal tūkstoši jūdi tika nomaitāti. Kaujas kliedzienu pārskanēja saucieni: «Šabod!» — godība pagalam. Jūdi paši bija kaluši sev važas un paši piepildījuši sev atriebības biķeri. Tautas pilnīgā iziršana. visas sāpes un ciešanas, kuras jūdi izkaisīti būdami izcieta, bija pļauja, kuru tie ievāca no viņu pašu sējumiem. Praviētis raksta: «Israēl, tu vedi sevi nelaimē»; «jo tu esi kritis savu pārkāpumu dēļ.»¹ Viņu ciešanas tiek bieži iztēlotas kā caur Dieva tiešu pavēli uzlikts sods. Tā ir viltība, ar kuru lielais viltnieks aplāj pats savus darbus. Jūdi ar savu stūrgalvību, atraidot Dieva mīlestību un žēlastību, bija panākuši, ka Dievs atvelk savu sargādamo roku. Sātans nu varēja brīvi valdīt. Briesmīgās nežēlības, kuras notika Jeruzālemes izpostīšanas laikā, pierāda viņa atriebjošo varu pār visiem, kas viņam padevušies.

Mēs nevaram zināt, cik daudz mēs Kristum parādā par visu mieru un sargāšanu, kuru mēs baudām. Dieva spēks ir tas, kas neļauj sātanam cilvēku pavisam sagrabt savā varā. Nepaklausīgiem un nepateicīgiem ir daudz jāpateicas par Dieva žēlastību un paciešanos, Dievs savalda sātana ļauno, nežēlīgo varu. Bet kad cilvēki vairs nevēlas Dieva saudzības un pāriet visas robežas, viņš atvelk savu roku. Dievs nav soda izpildītājs par cilvēku pārkāpumiem, bet viņš atstāj tos, kas viņa žēlastību nepieņem, viņu pašu vaļā, lai viņi pļauj, ko tie sējuši. Katrs neuzņemts gaismas stariņš, ka-

[29] trs nonicināts un neievērots brīdinājums, katra turpināta kaislība,

[30] katrs Dieva likumu pārkāpums ir tāds izsēts gaudiņš, kas nes savus augļus. Kad grēcinieks Dieva garam pastāvīgi pretojas, tas viņam

[31] tiek atņemts, un viņam nav vairs spēka salvaldīt dvēseles kaislības un aizsargāt sevi no sātana dusmām un ienaida. Jeruzālemes izpostīšana ir priekš visiem briesmīgs un svinīgs brīdinājums, kas ir domāts ikvienam, kas ar Dieva žēlastības piedāvājumu spēlējas un pretojas dievišķās apžēlošanas lūgšanām. Nekad vēl nebija noteiktāka liecība dota, kā šī, cik stipri Dievs ienīst grēku.

Jeruzālemes izpostīšanas pravietojumam ir arī vēl cits piepildījums, pret kuru nupat tēlotā briesmīgā aina ir tikai vājš atspīdums. Izredzētās pilsētas liktenī mēs varam ieraudzīt visas pasaules likteni, kura Dieva žēlastību kājām. Šausmīgas ir ziņas par cilvēces postu, kuru tā pieredzējusi pa visiem gariem gadu simteņiem, rādīdama zemei savus noziegumus. Sirds top sažņaugta un spēki zūd, kad par to domā. Briesmīgas sekas ir bijušas debess autoritātes neatzīšanai. Bet vēl šausmīgāku ainu mums atklāj parādīšanās par nākamiem laikiem. Kas gan ir pagātnes ziņojumi, garās sacelšanās, cīņu un nemieru rindas, «visi kari un vētras un asiņainās drēbes»¹ pret tās dienas izbailēm, kad Dieva savadošais gars, kas līdz šim saturēja cilvēcīgās kaislības un sātāniskos spēkus, būs atņemts no tiem, kas no viņa atkrituši! Tad atzīs pasaule, kā vēl nekad agrāk, sātana valdīšanās briesmīgās sekas!

Bet tanī dienā, tāpat kā Jeruzālemes izpostīšanas laikā, Dievs izglābj savu tautu, «katru, kas ierakstīts dzīvības grāmatā.» Kristus teica, viņš nāksot otru reizi sapulcināt savus uzticīgos: «Un tad Cilvēka Dēla zīme rādīsies debesī un tad visas ciltis virs zemes kauks un redzēs Cilvēka Dēlu nākam padebešos ar lielu spēku un godību. Un viņš sūtīs savus eņģeļus ar lielu bazūņu skaņu un tie viņa izredzētos sakrās no četriem vējiem, no viena debess gala līdz otram.»² Tad tie, kas evaņģēlijam neklausā, tiks nomaitāti no viņa mutes gara, un viņiem tiks darīts gals caur s.viņa (Kristus) parādīšanos.»¹ Tāpat

[32]

kā agrāk Israēls, bezdievīgie paši sevi nomaitās, viņi kritis savas bezdievības dēļ. Caur savu grēcīgo dzīvi viņi tik lielā mērā bija zaudējuši saskaņu ar Dievu, un savu dabu caur ļaunumu bija tik necienīgu padarījuši, ka viņiem viņa godības parādīšanās tapa par postītāju uguni.

Lai cilvēki liek vērā, ka mācība, kura atrodama Kristus vārdos, netiktu novārtā atstāta. Kā viņš savus mācekļus pirms Jeruzālemes izpostīšanas bija brīdinājis, dodams zīmi, lai tie vēl laikā atstātu pilsētu, tāpat arī viņš brīdinājis savu tautu no pēdējās izpostīšanas, rādīdams tās tuvošanās zīmes, lai visi, kas grib, varētu izbēgt no gaidāmās Dieva dusmības. Jēzus paskaidroja: «un zīmes notiks pie saules un mēneša un zvaigznēm, un virs zemes ļaudīm būs bail.»² Tie, kuri redzēs viņa nākšanas zīmes, lai zin, «ka tas ir tuvu pie durvīm.»³ Tāpēc viņš brīdina «esat modrīgi!»⁴ Tie, kas paklausā viņa brīdinājumam, netiks pamesti tumsībā, lielā diena

tos nepārsteigs nesagatavotus. Bet pie tiem, kas nav modrīgi, nāks Kunga diena kā zaglis naktī.»⁵

Pasaule tagad neizrāda nemaz lielāku gatavību, uzņemt šī laika brīdinājumus, kā toreiz jūdi, attiecībā uz Jeruzālemes izpostīšanu. Lai viņa nāktu kad nākdama, šī Kunga pēdējā diena, viņa vienmēr

atradīs bezdievīgos nesagatavotus. Kad dzīve iet savu parasto ikdienas gaitu, kad cilvēki ir aizņemti no izpriecām, ar veikaliem, tirdzniecību, naudas iegūšanu, kad garīgie vadoņi slavē pasaules progresu un izglītību un tauta iežūžināta jūtas vislielākā drošībā— tad viņa nāks kā zaglis ap pusnakti un ielauzīsies neapsargātā namā, tad piepeša iznīcināšana nāks pār bezrūpīgiem un ļaundariem «un

[33] tie neizbēgs.»⁶

[34]

[35]

Vajāšanas pirmos gadu simteņos

Kad Kristus atklāja saviem mācekļiem Jeruzālemes likteni un savas otrās nākšanas ainas, viņš jau iepriekš darīja tiem zināmu visu to, ko viņa tauta pieredzēs, sākot no tā laika, kad viņš tiem tiks atņemts, līdz viņa atnākšanai spēkā un godībā. No Eļļas kalna lūkojoties Pestītājs redzēja visas vētras, kas gatavojās nākt pār apustuļu draudzi, un vēl tālāk nākotnē vērdamies, viņš pamanīja nikno, postošo negaisu, kurš tumsas un vajāšanas laikos brāzīsies pār viņa pakaļgājējiem. Īsos, milzīgi nozīmīgos izteicienos, viņš aizrādīja jau uz priekšu, kādus līdzekļus izlietos pret viņu šīs pasaules valdnieki.¹ Kas Kristum grib pakaļstaigāt, tam jāiet tas pats kauna un pazemošanas ceļš, pa kuru gājis viņu mācītājs Tas pats ienaidis, kas apņēmis pasaules Pestītāju, vērsīsies pret visiem, kas tic uz viņa vārdu.

Pirmkristīgās draudzes vēsture liecina, cik pareizi bijuši Pestītāja vārdi. Visi zemes un elles spēki savienojās pret Kristu viņa pakaļstaigātāju personā. Labi zināja pagānisms, ka evaņģēlijam uzvarot, pirmam būs jānojauc savus tempļus un altārus; tāpēc tas pielika visus spēkus lai evaņģēliju iznīcinātu. Tika aizdedzinātas vajāšanas ugunis. Kristīgiem atņēma īpašumus un izdzina viņus no dzimtenes. Viņiem bij jāiztur «lielas bēdu

cīņas».² Tie «mēdīšanās un pātagas cietuši un arī saites un ci-
etumu.»¹ Daudzi apzieģelēja savu liecību ar asinīm. Augsti dzimušais un vergs, bagāts un nabags, mācīts un nemācīts— visi bez izņēmuma un bez žēlastības tika nomaitāti.

[36]

Vajāšanas, kuras iesākās Nērona laikā, apmēram kad Pāvils cieta un mira mocekļa nāvē, turpinājās ar lielāku vai mazāku spēku vairākus gadu simteņus. Kristīgiem nepatiesi pierakstīja visatbaidošākos noziegumus un bada, sērgu, zemes trīču un citu lielu nelaimju cēloņus. Kad viņi bij tapuši tautai par naida un skaudības objektu, radās daudzi tādi uzdevēji, kuri pelņas dēļ nodeva nevainīgos. Viņus tiesāja kā dumpiniekus, kā reliģijas ienaidniekus un kā visas sabiedrības ļaunumu. Daudzi tika nikniem zvēriem priekšā

mesti un amfiteātros dzīvi sadedzināti. Daži tika krustā sisti; citus atkal ietina niknu zvēru ādās un nometa arēnā, kur tos saplosīja zuni. Viņu sodīšana tapa par galveno izpriecu vispārīgos, atklātos svētkos. Lielas ļaužu masas nāca mielot savas acis pie šiem skatiem un apsveica mocekļu mokas ar smiekliem un plaukšķināšanu.

Un kur arī kristīgie nebēga, visur viņus dzina kā plēsīgus zvērus. Viņi bij spiesti meklēt patvērumu tukšās un atstātās vietās: Viņi staigāja avju un kazu ādās, «atstāti, mocīti, bēdināti, (kuru pasaule nebij vērtā), tuksnešos maldījušies, un kalnos un alās unzemes bedrēs.»² Katakombās tūkstoši atrada patvērumu. Romai bij gari apakšzemes ejas, kuras iestiepdamās ārpilsētas daļā un ņemdamas ceļu cauri pakalnēm un klintīm, aizstiepās vēl jūdzēm tālu aiz pilsētas mūriem kā samudžināts tīkls. Un šinīs apakšzemes ejās daudzi kristīgie, kad viņi bij krituši aizdomās un kad viņiem bij jābēg, atrada sev dzimteni; še viņi apglabāja arī savus miroņus. Kad Dzīvības dāvātājs nāks un uzmodinās tos, kas cīnījušies labo ticības cīņīņu, daudzi Kristus vārda mocekļi iznāks iz šīm tumšām alām.

[37] Nikno vajāšanu laikā šie liecinieki uzturējuši skaidru savu ticību
[38] uz Jēzu. Bez jebkādam ērtībām, bez saules gaišmas, tumšā
[39] bet laipnā zemes klēpī sev dzimteni darīdami, viņi nesūdziejās nevienam. Ar ticības, pacietības un cerības vārdiem viņi stiprināja viens otru trūkumā un bēdās. Viņi nebij svētīti ar pasaules labumiem, bet tas nevarēja viņus piespiest atsacīties no Kristus. Pārbaudījumi un vajāšanas bij tikai trepes, kas veda viņus augšup— tuvāk mieram un atmaksai. Daudzi, līdzīgi agrākiem Dieva kalpiem, «ir mocīti un izglābšanu nav pieņēmuši.»¹ Viņi atgādinājās sava mācītāja vārdus, lai vajāšanās spētu būt priecīgi un mierīgi, zinot lielu savu algu debesīs; tāpat arī pravieši tika vajāti, kas bij pirms viņiem. Viņi priecājās, ka ir atrasti cienīgi ciest patiesības dēļ nu augstāk un gaišāk par sprēgājošām liesmām pacēlās no sārta viņu dziesmas. Ticībā augšup veroties, viņi redzēja Kristu un eņģeļus, kuri turēja debess balstus un ar iekšķīgu līdzdalību un piekrišanu, priecādamies par viņu izturību, noraudzījās lejup. Viena balss atskanēja no augšienes: «Esi uzticīgs līdz nāvei, tad es tev došu dzīvības kroni.»²

Veltīgas bija sātana pūles, Kristus draudzi iznīcināt ar spēku. Kad vajāšanās pasaules lāsta apkrautie trimdinieki krita, būdami uzticīgi līdz galam, neapstājās lielā cīņā, kurai Kristus mācekļi

bij atdevušies. Uzvarēti viņi uzvarēja. Dieva strādnieki tika nostisti, bet viņa darbs gāja uz priekšu. Evaņģēlijs izplatījās tālāk un tālāk, un viņa piekritēju skaits vairojās. Viņš iespiedās tādās vietās, kuras pat romiešu ērglim bij nepieejamas. Tā sacīja kāds kristīgais, spēkodamies ar savu taisnību, uz pagānu valdniekiem, dedzīgiem kristīgo vajātājiem: «Mokat, liekat ciest, notiesājat, izkaisat mūs; jo jūsu netaisnība pierāda mūsu nevainību Nepalīdz nenieka izmeklēta nežēlība; viņa drīzāk izplata brālību mūsu starpā. Ikreizes, kad jūs nopļaujat, mūsu skaits pieaug. Kristīgo asinis ir sēkla.»³

Tūkstoši tika mesti cietumā un nonāvēti, bet nāca citi, kas piepildīja šos robus. Un tie, kuri mira par savu ticību mocekļu nāvē, mira cerībā uz Kristu un tika no viņa uzlūkoti kā uzvarētāji. Viņi bij cīnījušies labo ticības cīņīņu un viņi saņems goda kroni, kad Kristus nāks. Ciešanas, kuras kristīgiem bij jānes, vienoja viņus ciešāk savā starpā un ar viņu Glābēju. Viņu dzīvais piemērs un apliecība, kuru nodeva viņu nāve, bij pastāvīgie patiesības liecinieki; un kur to vismazāk varēja sagaidīt, sātana pavalstnieki atstāja viņa kalpību un pulcējās zem Kristus karoga.

[40]

Sātanam bij savi plāni. Lai varētu sekmīgāk karot pret Dieva valstību, viņš kristīgās draudzēs pacēla savu karogu. Ja viņam izdotos kristītos maldināt un dabūt tos tik tālu, ka Dievs novēršas no viņiem, tad pagalam būtu viņu spēks, stingrība un izturība, un sātanam nāktos viegli tos pievarēt.

Liels viltnieks tagad mēģināja ar ļaunu un viltu, ko nebij iespējis ar spēku. Vajāšanas mitējās, bet tai vietā stājās pasaules kārdinājumi, pasaules labā dzīve, pasaules gods. Piespieda elku kalpus arīgi pieņemt kristīgo ticību, citas svarīgas patiesības atmeta. Viņi gan teicās Kristu atzinuši par Dieva dēlu, ticēja viņa augšāmcēlšanai, bet viņi neturēja sevi par grēciniekiem, nesajuta nekādu nožēlošanu, nevēlējās atgriezties no grēkiem. Pa daļai Kristu atzīdami, viņi lika kristīgiem priekšā arī no savas puses drusku piekāpties, lai visiem būtu iespējams apvienoties vienā ticībā uz Jēzu.

Tagad draudze stāvēja lielu briesmu priekšā. Cietums, spīdzināšanas, uguns un zobens bij svētīšana, salīdzinot ar šīm jaunām briesmām. Daži kristīgie stingri un noteikti paziņoja, ka viņi neielaidīsies ne uz kādu apvienošanos. Daži bij ar mieru

piekāpties un grozīt vienu otru savas ticības uzskatu, lai tik varētu savienoties ar tiem jaunatgrieztiem, kuri tikai vienu daļu

no kristīgās mācības bij pieņēmuši, un atgriezt tos pavisam. Tas priekš kristīgiem bij baiļu pilns laiks. Zem kristīguma segas sātans mācēja iezagties draudzē, samaitāt ticību un novērst prātus no patiesības vārda. Lielākā daļa kristīgo beidzot iegāja uz kompromisu ar pagāniem un apvienojās ar tiem. Tā savienojās kristīgums [41] ar pagānismu. Lai gan elku pielūdzēji teicās esam atgriezušies un bij [42] uzņemti draudzē, viņi vēl vienmēr turējās pie saviem elku dieviem, padarīdami tagad par savas pielūgšanas priekšmetu Jēzu, vai Mar- [43] iju un pat svētos. Samaitātais elku pielūgšanas raugs tādā kārtā tika ienests kristīgā draudzē un tur turpināja savu postošo darbu. Slimīgas mācības, māņticīgi paradumi un elku dievu ceremonijas ieviesās baznīcā un dievkalpošanā. Tā Kristus ļaudis, slēguši derību ar elku kalpiem, zaudēja savu ticību un draudzei zuda viņas skaidrība un spēks. Tomēr bij vēl daži, kas neļāvās pievilties. Viņi palika uzticīgi Patiesības Nesējam un pielūdza vienīgi Dievu.

Starp Kristus atzinējiem varēja izšķirt divējādas grupas— vienu, kas iedziļinādamies Pestītāja dzīvē, centās tikt vaļā no savām kļūdām nu vainām, tapt līdzīgi Pestītājam, un otra, kas bijās no skaidrās patiesības, jo tā atsedza viņu maldības. Pat savā ziedu laikā tā nesastāvēja vienīgi no tīrām un uzticīgām dvēselēm.

Mūsu Pestītājs mācīja, ka tie, kas labprāt nododas grēkam, nedrīkst tikt uzņemti draudzē; un tomēr viņš saistījās ar vīriem, kuriem samaitāts raksturs, rādīja piemērus un neliedza savu vārdu

dzīvinošo spēku, tā dodams viņiem laiku atzīt savas kļūdas un raisīties no tām vaļā. No apustuļiem viens bij nodevējs. Jūda bija uzņemts ne viņa rakstura vainu dēļ, bet tās neievērojot. Viņu uzņēma mācekļu vienībā, lai viņš mācītos no Kristus vārdiem un darbiem, kādam 1r jābūt kristīgām raksturam un tādā ceļā novest viņu pie savu kļūdu atzīšanas, grēku nožēlošanas un dvēseles skaidrības «paklausībā un patiesībā». Bet Jūdass nestaigāja tanī gaismā, kas tik žēlīgi bij izlieta pār viņu; kalpojot grēkam viņam nebij spēka turēties pretī jaunām sātana kārdināšanām. Viņa ļaunās rakstura īpašības ņēma pārsvaru. Viņš ļāvās vadīties no tumsības spēkiem; viņš domojās, kad pēla viņa vainās un beidzot nonāca tik tālu, ka spēja izdarīt vislielāko nodevību— nodot savu Mācītāju. Tā visi ārīgi svētie, kas savos sirdsdziļumos mīlēja ļaunu, ienīst ikvienu, kas nosoda grēka ceļus, jo tā darīdami tie traucē viņu mieru. Pie labas izdevības, [44] viņi, tāpat kā Jūda, nodotu jebkuru, kas mēģinātu tos traucēt viņu

patīkamā, lai arī grēcīgā gaitā.

Apustuļi atrada draudzēs tādus, kas gribēja būt svēti, bet kas slepenībā bij nodevušies grēkam. Ananija un Sapphira bij krāpnieki, jo tie solīja atnest Dievam pilnīgu upuri, bet aiz mantas kārības bij vienu daļu paturējuši sev. Patiesības gars parādīja apustuļiem šo no ārieses svēto ļaužu īsto dabu, un Dieva tiesa atsvabināja draudzi no netīrā traipa, kas aptraipīja viņas skaidrību. Šis Kristus caurredzošā gara pierādījums bij par bailēm visiem liekuļiem un ļaundarītājiem. Viņi nevarēja palikt ilgi kopā ar tiem, kuru domas un darbi allaž apliecināja Kristu, bij viņa vietnieki; kad vajāšanas un pārbaudījumi nāca pār Kristus ļaudīm, par viņa mācekļiem vēlējās palikt tikai tie, kas patiesības labad bij gatavi ziedot visu. Tādā kārtā vajāšanas laikā draudze palika samērā diezgan tīra. Bet kad vajāšanas mitējās, draudzēm pievienojās jauni, kas bij mazāk īstticīgi un pazemīgi, un sātans varēja iet un nostiprināties.

Bet nepastāv nekas kopīgs starp gaismas un tumsības kungu, un nav arī nekā kopīga starp tiem, kas. viņiem pakalstaigā. Savienodamies ar tādiem, kuri tik pa pusei bij atgriezušies no pagāniem, kristīgie uzgāja uz ceļa, kas viņus tālāk un tālāk aizveda no patiesības. Sātans gaviļēja, jo viņam bij izdevies maldināt tik daudz Kristus ļaužu. Tad dzinās viņš uz tiem ar vēl jo lielāku spēku un piespieda vajāt tos, kas bij palikuši uzticīgi Dievam. Neviens neprata tā karot pret īsto Kristus ticību, kā tie, kas reiz bijuši viņas aizstāvji; un šie atkritēji karoja pret Kristus mācību galveno kodolu kopā ar puspagāniskiem biedriem.

Grūta un izmisuma pilna cīņa bij jāizcīna tiem, kas stājās pretim visām maldināšanām un visiem ļaunumiem, kuri priesteru drēbēs pārgērbti tika ievesti draudzē. Bībele vairs netika atzīta par ticības mērauklu. Mācība par reliģijas brīvību tika nosaukta par ķecerību un viņas aizstāvjus ienīda, zaimoja un nicināja. Pēc garas un grūtas cīņas nedaudzie uzticīgie izšķīrās pārtraukt katru sakaru ar atkritušo draudzi, ja tā neatteiksies no savas maldības un elku kalpības. Viņi ieskatīja, ka atdalīšanās ir nepieciešami vajadzīga, ja grib paklausīt Dieva vārdam. Viņi neuzdrošinājās paciest maldības, kuras pašu dvēselēm bij kaitīgas, neuzdrošinājās rādīt tādu piemēru, kas viņu bērnu un bērnu bērnu ticību varētu apdraudēt. Miera un vienprātības dēļ viņi bij gatavi visu apliecināt, kas būtu savienojams ar uzticību Dievam, bet šis miers, atsakoties

no labajiem pamatiem, būtu pardaudz dārgi samaksāts. Kad vienprātību var nodrošināt tikai atsacīšanās no taisnības, tad labāk lai nav tādas vienprātības, tad labāk lai nāk šķelšanās, vai pat kari. Draudzei un zemei būtu par svētību, kad tie pamati, uz kuriem darbojās minētās stiprās un drošās dvēseles, atkal atdzīvotos Dieva tautā. Attiecībā uz kristīgās ticības pamatmācībām valda midziņošā vienaldzība. Aizvien vairāk piekrišanu atrod domas, šīs pamatmācības vēl nebūt nav tas svarīgākais. Tāda izviršana stiprina sātana ieročus. Nepareizās mācības un kaitīgās maldības, kuras atklājot un pret kurām cīnoties Dievam uzticīgie savu dzīvību lika ķīlā, tagad no tūkstošiem, kuri sauca sevi par Kristus ļaudīm, tika ar labpatiku uzlūkotas.

Pirmie kristīgie bij patiesi savāda tauta. Viņu nevainojamā dzīve un nešaubīgā ticība bij pastāvīgi par pārmetumu grēciniekiem un traucēja viņu mieru. Kaut gan mazā skaitā būdami, nabagi, bez stāvokļa un goda tituliem, viņi tomēr visiem ļaundariem bij par bailēm, kur tikai viņu mācības un rakstura īpašības kļuva pazīstamas. Tāpēc bezdievīgie viņus ienīda, tāpat ka Kains ienīda Ābelu. Aiz tā paša iemesla, kāpēc Kains nosita Ābelu, tie, kas gribēja nomest Dieva gara aprobežojumus, nonāvēja viņa ļaudis. Aiz tā paša iemesla jūdi atmeta un sita krustā Pestītāju — viņa skaidrība un svētums bij pastāvīgs pārmetums jūdu patmīlībai un samaitātām sirdīm. Sākot no Kristus dienām līdz pat mūsu laikiem, viņa uzticīgie mācekļi allaž izsaukuši ar savu bezbailību to cilvēku ienaidu un pretestību, kuri mīl un nevar atstāt savus grēka ceļus.

[46] Kā lai nosauc evaņģēliju par miera vēsti? Pasludinādam Mēdijas piedzimšanu, viņš to nosauca par «Miera lielkungu». Kad eņģeļi ganiem pasludināja Kristus piedzimšanu, viņi dziedāja Bētlemeš līdzenumos: «Gods Dievam augstībā, miers virs zemes un cilvēkiem labs prāts!»¹ Pastāv itkā pretruna starp praviešu paskaidrojumiem un Kristus vārdiem: «Es neesmu nācis atnest mieru, bet zobenu.»² Bet pareizi saprasti abi izteicieni pilnīgi saskan. Evaņģēlijs ir miera vēsts. Kristīgums ir mācības sistēma; kura, kad to pieņemtu un pēc tās dzīvotu, nestu mieru, vienprātību un svētlaimību pār visu zemi. Kristus reliģija grib katru, kas viņas mācības pieņem, apvienot iekšējā brālībā. Jēzus uzdevums bij salīdzināt Dievu ar cilvēkiem, tā tad arī pēdējos savā starpā. Bet pār pasauli savā lielumā un visumā valda Kristus sīvākais ienaidnieks sātans. Evaņģēlijs rāda dzīves pa-

matus, kuri ir pilnīgā pretrunā ar cilvēku tikumiem un vēlēšanos, un sacelš pēdējos pret sevi. Viņi ienīst skaidrību, kura atklāj un tiesā grēku, viņi ienīst tos, kuri rāda tiem Kristu, ceļ priekšā viņa taisnos un svētos prasījumus. Šinī nozīmē— jo evaņģēlija augstās mācības sacelš ienaidu un strīdus— viņu nosauc par zobenu.

Daudzus, kuri vāji ticībā, lielā nesaprašanā ir veduse noslēpumainā priekšnolemšana, kura pieļauj, ka taisniem jācieš no netaisniem. Daži pat vairs negrib uzticēties Dievam, tāpēc ka viņš to pielaižot, ka visnekrietnākiem cilvēkiem ejot vislabāk, kamēr labākos un tīrākos mocot pirmo nežēlīgā vara. Jautā, ka var tas, kas ir taisns un žēlīgs, un kuram pieder nebeidzama vara, paciest tādu netaisnību un apspiešanu? Tas ir jautājums, ar kuru mums nav darīšanas. Dievs mums ir devis pietiekošus mīlestības pierādījumus, un mēs nedrīkstam šaubīties par viņa labumu, jo viņa prāts un domas ir neizdibināmi. Pestītājs sacīja uz saviem mācekļiem, paredzēdams šaubas, kuras līdzīgi vētrai, piemeklēšanas tumšās stundās brāzīsies viņu dvēselēs: «Pieminat manu vārdu, ko es jums esmu sacījis: Kalps nav lielāks nekā viņa kungs. Ja tie mani vajājuši, tad tie arī jūs vajās. Ja tie manu vārdu turējuši, tad tie arī jūsu turēs.»¹ Jēzus cieta par mums vairāk, nekā jebkāds, kas viņam pakaļ staigā, varētu dabūt ciest no bezdievīgu cilvēku nežēlības. Tie, kuri ir aicināti ciest mokas un mirt mocekļu nāvē, iet dārgā Dieva dēla pēdās.

[47]

«Tas Kungs nevilcina apsolīšanu.»² Viņš neaizmirst savus bērnus un neatstāj tos novārtā, bet viņš pieļauj, ka bezdievīgie atklāj savu dabu, lai neviens, kas vēlas savu prātu darīt, nebūtu par viņiem nepareizos ieskatos. Vēl tagad taisnie tiek mesti bēdu ceplī, lai paši tīri tapuši ar savu piemēru pārliecinātu bezdievīgos, un arī lai taisno bezvainīgā staigāšana bezdievīgos un neticīgos tiesātu. Dievs pieļauj, ka bezdievīgie aug un parāda visiem savu ienaidu, lai, kad viņu netaisnības mērs būs pilns, visi redzētu viņu bojā iešanā Dieva taisnību un žēlastību. Dieva atriebības diena tuvojas, kurā visiem viņa likumu pārkāpējiem, visiem kas spaida taisnos, tiks piespriests taisns sods, kur katrs nežēlīgs un netaisns darbs pret Dieva uzticīgiem ļaudīm tiks sodīts itkā viņš būtu nodarīts Kristum.

Ir viens cits svarīgāks jautājums, kuram būtu jāsaista visu mūsu laiku baznīcu uzmanība. Apustulis Pāvils saka: «Visi, kas dievbijīgi grib dzīvot iekš Kristus Jēzus, taps vajāti.» Kā tas nāk, ka

vajāšanas lielā mērā liekas būt mitējušās? — Vienīgais iemesls tas, ka Dieva draudze piemērojusies pasaulei un nesaceļ nekādas pretestības. Mūsu dienu parastai reliģijai nav tīrā un svētā rakstura, kas iezīmēja apustuļu laiku ticību uz Kristu.

Tas, ka kristīgums liekas būt tik parasts un vispārīgs, izskaidrojams tikai caur to, ka tas ar grēku iet roku rokā, ka lielās patiesības apskata ar milzīgu vienaldzību, un ka tik maz ir draudzēs dievišķa svētuma un laimes. Tiklīdz parādīsies pirmo kristīgājo ticība un spēks, tad arī no jauna uzmodīsies vajāšanas gars un no jauna uzliesmos vajāšanu uguni.

[48]

[49]

Atkrišana

Pāvils savā otrā vēstulē tesalonīķiešiem pravietoja lielo atkrišanu, kura uzcelš priesteru pasaules varu. Viņš sacīja, ka Kristus diena ātrāk nenākšot, iekams «atkāpšanās nebūs nākuse un grēka cilvēks, pazušanas dēls, nebūs parādījies, kas turas pretī un paaugstinājas pār visu to, kas Dievs saucams, un kas ir Dieva kalpošana, tā ka viņš dievnamā sēž kā Dievs, izrādīdamies, ka viņš esot Dievs.» un bez tam brīdina apustulis savus brāļus: «Jo netaisnības noslēpums ir jau spēkā.»¹ Jau toreiz pašā pirmā laikā viņš redzēja, cik daudz maldību pamazām ieviesās baznīcā, kuras sagatavoja ceļu uz atkrišanu.

Bezdievības noslēpums, darbodamies no sākuma slepeni un klusi, ieguva arvien lielāku varu pār cilvēkiem, kamēr beidzot jau pavisam atklāti strādāja savu mānīšanas un Dieva zaimošanas darbu. Gandrīz pavisam nemanot kristīgā draudzē ieviesās pagānu parašas. Viņām kādu laiku vēl nepiekrita un nepadevās — tas bija tik ilgi, kamēr Dieva draudze vēl tika vajāta no pagāniem — bet kad vajāšanas mitējās un kristīgā ticība ieviesās ķēniņu pilīs un ķēniņu galmos, tad Kristus un viņa apustuļu pazemīgā vienkāršība pārmainījās pret pagānu priesteru un valdinieku lep- nību un krāšņumu, un Dieva prasību vietā nāca cilvēku gudrības un nostāsti. Konstantīna tā sauktā atgriešanās, 4. g. s. sākumā, sacēla lielu prieku, un pasaule, uztaisījusi taisnu un svētu seju, iegāja baznīcā. Tagad samaitāšana gāja ātriem soļiem uz priekšu. Pagānisms, kurš likās būt uzvarēts, tapa par uzvarētāju. Viņa gars valdīja baznīcā. Viņa mācības, ierašas un mānticība iemiesojās šo kristīgo ticībā un Dieva godināšanā.

Pagānismam un kristīgumam apvienojoties dzima un attīstījās «grēka cilvēks», par kuru pravietoja, ka viņš pacelsies pār visu, kas saucams Dievs, un kas tik ir kalpošana Dievam. Šī milzīgā melu reliģijas sistēma ir sātana meistardarbs, pieminēklis viņa pūlēm: sevi pašu uzsēdināt uz troņa un pēc sava prāta valdīt pār zemi.

Sātans vienreiz mēģināja vienoties ar Kristu. Viņš nāca pie Kristus kārdināšanas tuksnesī un rādīja viņam visas pasaules valstības

[50]

un viņu godību, solīdams to visu nodot viņa rokā, ja viņš zemosies tumsības ķēniņa priekšā. Jēzus atraidīja nekaunīgo kārdinātāju un pavēlēja viņam atkāpties. Lielākus panākumus sātana piedāvājumi gūst pie cilvēkiem. Lai nodrošinātu sev pasaulīgos labumus un pasaulīgo godu, viskārdinošāk bij meklēt šo zemes vareno un valdnieku labvēlību un palīdzību. Kristus tādā kārtā bij atmests un nogāja tur, kur tiek slēgta derība ar sātanu,— še ar viņa vietnieku: ar Romas priesteru satriekto varu.

Viena no romiešu (Romas katoļu) baznīcas pamatmācībām ir, ka pāvests ir redzamais Kristus baznīcas galva, kurai ir padoti autoritatīvā un varas ziņā bīskapi un garīdznieki visā..5. pasaules daļās. Un netikvien tas — pāvests piesavinājies sev pat Dieva nosaukumu; viņš sevi nosauc par «Pāvests, Kungs un Dievs», prasa ticēt viņa nemaldībai un grib lai visa pasaule viņu godā. Tā šie prasījumi, kurus Jēzum tuksnesī priekšā cēla, tika atkārtoti no Romas baznīcas, un daudzi ir gatavi paklausīt, gatavi pielūgt sātanu. Turpretim tie, kas bīstas un godā Dievu, stājas pretī šai mācībai, tāpat kā Kristus bija viltīgā ienaidnieka vilināšanām pretī stājies «Tev būs pielūgt Dievu savu Kungu un viņam vien kalpot.»¹ Dievs savos vārdos nav ne mazāko aizrādījumu devis, ka viņš būtu kādu cilvēku izraudzījis par draudzes galvu. Mācība par pāvesta virsvaldību runā svētiem rakstiem taisni pretī. Pāvestam nav nekāda vara pār Kristus draudzi, kā vienīgi tā, kuru viņš pats sev nepatiesi piesavinājis.

Romieši vēl vienmēr sauc protestantus par ķeceriem un apvaino tos, ka tie patvarīgi atraisījušies no pareizās baznīcas. Bet šis apsūdzības būtu drīzāk attiecināmas uz viņiem pašiem. Viņi ir tie, kas nometa Kristus karogu un novērsās no ticības «kas vienreiz svētiem dota.»²

Sātans labi paredzēja, ka ar svēto rakstu palīdzību cilvēkiem būs iespējams ieraudzīt savus grēkus un maldus un tiem būs iespējams arī viņa varai pretī stāties. Pie katra uzbrukuma Kristus viņam turēja pretī mūžīgās patiesības vairogu un sacīja: «Stāv rakstīts». Pret ikvienu ienaidnieka ļaunu domu bij viņam Dieva vārda gudrība un spēks. Sātanam, lai uzturētu savu varu pār cilvēkiem un lai stiprinātu varas laupītāja pāvesta autoritāti, bij tauta jātura svētu rakstu nezināšanā. Bībele paceltu Dievu un novestu mirstīgos cilvēkus viņu īstā stāvoklī; tāpēc svētie raksti bij jātur noslēpumā un visādi jāapspiež. Šādu loģiku pieņēma Romas baznīca. Gadu simteņiem ilgi bī-

beles izplatīšana bij aizliegta. Tautai bij aizliegts viņu lasīt un mājās turēt, kamēr priesteri un prelāti, būdami bez kādiem morāliskiem pamatiem, izlika Dieva vārdu mācības tā, kā to prasīja viņu un pasaules gudrība. Tādā kārtā pāvests tapa vispārīgi atzīts par Dieva valstības turētāju zemes virsū, kura autoritātei padota baznīca un valsts.

Tā ka nu vienīgi drošais līdzeklis, kurš varētu atklāt maldības, bij nobīdīts pie malas, sātans varēja rīkoties pēc savas iegribas. Pravi-etojums skanēja, ka pāvesta vara «uzdrošināsies pārgrozīt laikus un bauslību.»³ Sātans nestāvēja dīkā, bet darīja savu darbu. Lai atgrieztiem pagāniem būtu kautkas ko pielūgt elku vietā, un tas veicinātu kristīgās ticības izplatīšanos, dievkalpošanās pakāpeniski ieveda bilžu un relikviju pielūgšanu. Vispārīga baznīcas sapulce izdeva dekrētu, kas beidzot šo elku dievu pielūgšanu saveda vienā veselā sistēmā. Lai pabeigtu Dieva zaimošanas darbu, Roma uzdrošinājās izlaist otro bausli, kurš aizliedz elku dievību, un, lai piepaturētu desmit, sadalīja desmito bausli divās daļās.

[54]

Saticība starp baznīcu un pagānismu vēl vairāk sagatavoja ceļu debess autoritātes nicināšanai. Sātans pielika savu roku arī pie ceturta baušļa un mēģināja veco sabatu, to dienu, kuru Dievs iesvētījis, nostumt pie malas un tās vietā pacelt no pagāniem godināto «godājamā saules dienu». Šo pārgrozījumu sākumā neizmēģināja atklāti. Pirmos gadu simteņos īstais sabats tika turēts no visiem kristīgiem. Viņi stāvēja par Dieva godu, un ticēdami ka Dieva likums ir negrozāms, glabāja uzticīgi viņa priekšrakstu svētumu. Lai sasniegtu savu mērķi, sātans darbojās ar ļoti lielu viltību caur saviem ieročiem. Lai ļaužu uzmanība būtu vērsta uz svētdienu, to iecēla par Kristus augšāmcelšanās piemiņas dienu. Viņā noturēja dievkalpošanas, bet viņu uzlūkoja tikai ka atpūtas dienu un vēl vienmēr turēja sabatu svētu. Lai sagatavotu ceļu tam darbam, kuru viņš bij nodomājis izvest. sātans, sākot jau no Kristus atnākšanas laika, apkrāva sabatu ar vissmagākiem prasījumiem, tā ka viņa svētīšana tapa par jo smagu nastu. Nostādot to tādā apgaismojumā, viņš savai lietai bij jau daudz laba darījis, bet viņš vēl apkrāva to ar zināmu nicināšanu kā jūdu iestādījumu. Kristīgie turpināja uzskatīt svētdienu kā izpriecas dienu un padarīja sabatu, gribēdami pierādīt savu naidu pret visu kas ir no jūdiem, par gavēņu, bēdu un sēru dienu.

[55] Konstantīns 4. g. s. sākumā izdeva dekrētu, kurš iecēla svētdienu par vispārīgu atklātu svētku dienu visā Romas valstī. Saules diena tika pielūgta no pagāniem un godāta no kristīgiem; kristīgo un pagānu intereses savienot bij ķeizara politika. Viņu spieda arī baznīcas augstā garīdzniecība, kura pārņemta no godkārības un dzīta no slāpēm pēc varas, redzēja ka kopīga svētdiena atvieglot un sekmes drīzāku kristīgās ticības izplatīšanos pie pagāniem, kaut arī tikai ārīgu, un veicinās baznīcas varu un godību. Bet vēl vienmēr, kamēr kristīgie tik tālu nāca, lēni, pamazām, un sāka zināmā mērā uzskatīt svētdienu par svētu, viņi atzina sabatu kā tam Kungam svētu un paklausīgi izpildīja ceturto bausli.

Lielais viltnieks savu darbu vēl nebij beidzis. Viņš nolēma sapulcināt zem sava karoga visu kristīgo pasauli — caur saviem nama turētājiem, lepniem virspriesteriem, kuri apgalvoja esam Kristus vietnieki. Ar pusatgrieztu pagānu, godkārīgu prelātu un pasauli mīlošas garīdzniecības palīdzību viņš sasniedza savu mērķi. Laiku pa laikam tika noturētas lielas baznīcas sapulces (koncili), uz kurām sanāca augstie baznīcas priekšstāvji no visām pasaules malām. Gandrīz ikkatrs no šiem konciliem drusku ierobežoja Dieva iecelto sabatu un tādā pat mērā paaugstināja svētdienu.

Tā pagānu svētku diena tika beidzot godāta ka Dieva iestādījums, bet sabatu izkliedza par jūdisma atliekam un viņa piekritējus nolādēja.

Lielam atkritējam bij izdevies pacelties pār visu «kas saucams Dievs, vai Dieva kalpošana.»¹ Viņš uzdrošinājās ķerties pie vienīgā dievišķā baušļa, kas visiem cilvēkiem nepārprotami norāda uz dzīvo un patieso Dievu. Ceturtā bauslī Dievs atklājas kā debess un zemes radītājs par atšķirību no visiem nepatiesiem dieviem. Cilvēki svētīja septīto dienu kā dusēšanas dienu, pieminēdami lielo radīšanās darbu. Sabatam vajadzēja rādīt dzīvo Dievu, visas esamības sākumu, ka tas cilvēkiem allaž stāvētu priekš acīm, pielūdzams un godājams. Sātans cenšas padarīt cilvēkus neuzticīgus Dievam un novirzīt viņus no tā likumiem; tāpēc viņš piegriež šim bauslim visu uzmanību un vērš visas savas pūles pret to.

[56] Protestanti māca, Kristus augšāmcelšanās paceļot svētdienu par kristīgu sabatu. Bet pierādījumi no svētiem rakstiem trūkst. Tādu godu šai dienai nav piešķīruši ne Kristus, ne apustuļi. Cēlons, kāpēc svētdienu uzskata par kristīgu iestādījumu, meklējams «netaisnības

noslēpumā»¹, kurš jau Pāvila laikā bij iesācis savu darbu. Kad un kur ir pieņēmis Kungs šo pāvestības bērnu? Vai var uzrādīt kādu pārliecinošu iemeslu, kas attaisnotu pārgrozījumu? Svētos rakstos attaisnojuma nav.

Sestā gadu simtenī pāvestība bij jau ieguvuse stingrus pamatus zem kājām. Viņas varas sēdekļis tika ierīkots ķeizara pilsētā un Romas bīskaps tika izsludināts par visas baznīcas galvu. Pagānisms bij devis pāvestībai vietu; pūķis zvēram «deva savu spēku un savu goda krēslu un lielu varu.»¹ un tagad sākas pāvesta varas un apspiešanas laiks, tūkstots divi simti un sešdesmit gadi, kurus Daniēls un Jānis savā parādīšanās grāmatā bij paredzējuši. Kristīgie bij spiesti izvēlēties: vai atstāt savu bezvainīgo dzīvošanu un pieņemt pāvesta iestādījumus un dievkalpošanas veidu, vai beigt savu dzīvi cietumos, uz moku sola, uz uguns sārta, zem bendes cirvja. Tagad piepildījās Jēzus vārdi: Bet jūs tapsat nodoti pat no vecākiem un no brāļiem un radiem un draugiem. un tie citus no jums nonāvēs. un jūs būsiat ienīsti no visiem mana vārda dēļ.»³ Vajāšanas nāca pār ticīgiem ar vēl lielāku spēku nekā agrāk, un pasaule tapa par plašu kaujas lauku. Simtiem gadu mazā draudzīte bij spiesta tumsā un tālu no ļaudīm meklēt sevī patvērumu. Praviētis saka: «un sieva bēdza uz tukšnesi, kur viņai bij sataisīta vieta, lai viņa tur taptu uzturēta tūkstot divisimt un sešdesmit dienas.»⁴

Romas baznīcas varas iegūšana iezīmē drūmo vidus laiku sākumu. Līdz ar varas pieaugšanu sabiezēja tumsa. Ticība uz Kristu, visa patiesā sākumu, tika pārnesta uz Romas pāvestu. Kur būtu bijis jāskatās uz Dieva dēlu, kas vien var piedot grēkus un dāvēt mūžīgu svētību, tauta skatījās uz pāvestu un uz viņa pilnvarotiem priesteriem un prelātiem. Viņiem mācīja, ka pāvests ir vidutājs starp Dievu un cilvēkiem un neviens nevar nākt pie Dieva kā vien caur viņu, vēl vairāk: viņš stāvēt Dieva vietā un viņam pienākoties tāda pat paklausība ka Dievam. Novēršanās no pāvesta prasījumiem bij pietiekošs iemesls uzlikt visaugstākos miesas un dvēseles sodus. Tā novērsa ļaužu prātus no Dieva un vadīja viņus pie nežēlīgiem cilvēkiem, pie tādiem kas paši tumsā maldījās, vēl vairāk: pie paša tumsības ķēniņa, kurš viņos strādā. Grēks slēpās zem svētuma segas. Kad svētie raksti tiek nospiesti un cilvēki domā, ka tie paši visu zinot un varot, tad drīkstam tikai gaidīt melus, krāpšanu, vilšanos un vispazemojošās netaisnības. Ievedot cilvēku likumus, paceļot

[57]

[58]

[59]

teikas Dieva vārdiem blakus, nāca redzams posts, kas ceļas kad atmet Dieva likumus.

Tās bij briesmu dienas priekš Kristus draudzes. Uzticīgu karogu nesēju bij pavisam maz. Lai gan patiesībai liecinieku netrūka, tomēr dažreiz likās, ka tumsība un mānītība gluži ņems virsroku un patiesā reliģija tiks iznīdēta no zemes virsus. Evaņģēliju pavisam izlaida iz acīm, toties pavairoja reliģijas normas un apkrāva tautu ar visgrūtākām nastām.

Viņus netikvien mācīja skatīties uz pāvestu kā uz starpnieku starp viņiem un Dievu, bet arī ka grēkus varot nolīdzināt cilvēku labie darbi. Tādi svētceļojumi, pašuzlikti sodi, relikviju godināšana, baznīcu būvēšana, lūgšanas namu un altāru ierīkošana, lieli dāviņājumi baznīcām — šādus un tamlīdzīgus darbus uzlika Dieva dusmu mazināšanai, vai lai iegūtu Dieva labvēlību, itkā Dievs būtu cilvēks, kurš par nieku dusmo un kurš par dāvanām, ar gavēšanu un tamlīdzīgiem darbiem būtu pērkams

[60] Šķita, ka grēks ņem pārsvaru— pat pie tiem, kas stāvēja Romas baznīcas priekšgalā— pēdējās iespaids tomēr manāmi auga. Apmēram astotā gadu simteņa beigās pāvesta varas piekritēji— papisti— prasīja atzīt, ka baznīcu galvām pirmos gadu simteņos bijusi tāda pat vara, kādu sev pāvests tagad piešķir. Lai šai prasībai būtu spēks, vajadzēja atrast kādus līdzekļus, kādu autoritatīvu pierādījumu— un te nu melu tēvam bij darbs. Mūki sāka viltot vecus rokrakstus. Atrada vēl nekur neatrastus baznīcu sapulču lēmumus, kuri pierādīja, ka pāvesta varas sākumi meklējami jau pašos pirmos laikos un baznīca, kura patiesību bij atmetuse, uzņēma šos viltojumus visai kāri.

Nedaudzie uzticīgie, kuri vēl stāvēja uz pareizā pamata, apmulsā un tika traucēti no nepareizo mācību daudzuma. Kā gruži tās apbēra katru darbu. Daži būtu sacījuši tāpat, kā kādreiz Nehemijas laikā Jeruzālemes mūru cēlāji bij sacījuši: «Nesēju spēks noguris un daudz ir gruvešu, tā ka mēs pie mūra nevaram strādāt.» Noguruši no pastāvīgām cīņām un vajāšanām, pievilti, ciezdami netaisnību, pārvarēdami visādus šķēršļus, kādus vien tik sātans zināja izdomāt, nolūkā kavēt viņu panākumus, daži bijušie uzticīgie strādnieki miera dēļ kā arī bīdamies par savu mantu un dzīvību, nogriezās no pareizā pamata. Daži bez bailēm stājās ienaidniekam pretī, teik-

viņam vēl bij jānogaida pāvesta piekrišanu, iekams viņš, t. i. Indriķis IV, atkal pušķotu sevi ķeizara varas nozīmēm un stātos ķeizara godā. Bet Gregors VII, pārgalvīgs par savu uzvaru, lielījās, ka viņa pienākums esot «pazemot lepnos ķēniņus»

[62] Cik liela ir starpība starp lepo, augstprātīgo un valdīšanās kāro priesteru virsganu un Kristus lēnprātību un pazemību, kurš ņāk pats pie ikviena cilvēka sirdsdurvtiņām un lūdz, lai to ielaiž, solīdams dvēselēm grēku piedošanu un mieru; kurš mācīja saviem mācekļiem: «Kas grib būt tas augstākais, lai ir jūsu kalps.»¹

Turpmākie gadu simteņi liecināja, ka Romas maldu mācības pastāvīgi iet plašumā. Pat pirms pāvesta varas sākuma jau bij piegriezta uzmanība pagānu filozofiem, un tie ne mazu iespaidu atstāja uz baznīcu. Daudzi, kas teicās esam atgriezušies, turējās pie pagānu filozofu mācībām, nemitējās tās studēt un uzspieda viņas arī citiem, redzēdami viņās līdzekli iegūt lielāku iespaidu pār pagāniem. Tādā kārtā kristīgā ticībā tika ienestas daudz šaubīgas un maldīgas mācības. Izcilus vietu ieņēma ticība par cilvēku dabisku nemirstību un ka mirušiem vēl esot pašsajūta. No šīs mācības tad nu izrisa maldu mācība par mūžīgām mokām priekš galīgi neatgriezīgiem, kura agri iemiesojās pāvesta ticībā.

Tā bij sagatavots ceļš vēl viena pagānu izgudrojuma ieviešanai, kuru Romā nosauca par šķīstīšanas uguni un izlietoja, lai iedzītu bailes lēt- un mānītīgā pūlim. Šī maldu mācība pieņem, ka ir tāda moku vieta, kurā visas grēku dēļ pazušānu nopelnījušās dvēseles cieš sodu, no kura viņas, tiklīdz būs šķīstījušās no grēkiem, būs vaļā un tiks uzņemtas debesīs.

Bet vēl viens izdomājums Romai bij vajadzīgs, lai varētu izmantot savu piekritēju bailes un grēkus. Tā ir mācība par atlaižām. Visiem, kuri piedalīsies virspriestera karos, viņa pasaulīgo varu paplašinot, vai pārmācot viņa ienaidniekus, vai izdeldējot tos, kas uzdrošinājušies neatzīt pāvesta virsvaldību— visiem tiem viņš apsolīja bijušo un tagadējo grēku piedošanu un visu moku un sodu atlaišanu. Ļaudis tika mācīti, ka samaksājot baznīcai naudu varot tikt vaļā netikvien no saviem grēkiem, bet arī atsvabināt mirušo draugu dvēseles, kuras mokās uguns liesmās. Ar šādiem līdzekļiem Roma pildīja kasi un uzturēja savu priesteru grezno dzīvi, rīšanu, plītēšanu u. t. t.— to vīru dzīvi, kuri teicās esam tā vietnieki, kuram nav kur savu galvu nolikt.

Svēto vakarēdienu, tādu, kā tas caur svētiem rakstiem bij iestādīts, izspieda pagāniskais mišas upuris. Pāvesta priesteri apgalvoja, ka viņu nejēdzīgā ākstišanās pārvēršot vienkāršu maizi un vīnu par patiesu Kristus miesu un asinīm. Ar Dievu zaimojošu augstprātību viņi prasīja atzīt sevi par spējīgiem «radīt» Dievu, visu lietu radītāju. Piedraudot ar nāvi prasīja no visiem kristīgiem šis Dievu zaimojošās maldu mācības atzīšanu. Kas liedzās to darīt, lieliem pulkiem tika atdoti liesmām par upuri. [63]

13. gadu simtenī ieveda vienu no briesmīgākiem pāvesta ieročiem— inkvizīciju. Tumsas kungs strādāja kopā ar pāvesta priesteriem. Viņu slepenās apspriedēs sātans un viņa eņģeļi valdīja pār ļauno cilvēku prātu, bet neredzams stāvēja Dieva eņģelis; viņu vidū un uzrakstīja bezdievīgos un briesmīgos apspriedes lēmumus un visu darbu vēsturi, kura ir par briesmīgu, lai to rādītu cilvēku acīm. «Lielā Bābele bij piedzērusi no svēto asinīm.» Sakropļoti līķi un miljonu mocekļu asinis brēca uz Dievu atriebt šai atkritušai varai. [64]

Pāvestība bij tapusi par pasaules kungu. Ķēniņi un ķeizari zemojās Romas virspriesteru pavēļu priekšā. Cilvēku liktenis laicīgi un mūžīgi likās būt nodots viņu varā. Gadu simteņiem ilgi pieņēma Romas mācības noteikti un bez kādiem iebildumiem, viņas pavēles izpildīja ar lielāko godbijību. svētkus ievēroja vispār. Viņas garīdzniecība tika godāta un devīgi pabalstīta. Nekad Romas baznīcai nav bijusi lielāka cienība, godība un vara. [65]

Pāvesta varas pusdienas laiks bij pasaules tikumībai pusnakts. Svētie raksti bij netikvien tautai, bet arī priesteriem gandrīz pilnīgi sveši. Tāpat kā senāk farizeji, pāvestības. augstākā garīdzniecība ienīda gaismu, jo tā atsedza viņas grēkus. Tā kā vairs nebij Dieva likumu, šis taisnības mērauklas, viņa izlietoja savu varu bez kāda ierobežojuma, tāpat netikumiem un grēkiem nebij robežas. Apmānīšana, skopums, visatbaidošākie grēki bij uz dienas kārtības. Cilvēki nelikās aizbaidīties ne no kāda nozieguma, ja tik vien caur to varēja pavairot savu bagātību un pacelt stāvokli. Pāvestu un prelātu pilīs varēja sastapt viszemākās izvirtības. Daži no valdošiem pāvestiem bij izdarījuši visatbaidošākos noziegumus, tā ka pasaules valdiniekiem bij jāiejaucas un jāgāž šie augstie baznīcas priekšstāvji, kad tie vairs ilgāk nebij ciešami. Gadu simteņiem ilgi Eiropa nebij ne soļa gājusi uz priekšu zinātnē, mākslā, civilizācijā. Kristīgajumam bija uznācis tikumīgs un garīgs kropļums [66]

Romas valdīšanās laikā bij briesmīgs, taisni uzkrītošs pierādījums pravieša Hozejas vārdiem: «Mani ļaudis tiek izdeldēti, tādēļ ka tie ir bez atzīšanas. Jo tu manu atzīšanu esi atmetis, tad ir es tevi atmetīšu... Tāpēc ka tu Dieva bauslību esi aizmīrsis, es aizmīrsīšu tavus bērnus.» «Nekāda uzticība, nekāda mīlestība, ne Dieva atzīšana nav tajā zemē; bet Dieva zaimošana, meli, slepkavība, zagšana un laulības pārkāpšana ir virsroku ņēmusi, un nāk viena asins vaina pēc otras.»¹

[67]

Valdieši

Visdziļākā tumsā, tai laikā, kad pāvesta vara visu zemi bija sagrābusi savās rokās, patiesības gaisma nebija gluži izdzēšama. Ikviens laikmets ir uzrādījis Dieva lieciniekus — vīrus, kuri uzskatīja ticību uz Kristu kā vienīgo starpnieku starp Dievu un cilvēkiem un turēja to dārgu. kuriem bībele bij vienīgā dzīves mēraukla, kuri ievēroja pareizo sabatu. Cik daudz pasaule šiem vīriem parādā, nekad diezgan nevarēs atzīt vēlākās audzes. Viņus turēja par ķeceriem, apšaubīja viņu labo gribu un nodomus, sacēla pret viņiem ienaidniekus, apspieda, sagrozīja un nepareizi iztulkoja viņu rakstus. Tomēr viņi stāvēja stipri un no paaudzes uz paaudzi uzglabāja savu ticību kā skaidru un svētu mantojumu nākamām audzēm.

Dieva ticīgās tautas vēsture tumšo gadusimteņu laikā, kad Roma bij ieguvusi virsvaldību, ir rakstīta debesīs. Cilvēku ziņas ļauj mums atrast tikai vājas pēdas no pagājušā, bagātāks materiāls ir smeļams vienīgi no vajātāju apvainojumu un apsūdzību rakstiem. Tā bija Romas valstiski gudrā rīcība, iznīcināt visu, kas varētu liecināt par domu starpībām attiecībā pret viņas mācībām un rīkojumiem. Viss, kas bija ķecerisks., vai personas, vai raksti, tika iznīcināts. Mazākās šaubas par pāvesta dogmu autoritāti, vai jautājums— un pietika: bagāts vai nabags, augsts vai zems— nāve bija droša. Roma arī centās iznīcināt visu, kas varētu stāstīt par viņas nežēlībām pret citādi domājošiem. Visas grāmatas un rakstus, kuri tādas ziņas saturēja, pāvestu koncili pavēlēja sadedzināt. Pirms grāmatu iespiešanas mākslas atrašanas grāmatu skaits bija niecīgs, un tās pašas ļoti neērti uzglabājamās, tāpēc Romas baznīcai nenācās grūti izvest savu nodomu.

Nevienai draudzei Romas tiesu robežās, t. i. cik tālu sniedzās Romas vara, neļāva netraucēti baudīt sirdsapziņas brīvību. Līdz ko pāvestība bija ieguvusi varu, jau viņa izstiepa savas rokas un apspieda ikkatru, kas negribēja atzīt viņas scepteri, un viena draudze pēc otras padevās viņas kundzībai.

[68]

Lielbritānijā pirmkristīgums bija jau ļoti agri laidis saknes. No britiem pirmā gadu simtenī pieņemto evaņģēliju toreiz vēl nebija samaitājusi romiešu atkrišana. Vajāšanas no pagānu ķeizariem gan bija jau sasniegušas viņus tālos krastus, bet tā arī bija vienīgā dāvana, kuru briti no romiešiem bija saņēmuši. Daudzi kristīgie, kuri vajāšanas laikā aizbēga uz Angliju, atrada tagad patvērumu Skotu zemē; no turienes patiesība tika pārnesta uz Īriju un visās tajās zemēs uzņemta ar prieku.

Kad sakši iespiedās Britānijā, tur sāka valdīt pagānisms. Uzvarētājiem bija par kaunu mācīties no saviem vergiem, un kristīgie bija spiesti aiziet kalnos un neapdzīvotos purvos. Bet uz vienu laiciņu apslēptā gaisma neizdzisa, tā dega. Tā dega vienu gadu simteni vēlāk Skotu zemē ar tādu spožumu, kas bija tālu redzams aiz viņas robežām. No Skotu zemes nāca dievbijīgais Kolumbans un viņa līdzstrādnieki, kuri, salasīdami uz Jonas salas izkaisītos ticīgos, padarīja to par savas misijas darbības viduspunktu. Starp šiem evaņģēlistiem bij viens bibliskā sabata piekritējs. Tādā kārtā šī patiesība tika ienesta tautā. Uz Jonas salas atvēra skolu, kura izaudzināja jaunus evaņģēlistus ne tikai priekš Skotu zemes un Anglijas, bet arī priekš Vācijas, Šveices un pat Itālijas.

[69] Bet Roma bija vērsusi savas acis uz Britāniju un cieši nolēmusi, to dabūt zem savas virsvaldības. Sestā gadu simtenī viņas sūtņi iesāka pagānisko sakšu atgriešanu. Lepnie barbari viņus mīli uzņēma un panāca to, ka līdz ar viņiem vēl tūkstoši pieņēma Romas ticību. Darbam augot pāvesta vadoņi un viņu jaunatgrieztie satikās ar jau minētiem sakšu senajiem kristīgiem. Atklājās pārsteidzoša starpība. Pēdējie bija vienkārši, pazemīgi, ar biblisku raksturu, mācību un dzīves veidu, kamēr pirmajos visur izteicās iedomīgā pāvestība. Romiešu sūtņi prasīja, lai šīs kristīgās draudzes atzītu augstākā virspriestera virsvaldību. Briti pazemīgi atbildēja, ka viņi gribētu mīlēt visus cilvēkus, bet ka pāvestam tomēr neesot tiesība valdīt par baznīcu un viņi varot parādīt tam tikai to padevību, kāda pienākoties katram Kristus māceklim. Vairākas reizes bija mēģināts tos padarīt padevīgus Romai, bet pazemīgie kristīgie, pārsteigti no viņas sūtņu lepnības, atbildēja noteikti, ka viņi nepazīstot citu mācītāju, kā vien Kristu. Tagad atklājās pāvestības patiesais gars. Romas sūtņi sacīja: «Kad jūs negribiet uzņemt brāļus, kuri nes jums mieru, tad saņemiet ienaidniekus, kuri nāk ar karu. Kad negri-

bat ar mums savienoties un sakšiem rādīt dzīvības ceļu, jums būs no viņiem saņemt nāves dūrienu.» Tie nebija tukši draudi. Karš, viltība, meli — bija tie līdzekļi, kurus izlietoja cīņā pret bībeles ticības lieciniekiem. Cīņa turpinājās tik ilgi, kamēr Britānijas draudzes bij iznīcinātas, vai spiestas zemoties pāvesta autoritātes priekšā.

Zemēs, kurās Romas vara vairs nesniedzās, jau vairākus gadu simteņus pastāvēja Kristus draudzes pilnīgi neaizskārtas no pāvesta samaitāšanas. Viņām visapkārt bija pagāni, kuri pa gariem gadiem lūkoja atstāt savus iespaidus, bet viņas nemitējās uzskatīt bībeli par vienīgo ticības mērauklu un dažs pieķērās viņas patiesībām. Šie kristīgie ticēja, ka Dieva likumi mūžam paliek spēkā un ievēroja ceturtda baušļa sabatu. Tādas draudzes, kuras pie šīs ticības un ieraduma turējās, pastāvēja Vidusāfrikā un pie Āzijas armēņiem.

Starp tiem, kas pāvesta varas iebrukumiem stājās pretī, pašā pirmā vietā stāvēja valdieši. Taisni tai zemē, kur pāvestība bija cēlusi sev sēdekli, viņas samaitāšanai un viltībai tika izrādīta visnoteiktākā pretošanās. Vairākus gadusimteņus Pjemontas draudzes uzglabāja savu neatkaramību, bet beidzot pienāca laiks, kad Roma uzvarēja. Pēc bezsekmīgiem kariem pret viņas tirāniju, daudzi draudžu vadītāji ar iekšīgu pretošanos atzina to varu, kuras priekšā, kā likās, zemojās visa pasaule. Tomēr bija daži, kas liedzās padoties pāvesta vai prelātu autoritātei. Viņi gribēja palikt uzticīgi Dievam un glabāt savas ticības skaidrību un vienkāršību. Notika atdalīšanās. Tie, kuri palika pie vecās ticības, atšķīrās; daži atstāja dzimtenes Alpu kalnus un pacēla svešās zemēs patiesības karogu; citi uzmeklēja vairāk nošķirtas kalnu ielejas un klinšu cietokšņus un brīvībā godināja Dievu.

Valdiešu kristīgās draudzes gadusimteņus turētā un mācītā ticība bija gluži pretstatā ar Romas nepareizām mācībām. Viņu reliģija ir dibināta uz rakstīto Dieva vārdu pēc vienīgi pareizās kristīgās sistēmas. Bet vienkāršie zemnieki savās tumšās paslēptuvēs, atšķirti no visas pasaules un saistīti dienišķā darbā pie saviem ganāmiem pulkiem un saviem vīna dārziem, nebija paši nākuši pie patiesības, kura runā pretī atkritušās baznīcas dogmām un maldu mācībām. Viņu ticība nebija nupat pieņemta. Viņu reliģiozā pārliecība bija no tēviem saņemts mantojums. Viņi cīnījās par apustuliskās baznīcas ticību, «kura vienreiz svētiem dota.»¹ «Tuksneša draudze» un nevis augstprātīgā priesterība uz lielās pasaules pilsētas valdības

krēsļa bija patiesā Kristus draudze, patiesības dārgumu sargātāja, patiesības, kuru Dievs uzticējis savai tautai, lai tā to pasludinātu visai pasaulei.

[71] Galvenais iemesls, kurš noveda līdz īstās Dieva draudzes atdalīšanai no Romas, bija pēdējās naidis pret biblisko sabatu. Pāvesta vara nometa patiesību pie zemes, kā bija pravietots. Dieva likumu mina pišļos, bet cilvēku nostāstus un paražas pacēla augstu. Baznīcas, kuras atradās zem pāvesta varas, tika agri spiestas godāt pirmo nedēļas dienu kā svētu dienu. Valdošās maldības un mānītība daudzus, pat Dieva uzticīgo tautu, bija tā apmulsinājuši, ka svētot sabatu viņi arī vēl nedēļas pirmā dienā atturējās no darbiem. Bet ar to nepietika pāvesta vadoņiem. Viņi neprasīja tikai nedēļas pirmās dienas svētīšanu, bet arī lai sabatu liktu novārtā un nosodīja visstiprākiem vārdiem katru, kas uzdrošinājās pēdējam parādīt godu. Tikai bēgot no romiešu varas palika iespēja mierīgi paklausīt Dieva likumiem.

Valdieši bija pirmie no visām Eiropas tautām, kuri tika pie tulkošanas bībeles. Jau gadusimteņus pirms reformācijas viņiem bija bībeles manuskripts savā iedzimtā valodā. Viņiem tā tad bija nevilnīga patiesība, un īpaši tāpēc viņus ienīda un vajāja. Viņi mācīja, ka Romas baznīca ir Jāņa parādīšanās grāmatā minētā kritusē Bābele un bez nāves bailēm stājās pretī lielai samaitātājai. Bija tādi, kuri garā spaidīšanās un vajāšanas laikā bija savā ticībā vāji kļuvuši un pazaudēja galvenos pamatus, caur kuriem tie atšķīrās no Romas kristīgiem, bet bija arī tādi, kas no patiesības neatlaidās. Tumšos atkrišanas laikos radās valdieši, kuri dziedās atzīt Romas virsvaldību, neatzina bilžu godināšanu, sauca to par elku kalpību un turēja patieso sabatu. Pretinieki kā vētra brāzās pār tiem, bet viņi turēja augstu savas ticības karogu. Gan sadurti no savojiešu šķēpiem, gan dedzināti uz romiešu sārziem, viņi stāvēja negrozāmi par Dieva vārdiem un viņa godu.

Valdieši atrada labu paslēptuvi aiz augsto kalnu skanstīm, kas visos laikos noderējuši par patvērumu vajātiem un apspiestiem. Še tumšos viduslaikos nenodzisa gaišā patiesības uguns. Še patiesības liecinieki veselus tūkstots gadus paglabāja savu veco ticību.

Dievs bija gādājis par svētnīcu savai tautai, svētnīcu briesmīgu savā diženumā, līdzīgu varenumā varenām patiesībām, kuras bija uzticētas viņas sargāšanai. Uzticīgiem trimdiniekiem kalni bija Je-

hovas negrozāmās taisnības attēls. Viņi rādīja bērniem augstumus, kuri nemainīgā diženumā pacēlās viņu priekšā un stāstīja viņiem par to, pie kura nav nekāda pārvēršanās vai pārmīšanās, kura vārds ir tikpat pastāvīgs kā mūžīgie kalni. Dievs nekustīgi ir nolīcis kalnus, ir apjozis viņus ar spēku; izņemot bezgalīgo spēku, neviena roka tos nevar izkustināt. Tikpat negrozāms ir arī viņa likums, viņa valdīšanās pamats tur debesīs un še virs zemes. Cilvēka roka varēja sasniegt savus līdzcilvēkus un viņus nokaut; bet šī roka varēja tikpat maz atraut kalnus no viņu pamatiem un viņus jūrā mest, kā Jehovas likumu priekšrakstus grozīt un kaut vienu no viņa apsolīšanām iznīcināt, kuras dotas tiem, kas dara viņa prātu. Dieva kalpu uzticībai viņu likumu turēšanā bija jāpaliek tikpat negrozāmai, kādi ir kalni. [72]

Kalni, ierobežodami pazemīgās ielejas, bija Dieva radošā spēka pastāvīgi liecinieki un viņa sargājošo rūpju atgādinātāji. Šie kalnu ļaudis, šie ceļinieki, iemīlēja klusošos Jehovas klātbūtnes attēlus. Viņi atturējās kurnēt par savu smago likteni. Kalnu vientulībā viņi nekad nebija vieni. Viņi pateicās Dievam, ka tas bija gādājis par patvērumu, kur glābties no cilvēku dusmām un nežēlības. Viņi priecājās, ka varēja to brīvībā pielūgt. Bieži, kad tie no saviem ienaidniekiem tika vajāti, kalnu cietokšņi izrādījās kā labi aizstāvētāji. No dažas augstas klints viņi dziedājuši Dievam slavu, bet Romas kara pulki nav varējuši apklusināt viņu slavas un pateicības dziesmas.

Šķīsta, vienkārša, vientiesīga, sirsnīga, patiesa bija šo Kristus mācekļu dievbijība. Patiesības pamatus tie vērtēja augstāk par mājām un muižām, par draugiem un radiem, ja pat par pašu dzīvību. Viņi nopietni centās likt šos pamatus jaunatnes sirdīs. No pašas agras bērnības viņu bērni tika vadīti un mācīti svētos rakstos, lai tie svēti turētu to, ko Dievs pavēlējis un ko viņš grib. Bībeles noraksti bija retums, tāpēc dārgos vārdus iemācījās no galvas. Daudzi prata noskaitīt lielu daļu no Vecās un Jaunās Derības. Domas par Dievu nostādīja blakus varenām dabas ainām un ikdienas dzīves sīkām parādībām. Maziem bērniem iemācīja ar pateicību skatīties uz Dievu, kā visas žēlastības un spēku devēju.

Kautgan maigi un mīļi būdami, vecāki tomēr mīlēja savus bērnus pārāk saprātīgi, lai atļautu tiem pieradināties pie pašapmierināšanās. Viņus gaidīja dzīve, pilna pārbaudījumu un grūtumu, [73]

varbūt pat mocekļa nāve. Viņus pieradināja jau no bērnības panest visādu asumu, paklausīt pavēlēm, un tomēr pašiem priekš sevis domāt un pašiem rīkoties. Jau agri viņiem mācīja prast būt atbildīgiem, būt uzmanīgiem savās runās un saprast klusēšanas gudrību. Katrs neapdomāts vārds, izteikts ienaidnieka klātbūtnē, varēja apdraudēt ne tikai runātāja paša, bet arī simtu savu brāļu dzīvības; jo it kā vilki dzenas pakal laupījumam, tāpat patiesības ienaidnieki vajāja katru, kas uzdrošinājās prasīt ticības brīvību. Valdieši patiesības labā bija pazaudējuši savu personīgo labklājību un ar izturību un pacietību pūlējās dēļ dienišķās maizes. Katrs pietams un derīgs zemes gabaliņš kalnos tika rūpīgi izlietots, ielejas un mazāk auglīgas nogāzes tika padarītas par auglīgām. Taupība un stingra pašaiздiedzība bija viens audzināšanas auglis, kuru bērni saņēma kā vienīgo mantojumu. Viņiem mācīja, ka dzīve ir Dieva ierīkota skola, un ka cilvēku vajadzības sedzamas vienīgi ar personīgu darbu, apdomu, rūpību un ticību. Tā dzīvot bija grūti, bet svētīgi, tas bija taisni tas, kas pagrimušiem cilvēkiem trūka, tā bija tā skola, caur kuru Dievs gribēja audzināt un vest pie attīstības.

Jaunatne, radināta pie grūtumiem un neērtībām, prāta attīstības ziņā nepalika pakal. Viņa tika mācīta, ka visi viņas miesīgie un garīgie spēki pieder Dievam, un tie papildināmi un attīstāmi, lai viņam kalpotu.

Valdiešu draudzes savā skaidrībā un vienkāršībā līdzinājās apustuļa laika draudzei. Viņas neatzina pāvesta un prelātu virsvaldību un uzskatīja bībeli par augstāko un vienīgo autoritāti. Viņu sludinātāji, taisni pretī kundziskiem Romas priesteriem, sekoja sava Mācītāja priekšzīmei, kurš nebija nācis, «lai tam kalpotu, bet lai pats kalpotu.» Viņš vadīja Dieva ganāmo pulku uz zālainām ganībām un pie viņa svēto vārdu skaidriem ūdeņiem. Tālu no pasaules krāšņuma un goda pieminēkliem sapulcējās tauta; ne staltās baznīcās vai lieliskās katedrālēs, bet kalnu ēnā, Alpu ielejās, vai briesmu laikā uz viena vai otra klints cietokšņa, lai nolasītu patiesības vārdus no

[74] Kristus kalpu lūp- pām. Dvēseļu gani sludināja ne tikai evaņģēliju, bet apmeklēja arī slimo, mācīja bērnus, brīdināja maldīgos, izšķīra strīdus un visādi veicināja vienprātību un brāļu mīlestību. Miera laikos viņus uzturēja tauta ar brīvprātīgām dāvanām, bet tāpat kā telšu taisītājs Pāvils, katrs iemācījās vienu vai otru amatu un darbu, ar kuru vajadzības gadījumā bij pašam iespējams sagādāt uzturu.

No saviem dvēseļu ganiem jaunatne saņēma pamācību. Vispārīgās zinātnes dažādās nozares gan neatstāja novārtā, tomēr galvenais studiju priekšmets bija bībele. Mateja un Jāņa evaņģēlijus un daudzas vēstules mācījās no galvas. Viņi nodarbojās arī ar svēto rakstu norakstīšanu. Taisīja dažus norakstus no visas bībeles, citus atkal tikai no dažām viņas daļām, pieliekot klāt īsus teksta izskaidrojumus no tiem, kas prata bībeli izskaidrot. Tādā kārtā patiesības dārgumi nāca dienas gaismā priekš tiem, kuriem tie tik ilgi bija apslēpti.

Pacietīgi un nepiekusuši strādājot, bieži dziļās un krēslainās alās, rakstīja lāpu gaismā svētos rakstus, pantiņu pēc pantiņa, nodaļu pēc nodaļas. Tā gāja darbs uz priekšu un atklājusies Dieva griba laistījās kā spožs zelts; cik daudz starojošāka, skaidrāka un varenāka gan bija to vīru atziņa, kuri paši bija darba darītāji. Debess eņģeļi bija ar šiem uzticīgiem strādniekiem.

Sātans bija licis pāvesta priesteriem un prelātiem aprakt patiesības vārdu zem maldu, ķecerības un māņticības gruvešiem, bet brīnišķīgā kārtā tas visos tumšos laikos palika nesamaitāts. Viņš nebija cilvēku veidots, bet nesa Dieva zīmogu. Cilvēki ir nepiekusuši pūlējušies aptumšot skaidro un vienkāršo rakstu nozīmi, novest tos pretrunā ar viņu pašu liecību; bet itkā laiva dziļumā uz viļņiem šūpota, tā Dieva vārds turas pretī iznīcību draudošām vētrām. Kā raktuvēs ir bagāti zelta un sudraba slāņi, kuri zemes virspusē nav redzami, un katram ir jārok, kas grib atklāt dārgumus, tāpat arī svētiem rakstiem ir patiesības bagātības, kuras atklājas tikai nopietniem, pazemīgiem un lūdzošiem meklētājiem. Dievs ir devis bībeli kā mācības grāmatu visiem cilvēkiem, kā jaunībā, tā arī vīra gados, lai iz viņas vienmēr mācītos. Viņš savos rakstos pats sevi atklāja. Katra jauna patiesības atziņa 1r jauns slēdziens par Dieva dabu un īpašībām. Svēto rakstu studēšana ir no Dieva priekšā rakstīts līdzeklis, kas cilvēkus ved ciešākā sakarā ar viņa radītāju un liek tam skaidrāk atzīt viņa prātu. Tie ir līdzeklis, kas uztur cilvēku satiksmē ar Dievu.

Turēdami dievbijību par visas gudrības iesākumu, valdieši nekad nebija liegušies atzīt, cik liela nozīme ir satiksmei ar pasauli, cilvēku pazīšanai un darbīgai dzīvei, kā gara paplašinātājiem un prāta asinātājiem. No viņu skolām daži jaunekļi tika sūtīti uz audzināšanas iestādēm Francijas un Itālijas pilsētās, kur tiem atvērās plašāks lauks priekš studijām, domām un novērojumiem, nekā Alpu

[75]

[76]

[77]

kalnos dzimtenē. Šie izsūtītie jaunekļi tur bija padoti kārdināšanām, viņi redzēja grēku un nāca sakaros ar sātana viltīgiem ieročiem, kuri mēģināja tiem uzspiest smalki jo smalki sašķetinātās maldu mācības un briesmīgākos māņus

Skolās, kuras viņi apmeklēja, tie nedrīkstēja nevienam uzticēties. Viņu apgērbs bija tā iekārtots, ka varēja tur paslēpt savu vislielāko mantu, svēto rakstu manuskriptus. Šos daudzu mēnešu un gadu cieta darba augļus, viņi veda visur sev līdz, un kad tik vien aizdomas nemodinot varēja kaut ko darīt, viņi lika vienu daļu no saviem dārgumiem to sirdīs, kuri priekš patiesības uzņemšanas likās esam sagatavoti. Jau no mātes klēpja sākot valdiešu jaunatne bija tā audzināta, kā šis nolūks viņai vienmēr stāvēja priekš acīm; viņa prata savu uzdevumu un veica to uzticīgi. Šinīs mācības iestādēs tika mantoti tādi, kas atgriezās un pieķērās īstai ticībai, un daudzkārt bija tā, ka skola viscaur bija pārņemta no jaunā gara, un pāvestīgie skolas priekšnieki pēc visrūpīgākās izmeklēšanas nevarēja nākt saucamai ķecerībai uz pēdām.

[78] Kristus gars ir misijas gars. Atjaunotās sirds pirmais plūdums steidzās arī citas sirdis vest pie Pestītāja. Tāds bija kristīgo valdiešu gars. Viņi juta, ka Dievs vairāk no viņiem prasīja, nekā tikai to, ka pašu draudzēs uzturēt patiesību un skaidrību, bet ka uz viņiem gūlās svinīga atbildība likt savai gaismai spīdēt arī pār tiem, kas vēl staigā tumsā; ar lielo Dieva vārdu spēku viņi lūkoja saraut saites, kuras Roma tiem bija uzlikusi. Valdieši sludinātājus izglītoja par misionāriem. Katram, kas gaidīja reiz iestāties garīgā amatā, vajadzēja vispirms būt ieguvušam pietiekošus piedzīvojumus. Katram vajadzēja strādāt trīs gadus vienā vai otrā misijas laukā, iekams viņu iecēla dzimtenes draudzēs. Šis darbs, kurš jau no paša sākuma prasīja daudz pašaieliedzības un upuru, bija labs ievadījums tajos piedzīvojumos, kurus toreiz ikvienam dvēseļu ganam bija jāpiedzīvo, un lika dvēseles izmēģināšanas kausā. Jaunekļiem, kuras iesvētīja svētā amatā, nebija nekādas pasaulīgas izredzes uz bagātību un godu, turpretim tos sagaidīja dzīve, pilna grūtībām un briesmām, varbūt pat mocekļa nāve. Misionāri izgāja pa diviem, tāpat kā Jēzus savus mācekļus izsūtīja. Katram jaunam vīram gāja līdz vecāks piedzīvojis pavadonis; jaunākais bija tam padots kā savam vadonim un vajadzēja paklausīt viņa rīkojumiem, kamēr, no otras puses, vecākais bija atbildīgs par sava jaunā biedra izglītību. Šie

līdzstrādnieki nebja vienmēr kopā, bet bieži viņi sanāca kopā lūgt Dievu un apspriesties, tādā kārtā viens otru stiprinādami ticībā.

Ja viņi savas misijas nolūku būtu zināmu darījuši, misijas darbam būtu jāiet bojā, tāpēc viņi rūpīgi slēpa savu patieso dabu. Ikviens sludinātājs prata vienu vai otru amatu vai darbu, un piekopa savu garīgo amatu zem pasaulīgā amata segas. Visbiežāk viņus sastapa kā tirgotājus, kas staigā no mājas uz māju un piedāvā visur pieprasītas un vērtīgas preces, kā zīdu, cakas, rotas lietas, kas bija grūti dabūjamas, un tāpēc viņiem visur vērās durvis, no kurām tie citādi tiktu aizraidīti. Vienmēr viņu sirdis tiecās Dievam pretī, lūgdamās pēc gudrības, izlūgdamās mantu, kas vairāk vērts nekā pērles un zelts. Viņi slepeni nēsāja sev līdz svētos rakstus, visus, vai tikai daļas, un pie katras izdevības vērsa pircēju uzmanību uz tiem. Tādā ceļā ļoti bieži tika modināta interese uz svēto rakstu lasīšanu, un tiem, kas gribēja pieņemt viņus, tika ar prieku atstāta bībele jeb kāda tās daļa.

[79]

Misionāru darbs sākās viņu pašu kalnu līdzenumos un ielejās pie kalnu pakājes, bet izplētās tālu aiz šīm robežām. Kailām kājām, rupjās un no ceļa netīrās drēbēs, viņi gāja, kā ceļojoši sprediķotāji pa lielām pilsētām un iespiedās pat visattālākās zemēs. Visur viņi izkaisīja dārgo sēklu. Kur viņi bija gājuši, tur radās draudzes un asinsliecinieku asinis liecināja par patiesību. Kunga dienā būs redzama bagāta dvēseļu plauja, kuru uzticīgie vīri sagādājuši caur savu darbu. Apslēpts un klusēdams gāja Dieva vārds savu ceļu kristīgā pasaulē un viņu laipni uzņēma gan mājās, gan cilvēku sirdīs.

Valdiešiem svētie raksti nestāstīja tikai to, ko Dievs pagātnē ir darījis ar cilvēkiem, nerādīja tikai tagadnes atbildību un pienākumus, bet atklāja arī nākotnes briesmas un godību. Viņi ticēja, ka visu lietu gals vairs nav tālu, un ar asarām un Dievu lūdzot viņa vārdus studēdami jo dziļi ieraka sirdī viņu dzīvi darošos izteicienus un savus pienākumus— darīt zināmas arī citiem svētu darošās patiesības. Viņiem bībelē skaidri atklājās pestīšanas plāns, viņi ticībā uz Jēzu Kristu atrada iepriecināšanu, cerību un mieru. Kad gaisma apgaismoja viņu prātus un iepriecināja sirdis, tie ilgojās to nest arī tiem, kas vēl klīst pāvesta maldu tumsā. Viņi redzēja ka zem pāvesta un priesteriem esošs pūlis velti centās dabūt grēku piedošanu caur to, ka mocīja savas miesas. Tā ka viņiem mācīja, ka grēku piedošana pērkama ar labiem darbiem, viņi vienmēr skatījās

[80]

tikai uz sevi, bet sirdis palika savos grēkos, pie tam viņi redzēja sevi kuru katru acumirkli padotus Dieva dusmām, mocīja dvēseli un miesu un tomēr neatrada atvieglinājumu. Tā Romas mācības bija tapušas par sirdsapziņas saitēm. Tūkstoši atstāja draugus un radus un pavadīja savu dzīvi šaurās klostera istabiņās. Ar bieži atkārtoto gavēšanu, ciešot nežēlīgas pātagas, nakts neguļot, ceļos nometušies garas moku pilnas stundas uz aukstas akmeņa grīdas pavadot, ar tāliem svētceļojumiem, ar pazemojošiem grēku nožēlošanas darbiem, ar briesmīgākām pašmocībām— tūkstoši cerēja iemantot sirdsapziņas mieru. Daudzi, nospiesti no grēku nastām, kaitēm bija pastāvīgi bailēs, bailēs par Dieva dusmību, cieta tālāk un grima kapā bez mazākā cerības vai gaismas stariņa.

Valdieši ilgojās dot izsalkušām dvēselēm dzīvības maizi, nest viņām miera vēsti un rādīt uz Kristu kā vienīgo glābšanas cerību. Viņi uzskatīja mācību, ka labi darbi nolīdzina Dieva likumu pārkāpumus, par maldi. Palaušanās uz cilvēku nopelniem neļauj ieraudzīt Kristus bezgalīgo mīlestību. Jēzus mira kā upuris par cilvēkiem, jo krituse cilvēce nevarēja pate salīdzināties ar Dievu. Krustā sistā un augšāmcēlušos Pestītāja nopelni ir kristīgās ticības pamats. Dvēseles atkarība no Kristus ir ne mazāka, un savienošanās caur ticību lai ir tikpat iekšķīga, kā miesas locekļiem vienam ar otru un kā vīna koka stīgām ar vīna koku. Pāvestu un priesteru mācības bija cilvēkiem mācījušas Dieva raksturu un pat Kristu uzskatīt kā kautko stingru, drūmu un atbaidošu, Kristu nostādīja tā, itkā tam nepietiktu tik daudz līdzjūtības, cik vajadzētu priekš visas kritušās cilvēces, un tāpēc ir nepieciešama priesteru vidutājība un ir jāpiesauc svētie. Tie, kuru sirdis Dieva vārds jau bija apgaismojis, tiecās maldinātām dvēselēm norādīt uz Kristu kā līdzcietīgu, mīlēdamu Pestītāju, kas stāv ar izstieptām rokām un lūdz pie sevis visus, lai nāk ar savām grēku nastām, savām rūpēm un bēdām. Viņi ilgojās nobīdīt pie malas tos šķēršļus, kurus sātans bija sacēlis augstus kā kalnus, lai cilvēki neredzētu apsolīšanas un nenāktu tieši pie Dieva, savus grēkus atzīdami un piedošanu un mieru izlūgdamies.

Ar lielu dedzību valdiešu ticības sūtnis atklāja jautājošām dvēselēm dārgā evaņģēlija patiesības. Ar uzmanību vilka ārā rūpīgi rakstītās svēto rakstu daļas. Viņam bija liels prieks iedot cerību tai dvēselei, kurā vēl bija dzīva sirdsapziņas balss un kura bija pārliecināta par saviem grēkiem, kura redzēja tikai Dievu kā atriebēju,

kas gaida uz netaisnības atriebšanu. Ar trīcošām lūpām un asaru pilnām acīm, bieži nokritis uz ceļiem viņš atklāja saviem brāļiem saldos apsolījumus — grēcinieku vienīgo cerību. Tādā ceļā patiesības gaisma iespaidās dažā labā drūmā dvēselē, aizbaidīja tumšos mākoņus un taisnības saule ar saviem dziedinošiem stariem darīja tālāk savu darbu. Atgadījās bieži tā, ka vienu vai otru svētu rakstu daļu nevarēja diezgan lasīt, jo klausītāji atkal un atkal gribēja pārliacināties, vai viņi pareizi dzirdējuši. Īpaši nopietni vēlējās sekošu vārdu atkārtojumus: «Jēzus Kristus, viņa Dēla, asinis šķīsta mūs no visiem grēkiem.»¹ «un kā Mozus tuksnesi čūsku paaugstinājis, tāpat Cilvēka dēlam būs tapt paaugstinātam, ka visi, kas tic uz viņu, nepazūd, bet dabū mūžīgu dzīvošanu.»² Tādā ceļā daudzi nāca pie skaidrības attiecībā uz Romas mācībām. Viņi redzēja cik iedomīga bija mācība par cilvēku un eņģeļu starpniecību starp Dievu un grēcinieku. Kad patiesā gaisma viņu dvēselēs uzausa, viņi priecīgi izsaucās: «Kristus mans priesteris, viņa asinis mans upuris, viņa altāris mans biktskrēsls.» Viņi palaidās vienīgi uz Jēzus nopelniem un pastāvīgi atkārtoja vārdus: «Bez ticības nevar Dievam patikt.»³ «Cits vārds apakš debess cilvēkiem nav dots caur ko mums būs mūžīgi dzīvot.»⁴

Dažām vētrās šaustām dvēselēm apziņa, ka ir viens Pestītājs, bija kautkas liels un neaptverams. Tik jūtams bija atvieglojums, kuru viņa nesa, tāda gaismas straume tika pār viņiem izlieta, ka viņi domājās esam pārcelti debesīs. Viņi lika uzticīgi savas rokas Kristus rokās un lika savas kājas uz stiprās pestīšanas klints. Nāves bailes bija aizdzītas. Viņi tagad bija gatavi priecīgi mirt cietumā vai uz sārta, ja tik caur to varēja pagodināt sava Pestītāja vārdu.

Tā klusīnām nesa gaismā Dieva vārdu un lasīja to, bieži vienas tika nests atsevišķai dvēselei, vai mazam pulciņam, kurš ilgojās pēc gaismas un patiesības. Bieži visu nakti tā pavadīja. Tik liela bija klausītāju brīnīšanās un apbrīnošana, ka žēlastības. sūtnis nereti bija spiests pār-

traukt lasīšanu tik ilgi, kamēr pestīšanas vēsts nebija pilnīgi saprasta. Bieži bija dzirdami šādi un tamlīdzīgi vārdi: «Vai Dievs patiesi pieņems manu upuri? Vai viņš noskatīsies uz mani žēlīgi? Vai viņš piedos?» Kā atbildi lasīja: «Nāciet āurp pie manis visi kas esat bēdīgi un grūtsirdīgi, es jūs gribu atvieglināt.» Ticība saprata apsolījumu un bija dzirdama priecīga atbilde: «Nekādus svētceļo-

[81]

[82]

jumus vairs neuzņemties, nekādus grūtus vairāku dienu gājumus uz svētām relikviju glabātavām. Es varu pie Jēzus nākt tāds kāds es esmu, grēcīgs un nesvēts, viņš manu patieso grēku nožēlošanas lūgšanu nenicinās. «Tavi grēki tev piedoti»; arī mani, pat mani grēki var tikt piedoti!»

Svēta prieka straumes pildīja sirdis un Jēzus vārdu godināja ar slavas un pateicības dziesmām. Šīs laimīgās dvēseles atgriezās savos dzīvokļos, izlēja tur gaismu, atkārtoja, cik labi vien tik prata, savu jauno piedzīvojumu, ka viņi esot atraduši patiesības un dzīvības ceļu. Rets un svinīgs spēks bija svēto rakstu vārdiem, tie runāja tieši uz dvēselēm, kas ilgojās pēc patiesības. Tā bija Dieva balss un tā pārliccināja klausītājus.

Patiesības vēstnesis gāja savu ceļu; bet viņa pazemīgā atstāšanās, viņa uzticība, viņa nopietnība un dvēseles dziļums un karstums bija bieži par piezīmju priekšmetu. Bija daudzi gadījumi, kur klausītāji nemaz nevaicāja, no kurienes viņš nāk un uz kuriem iet. Viņi bija tā pārsteigti, pēc tam tā pārņemti no pateicības un prieka, ka nemaz nebija iedomājušies tādu jautājumu likt priekšā. Kad viņu lūdza ņemt pie tiem mājas vietu, viņš atbildēja, ka viņam esot jāuzmeklē ganāmā pulka pazudušās avis. Vai tas varēja būt Dieva eņģelis no debesīm? viņi prasīja.

[83] Ļoti bieži patiesības vēstnesi nekad vairs neredzēja. Viņa ceļš bija vedis uz citām zemēm, un tur kautkur cietumā viņš grūti beidza savu dzīvi, jeb varbūt viņa kauli balēja tai vietā, kur viņš bija apliecinājis patiesību. Bet vārdi, kurus viņš bija atstājis, nevarēja tikt izdeldēti. Tie strādāja savn darbu cilvēku sirdīs; svētie panākumi būs pilnīgi redzami tikai tiesas dienā. Valdiešu vēstneši iespiedās sānā daļā un pamodināja tumsības spēkus pielikt vairāk uzmanības. Katras pūles veicināt patiesības darbu, tika uzmanītas no ļaunuma kunga un viņš sacēla bailes savos kalpos. Pāvesta vadoņi redzēja, ka no šiem strādniekiem, no šiem pazemīgiem ceļotājiem, jau sāk izaugt briesmas priekš viņu lietas. Kad viņi atļaus netraucēti spīdēt patiesības gaismai, tā izdzenās maldu mākoņus, kuros tauta tīta; tā griezīs cilvēku sirdis vienīgi uz Dievu un darīs galu Romas virsvaldībai.

Jau tas vien, ka bija tādi ļaudis, kas uzturēja spēkā vecās draudzes ticību, sacēla visrūgtāko naidu un vajāšanas. Viņu liegšanās, izdot svētos rakstus, arī bija Romai grūti paciešams ap-

vainojums. Roma tāpēc nolēma šos ļaudis izdeldēt no zemes virsus. Tagad sākās briesmīgākie krusta kari pret Dieva tautu viņas kalnainā dzimtenē. Nāca inkvizitori un bieži atkārtojās Kaina un Ābela notikums — nevainīgais Ābels krīt no Kaina rokas.

Atkal un atkal izpostīja nevainīgās, strādīgās tautas auglīgos laukus, viņas mājas un saiešanas namiņus nolīdzināja līdz zemei, tā ka tur, kur reiz līgoja ziedošas druvas un kūpēja skursteņi, bij palicis tikai tuksnesis. Itkā stipri izsalcis plēsīgs zvērs, kurš asinis baudījis paliek vēl dusmīgāks, tā upuru ciešanas satracināja un sakaitināja pāvestniekus vēl vairāk. Daudzus skaidrās ticības lieciniekus vajāja pat kalnos un sadzina ielejās, kur ieslēgti no vareniem mežiem un augstām klintīm tie varēja justies droši.

Nekādas vainas nevarēja uzkraut šo godājamo cilvēku tikumiskam raksturam. Pat ienaidniekiem bija jāatzīst, ka viņi ir mierīga un ticīga tauta. Viņas lielais pārkāpums bija tas, ka viņa negribēja Dievu pielūgt tā, kā pāvests to grib. Un šī nozieguma dēļ viņai uzlika visādus pazemojumus, apvainojumus un mocības, kādas tik mācēja izdomāt.

Kad Roma kādreiz nolēma iznīcināt ienīsto sekti, viņa izlaida bullu, kurā tā bija nolādēta par ķecerību un atdota linču tiesai. Viņus, šos kalnu ļaudis, neapsūdzēja kā sliņķus, netaisnus vai izdzīves kārīgus, bet paskaidroja, ka viņi pieņēmuši ticības un svētuma izskatu, «lai pavestu patiesā ganāmā pulka avis.» Tāpēc pāvests pavēlēja «šo viltīgo un nejauko ļaundarītāju sekti satriekt, kā ģiftīgas čūskas», ja tā atteicās atgriezties. Vai šis pārgalvīgais varas vīrs domāja vēl kādreiz dzirdēt šos vārdus? Vai viņš zināja, ka šie vārdi tiek ierakstīti debess grāmatās, un tiks priekšā lasīti tiesas dienā? Jēzus saka: «Patiesi, es jums saku, ko jūs darījuši vienam no šiem maniem vismazākiem brāļiem, to jūs man esat darījuši.»¹

Minētā bulla uzaicināja visus baznīcas locekļus piebiedroties krusta gājienam pret ķeceriem. un lai viņus sakūdītu priekš šī briesmīgā darba, pāvests tos atsvabināja «no visiem īpašiem vai vispārīgiem sodiem un grēku nožēlošanas darbiem,— atsvabināja visus, kuri piedalās krusta karā, no dotiem zvērastiem; padarīja par likumīgām prasības uz nelikumīgā kārtā iegūtiem īpašumiem un pasludināja visu grēku piedošanu tiem, kas nokaus ķeceri. Bulla atcēla visus līgumus, kuri bija taisīti par labu valdiešiem, pavēlēja viņu kalpiem tos atstāt, aizliedza visiem kautkā palīdzēt valdiešiem,

[84]

pilnvaroja katru, paņemot viņu īpašumu.» Minētā rakstā skaidri atklājās tā gara meistardarbs, kas bija redzams visos tamlīdzīgos darbos; tā ir pūķa kliegšana un ne Kristus balss, kura tajā dzirdama.

Pāvestīgie vadoņi negribēja piemērot savu raksturu Dieva likumiem, bet uzstādīja tādu mēru, kāds viņiem derēja, un gribēja piespiest visus pēc tā paša rīkoties tikai tāpēc, ka Roma tā gribēja. Parādījās visbriesmīgākie bēdu skati. Samaitāti Dieva zaimotāji-priesteri un pāvesti darīja to darbu, kuru sātans viņiem bija pavēlējis. Žēlastībai nebija vietas viņu sirdīs. Tas pats gars, kas Kristu sita krustā un nokāva apustuļus, tas pats, kas asinskārīgo Nēronu savā laikā pret Dieva uzticīgiem ļaudīm dzina,— tas darīja to, lai atsvabinātu zemi no tiem, kurus Dievs mīlēja.

Dievbijīgie ļaudis panesa visas daudzo gadusimteņu vajāšanas ar tādu pacietību un izturību, kurā patiesi varēja pagodināt viņu Pestītāju. Neskatoties uz krusta kariem pret tiem, neskatoties uz necilvēcīgām izkaušanām, kuras tiem bija jāpārdzīvo, tie turpināja izsūtīt savus misionārus, kuriem bija pasludināt jauko patiesību. Viņus dzina nāvē, bet viņu asinis slacināja izsēto sēklu, un tie nekavējās nest kūlīšus. Tā gadusimteņus pirms Lutera liecināja valdieši par Dievu. Izkaisīti pa daudzām zemēm, viņi izsēja reformācijas sēklu, kura sāka uzdīgt Viklifa laikā, stipri sazaļoja Lutera dienās un kuru turpinās līdz laika beigām tie, kuri arī ir gatavi labprātīgi ciest «Dieva vārda dēļ un Kristus liecības dēļ.»¹

[87]

Hussun, Jeronīms

Jau devītā gadu simtenī evaņģēlijs bija pārņemts uz Bohēmiju. Tika tulkota bībele un atklātas dievkalpošanas noturēja tautas valodā. Tādos pašos apmēros, kādos pieņēmas pāvesta vara, tika aptumšots arī Dieva vārds. Gregoram VII, kurš bija apņēmis «likt kaunā lepnos un varenos», patika ne mazāk apspiest tautu, un tādā garā tika izlaista bulla, kura atklātās dievkalpošanas bohēmiešu valodā aizliedza. Pāvests: izskaidroja, ka «Dievam esot patīkami, ka dievkalpošanas notur nepazīstamā valodā, un ka caur šī likuma neievērošanu jau cēlušies daudz ļaunumi un maldu mācības.» Tādā kārtā Roma izdzēsa Dieva vārdu gaismu un atstāja tautu tumsā. Bet debesīm bija citi ieroči padomā priekš Dieva draudzes uzturēšanas. Daudzi no Francijas un Itālijas bēgošie valdieši un albieši nāca uz Bohēmiju. Kad viņi arī neuzdrīkstējās atklāti mācīt; viņi tomēr cītīgi strādāja visā klusībā un slepenībā. Tā patiesā ticība tika paglābta no viena gadu simteņa uz otru.

Jau pirms Husa Bohēmijā bija vīri, kuri cēlās un atklāti nosodīja baznīcas samaitāšanu un tautas grēku. Viņu darbi sacēla ļoti plašā interesi. Pamodās priesteri bailēs un sāka vajāt patiesības atzinējus. Tie tāpēc bija spiesti noturēt savas dievkalpošanas mežos un alās, bet pat šie kareivji viņus vajāja un daudzus no viņiem nokāva. Vēlāk nolēma tos visus sadedzināt, kas atstās Romas ticību. Bet kristīgie, dzīvības ziedodami, redzēja nākotnē savas lietas uzvaru. Viens no viņiem, kurš mācīja, «ka dzīvība ir atrodama vienīgi ticībā uz krustā sisto Pestītāju», mirdams sacīja: «Tagad ienaidnieka dusmas ir pārspēkā pār mums, bet pastāvīgi tas tā nebūs; viens pacelsies no vienkāršās tautas, bez zobena un bez autoritātes, un viņi nevarēs tam pretī stāties.» Luterā laiki bija vēl tālu, bet kāds jau nāca, kura liecība pret Romu sakustināja visas tautas.

Jans Huss bija zemas kārtas un tēvam mirstot agri palika bārenis. Viņa dievbijīgā māte, kuras acīs audzināšana un dievbijība bija visdārgākās mantas, centās sagādāt savam dēlam tās. Huss vispirms apmeklēja apriņķa skolu un tad devās uz Prāgas augstskolu, kur viņu

[88]

uzņēma ka brīvskolēnu. Ceļā uz Prāgu māte viņu pavadīja; nabaga atraitne būdama viņa nevarēja nekādas mantas dēlam dot līdz, bet kad viņi tuvojās lielai pilsētai, tā metās zemē blakus jauneklīm, kuram nebija tēva, un izlūdzās priekš tā debess Tēva svētību. Grūti bija nojaust šai mātei, ka viņas lūgšana tiks paklausīta.

Augstskolā Huss drīz izcēlās caur savu nepiekusdamu uzcītību un caur savām drīzām sekmēm, kamēr viņa nevainojamā dzīve un laipnā, pieklājīgā izturēšanās ieguva vispārīgu cieņu. Viņš bija uzticīgs Romas baznīcas piekritējs un nopietni centās iegūt tās svētības, kuras viņa teicās dodam. Kādos jubilejas svētkos kuros iedams pie bikts, samaksāja pēdējos naudas gabalus, kuri viņam bija un piedalījās pie procesijas, lai dabūtu apsolīto grēku piedošanu. Beidzis studijas viņš iestājās priesteru kārtā, kur viņu drīz ievēroja un pieaicināja pie ķēniņa galma. Viņš palika arī par profesoru un tika iecelts par rektoru tai pašā augstskolā, kur pats bija mācījies. Nedaudzos gados neievērojamais brīvskolēns bija tapis par savas tēvijas lepnumu un viņa vārds guva slavu visā Eiropā.

[89] Bet tas bija cits darba lauks, kur Huss iesāka savu reformācijas darbu. Dažus gadus pēc tam, kad viņš bija iesvētīts par priesteri, viņu iecēla Bētleme baznīcā par sprediķotāju. Šīs baznīcas dibinātājs bija noteicis, ka svētie raksti tur sludināmi tautas valodā, jo zināja tādas sludināšanas lielo nozīmi. Neskatoties uz Romas aizliegumu sprediķot tautas valodā, Bohēmijā to tomēr vēl nebija varējuši gluži aizliegt. Liela bija Dieva vārdu nezināšana, un ļaunākie grēki valdīja visās ļaužu šķirās. Pret šiem ļaunumiem Huss uzstājās bez žēlastības, pastāvīgi atsaukdamies uz Dieva vārdiem un izskaidrojot jo pamatīgi un dziļi savas mācības patiesību un skaidrību.

Kāds Prāgas pilsonis, Jeronīms, ar kuru Huss vēlāk nāca ciešos sakaros, atgriezdamies no Anglijas bija paņēmis līdz Viklifa rakstus. Anglijas ķēniņiene, kura bija piegriezusies Viklifa rakstiem, bija Bohēmijas princese, un pateicoties viņas iespaidam reformatora raksti bija izplatījušies viņas dzimtenē. Šos darbus Huss lasīja ar lielu interesi. Viņš bija pārliecināts par autora ticīgumu un viņa labvēlība vērās uz ieteiktās reformas pusi. Bez kā pats būtu manījis, Huss bija uzgājis uz tekas, kuru veda tālu prom no Romas.

Apmēram tanī pašā laikā ieradās Prāgā no Anglijas divi mācītāji svešinieki, lai tālu no savas dzimtenes izplatītu to gaismu, ar kuru

paši bija tik bagāti. Bet tā kā viņi iesāka ar atklātu uzbrukumu pāvesta virsvaldībai, tad valdības iestādes viņus jo drīzi apklusināja; negribēdami atteikties no sava nodoma, viņi ķērās pie citiem līdzekļiem. Būdami tikpat lieli mākslinieki, kādi viņi bija sprediķotāji, viņi sāka izlietot savu mākslu. Tautai pieejamā vietā viņi uzgleznoja divas gleznas. Viena attēloja Kristus iejāšanu Jeruzālemē, «pazemīgi uz ēzeļu mātes kumeļa», viņam sekoja mācekļi kailām kājām un noplīsušās ceļinieku drēbēs. Otra glezna attēloja pāvesta procesiju — pāvestu tērpušos dārgās drānās, ar trīskārtīgu kroni galvā, sēdošu uz grezni pušķota zirga; viņam pāpriekšu gāja trompešu pūtēji, bet no pakaļas nāca kardināli un prelāti visgreznākos apģērbos.

Tas bija sprediķis, kas vērsa uz sevi visu šķiru uzmanību. Nāca baru bari un brīnījās par zīmējumiem. Nevienš nevarēja nesaprast tās mācības, kuras šīs gleznas sludināja; lielie pretstati starp Kristus lēnprātību un pazemību un starp pāvesta lepnību un lielību, kas teicās esam Kristus kalps, bija daudzus dziļi satricinājuši. Prāgā valdīja liels uztraukums, un pēc laiciņa svešiniekiem savas drošības dēļ šķita labāk atkal tālāk doties. Tomēr mācība, kuru roņi bija mācījuši, nevarēja tikt aizmirsta. Gleznas atstāja dziļu iespaidu arī uz Husu, un tas veda viņu pie pamatīgākām bībeles un Viklifa rakstu studijām. Lai gan viņš tagad vēl nebija sagatavots pieņemt visas Viklifa ieteiktās reformas, tomēr jau skaidrāki viņš redzēja patieso pāvestības raksturu un ar lielāko dedzību nosodīja samaitāto priesterību, viņas lepnību un lielību.

[90]

No Bohēmijas gaisma izplatījās uz Vāciju, jo nemieri Prāgas augstskolā to piespieda atsaukt simtiem savu pavalstnieku, kuri tur studēja. Daudzi no Husa bija ieguvuši pirmās bībeles zināšanas un atgriezušies dzimtenē lika arī tur spīdēt gaismai.

Vēsts par tādu darbu Prāgā bija nonākuse līdz Romai, un drīz Husu uzaicināja ierasties pie pāvesta. Paklausīt nozīmētu doties tīši nāvē. Bohēmijas ķēniņš un ķēniņiene, augstskola, muižniecības locekļi un valsts ierēdņi sastādīja lūgumrakstu un nosūtīja to pāvestam, lai tas Husam atļautu palikt Prāgā un atbildēt Romai caur sūtņiem. Lūgumu neievērojis pāvests ķērās pie Husa nopratināšanas un notiesāšanas, bet Prāgu aplika ar lāstiem.

Tajos laikos tāds spriedums sacēla lielu uztraukumu, jo ceremonijas, kas spriedumu pavadīja, bija taisni tādas, lai tautā ied-

[91] vestu bailes, jo tauta uzskatīja pāvestu par Dieva vietnieku zemes virsū, kuram (pāvestam) ir debess un elles atslēgas un kuram ir vara sodīt laicīgi un mūžīgi. Ticēja, ka debess vārti aizslēgti tiem ļaudīm, kas dzīvojuši nolādētās vietās, un kamēr pāvests nebūšot ņēmis lāstus atpakaļ, mirušie būs izslēgti no dzīvokļiem debesu laimībā. Par šīs briesmīgās nelaimes zīmi visas dievkalpošanas tika pārtrauktas, baznīcas slēgtas. Laulības iesvētīja kapsētās. Mirušos apraka kautkur uz lauka, alās, vai bedrēs, aprakšana svētītā zemē bija aizliegta. Ar šādiem uz iedomām iespaidu atstādamiem līdzekļiem gribēja valdīt par cilvēku sirdsapziņu.

Prāgā sacēlās nemieri. Liela daļa apvainoja Husu par visas nelaimes cēlēju un prasīja, lai viņu izdod Romai dēļ atriebšanās. Gribēdams apklusināt vētru, reformators uz kādu laiku apmetās savas dzimtenes ciemā. Savās vēstulēs draugiem Prāgā viņš raksta: «Atstādams jūs es izpildīju Jēzus Kristus priekšrakstu un piemēru, lai nedotu ļaunajiem iemeslu aiziet mūžīgā pazušānā un lai nebūtu par iemeslu labo apspiešanai un apbēdināšanai; un arī lai bezdievīgie priesteri Dieva vārdu sludināšanu pavisam neaizliegtu. Es neesmu bēdzis, lai noliegtu dievišķīgo patiesību — par to ar Dieva palīgu ceru arī nomirt.» Huss nemeta darbu pie malas, bet ceļoja pa tuvējo apkārtni un sprediķoja izsalkušam pūlim. Tādā kārtā tie aizsargu līdzekļi, pie kuriem pāvests ķērās, lai apspiestu evaņģēliju, bija sekmējuši vēl plašāku viņa izplatīšanos. «Jo mēs nekā nespējam pret patiesību, bet tik par patiesību.»¹

«Huss šinī laikā liekas izcīnījis sāpīgu dvēseles cīņu. Kaut gan baznīca bija gāzusies uz viņu ar saviem smagiem lāstiem kā ar pārkoņa negaisiem, gribēdama to uzvarēt, viņš vēl nebija atsacījies no tās autoritātes. Romas baznīca priekš viņa vēl vienmēr bija Kristus līgava un pāvests viņa vietnieks un nama turētājs. Huss apkaroja ne pašu autoritāti un viņas pamatus, bet tikai viņas nelietīgu lietošanu. Tas prasīja briesmīgu cīņu starp prāta pārliecību un sirdsapziņas prasībām. Ja autoritāte ir taisna un nemaldīga, kā tas nāca, ka viņš jutās spiests tai nepaklausīt? Paklausīt, kā pats redzēja, būtu bijis grēks; bet kāpēc paklausība nemaldīgai baznīcai ved pie tādām sekām? Tas bija jautājums, uz kuru viņš nespēja atbildēt; tās bija šaubas, kas viņam nedeķa ne brīdi miera. Vienīgais atrisinājums, ko viņš panāca, bija tas, ka tāpat kā Pestītāja laikā, baznīcas priesteri bija bezdievīgi kļuvuši un viņiem piekrītošo autoritāti bija izlieto-

juši netaisniem nolūkiem, Tas viņu spieda svēto rakstu mācības ņemt par pamatu un mērauklu, tās lai apgaismo prātu un pārvalda sirdsapziņu, tās lai tiek sludinātas kā savējiem, tā svešiem; ar citiem vārdiem, ne baznīca, kas caur priesteriem runā, bet Dievs, kas caur bībeli runā, ir īstais vadītājs. [92]

Kad uztraukums Prāgā pēc kāda laiciņa bija rimies, Huss atgriezās pie savas Bētleme baznīcas un sludināja Dieva vārdus ar vēl jo lielāku dedzību un spar. Viņa ienaidnieki bija ne mazāk darbīgi un spēcīgi, bet ķēniņiene un daudzi muižnieki skaitījās viņa draugi, tāpat no tautas daudzi pie viņa turējās. Salīdzinot viņa augstās un cēlās mācības un viņa svēto dzīvi ar Romas baznīcas zemajiem ticības pamatiem, kādus tie savos sprediķos sprediķoja, un redzot viņu skopumu un baudu kāri, daudzi turēja par godu nostāties viņa pusē.

Līdz tam Huss savā darbā bija stāvējis viens, bet tagad viņš sabiedrojās ar Jeronīmu, kurš Anglijā būdams bija piesavinājies Viklifa reformācijas mācības. Te nu savienojās viņu abu ceļi, kuri pat nāvē vairs neizšķīrās.

Jeronīmam bija spožas gara spējas, lielas runas dāvanas un izglītība— mantas ar kurām jo lielā mērā var saistīt vispārības labvēlību; bet tanīs īpašībās, kas iztaisa īsteni spēcīgu raksturu, Huss bija lielāks. Viņa mierīgais spriedums saturēja Jeronīma nevaldāmo garu, Jeronīms kristīgā pazemībā to atzina un paklausīja viņa padomiem. Viņiem kopīgi strādājot reformācijas darbs jo vairāk gāja uz priekšu.

Dievs apgaismoja izvēlēto vīru saprašanu, tā ka viņiem atklājās daudzi Romas maldi. Bet viņi nesaņēma vēl visu gaismu, kas pasaulei bija dodama. Ar šo kalpu palīdzību Dievs izveda savu tautu iz romānisma tumsas.

Bija daudzi un lieli šķēršļi, kuri viņiem bija jāpārvar, un Dievs tos veda, soli pa solītim, cik tas viņiem bija pa spēkiem. Viņi nebija tā sagatavoti, lai saņemtu visu gaismu uz reizi. Kā pusdienas saules spožums apžilbina tos, kas ilgi bijuši tumsībā, tā būtu gaisma viņus apžilbinājusi, ja tiem to uzreiz dotu. Viņš tāpēc vadoņiem pamazām atklāja tik daudz, cik tauta spēja panest. Katram gadu simtenim nāca līdz jauni uzticīgi strādnieki, kam tautu vajadzēja vest tālāk pa jauniem reformu ceļiem. [93]

Baznīcas šķelšanās pastāvēja vēl joprojām. Trīs pāvesti strīdējās par virsvaldību un viņu cīņas piepildīja visu kristīgo pasauli ar noziegumiem un sajukumu. Negribēdami nomest varas spožumu, viņi ķērās pie pasaulīgiem līdzekļiem. Katrs tikai skatījās kur ieročus pirkt un kareivjus vervēt. Zināms, bija vajadzīga nauda, un lai to dabūtu, pārdeva visas baznīcas dāvanas, amatus un svētības. Tāpat arī priesteri, savu priekšnieku piemēriem sekodami, ķērās pie simonijas (tirgošanās ar garīgiem amatiem) un pie kariem, lai paze-motu savus pretiniekus un stiprinātu savu varu. Ar jo dienas pieau-gošu drošsirdību Huss lika atskanēt savai pērkona balsij pret visiem riebīgiem ļaunumiem, kurus cieta reliģijas vārdā; bet tauta, kas pie viņa turējās, atklāti apsūdzēja Romas vadoņus, kā visas nelaimes un posta cēlājus, kas bija nākuši pār visu kristīgo pasauli.

Atkal likās, ka Prāga stāv asiņainas cīņas priekšvakarā. Kā agrākos laikos, Dieva kalpu apsūdzēja par tādu «kas Israēlu sa-jauc». Pilsētu atkal nolādēja un Huss aizbrauca uz savas dzimtenes ciemu. Viņa mīlotā Bētleme baznīcā uzticīgi nodotā liecība bija galā. Tagad viņam bija jāstājas uz lielākas skatuves un jārunā uz visu kristīgo pasauli kamēr nāks laiks, kad patiesību vajadzēs apliecināt ar dzīvību.

Lai novērstu tos ļaunumus, kas visu Eiropu bija satricinājuši, Konstancē sasauca vispārīgu koncilu. Tas tika sasaukts uz ķeizara Zigismunda vēlēšanos no Jāņa XXIII, kurš bija viens no trim pāvestiem-sāncenšiem. Koncila sasaukšana pāvestam Jānim kura rakstura īpašības un darbi bija tādi, ka labāk tos neaizkustina, un kaut to darītu arī prelāti, kuri tikumības ziņā bija tikpat vaļīgi ka vispār garīdzniecība tajā laikā,— nebija patīkama. Tomēr viņš neuz-drošinājās pretoties Zigismunda prasībai.

[94]

Koncila galvenais uzdevums bija panākt sašķēlušās baznīcas dziedināšanu un ķecerības iznīdēšanu Tāpēc bija uzaicināti abi pāvesti-pretinieki kā arī jauno uzskatu galvenais izplatītājs Jans Huss. Pirmie savas personīgās drošības dēļ neieradās paši, bet nosūtīja delegātus. Pāvests Jānis nāca uz koncilu ar lielām rūpēm, kaut gan pats to bija sasaucis. Viņš domāja, ka ķeizaram esot slepens nodoms viņu atcelt no pāvesta troņa, un baidījās, ka to zemo grēku dēļ, ar kuriem viņš pazemojis pāvesta kroni, un to noziegumu dēļ, ar kuriem kronis pirktis un valkāts, viņu varētu saukt pie atbildības. Tomēr viņš iegāja Konstancē ar lielu spožumu savu augsto baznīcas

godības nesēju vidū un pavadīts no veselas svītas pilsgalmnieku. Visa pilsētas garīdzniecība, pilsētas priekšstāvji un milzīgs bars pilsoņu iznāca pretī viņu apsveikt. Četri virsmācītāji nesa viņam virs galvas zelta baldahīnu. Viņam priekšā nesa hostiju, un kardinālu un muižniecības greznie apģērbi pabeidza šo krāšņo ainu.

Bet tanī pašā laikā tuvojās Konstanci arī viens cits ceļinieks. Huss pilnīgi apzinājās briesmas, kas viņam draudēja. Viņš atvadījās no saviem draugiem, itkā nekad ar viņiem vairs nesatiktos, un devās ceļā ar tādām sajūtām, itkā viņu vestu uz sārtu. Lai gan Bohēmijas ķēniņš viņam bija devis drošības sargus un lai gan ceļā tādi bija pienākuši arī no ķeizara Zigismunda, tomēr piepildījās visi viņa paredzējumi par varbūtējo nāvi. Vienā uz Prāgu draugam adresētā vēstulē viņš sacīja: «Es aizceļoju, mani brāļi, pavadīts no ķeizara drošības sargiem, lai satiktos ar maniem daudziem un nāvīgiem ienaidniekiem;... bet es paļaujos uz Dievu, manu visvareno Pestītāju, ka viņš sava apsolījuma labā un manas karstās lūgšanas dēļ dos man gudrību un veiklu mēli, ka varu pret viņiem pastāvēt. Viņš dos man arī savu Svēto Garu, lai stiprinātu mani patiesībā, un lai man būtu spēks un drosme uzvarēt kārdināšanas, panest cietumu un ja vajadzīgs, arī nežēlīgu nāvi. Pats Kristus ir cietis savu izredzēto dēļ, vai tāpēc lai brīnāmies, ka viņš mums devis piemēru, pašiem sev par svētību visu panest? Viņš ir Dievs un mēs viņa radījumi; viņš ir Kungs, mēs viņu kalpi; viņš ir maniem brāļiem par ceļa rādītāju. Jūs tāpēc varbūt viņš ir cietis! Kāpēc tad lai mēs neciestu tāpat, īpaši vēl, kad ciešanas mūs ved pie gaismas? Tāpēc, mīļie, kad būtu lemts, ka man ar savu nāvi viņu jāpagodina, tad lūdziet, lai viņa nāk drīz un tas Kungs lai stāv man klāt, ka izturīgi panesu savas bēdas. Bet ja būtu labāk, ka es atkal atgriežos jūsu vidū, tad lūgsim Dievu, lai atgriežos bez kauna traipa priekš manis — es ar to gribu sacīt, tā nenoslēpju ne vārdu no evaņģēlija patiesības, lai viņa visa ir pasaules mācītājs, mēs zemi mirstīgie; — un tomēr manu seju Prāgā nekad vairs neredzēsiet; bet kad visvarenā Dieva prāts atrod par labu, jums mani atdot, tad paliksim stiprāki sirdīs un pilnīgāki viņa mīlestībā un likumu zināšanā.»

[95]

Kādā citā vēstulē kādam priesterim, kas bija palicis par evaņģēlija mācekli, Huss ar dziļu pazemību runā par savām kļūdām, apsūdzēdams sevi, ka valkājis ar labpatiku dārgas drēbes un daudz stundas izšķiedis ar nenožīmīgiem darbiem. Tad viņš piesprauda sekošo aizkustinošo pamācību: «Lai Dieva godība un tev uzticētās

dvēseles aizņem visu tavu prātu, bet ne ienesīgas vietas un mantas. Sargies tavu namu vairāk pušķot nekā tavu dvēseli; par visām lietām rūpējies par to, kas paceļ garu. Esi dievbijīgs un pazemīgs pret nabagiem, neizšķied savu mantu svētkus rīkojot. Kad tu savu dzīvi nelabosi un neatturēsies no nevajadzīgā, tad bīsties, ka netiec tikpat smagi sodīts, kā es... Tu pazīsti manu mācību, jo jau no bērnības esi saņēmis manas pamācības, kāpēc būtu veltīgi vēl vairāk tev rakstīt. Bet mūsu Kunga žēlastības dēļ es tevi lūdzu, netaisi pakaļ manām pasaules iedomībām, pasaules lepnumam, kuros tu mani redzēji krītam.» Uz vēstules ietinuma viņš piemetināja: «Es tevi lūdzu, mans draugs, neuzlauz zīmogu ātrāk, pirms nezini, ka esmu miris.»

Ceļā Huss visur redzēja savas mācības izplatīšanās zīmes un lielo interesi, ar kādu skatījās uz viņa lietu. Tauta pulcējās un nāca viņu apsveikt, un dažās pilsētās maģistrāti viņu pavadīja pa pilsētas ielām.

Husam, Konstancē ierodoties, sākumā deva lielu brīvību. Bez ķeizara drošības pavadoņiem viņam vēl bija neaizskaramības raksts no paša pāvesta. Tomēr visus šos svinīgos un daudzreiz apliecinātos paskaidrojumus drīz vien aizskāra visai kļiedzošā

kārtā, kad uz pāvesta un kardinālu pavēli to apcietināja un iemeta cietumā.

Bet neskatoties uz to, pāvestam labums liels netika no savas neuzticības, viņš pats drīz dabūja dzīvot tāī pašā cietumā. Koncils viņu apsūdzēja par viszemākiem noziegumiem, pierādīdams slepkavības, simoniju, laulības pārkāpšanas un «daudz grēkus, kas nav vārdā saucami». To atzina koncils; un pāvestam noģērba amata drēbes, atņēma svētās nozīmes un iemeta cietumā. Pāvestus—līdzcenšus arī atcēla un izvēlēja jaunu pāvestu.

Lai gan pāvests bija izdarījis daudzreiz lielākus noziegumus, nekā tos, kādus Huss atrada pie priesteriem, un kuru dēļ viņš bija prasījis reformas, tas pats koncils, kas neganto pāvestu atcēla, gribēja tagad apspiest reformatoru. Husa apcietināšana sacēla Bohēmijā lielu sašutumu. Vareni muižnieki iesniedza koncilam protesta rakstus pret šo kauna darbu. Ķeizaram ne visai labi patika drošības pavadoņu aizskāršanu un viņš pretojās Husa apcietināšanai. Bet reformatora ienaidnieki bija stipri ieēdušies un cieši apņēmušies. Viņi izlietoja ķeizara aizspriedumus, viņa bailes un dedzību par baznīcu sev par labu. Viņi gari pierādīja, ka ķeizaram

esot pilna tiesība «neturēt ķeceram doto vārdu», un ka koncils, stāvēdams augstāk par ķeizaru, «varot viņu no šī solījuma atraisīt». Tādā kārtā Husa pretinieki paturēja virsroku.

Novājināts no gūstniecības un slimības,— jo cietuma mitrā un samaitātā gaisā tas bija dabūjis drudzi, kas Husu jo dienas vairāk sabeidza un gandrīz nolika uz nāves cisām,— Huss beidzot tika novests uz koncilu. Smagās ķēdēs iekalts viņš stāvēja ķeizara priekšā, kurš savu godu un uzticību bija ķīlā licis, solīdamies viņu sargāt. Pa visu garo nopratināšanas laiku viņš stingri palika pie patiesības, un baznīcas un valdības priekšstāvju klātbūtnē svinīgi izteica savu sirds dziļumos izjusto protestu pret samaitāto priesterību. Kad viņš tika uzaicināts izvēlēties, vai nu atsaukt savas mācības jeb iet nāvē, viņš izvēlējās mocekļa nāvi.

[97]

Dieva žēlastība viņu pabalstīja. Visā ciešanas laikā pirms galīgās notiesāšanas viņa dvēsele bija pilna salda debess miera. «Es rakstīju šo vēstuli cietumā ar saistītu roku,» saka viņš kādam draugam, «gaidīdams rīt nāves spriedumu... Kad mēs ar Jēzus Kristus palīdzību atkal tiksimies nākamā dzīvē jaukā mierā, tu redzēsi, cik Dievs man žēlīgs bijis, cik spēcīgi viņš mani pabalstījis visās kārdināšanās un pārbaudījumos.»

Savas cietuma istabiņas krēslainās sienās viņš paredzēja patiesās ticības uzvaru. Sapņos atgrieždamies pie savas Bētleme baznīciņas Prāgā, kur viņš evaņģēliju bija sludinājis, viņš redzēja pāvestu un viņa bīskapus, kuri sasmērē Kristus bildi, kuru viņš uz sienas bija uzgleznojis. Tas piepildīja viņa sirdi ar dziļām sērām; bet otrā dienā viņa sēras pārvērtās priekā, kad viņš ieraudzīja māksliniekus cītīgi strādājam pie gleznas izlabošanas; figūras tika atjaunotas gaišākās krāsās un daudzas vēl gleznoja klāt. Kad darbs bija pabeigts, gleznotāji uzsauca milzīgam pūlim, kas tur stāvēja: «Lai tagad nāk pāvesti un bīskapi, viņi vairs neizdzēsīs!» Savu sapni izstāstījis reformators piebilda: «Es esmu pārliecināts, ka Kristus gleznu nekad vairs neizdzēsīs. Viņi gan grib to sapostīt, bet tā tiks iegleznota visās sirdīs no daudz labākiem sprediķotājiem nekā es.»

Pēdējo reizi Husu aizveda uz koncilu. Bija liela un spoža sapulce— ķeizars, muižniecības priekšstāvji, ķēnišķīgie izvēlētie, kardināli, bīskapi un priesteri un liels vairums ziņkārīgu ļaužu. No visām kristīgām zemēm bija liecinieki pirmā lielā upura garām cīņām par sirdsapziņas brīvību.

[98] Kad Husam noprasīja beidzamo vārdu, viņš liedzās atteikties no agrāk sacītā un vērsis caururbjošu skatu uz muižniekiem, kuru ieķīlātais vārds ar tādu bezkaunību bija ticis laužts, paskaidroja, ka viņš uz koncilu nācis no brīva prāta, paļaudamies uz «tagadējā ķeizara apsardzību». Tumšs sārtums pārklāja Zigismunda vaigu, kad uz viņa pavērsās visas sapulces skati.

Pasludināja nāves spriedumu un briesmīgā ceremonija iesākās. Priesteri apģērba savam cietumniekam priesteru drēbes, tās ņemdams viņš sacīja: «Kad mūsu Kungam Jēzum Kristum lika iet pazemošanas ceļu, viņam apvilka baltu mēteli.» Kad Husu atkal uzaicināja atteikties no savām mācībām, viņš griezās pie tautas ar vārdiem: «Kā lai uzdrīkstos pacelt acis uz debesīm? Kā lai es skatos uz tiem ļaudīm kuriem esmu sludinājis tīro evaņģēliju? Nē, man viņu izglābšana dārgāka par iznīcīgo nāvei nolemto miesu.» Tad viņam noņēma vienu apģērba gabalu pēc otra, un šo ceremoniju izdarīdami katrs bīskaps pēc kārtas izteica savu lāstu. Beidzot viņam uzlika kroni galvā, uz kura bija zīmēti nejauki velni un rakstīti vārdi: «Viršķeceris.» Bet Huss sacīja: «Mans Kungs Jēzus Kristus manis dēļ nesa ērkšķu kroni; kāpēc lai es nenestu viņa vārda dēļ šo vieglo, kaut arī apkaunojošo kroni? Es gribu to darīt un labprāt gribu.»

Kad Huss tā bija ar kaunu apģērbts, prelāti viņa dvēseli novēlēja sātānam. Huss pacēla savas rokas pret debesīm un izsaucās: «Tavas rokās, Jēzus Kristus, es atdodu savu caur tevi atpestīto dvēseli.»

Tagad viņu atdeva pasaules varām, lai vestu uz soda vietu. Liels ļaužu pūlis viņam sekoja — simtiem vīru ar ieročiem, priesteri un bīskapi savās dārgās drēbēs un Konstances iedzīvotāji. Kad viņu piesēja pie staba, un viss bija gatavs, ka tikai uguni pielaist, viņam vēlreiz atgādināja atsacīties no maldiem un glābt dzīvību. «No kādiem maldiem lai es atsakos,» sacīja Huss, «kad es nekādas neapzinos? Es piesaucu Dievu par liecinieku, ka visam, ko es esmu rakstījis vai sprediķojis, bija nolūks glābt dvēseles no grēka un pazušanas; tāpēc es esmu gatavs priecīgi ar savām asinīm apzieģelēt patiesību, kuru esmu sludinājis savos rakstos un sprediķos.»

Kad liesmas jau šāvās uz augšu, viņš sāka dziedāt: «Jēzus, Dāvida dēls, apžēlojies par mani!» Un viņš turpināja tā, līdz balss apklusā uz mūžu.

[99] Pat viņa ienaidnieki bija pārsteigti no viņa varonīgās izturēšanās. Viens pāvesta rakstnieks, aprakstīdams Husa

[100]

[101]

un Jeronīma mocekļu nāvi, saka: «Abi panesa nāvi ar izturīgu drosmi, steigdamies uz sārta it kā uz kāzu mielastu, neizlaizdami neviena sāpju vaida. Kad liesmas pacēlās uz augšu, viņi sāka dziedat himnas, un grūti nācās ugunim ar savu spēku apklusināt viņu dziedāšanu.»

Kad Husa miesa bija pilnīgi sadegusi, salasīja pelnus kopā ar zemi, uz kuras tie gulēja, un iemeta Reinas upē, kura tos aiznesa uz pasaules jūru. Viņa vajātāji bija tik iedomīgi, ka iedomājās esam iznīcinājuši patiesības, kuras viņš sludināja. Viņiem pat sapni bija grūti iedomāties, ka tai dienā jūrā izmestie pelni bija kā sēkla, izkaisīta pār visu zemi, un ka savā laikā toreiz vēl nezināmās zemēs radīsies jauni patiesības liecinieki. Tā balss, kas Konstancē koncila zālē bija runājusi, bija skaņi atbalsojusies, tā ka pat nākamām audzēm tā bija jādzird. Husa vairs nebija, bet patiesība, par kuru viņš mira, nevarēja pazust. Viņa spēcīgais piemērs un pastāvība iedrošināja daudzus, bez bailēm no mokām un nāves stāvēt par patiesību. Viņa notiesāšana visai pasaulei atklāja Romas nodevību un nežēlību. Patiesības ienaidnieki neapzinīgi bija veicinājuši darbu, kuru tie veltīgi domāja iznīcināt.

Konstancē vajadzēja uzcelt vēl otru mocekļa stabu. Vēl otra mocekļa asinīm vajadzēja apliecināt patiesību. Kad Jeronīms Husam uz koncilu braucot no viņa atvadījās, viņš to drošināja, teikdams, ka briesmu brīdi steigšoties palīgā. Kad pienāca zina par Husa apcietināšanu, viņš kā uzticīgs mācekļis tūliņ sāka gatavoties uz ceļu. Ar vienu vienīgu pavadoni bez kādiem miesas sargiem viņš devās uz Konstanci, lai pildītu savu solījumu. Turp nonācis, viņš dabūja pārlicināties, ka ir devies tieši briesmās, bez kā būtu varējis Husam palīdzēt. Viņš bēgšus atstāja pilsētu, bet viņu ceļā noķēra un ķēdēs iekaltu un sargu pavadībā atveda atpakaļ. Kad viņš ieradās koncila zālē un gribēja atbildēt uz priekšā celtiem apvainojumiem, viņam atbildēja ar saucieniem: «Metat viņu liesmās, metat liesmās!» Viņu lika cietumā, pieķēdējot tādā stāvoklī, ka bija jācieš lielas sāpes, un baroja ar maizi un ūdeni.

[102]

Pēc dažu mēnešu nežēlīgo cietuma moku viņš nāvīgi saslima, tā ka viņa ienaidnieki jau sāka baidīties, viņš varētu izbēgt viņu spīdzināšanām, un tāpēc sāka apieties ar to saudzīgāki, tomēr paturēdami cietumā veselu gadu. Husa nāve nebija atstājusi tādu iespaidu, kādu, pāvesta piekritēji bija sagaidījuši. Drošības pavadoņu aizskaršana

bija sacēlusi īstu sašutuma aukū, un kā labāku izeju koncils būtu vēlējies, ka Jeronīms atsauc savas mācības, nekā viņu sadedzināt. Jeronīmu sauca sapulces priekšā un lika izvēlēties, vai atsaukt savas mācības, jeb mirt uz sārta. Nāve cietumniecības sākumā būtu bijusi laime, salīdzinot ar tām mokām, kuras viņš izcieta; bet tagad, novājināts no slimības un cietuma mokām, dzīvodams bailēs un nezināšanā, atšķirts no saviem draugiem, satriekts par Husa nāvi, viņš vairs nejuta dvēselē spēkus un bija ar mieru padoties koncila gribai. Viņš deva solījumu pieņemt katoļu ticību un atzina Viklifa un Husa mācību nolādēšanu par pareizu, izņemot «svētās patiesības», kuras abi bija mācījuši

Ar šādu izeju Jeronīms cerēja apmierināt savu sirdsapziņas balsi un izbēgt liktenim. Bet cietuma vientulībā viņš redzēja skaidrāki, ko bija padarījis. Viņam bija jādomā par Husa drosmi un uzticību un jāsalīdzina ar savu izturēšanos — patiesības noliegšanu. Viņš atcerējās savu dievišķu Meistaru, kuram viņš bija solījis kalpot un kurš viņa dēļ izcieta krusta nāvi. Pirms vēl nebija savas mācības atsaucis, viņš atrada mieru Dieva žēlastības apsolīšanā, bet tagad viņa dvēseli mocīja nožēlošana un šaubas. Viņš zināja, ka vēl daudz kas būs jāatsauc, iekams varēs salīdzināties ar Romu. Ceļš, kuru viņš bija uzsācis, veda pilnīgai atkrišanai pretim. Bet tagad lēmums bija taisīts: labāk ciest šo īso laiciņu, nekā aizliegt savu Kungu.

[103] Drīz viņu atkal koncils uzaicināja ierasties. Izmeklēšana tiesnešus nebija apmierinājusi. Viņu caur Husa nāvi vēl vairāk iekairinātā asinskāre alka jaunus upurus: tikai pilnīgi atsakoties no patiesības Jeronīms varēja glābt savu dzīvību. Bet viņš bija nolēmis apliecināt savu ticību un sekot savam brālim — moceklim uz sārta.

Viņš neuzturēja vairs savu agrāko atsaukumu, un kā nāvei nolemtais svinīgi pieprasīja, dot viņam iespēju aizstāvēties. Bīdamies no sekām, kādas varētu būt viņa vārdiem, prelāti vienkārši prasīja, vai atzīstas par vainīgu, vai ne. Jeronīms cēla ierunas pret tādu nežēlību un netaisnību. «Trīssimts un četrdesmit dienas, jūs mani esat smacējuši nejaukā cietumā,» viņš teica, «tur bija cilvēku mēsli, netīrumi un smaka un vislielākais trūkums. Tagad no turienes esmu jūsu priekšā vests, bet jūs mani liedzaties uz klausīt, bet manus nāvīgus ienaidniekus gan. Kad jūs patiesībā esat gudri vīri un pasaules gaišums, tad uzmanāt, ka nenoiedzaties pret taisnību. Kas uz mani attiecas, tad esmu tikai vienkāršs mirstīgais;

manai dzīvei nav liela nozīme; un kad es jūs brīdinu no netaisna sprieduma, tad tas nenotiek vis manis, bet jūsu dēļ.»

Viņa lūgumu beidzot ievēroja. Tiesnešiem klātesot viņš nometās ceļos un lūdza, lai dievišķais gars nāk un valda viņa domas un vārdus, ka viņš nekā tāda nerunātu, kas būtu pret patiesību, vai viņa Meistara necienīgs. Pie viņa to dienu piepildījās mācekļiem dotais solījums: «Un jūs tapsiet vesti valdnieku un ķēniņu priekšā manis dēļ... Kad tie nu jūs nodos, nebēdājaties, kā un ko jūs runāsi, jo tanī stundā jums taps dots, kas jums jārunā. Jo ne jūs esat tie runātāji, bet jūsu tēva Gars ir runātājs iekš jums.»¹ Jeronīma vārdi lika izbrīnīties pat viņa ienaidniekiem. Veselu gadu viņš bija iemūrēts savā cietuma istabiņā, kur nebija iespējams pat redzēt, ne tikai lasīt, cieta miesas sāpes un dvēseles bailes. Un tomēr viņa pierādījumi tika ar tādu skaidrību un spēku priekšā celti, itkā būtu netraucēts nodevies studijām. Viņš aizrādīja saviem klausītājiem uz veselu rindu svētu vīru, kuri bija notiesāti no netaisniem tiesnešiem. Gandrīz katrai tautai ir tādi vīri, kas grib celt savus laika biedrus, bet tā viņus apkrauj pārmetumiem un izdzen iz sava vidus, vēlāk ar lielu godu apbērdami. Netaisna tiesa arī Kristu notiesāja kā pārkāpēju.

[104]

Pirmreiz savas mācības atsaukdams, viņš Husa notiesāšanai bija piekritis; tagad viņš izteica savu nožēlošanu un nodeva liecību par šī mocekļa nevainību un svētumu. «Es pazinu Husu jau no bērnības,» viņš iesāka, «viņš bija ļoti priekšzīmīgs vīrs, taisns un svēts; viņu notiesāja, neskatoties uz viņa nevainību... Arī es esmu gatavs mirt. Es neizbīšos no mokām, kuras man mani ienaidnieki un netaisni liecinieki sagādājuši, kuriem reiz nāks atmaksas diena, kad būs jāatbild par saviem meliem Dievam, kuram nekas nav apslēpts.»

Apsūdzēdams sevi pašu par taisnības noliegšanu, viņš turpināja: «No visiem grēkiem, kurus es sākot no pašas jaunības esmu padarījis, neviens tik smagi neguļ man uz dvēseles un neizsauc tik rūgtu nožēlošanu, kā tie, ar kuriem es noziedzos šinī nelaimīgā vietā, kad par Viklifu un manu meistaru, svēto mocekli Husu iznestos kauna pilnos spriedumus atzinu par pareiziem. Es to sajūtu sirds pašos dziļumos un paziņoju ar bailēm, ka biju apkaunojoši šaubīgs kļuvis, un nāves bailēs nolādēju viņu mācības. Es tāpēc lūdzu visvareno Dievu, viņš gribētu žēlīgi piedot man manus grēkus, īpaši tos, kas ir ļaunāki par visiem. Norādīdams uz tiesnešiem, viņš noteikti turpināja: «Jūs pazudinājat Viklifu un Husu ne tāpēc, ka

viņi būtu satricinājuši baznīcas mācības, bet vienkārši tāpēc, ka viņi atklāja un nosodīja garīdzniecības kauna darbus— greznumu, izšķērdību, augstprātību un citus prelātu un priesteru grēkus. Ko viņi apgalvoja, tas nav apgāzams, un to es jums saku, tāpat kā viņi.»

Jeronīmu pārtrauca. Prelāti no dusmām drebēdami sauca: «Vai mums vajaga vēl tālākus pierādījumus? Nost ar šo stūrgalvīgāko no visiem ķeceriem!»

[105] Vētras neizbijies Jeronīms atbildēja: «Ko! Jūs domājat, es bīs-
[106] tos nāves? Veselu gadu jūs mani turējāt cietumā, briesmīgākā par
[107] pašu nāvi. Jūs apgājāties ar mani nežēlīgāk, kā ar kādu turku, jūdu
vai pagānu; mana miesa burtiskā nozīmē ir sapuvusi uz maniem
kauliem, man vēl dzīvam esot; un tomēr es nesūdzos, jo vīram, kam
ir sirds un drosme, nepiederas to darīt; es tomēr nevaru diezgan
izbrīnīties, ka variet būt tik nežēlīgi pret kristīgu cilvēku.»

Atkal sacēlās sašutuma vētra, un Jeronīmu aizveda steidzīgi atpakaļ uz cietumu. Starp klausītājiem tomēr bija daži, uz kuriem viņa vārdi bija atstājuši dziļu iespaidu un kas vēlējās viņu izglābt. Augzki garīdznieki viņu apmeklēja un lūkoja pierunāt, padoties koncilam. Kā algu par nepretošanos Romai viņam tēloja spožākās izredzes. Bet tāpat kā viņu Mācītājs, kuram tika piesolīta visas pasaules godība, Jeronīms palika nelokāms.

«Pierādiet manu maldīšanos ar svētiem rakstiem,» viņš sacīja, «es tad atsaukšu.»

«Svētie raksti!» sauca viens no viņu kārdinātājiem, «vai viss pēc tiem ir izspriežams? Kas var tos saprast, iekams baznīca nav izskaidrojusi?»

«Vai cilvēku izskaidrojumi ticamāki, kā mūsu Pestītāja evaņģēlijs?» Jeronīms atbildēja. «Pāvils savās vēstulēs pamācīja neskatīties vis uz cilvēku gudrību, bet paskubināja «meklēt rakstos»

Sekoja atbilde; «Ķecer, man ļoti žēl, ka esmu ar tevi tik daudz runājis. Es redzu, ka velns tevi dzen.»

Drīzi pēc tam pār viņu izsacīja nāves spriedumu. Jeronīmu aizveda uz tās pašas vietas, kur Huss bija izlaidis garu. Jeronīms gāja savu ceļu, viņa sejā staroja miers un prieks. Viņa skats bija vērsts uz Kristu, nāve bija zaudējusi savu spēku, viņš vairs nebijās. Kad ben-des kalps viņam nostājās aiz muguras, lai aizdedzinātu sārta, mocēklis. izsaucās: «Nāc droši priekšā; pieliec uguni, ka manas acis redz. Kad es būtu bijies, es nestāvētu še.»

Beidzami vārdi, kad liesmas viņu apņēma, bija lūgšana. «Kungs, visspēcīgais Dievs,» viņš izsaucās, «apžēlojies par mani un piedodi man manus grēkus, jo tu zini, ka es mīlēju tavu patiesību.» Viņa balss apklusā, bet lūpas vēl kustējās kā lūgšanā.

[108]

Kad uguns bija padarījis, kas tam jādara, saņēma mocekļa pelnus līdz ar zemi, uz kuras tie gulēja, un tāpat kā Husa pelnus iemeta Reinas upē. Tā beidzās Dieva gaismas nesēji. Bet patiesības gaišums, ko viņi sludināja, un viņu varonīgā piemēra gaišums,— tas nebija izdzēšams. Tad varētu arī saulei pavēlēt, griezties atpakaļ, un aizkavēt vakara krēslu, kas toreiz klusiņām sāka izdzēst dienu.

Husa notiesāšana bija sacēlusi Bohēmijā sašutumu un izbailes. Visa tauta sajuta, ka viņš bija kritis par upuri samaitātiem priesteriem un ķeizara neuzticībai. Tagad par viņu runāja, viņš esot bijis uzticīgs patiesības sludinātājs, bet koncilu, kas viņu notiesāja uz nāvi, apvainoja noziegumā. Viņa mācības tagad sacēla lielāku ievērību, kā jebkad. Viklifa raksti ar pāvesta ediktu bija nolemti liesmām. Tomēr raksti, kuri bija paspējuši izglābties no sadedzināšanas, tika vilkti ārā no paslēptuvēm un studēti kopā ar bībeli, jeb kādu viņas daļu, ko tauta bija varējusi sadabūt. Daudzi caur to tika pamudināti pieņemt reformēto ticību.

Husa slepkavas nenoskatījās vis mierīgi uz viņa lietas uzvaru. Pāvests apvienojās ar ķeizaru, gribēdams apspiest kustību, un Zigismunda karaspēks drīz ieradās Bohēmijā.

Bet tika uzmodināts kāds atsvabinātājs. Žižka, kurš drīz pēc kara iesākšanās tapa akls un tomēr bija viens no sava laika ievērojamākiem kara vadoņiem, vadīja bohēmiešu spēkus. Uzticēdamās Dievam un būdama pārliecināta par savas lietas taisnīgumu, tauta varēja pretimstāties varenajiem karapulkiem, kuri bija sviesti pret viņu. Atkal un atkal ķeizars sūtīja jaunas armijas; tās iespiedās Bohēmijā un vienmēr ar kaunu tika atsviestas atpakaļ, Husītiem nebija nāves bailes, un nekas nevarēja tiem stāties pretī. Nedaudzus gadus pēc kara sākuma dūšīgais Žižka nomira, bet viņa vietu izpildīja Prokops, kurš arī bija veikls pavēlnieks un dažā zinā spējīgs vadonis.

Kad aklais kara vadonis bija miris, Bohēmijas ienaidniekiem šķita esam izdevīgu brīdi, atkal visu iegūt, ko bija zaudējuši. Pāvests izsludināja krusta karu pret husītiem. Atkal milzīgi cīņas spēki tika raidīti pret Bohēmiju, bet tikai— lai piedzīvotu briesmīgu sakaušanu. Pāvests izsludināja otru krusta karu. Visās pāvestīgi

[109]

[110]

[111]

noskaņotās Eiropas zemēs vāca karaspēku, kara piederumus un naudu. Lieliem pulkiem pulcējās zem pāvesta karoga, cerēdami, ka varēs Husa ķecerus reiz iznīcināt. Būdams pārliecināts par uzvaru, lielais pūlis ielauzās Bohēmijā. Tauta atkal sanāca, lai atsistu uzbrukumam. Abi karaspēki tagad tuvojās viens otram, tikai vēl viena upe viņus šķīra. Sabiedrotie spēka ziņā bija daudz pārāki, tomēr, kad būtu vajadzējis, doties droši uz priekšu un uzbrukt husītiem, pirmie stāvēja mierīgi un raudzījās uz pēdējiem. Tad baru piepeši sagrauba noslēpumainas izbailes. Bez kā būtu kaut ko iesācis, izšķīda milzīgais karaspēks, itkā kādas neredzamas varas izkaisīts, un bēga. Lielu daļu no tā husītu pulki vajādami izkāva un atgriezās kā uzvarētāji ar milzīgu laupījumu. Tā šis karš, kurš kā ikviens karš draudēja atnest nabadzību, padarīja bohēmiešus bagātākus.

Dažus gadus vēlāk kāds jauns pāvests izsludināja atkal krusta karu. Kā agrāk, visās pāvestīgi domājošās zemās vāca ļaudis un līdzekļus. Solījumi bija lieli un vilinoši visiem, kas piedalīsies šīn nedrošā uzņēmumā. Krustnešiem apsolīja pilnīgu grēku piedošanu, pat par visbriesmīgākiem noziegumiem. Visiem, kas karā krita, tika apsolīta bagāta alga no debesīm, un tiem, kas paliks dzīvi, gods un laupījums kara laukā. Atkal salasīja lielu karaspēku, kurš drīz pārgāja Bohēmijas robežas. Husītu cīnītāji viņam tuvojoties atvilkās atpakaļ, tādā kārtā ienācējus aizvien dziļāk ievilinādami zemē un atstājot tiem pārliecību, ka tie uzvarējuši. Beidzot Prokopa karaspēks apstājās, griezās pret ienaidnieku un pārgāja uzbrukumā. Krustneši, savu kļūdu tagad atzīdami, palika savā lēģeri un sagatavojās uz sadursmi. Kad bija dzirdams tuvojošās karaspēka troksnis — vēl pirms husīti bija redzami — krustnešus atkal sagrauba piepešas izbailes. Augstidzimušie muižnieki, karavadoņi un vienkāršie kareivji bēga, uz visām pusēm izkaisidami kara piederumus. Par velti pāvesta sūtnis, kurš šo jauno krusta karu bija sarīkojis, nopulējās sapulcināt izbijušās un izkaisītās karaspēka daļas. Neskatoties uz vislielākām pūlēm, bēgļu straume drīz aizrāva viņu pašu līdz. Bija pilnīgs sajukums un īsta bēgšana, un atkal liels laupījums krita uzvarētāju rokās.

[112]

Tā jau otru reizi varens karaspēks, kuru lielas Eiropas tautas bija izsūtījušas, vīri, kas bija cīņā norūdīti, dūšīgi, labi sagatavoti un apbruņoti — bēga bez zobena cirtiena no mazas, līdz šim neievērotas un vājas tautas, karapulciņa. Te bija parādījies Dieva spēks. Krust-

neši bija sagrābti no pārdabīgām izbailēm. Viņš, kas faraonu un viņu karaspēku apslīcināja Sarkanajā jūrā, kas midiāniešiem pret Gideonu lika bēgt no trīssimts vīriem, kas vienā naktī iznīcināja lepno asīriešu varenos, tas tagad atkal bija izstiepis savu roku, lai salauztu pretinieka varu. «Tad tiem uzkrīta bailes, kur bailu nebija; jo Dievs izklīdināja savu spaidītāju kaulus; tu tos liki kaunā, jo Dievs tos bija atmetis.»¹

Beidzot, kad pāvesta vadoņi vairs necerēja uzvarēt ar spēku, viņi ķērās pie diplomātijas. Ielaidās uz izlīgšanu, kas bohēmiešiem itkā atvēlēja sirdsapziņas brīvību, bet kas patiesībā tos nodeva Romas varā. Bohēmieši bija likuši četrus punktus miera noteikumos ar Romu: bībeles brīvu mācīšanu; tiesību visai draudzei piedalīties pie maizes un vīna sv. vakarēdienā un mātes valodas lietošanu dievkalpošanās; garīdzniecības izslēgšanu no visiem pasaulīgiem amatiem un varas; un nozieguma gadījumos vienādu tiesu laicīgās tiesās kā garīdzniekiem, tā lajiem. Pāvesta varas nesēji beidzot pieņēma šos četrus punktus, atstājot tikai baznīcai tiesības viņus izskaidrot un noteikt viņu īsto nozīmi. Uz šiem pamatiem tagad noslēdza līgumu, un Roma izlikdamās un ar viltu ieguva to, ko nevarēja iegūt ar ieročiem; jo izskaidrot husītu punktus arī ar bībeli pēc sava prāta, varēja to domas tā sagrozīt, ka tas saskanēja ar viņu nolūkiem.

Liela daļa bohēmiešu līgumam nepiekrīta, jo redzēja caur to savu brīvību ierobežotu. Radās nevienprātība un šķelšanās, kura noveda pat līdz sadursmēm un asinsizliešanām pašu bohēmiešu starpā. Šinī brāļu karā krita krietnais Prokops, un Bohēmijas brīvība izbeidzās. Husa un Jeronīma nodevējs Zigismunds tapa par Bohēmijas ķēniņu, un neskatoties, ka bija zvērējis aizstāvēt Bohēmijas tiesības, viņš sāka ievest pāvestību. Bet būdams tik pakalpīgs Romai, viņš tomēr nekā neiemantoja. Divdesmit gadus viņa dzīve bija darbs un briesmas. Viņa karaspēks bija sabrucis, bagātības izsīkušas neauglīgās cīņās; un tagad, valdījis tikai vienu gadu, viņš mira, novedis savu tautu gandrīz pie brāļu kara pilnā nozīmē un atstājis ar kaunu aptraipītu vārdu vēlākām audzēm.

Sacelšanās, cīņas un asinsizliešanas vilkās garumā. Atkal sveši karapulki ielauzās Bohēmijā un nevienprātība turpināja skaldīt tautu. Kas evaņģēlijam palika uzticīgi, tos vajāja un nokāva slepkavīgā kārtā. Tā kā viņu agrākie ticības brāļi, noslēgdami ar

Romu līgumu, bija pieņēmuši arī viņas maldības, tad tie, kas turējās pie vecās ticības, apvienojās vēl ciešāk atsevišķā draudzē zem nosaukuma «Apvienotie brāļi». Šis solis vērsa pret viņiem visu šķiru nelabvēlību un naidu. Bet viņi savā stingrībā nebija satricināmi. Spiesti mežos un alās patvērumu meklēt, viņi tomēr vēl salasījās uz Dieva vārdu lasīšanu un kopīgām lūgšanām.

Viņi izzināja caur sūtņiem, kurus tie slepeni bija sūtījuši uz dažādām svešām zemēm, ka vēl šur un tur atrodas tādi, kas atzīst patiesību — daži vienā, daži otrā pilsētā, daži tāpat kā viņi vajāti; tālāk, ka Alpu kalnos ir viena veca draudze, kas stāv uz svēto rakstu pamatiem. Šo vēsti saņēma ar lielu prieku un tūlīņ stājās ar valdiešu kristīgiem rakstiskos sakaros. Vistumšākā vajāšanu naktī, palikdami uzticīgi evaņģēlijam, bohēmieši acis nenovērsuši raudzījās uz tālo debessmalu kā ļaudis, kas gaida rītu. Viņu dzīve bija iekritusi nelabā laikā, bet viņi atcerējās Husa vārdus, atcerējās, ko Jeronīms bija atkārtojis — paiešot veseli gadusimteņi, iekams varēšot uzaust dienu. Šie vārdi priekš husītiem nozīmēja to pašu, ko kādreiz Jāzepa vārdi ciltīm gūstniecībā: «Es mirstu un Dievs jūs piemeklēs un izvedīs iz šīs zemes.» Ap 1470. gadu vajāšanas mitējās un iesākās diezgan labs laiks priekš kristīgiem.

[114] «Kad bija pienācis gadusimteņa gals, Bohēmijā un Šveicē skaitījās divi simti «Apvienoto brāļu draudzes». Tik liels skaits bija izbēdzis iznīcinošām uguns liesmām un zobenam un drīkstēja noskatīties, kā

[115] aust Husa sludinātā dienu.»

Lutera šķiršanās no Romas baznīcas

Starp tiem, kas bija aicināti izvest tautu iz pāvestības tumsas skaidrākā ticības gaismā, vispirmā vietā stāvēja Mārtiņš Luters. Viņš bija īstais vīrs priekš sava laika: rosīgs, dedzīgs un uzpurīgs, nepazīdams citas bailes, kā vien bailes no grēka, neatzīdams reliģiozai ticībai. cita pamata, kā tikai svētos rakstus; caur viņu izveda Dievs lielo baznīcas reformācijas un pasaules apgaismošanas darbu

Tāpat kā pirmie evaņģēlija varoņi, Luters bija cēlies no nabadzīgas kārtas. Savu agro jaunību viņš pavadīja vienkāršā vācu vīra namā. Viņa tēvs bija kalnraktuvju strādnieks un grūti pūlēdamies sagādāja līdzekļus dēla audzināšanai. Viņš vēlējās, ka tas studētu tieslietu zinības, bet Dievs izraudzīja to par lielā jau vairākus gadusimtenus lēni paceldamās dievnama tālākizbūvētāju. Pūlīnš, trūkums un stingrā vīra griba bija tā skola, kas Luteram iedeva gudrību priekš svarīgā dzīves darba.

Lutera tēvs bija vīrs ar noteiktu un dzīvu garu, lielu, spēcīgu raksturu, godīgs, nelokāms un taisns. Viņš palika uzticīgs pienākumam, lai kādas tam būtu sekas. Viņa īstais, veselais prāts skatījās uz visu mūku būšanu ar lielu neuzticību. Viņš bija stipri neapmierināts, kad Luters bez viņa piekrišanas iestājās klosterī; pagāja divpadsmit gadi, kamēr viņš salīdzinājās ar dēlu, un arī tad viņa uzskati bija palikuši vēl tie paši.

[116]

Lutera vecāki ar lielu rūpību audzināja un skoloja savus bērnus. Viņi vadīja tos Dieva atziņā un labos kristīgos tikumos. Dēls bieži dzirdēja tēvu uz debesīm lūgšanas raidām, ka tās vienmēr turētu prātā Dievu un palīdzētu reiz patiesību vest pie gaismas. Šie vecāki izlietoja katru iespēju, kur varēja padziļināt savu tikumisko un garīgo izglītību, un taisni savai darbu pilnai dzīvei viņiem daudz par tādām iespējām jāpateicas. Viņi nopietni un neatlaidīgi centās sagatavot savus bērnus ticības pilnai un derīgai dzīvei. Viņu noteiktība un stingrais raksturs padarīja tos (t. i. vecākus) dažreiz pat pārāk cietus; bet reformators savu audzināšanu drīzāk atzina, nekā nosodīja, kaut arī redzēja, ka viņa vecāki dažā ziņā bija maldījušies.

Skolā Luteru sāka sūtīt jau ļoti agri, tur apgājās ar viņu stingri, pat cieti. Viņa vecāki bija tik nabagi, ka viņš, kad bija atstājis vecāku mājas un iestājās skolā citā vietā, kādu laiku bija spiests ar dziedāšanu, ejot no durvīm uz durvīm, nopelnīt dienišķu maizīti, un tad vēl bieži cieta badu. Toreiz valdošās drūmās reliģiskās iedomas piepildīja viņa dvēseli ar bailēm. Ar rūpju pilnu sirdi viņš vakaros gāja pie miera, drebēdams raudzījās tumšā nākotnē, mūžīgās bailēs domāja par Dievu, kuru viņš sev stādīja priekšā kā cietu, nepielūdzamu tiesnesi, nežēlīgu tirānu, un ne kā mīļu debesstēvu. Un tomēr par spīti visām lielām, nospiedošām parādībām Luters neatlaidīgi centās pakāļdarīt augstiem tikuma un bagātiem gara piemēriem, turēdams tos vienmēr acu priekšā.

[117] Viņš slāpa pēc atzīšanas, un viņa nopietnais un praktizkais prāts meklēja labāk paliekamo un derīgo, nekā tukši ārīgo un paviršo. Kad viņam bija astonepadsmit gadi un viņš iestājās Erfurtes augstskolā, viņa izredzes un stāvoklis bija labāki nekā bērna dienās, jo viņa vecāki caur uzcītību un taupību savu dzīvi nodrošinājuši varēja tam palīdzēt ar visu vajadzīgo. Zem saprātīgu draugu iespaيدا nebija arī vairs tik sajūtamas agrākās audzināšanas drūmās sekas. Viņš rosīgi nodevās labāko rakstnieku studijām, apaugļodams savu prātu ar viņu svarīgākām domām, un darīja gudro gudrības par savām. Pat agrāk jau pie saviem skarbiem skolotājiem viņš agri deva cerības, ka iznāks no viņa kas sevišķs; zem labvēlīgiem apstākļiem viņa gars attīstījās ātri. Caur savu drošo atmiņu, dzīvo fantāziju, lielām domāšanas spējām un nepiekūstošo uzcītību pie studijām viņš drīz ieņēma pirmo vietu savu biedru vidū. Garīgā disciplīna briedināja viņa prātu, pamodināja gara darbību un skata asumu, kas viss viņu sagatavoja nākamām dzīves cīņām.

Dieva bijāšana mājaja Luteru sirdī; tā deva viņam spēku palikt stingri pie saviem dzīves pamatiem un veda dziļā pazemībā tuvāk Dievam. Viņš pastāvīgi juta sevi atkarīgu no Dieva palīdzības un nekad neaizmirsa uzsākt dienu ar lūgšanu — Dievs lai vada un stāv klāt. «Labi lūgt,» viņš bieži sacīja, «ir labāk, nekā līdz pusei izstudēt.»

Rokoties kādreiz augstskolas bibliotēkā pa grāmatam. Luters atrada latīņu bībeli. Tādu grāmatu viņš vēl nekad nebija redzējis. Viņš pat nezināja, ka tāda grāmata ir. Agrāk dievkalpošanās viņš bija dzirdējis dažas vietas no atrastām evaņģēlija un vēstūļu dalām

un domāja, ka tās ir visa bībele. Tagad viņš pirmo reizi skatījās uz viņu visu. Bijība un izbrīnīšanās mijās viena caur otru šķirstot svētās lapas; ar paātrinātu pulsu un pukstošu sirdi viņš lasīja apakš sevis dzīvības vārdus, šad tad apstādamies un izsaukdamies: „Ak, kaut Dievs man pašam dotu šādu grāmatu!» Eņģeļi no debesīm stāvēja viņam klāt, un gaismas stari no Dieva troņa palīdzēja viņam atklāt dārgās patiesības mantas. Viņš arvien bijās apvainot Dievu, un tagad tik gaiši, kā nekad agrāk, viņš pārliecinājās par savu grēku pilno stāvokli.

Karsta ilgošanās, atsvabināties no grēkiem un atrast mieru pie Dieva beidzot lika viņam iestāties klosterī un nodoties mūku dzīvei. Še no viņa prasīja, ka tas darītu zemākos kalpa darbus un ietu ubagodams no mājas uz māju. Viņš bija tajā vecumā, kad visvairāk kārojās cieņa un vērtības atziņa, un šie zemie darbi aizskāra jo dziļi viņa dabīgās jūtas; bet viņš pacietīgi panesa pazemojumus, jo ticēja, to prasot viņa grēki.

[118]

Katru acumirkli, kuru varēja atlicināt no saviem dienas darbiem, viņš izlietoja studijām, neņemdam sev pat vēl miegu un nenovēlēdam sev laika iebaudīt savu vienkāršo barību. Visvairāk viņš smēla prieku pie Dieva vārdu studijām. Viņš bija atradis bībeli, piekēdētu pie klostera mūra, un uz turieni viņš tagad devās jo bieži. Arvien dziļāk pārliecinādamies par saviem grēkiem, viņš pats caur saviem darbiem gribēja iemantot piedošanu un mieru. Viņš veda visai stingru dzīves veidu ar gavēšanu, negulēšanu, pātagām krustā sitot savu ļauno dabu, no kuras mūku dzīve to nebija varējusi atsvabināt. Viņš nebijās ne no kādiem upuriem, ja vien caur tiem bija iegūstama sirdsskaidrība, un varēja būt Dievam patīkams. «Es patiesi biju krietns mūks,» viņš vēlāk sacīja, «un turējos stingrāk pie mana ordeņa nosacījumiem, nekā to varu pasacīt. Ja kāds mūks ar saviem mūka darbiem spētu iegūt debesis, tad man droši uz to būtu bijusi tiesība. Kad es tā tālāk būtu turpinājis, manas pašmocišanas būtu mani novedušas nāvē.» Šo moku sekas bija tās, ka viņš pazaudēja spēkus. Bieži viņam uznāca krampji un ģībonis. No šīm sekām viņš nekad vairs pavisam neatpūtās. Tomēr, neskatoties uz visām pūlēm, viņa smagā dvēsele neatrada atvieglojumu. Beidzot viņš bija nonācis galējā izmisumā.

Kad Luteram šķita, ka viss jau ir pagalam, Dievs pamodināja priekš viņa draugu un palīgu. Dievbijīgais Staupics darīja Dieva

[119]

vārdu saprotamu Luteru saprašānai un deva viņam padomu, nedomāt par bezgalīgo sodu par Dieva likumu pārkāpumiem, bet lūkoties uz Jēzu, kas pestī no visiem grēkiem. «Nenomociet savu grēku dēļ, bet dodiet Glābēja rokās. Uzticiet viņam, viņa dzīves taisnībai— salīdzināšanai caur viņa nāvi. Klausiet uz Dieva Dēlu. Viņš ir cilvēks tapis, lai tu būtu pārliecināts par viņa dievišķo labvēlību.» «Mīli to, kas tevi papriekš ir mīlējis.» Tā runāja Dieva žēlastības sūtnis. Viņa vārdi atstāja dziļu iespaidu Luteru dvēselē. Pēc dažām cīņām ar ilgi glabātiem maldiņiem viņš vienreiz spēja aptvert patiesību, un viņa tirdītā dvēselē ieradās miers.

Luteru iesvētīja par priesteri un aizsauca no klostera uz Vitenbergas augstskolu par profesoru. Te viņš nodevās svēto rakstu studēšanai viņu pirmvalodās. Viņš sāka lasīt priekšlasījumus par bībeli, un par Dāvida dziesmām; evaņģēlijus un vēstules darīja pieņemamus un saprotamus sajūsminātiem klausītāju pulkiem. Staupies, viņa draugs un priekšnieks, spieda to kāpt kancelē un sludināt Dieva vārdu. Luters vilcinājās, jo jutās necienīgs Kristus vietā runāt uz tautu. Tik pēc ilgām cīņām viņš paklausīja savu draugu lūgšanām. Viņš bija jau varens svētos rakstos un Dieva žēlastība dusēja uz viņu. Viņa runas dāvanas saistīja klausītājus, gaišums un spēks, ar kādu viņš rādīja patiesību, pārliecināja viņu saprašānu, un viņa dziļā sirsnība aizkustināja viņu sirdis.

Luters vēl vienmēr bija pāvestīgās baznīcas dēls un ne domāt nedomāja, ka viņš kādreiz būs kas cits. Kā Dievs to bija nolēmis, viņš nodomāja apmeklēt Romu. Viņš ceļoja kājām, pārgulēdams pa nakti klosteros, kas gadījās ceļā. Kādā klosterī Itālijā viņš izbrīnījās par bagātību, krāšņumu un izšķērdību, kuru viņš tur redzēja. Apdāvināti ar ķēnišķīgiem ienākumiem, mūki dzīvoja spīdošās istabās, ģērbās visbagātākās un skaistākās drēbēs un sēdēja pie bagātiem galdiem. Ar sāpīgu noskumšanu Luters salīdzināja visu to ar pašreizējo un pūlēm savā dzīvē. Viņa domas tika sajauktas. Beidzot viņš ieraudzīja tālumā septiņu pakalnu pilsētu. Dziļi aizkustināts viņš krita pie zemes un izsaucās: «Svētā Roma, es sveicinu tevi!» Iegājis pilsētā viņš apmeklēja baznīcas, klausījās uz priesteru un mūku atkārtotiem brīnišķīgiem stāstījumiem un izpildīja priekšā rakstītās ceremonijas. Visur viņš atdūrās uz tādiem skatiem, kas viņu pildīja ar izbrīnīšanos un bailēm. Viņš redzēja, ka netaisnība valda visās garīdzniecības šķirās. No pre lātu lūpām viņam bija jādzird nepiek-

[120]

lājīgi joki, un viņu briesmīgā bezdievība, kura parādījās pat pa mises laiku, pildīja viņu ar šausmām. Kustoties starp mūkiem un pilsoņiem viņš redzēja, ka te visur valda izšķērdība un izvirtība. Kur vien tik viņš pagriezās, visur svētuma vietā svētuma sagānīšana. «Nevar ticēt,» viņš rakstīja, «kādi grēki un kauna darbi notiek Romā; vajaga redzēt un dzirdēt, lai ticētu parastam izteicienam: ja kautkur ir elle, tad tā ir vieta, uz kuras Roma celta. Viņa ir bezdibens, iz kura nāk visi grēki!»

Ar jaunu pāvesta dekrētu bija apsolīta grēku piedošana visiem tiem, kas uz ceļiem uzlīdīs pa pazīstamām «Pilāta trepēm», par kurām tiek stāstīts, ka Pestītājs pa viņām nokāpis, atstādams romiešu tiesas namu, un kuras brīnišķīgā kārtā nokļuvušas no Jeruzālemes uz Romu. Kādu dienu Luters visā dievbijībā uzlīda pa šīm trepēm, bet tad piepeši viņš izdzirda pārkonim līdzīgu balsi, kura, kā likās, saka: «Taisnais dzīvos caur ticību!»¹ Aiz kauna un bailēs viņš uzlēca kājās un bēga no turienes. Minētā bībeles vieta nekad nezaudēja savu spēku, viņa dvēselē. No tā laika viņš redzēja skaidrāk kā jebkad agrāk, cik veltīgi ir palaisties uz cilvēku darbiem, meklējot pestīšanu, un cik nepieciešami ir vajadzīga ticība uz Kristus nopelniem. Viņa acis bija tapušas atvērtas un nekad vairs neaizvērās priekš pāvestības maldiem. Novērsis no Romas savas acis, viņš bija novērsies arī sirdī, un no tā laika plaisa tapa arvien lielāka, līdz beidzot viņš pārrāva visas saites ar pāvestīgo baznīcu.

Luteram atgriežoties no Romas, Vitenbergas augstskola pasniedza tam Dieva vārdu zinības doktora diplomu. Tagad viņš varēja, ka nekad agrāk, nodoties svētiem rakstiem, kurus viņš mīlēja. Viņš deva svinīgu apsolījumu, ikdienas un vienmēr rūpīgi studēt Dieva vārdus, uzticīgi un ar skaidru sirdsapziņu tos sludināt, bet nekad pāvestu pavēles un mācības. Tagad viņš vairs nebija vienkāršais mūks vai profesors, bet pilnvarots bībeles varonis; viņš bija aicināts par ganu, ganīt Dieva ganāmos pulkus kuriem vēl slāpa un salka pēc patiesības. Ar noteiktību viņš uzsvēra, ka kristīgiem nebūs pieņemt nekādas citas mācības, ka vienīgi tās, kuras pamatojas uz bībeli. Šie vārdi ķēra pāvestības virskundzības visdziļākos pamatus. Tie saturēja reformācijas dzīvos principus.

Luters redzēja, cik briesmīgi ir celt cilvēku teorijas pār Dieva vārdiem. Bez bailēm viņš uzbruka neticīgo mācīto prātojumiem un pretojās filozofijai un teoloģijai, kurām tik ilgi bija bijis valdošs ie-

spaidis tautā. Viņš atmeta tamlīdzīgas studijas netikvien kā nederīgas un nenožīmīgas, bet vēl vairāk kā postošas, un lūkoja novērst klausītāju prātus no filozofu un teologu asprātīgās vārdu spēles uz mūžīgām patiesībām, kuras bija rādījuši pravieši un apustuļi,

Jauka bija vēsts. kuru viņš nesa iztvīkušam pūlim, tas katru vārdu nolasīja no viņa lūpām. Priecīgā vēsts par Pestītāja mīlestību, drošā apziņa, ka caur viņa asinīm nāk piedošana, miers, pilnīga salīdzināšana, pildīja visu sirdis ar prieku un atmodināja viņās nemirstīgu cerību. Vitenbergā tika iededzināta gaisma, kuras stari sniedzās pasaules visattālākos kaktos, un kuras spožumam bij jātop arvien lielākam, līdz pat laika beigām.

Bet gaisma nevar satikt ar tumsu. Starp patiesību un maldi ir nesavienojama pretruna. Vienu uzturēt un aizstāvēt nozīmē otram uzbrukt un apgāzt. Mūzu Pestītājs pats sacīja: Es neesmu nācis nest mieru, bet zobenu.»¹ Luters sacīja dažus gadus pirms reformācijas sākuma: «Dievs mani neved, bet dzen uz priekšu. Es neesmu kungs pats par saviem darbiem. Es labprāt dzīvotu mierā, bet mani met kur lielākas cīņas un sacelšanās.» Tagad viņš bija nonācis tai punktā, kur vajadzēja sākties cīņām.

[122] Katoļu baznīca bija tirgojusies ar Dieva žēlastību. Naudas mijēju galdus² nostādīja altāriem blakus, un gaisā skanēja pircēju un pārdevēju balsis. Zem segas, vākt līdzekļus Sv. Pētera baznīcai Romā, pāvesta vārdā un spēkā piesolīja pirkšanai grēku piedošanas zīmes, jeb atlaižas. Uz nozieguma rēķina gribēja celt svētnīcu Dievam par godu — viņas pamatos gribēja likt netaisnību. Bet taisni tas, kmn bija Romu celt, deva viņas spēkam un varenumam visnāvīgāko sitienu. Taisni tas pamodināja pāvestības noteiktākos pretiniekus un ievēda tos cīņā, kas satricināja pāvesta troni pašos pamatos un sašķobīja trīskārtīgo kroni uz virspriesteru galvas.

Ierēdnis, kurš bija nozīmēts vadīt atlaižu pārdošanu Vācijā — vārdā Tecels — bija sodīts par viszemākiem noziegumiem pret cilvēku sabiedrību un Dieva likumiem; pēc tam, kad viņš no pelnītā soda bija izbēdzis, viņu pieņēma lai tas sekmētu pāvesta noziedzīgos plānus. Ar lielu nekaunību viņš atkārtoja visklieozoākās nepatiesības un brīnīšķīgus stāstus, tā apmānīdams neziņošo lētticīgo un mānīcīgo tautu. Ja tautai būtu bijis Dieva vārds, to nebūtu varējuši tik viegli apmānīt. Ļaudīm nedeva bībeli, lai turētu tos atkarībā no pāvestu kundzības, un lai tie palielinātu savu god-

kārīgo aizbildņu varu un mantu. Kad Tecels iegāja kādā pilsētā, viņam gāja sūtnis papriekšu un sauca: «Dieva un svētā tēva žēlastība ieiet pa jūsu vārtiem.» un tauta apsveica Dieva zaimotāju un krāpnieku, itkā pats Dievs būtu no debesīm pie viņiem zemē nonācis. Nekrietnā tirgošanās notika baznīcā, un Tecels kancelē kāpis slavēja atlaižas kā labākās Dieva dāvanas. Viņš paskaidroja, ka atlaižas izlīdzinot arī tādus grēkus, kurus pircējs vēl domā darīt, «pat nožēlošana neesot nepieciešami vajadzīga.» Vēl vairāk, viņš apgalvoja klausītājiem, ka atlaižām esot spēks ne tikai priekš dzīvajiem, bet ka viņas varot glābt arī mirušos; ka tanī brīdī, kad nauda noskanot lādes dibenā, dvēsele, kuras labā ir iemaksāts, izsprūkot no šķīstīšanās uguns un dodoties taisnā ceļā uz debesīm.

Kad Sīmanis, par kuru Samarijas iedzīvotāji sacīja, ka tas esot liels vīrs, piedāvājās apustuļiem, atpirkt viņu spēku brīnumus darīt, Pēteris atbildēja: «Kad tu pazustu ar savu sudrabu, tāpēc ka tu domā Dieva dāvanu par naudu pirkt.»¹ Bet Tecēļa piedāvājumus tūkstoši ļaužu kāri izķēra. Zelts un sudrabs plūda viņa lādēs. Svētlaimība par naudu vieglāk bija pērkama, nekā ar nožēlošanu, ticību un stipru cenšanos pretojoties grēkam un to uzvarot.

[123]

Atlaižām bija pretojušies mācīti un dievbijīgi Romas baznīcas vīri, un bija daudzi, kas neticēja apgalvojumiem, kuri runā pretī kā prātam, tā ticībai par Dieva atklāšanos. Neviens bīskaps neuzdrošinājās pacelt savu balsi pret netaisno rīcību; bet cilvēku prāti tapa nemierīgi un bailīgi, un daudzi nopietni prasīja, vai neradīsies kāds, kas iztīrīs baznīcu.

Luteru, kurš gan vēl bija ļoti dedzīgs. pāvesta piekritējs, sagrāba šausmas, kad redzēja atlaižu tirgotāju Dieva zaimojošo lielību. Daudzi no viņa paša draudzes bija nopirkuši atlaižu zīmes un sāka nākt pie sava biktstēva, sagaidīdami grēku atlaišanu — ne tāpēc, ka viņi tos nožēlotu un gribētu laboties, bet uz atlaižu zīmju pamata. Luters liedzās tādiem atlaist grēkus nu biedināja viņus, ka ja tie neatgriezīsies un nelabos savu dzīvi, tad tiem būs jāiet bojā savos grēkos. Ar lielu sirds nemieru viņi uzmeklēja Teceli un sūdzēja, ka viņu biktstēvs viņa zīmes nav pieņēmis; citi pat tīri droši prasīja, lai atmaksā naudu atpakaļ. Mūku sagrāba dusmas. Viņš izteica briesmīgākos lāstus, lika uz publiska laukuma uzkurt uguni un paskaidroja, ka viņam esot no pāvesta pavēle «sadedzināt ķecerus, kas uzdrīkstētos neatzīt viņa visusvētās atlaižu zīmes.»

Luters tagad droši nostājās, lai cīnītos par patiesību. No kanceles atskanēja viņa balss, svinīgi, nopietni, brīdinoši. Viņš tēloja klausītājiem, cik nejauks ir grēks, un rādīja viņiem, ka cilvēks pats ar saviem spēkiem nespēj mazināt vainu un izbēgt sodam. Grēcinieks var tapt pestīts vienīgi tad, kad viņš nožēlo savus grēkus un ticībā nododas Kristum. Dieva žēlastību nevar pirkt, tā ir brīva dāvana.

[124] Viņš deva tautai padomu, nepirkt at-laižas, bet skatīties ticībā uz krustā sisto Pestītāju. Viņš stāstīja pats savus sāpīgos piedzīvojumus, ka viņš, pazemodamies un uzņemdamies visādus grēku nožēlošanas darbus, veltī meklējis atrast pestīšanu, un apgalvoja saviem klausītājiem, ka viņš atradis mieru, kad vairs neskatījās uz sevi, bet ticēja Kristum.

Kad Tecels turpināja tirgošanos, turpināja bezdievīgos apgalvojumus, Luters nolēma stāties, pretī kliecībai ar spēcīgākiem līdzekļiem. Drīz radās izdevība. Pils baznīcai Vitenbergā piederēja daudzas relikvijas, kuras zināmās svētku dienās tika izliktas tautai priekš apskatīšanas, pie kam visiem tika piedoti grēki, kas tai dienā apmeklēja baznīcu un gāja pie bikts. Tāpēc tajā dienā tauta lielā skaitā devās uz turieni. Tuvojās viena no vissvarīgākām tādām svētku dienām — «visu svēto diena». Dienu iepriekš Luters pievienojās pūlim, kas bija ceļā uz baznīcu un piesita pie baznīcas durvīm rakstu ar deviņdesmit piecām tēzēm pret mācību par at-laižām. Viņš paziņoja, ka ir gatavs nākošā dienā augstskolā savas tēzes visu klātbūtnē aizstāvēt.

Viņa tēzes vērsa uz sevi vispārīgu uzmanību. Viņas tika lasītas un atkal lasītas un no visām pusēm pārspriestas. Augstskolā un visā pilsētā izcēlās liels uztraukums. Ar šīm tēzēm tika rādīts, ka ne pāvestam ne citam kādam cilvēkam kādreiz tikusi dota vara piedot grēkus un atlaist sodus. Viss plāns ir tikai krāpšana, mākslīgs ķēriens, ar ko izspiest naudu, izmantojot tautas māņticību — sātana viltība, lai pazudinātu visu to dvēseles, kas uzticas viņa melīgiem solījumiem un prasījumiem. Tika arī skaidri rādīts, ka Kristus evaņģēlijs ir dārga draudzes manta, un Dieva žēlastība, kas viņā atklājas, tiek dota par brīvu visiem, kas šo žēlastību meklē ar nožēlošanas un ticības pilnām sirdīm.

Lutera tēzes izaicināja uz pārspriešanu, bet neviens neuzdrošinājās uzaicinājumu pieņemt. Jautājumi, kurus viņš bija uzstādījis, nedaudz dienās bija zināmi visā Vācijā, un dažas nedēļas

vēlāk tie bija jau atskanējuši visā kristīgā pasaulē. Daudzi īsti Romas katoļi, kuri bija redzējuši un sūdzējušies par briesmīgām netaisnībām, kas valda baznīcā, bet nezināja, kā viņas novērst, lasīja tēzes ar lielu prieku, dzirdot tajās Dieva balsi. Viņi juta, ka Dievs ir žēlīgi savas rokas izstiepis, lai aizturētu samaitāšanas plūdus, kas nāca no Romas krēsla un cēlās arvien augstāk. Valdnieki un maģistrāti ļoti priecājās, ka tika likta iemauktos tā augstprātīgā vara, kas nekad nevienam nebija ļāvusi celt kādus iebildumus par viņas nodomiem. Bet grēkus mīlējošais un mānītīgais pūlis sabijās, kad noslaucīja cilvēku prātojumus, kas viņu līdz tam laikam bija turējuši bailēs. Viltīgie garīdznieki, kuri atļāva grēkot, tagad tika pārtraukti savā darbā un redzēja, ka viņu pelņa tiek apdraudēta; viņus sagrauba dusmas un viņi pulcējās kopā, lai uzturētu savas prasības. Reformatoram vajadzēja stāties pretī sarūgtinātiem apsūdzētājiem. Daži lika uz viņu vainu, ka viņš esot pārāk pārsteidzies un aizrāvies. Citi viņu apsūdzēja, viņš esot pārāk droši un nekaunīgi rīkojies, ka viņu neesot vadījis Dievs, bet lepnums un pārsteidzība. Luters atbildēja: «Vai kāds kādreiz nesis jaunu patiesību, kuram nevarētu pārvest kaut ēnu no augstprātības, kuru nevarētu apvainot, ka tam tik strīdi? Kāpēc nokāva Kristu, kāpēc mocekļiem bija jāmirst?... Tāpēc ka toreiz šķita, ka viņi nicina patiesību, un ka viņi izsacīja jaunus uzskatus, neiedami pie veco uzskatu aizstāvjiem pazemīgi prasīt padomu.»

Vēl viņš paskaidroja: «Ne cilvēku gudrība var darīt, bet Dieva padoms. Ja šis darbs ir Dieva, kas var to kavēt, kad viņš nav no Dieva, kas var viņu veicināt? Ne mana griba, ne jūsu, ne mūsu, bet tikai tavs prāts, mūsu Tēvs, kas esi debesīs!»

Lai gan Dieva Gars Luteru skubināja iesākt darbu, tomēr tas nebija veicams bez grūtām cīņām. Viņa ienaidnieku pārmetumi, viņa nodomu nepareizā iztulkošana, viņa rakstura un viņa darbības pirmcēloņu netaisnā un ļaunprātīgā nosodīšana, nāca pār viņu ka lieli plūdi un nepalika bez sava iespaida. Viņš bija stipri palāvējis uz tam, ka tautas priekšstāvji baznīcā un skolā sapratīs. viņa reformācijas centienus, piekritīs tiem un pievienosies

viņam. Augsti stāvošu personu drošinājumi bija iedvesuši viņā prieku un cerības. Savās priekšsajūtās viņš redzēja, ka aust draudzei gaišāks rīts. Bet drošinājumi pārvērtās pārmetumos un nosodīšanā. Daudzi augstie baznīcas un valsts priekšstāvji bija dziļi pārliecināti par tēzēs izteikto patiesību; bet viņi drīzi redzēja, ka patiesību

[125]

[126]

[127]

[128]

pieņemšana satur sevī daudz pārgrozījumus. Tautu apgaismot un viņu pārvērst nozīmētu patiesi satricināt Romas autoritāti un aizturēt tūkstošas straumes, kas tecēja uz viņu mantas kambariem, un tādā kārtā stipri ierobežot pāvesta un augstās garīdzniecības grezno un izšķērdīgo dzīvi. Vēl vairāk, tautu mācīt domāt un darboties kā atbildīgām būtnēm un tikai no Kristus vien pestīšanu gaidīt, nozīmētu gāzt augstā virspriestera krēslu un iznīcināt arī savu autoritāti. Šī iemesla dēļ viņi atraidīja Dieva dāvāto atzišanu un pretodamies vīram, kas bija nācis viņus apgaismot, nostājās naidīgi pret Kristu un patiesību. Luters drebēja, kad viņš pats uz sevi skatījās. Viens pats vīrs — nostādīts varenākām pasaules varām pretim. Viņš dažreiz šaubījās, vai Dievs patiesi viņu vada un liek pretoties baznīcas autoritātei. «Kas es biju», raksta viņš, «ka es gribēju pretoties pāvesta diženībai, no kuras bīstas ne tikai pasaules ķēniņi un visa pasaule, bet pat debess un elle (ka es tā runāju), un kuru mazākam mājienam visi un viss paklausā. Ko un kā mana sirds pirmā un otrā gadā izturējusi, visādi pazemīga būdama, un tas patiesi ir tā un nav nekas izdomāts, esmu bijis pat līdz izmisumam— no tā drošie gari, kas vēlāk ar lielu lepnumu uzbruka pāvesta diženībai, nezina neieka.»

Bet viņš nebija atstāts vienīgi savām šaubām. Kad trūka cilvēku atbalsts, viņš skatījās tikai uz Dievu un mācījās pilnā pašlūgībā nodoties viņa visspēcīgās rokās.

[129] Luters rakstīja vienam reformācijas draugam: «Vispirms ir skaidri, ka svētos rakstus nevar saprast caur studijām vai ar prātu, tāpēc vispirms ir jāiesāk ar lūgšanu. Lūdzi to Kungu, lai viņš savā lielā žēlastībā dod īsto savu vārdu izprašanu. Vārdu vienīgais izskaidrotājs ir tikai tas, no kā šie vārdi plūduši. Viņš saka: «Viņi visi būs no Dieva mācīti.» Neceri uz savām studijām un uz sava prāta spēku; uzticies vienīgi Dievam un viņa Gara iespaidam. Tici maniem piedzīvojumiem.» Še ir mācība, kura ir no visai liela svara un nozīmes priekš tiem, kuri jūtas no Dieva aicināti rādīt citiem lielās patiesības un vest sakarā ar tagadējiem laikiem. Šis patiesības sacels sātana un visu to cilvēku ienaidu, kas mīl tās pasakas, kuras viņš sacerējis. Cīņā ar ļaunām varām nepietiek ar cilvēku prātu un gudrību.

Kad pretinieki atsaucas uz tradīcijām vai nostāstiem, vai uz pāvesta apgalvojumiem un autoritāti, Luters stājās pretīm ar bībeli un atkal tikai ar bībeli. Tur bija pierādījumi, uz kuriem viņi nevarēja

atbildēt; tāpēc formālisma un mānticības vergi sauca pēc viņa asinīm, kā jūdi pēc Kristus asinīm bija saukuši. «Viņš ir ķecers», sauca centīgie Romas piekritēji, «ir grēks, kad viņam atļauj dzīvot vēl kaut vienu stundu. Nost ar viņu, tūlīn prom uz ešafotu!» Bet Luters nekrita viņu dusmām par upuri. Viņam bija darāms Dieva darbs, un no debesīm tika izsūtīti eņģeļi, kas lai viņu sargā. Tomēr daudzi krita sātana dusmām par upuri, kas no Lutera bija saņēmuši jauko gaismu, un cieta patiesības dēļ bez bailēm mokas un nāvi.

Lutera mācības vērsa uz sevi visu Vācijas domājošu garu uzmanību. No viņu sprediķiem un rakstiem izgāja gaismas stari, kuri tūkstošus uzmodināja un apgaismoja. Uzvarēja dzīva ticība, tā nāca mirušā formālisma vietā, kurā tik ilgi bija tikusi turēta baznīca. Ikdienu vairāk tauta pazaudēja uzticību uz mānticīgām romiešu reliģijas mācībām. Aizspriedumu robežas tika laužtas. Dieva vārds, ar kuru Luters salīdzināja katru mācību un katru prasījumu, bija kā abās pusēs griezīgs zobens, kas lauza ceļu uz cilvēku sirdīm. Visur pamodās tieksmes iet uz priekšu, celties uz augšu. Visur slāpa un salka pēc taisnības, kā tas gadu simteņus vairs nebija bijis. Acis, kuras tik ilgi bija vērstas uz cilvēku ieradumiem un pasaules starpniekiem, tūnā pilnas nožēlošanu un ticības pacēlās uz krustā sisto Kristu.

[130]

Šī vispārīgā un tāli izplatītā interese sabaidīja pāvestīgo autoritāti vēl vairāk. Luters saņēma uzaicinājumu ierasties Romā un atbildēt uz apvainojumiem par ķecerību. Pavēle iedvesa viņa draugos lielas bailes. Viņi labi pazina briesmas, kas draudēja viņam samaitātā un ar mocekļu asinīm piedzērušā pilsētā. Viņi tāpēc cēla ierunas pret aicināšanu uz Romu un prasīja, lai viņu nopratina Vācijā.

Beidzot panāca šādu rīkojumu, un tika nozīmēts pāvesta sūtnis Lutera lietas izmeklēšanai. Šim ierēdnim bija no pāvesta dotas instrukcijas, kurās bija sacīts, ka Luters ir jau atzīts par ķeceri. Sūtnim tāpēc bija uzdots viņu pārliecināt un piespiest padoties bez kādas vilcināšanās. Kad Luters paliktu pie sava un sūtnim neizdotos viņu saņemt, viņš bija pilnvarots, nolādēt to kaut kurā vietā Vācijā, nogādāt viņu pie malas, nolādēt visus viņa piekritējus un izslēgt no baznīcas. Un tālāk pāvests pavēlēja savam sūtnim, lai varētu pilnīgi iznīcināt mērim līdzīgo ķecerību, visus, izņemot ķeizaru, kas viņi

arī nebūtu baznīcā un valstī, kuri būtu vilcinājušies saķert un izdot Luteru un viņa piekritējus, izsludināt ārpus baznīcas un likuma.

Te parādās īstais pāvestības gars. Ne mazākā zīmīte no kristīgiem likumiem vai arī tikai no parastās taisnības nav visā rakstā redzama. Luters bija tālu no Romas atsvešinājies; viņam nebija bijnsi izdevība savus uzskatus paskaidrot vai aizstāvēt, bet viņu jau pirms lietas caurskatīšanas izsludināja par ķeceri, vienā pašā dienā brīdināja, apsūdzēja, tiesāja nu notiesāja; un tas viss no tā, kas teicās esam svētais tēvs, vienīgā, augstā un nemaldīgā baznīcas un valsts autoritāte.

[131] Un tanī laikā, kad Luteram tik ļoti vajadzēja uzticama drauga padoms un mīlestība, pēc Dieva lēmuma bija Melanhtonam nākt uz Vitenbergu. Jauns pēc gadiem, pazemīgs un atturīgs savā uzvešanās, Melanhtons ar savu veselo spriedumu, plašām zināšanām un uzvarošām runas dāvanām, kopā ar viņa rakstura skaidrību un uzticību, ieguva vispārīgu apbrīnošanu un cieņu. Viņa spīdošās gara dāvanas nebija vairāk ievērojamas par viņa lēnprātību. Viņš tapa jo drīzi par evaņģēlija dedzīgu mācekli un Luteru uzticamāko draugu un palīgu; viņa lēnprātība, uzmanība un akurātība papildināja Luteru drosmi, darba aizrautību un spēku. Viņu savienošanās deva reformācijas darbam spēku un bija priekš Luteru avots, iz kura viņš smēla lielu pamudinājumu.

Augsburga tika nolikta par nopratināšanas vietu un reformators taisījās iet uz turieni kājām. Bija atskanējuši atklāti draudi, ka viņam ceļā uzglūnēšot un viņu nokaušot, kāpēc viņa draugi viņu lūdza neiet tišā nāvē. Viņi pat spieda Luteru, atstāt Vitenbergu uz kādu laiciņu, un uzticēties to sargāšanai, kuri bija gatavi viņu aizsargāt. Bet viņš negribēja atstāt to vietu, kurā Dievs viņu bija nolīcis. Neievērojot vētras, kas brāzās pār viņu, viņam bija jāturpina cīnīties par patiesību; bija jātur tā augstu. Viņš sacīja: «Es esmu itkā Jeremija, cilvēks, kuram visi dusmo, ar kuru visi strīdas, bet jo vairāk draudu atskan, jo vairāk vairojas mans prieks... Manu godu un manu labo vārdu viņi ir jau kaunā likuši. Man atliek vienīgi mana nabaga miesa; lai viņi to nem; tā viņi paīsinās manu dzīvību uz dažām stundām. Bet manu dvēseli viņiem nebūs dabūt. Kas izšķiras Kristus vārdu pasaulei nest, tam jābūt gatavam uz nāvi kurā katrā stundā.»

Ziņu par Lutera ierašanos Augsburgā pāvesta sūtnis saņēma ar lielu gandarījumu. Nemieru cēlējs ķeceris, kas izsauca visas pasaules uzmanību, tagad likās būt Romas varā, un sūtnis bija apņēmies, viņam nelaist izbēgt. Reformators nebija sevi nodrošinājis ar miesas sargiem. Viņa draugi uzstājās, lai viņš bez tādiem pie sūtņa nerādās un apņēmās paši tādus no ķeizara sagādāt. Sūtnim bija nodoms spiest Luteru, ja iespējams, lai viņš atsauc savas mācības, bet kad tas neizdotos, aizvest viņu uz Romu, lai viņš tur dalītos Husa un Jeronīma liktenī. Tāpēc viņš caur saviem padevīgiem kalpiem lūkoja panākt, ka Luters bez drošības pavadoniem nāktu pie viņa un uzticētos viņa žēlastībai. Bet reformators no- teikti [132] atteicās to darīt. Viņš neieradās ātrāk pie pāvesta sūtņa, iekams tam nebija rokā drošības raksts no ķeizara.

Ar valstsvīru gudrību romieši bija nolēmuši izrādīt itkā labvēlību un tā dabūt Luteru savā pusē. Sūtnis sarunās izlikās ļoti laipns; bet viņš prasīja, lai Luters bez noteikumiem padodas baznīcas autoritātei un lai bez prasīšanas un pierādījuma atsakās no visām savam tēzēm. Viņš pareizi nebija novērtējis tā vīra raksturu, ar kuru viņam tagad bija darīšanas. Luters viņam atbildot izteica savu lielo cieņu pret baznīcu, savas ilgas pēc patiesības, savu gatavību atbildēt uz visām ierunām, kuras celtas pret viņa mācībām un nodot tās uz izšķiršanu pazīstamākās augstskolās. Bet tai pašā laikā viņš protestēja arī pret kardināla rīcību, ka tas viņa alošanās nepierādījis, prasot mācības atsaukšanu.

Vienīgā atbilde bija: «Atsauc! Atsauc!» Reformators rādīja, ka viņš stāv uz svētu rakstu pamata un noteikti paskaidroja, ka viņš patiesību aizliegt nevarot. Sūtnis, kurš nevarēja apgāzt viņa pierādījumus, apkrāva viņu ar pārmetumiem, dzēlībām un laipnībām, pievezdams vietas no baznīcas tēvu nostāstiem un izteicieniem, nelaizdams reformatoram nemaz pie vārda nākt. Luters, redzēdams ka saruna tādā kārtā tālāk vesta ir gluži veltīga, dabūja beidzot ar lielām mokām atļauju, iesniegt savu atbildi rakstiski.

«To darīdams,» raksta viņš vienam savam draugam. «apspiestais iegūst divkārtējus labumus; pirmkārt, mācības uzrakstot, var tās labāk sagatavot citiem priekš pārspriešanas; otrkārt var labāk iedarboties ja ne uz iedomīgā un plāpīgā tirāna sirdsapziņu, tad mazākais uz viņa bailēm, jo citādi viņa pavēlošā runa neļautu otram nākt pie vārda.» Kad viņi otreiz sanāca kopā, Luters deva skaidru, īsi sav-

[133]

ilktu un spēka pilnu savu uzskatu izskaidrojumu ar daudz pierādījumiem iz svētiem rakstiem. Šo savu rakstu viņš nodeva kardinālam, pēc tam kad bija to skaļi izlasījis priekšā, bet kardināls to nicioši pasvieda pie malas, teikdams, ka esot pārāk daudz lieku vārdu un neko nepierād- ošu citātu. Tagad Lutera skaidri atbildēja augstprātīgam prelātam par baznīcas tradīcijām un mācībām kuras tas vislabāk pārzināja un viņu pilnīgi apgāza.

Kad nu prelāts redzēja, ka Lutera domas nav atspēkojamas, viņš zaudēja pašsavaldīšanos un izsaucās: «Atsauc! Ja tu negribi, es tevi sūtīšu uz Romu, kur tev būs jāstājas tiesnešu priekšā, kas ir aicināti tevi tiesāt. Es tevi, tavus piekritējus, tavus tagadējos nn varbūt jaunos labvēļus — visus nolādēšu un izslēgšu no baznīcas.» Beidzot viņš vēl sacīja lepni un dusmīgi: «Atsauc, jeb manās acīs.vairs nerādies!» Reformators un viņa draugi vairs nerādījās. ar ko skaidri deva saprast, ka no viņu atsaukums nav gaidāms. Tas nekādā ziņā nesaskanēja ar kardināla nolūkiem. Viņš pats sev bija glaimojis, domādams ka ar varu viņš piespiedīšot Luteru padoties. Bet tagad, palicis viens ar saviem palīgiem, viņš skatījās gan uz vienu, gan uz otru un bija stipri saīdzis par negaidīto neizdošanos.

Lutera pūles šinī gadījumā nebija bez labām sekām. Lielai sapulcei bija dota izdevība abus vīrus salīdzināt un pašai izspriest, kāds gars katrā parādās, un kāds stiprums un kāda patiesība ir pamatā katram no viņiem. Cik zīmīga starpība! Reformators, vienkāršs, pazemīgs, noteikts, tur stāvēja Dieva spēkā un patiesība bija viņam blakus; pāvesta vietnieks, iedomīgs, augstprātīgs un neprāša, bija bez mazākā pierādījuma iz svētiem rakstiem, bet pastāvīgi sauca: «Atsauc, jeb esi gatavs braukt uz Romu un saņemt pelnīto sodu.»

[134]

Lai gan Lutera bija sev sagādājis drošības pavadoņus, Romas kalpi taisīja plānus, viņu saķert un iemest cietumā. Viņa draugi pastāvēja uz to, ka esot gluži lieki, ka viņš vēl ilgāk paliekot; lai viņš bez kavēšanas griežoties atpakaļ uz Vitenbergu, ievērojot pie tam vislielāko uzmanību, lai viņu nodomi nenāktu zināmi. Tad nu viņš arī dienai austot atstāja Augsburgu, uz zirga pavadīts tikai no viena pavadoņa, ko tam maģistrāts bija sūtījis līdz. Ar vienu otru nojautu viņš slepeni jāja pa pilsētas tumšām un klusām ielām. Modrīgi un nežēlīgi ienaidnieki domāja, kā viņu nomaitāt. Vai viņam izdosies izbēgt no izliktām cilpām? Tie bija rūpju unnopietnas lūgšanas brīži. Viņš nāca pie kādiem maziem vārtiņiem pilsētas mūrī. Tie

viņam tika atvērti un viņš ar savu pavadoni bez šķēršļiem izjāja laukā. Būdami drošībā, ārpus pilsētas robežām, bēgļi laidās ātrāk bēgt, un iekams sūtnis dabūja zināt par Lutera aizceļošanu, pēdējais saviem vajātājiem vairs nebija sasniedzams. Sātans un viņa spiegi bija piekrāpušies. Tas vīrs, kuru viņi domāja esam savā varā, bija tiem izsprucis ka putns putnu ķērāju valgiem.

Pārsteigums un dusmas gluži pievarēja sūtni, kad viņš dabūja zināt par Lutera izbēgšanu. Viņš sagaidīja, ka viņa gudrā un noteiktā rīcība pret šo baznīcas nemiera cēlēju sagādās viņam lielu godu; bet viņa cerības to bija vīlušas. Viņš savas dusmas izteica Saksijas kūrfirstam Fridriham rakstītā vēstulē, rūgti apvainodams Luteru, un prasīja lai Fridrihs sūtot reformatoru uz Romu, jeb lai izraidot no Saksijas.

Sevi attaisnodams Luters prasīja, lai sūtnis vai pāvests ar svētiem rakstiem pierādot viņa alošanos, un svinīgi apsolijs atsacīties no savām mācībām, kad tiks pierādīts, ka viņas runā pretim Dieva vārdiem. Un viņš pateicās Dievam, ka tas viņu atradis par cienīgu ciest tādā svētā lietā.

Kūrfirstam līdz tam laikam bija tikai nelielas zināšanas par reformēto mācībām, bet uzticības pilnie, skaidrie un spēcīgie vārdi atstāja uz viņu visai dziļu iespaidu; un iekams būtu varējuši sagudrot, kādus maldus Luteram pierādīt, Fridrihs jau bija nolēmis uzstāties par viņa aizstāvi. Atbildot uz sūtņa prasību viņš rakstīja: «Kopš Dr. Mārtiņš Luters bija pie Jums Augsburgā, Jums vajadzētu likties tīrā mierā. Mēs nesagaidījām ka jūs spiedīsiet viņu atsaukt, nepierādīdami ka viņš maldījies. Neviena no zinātniekiem mūsu valstī nav mums paziņojis, ka Lutera mācība būtu bezdievīga, pretkristīga vai ķecerīga. Šī iemesla dēļ mēs liedzamies Luteru uz Romu sūtīt, jeb viņu no mūsu zemes padzīt.»

[135]

Kūrfirsts redzēja, ka sabiedrībā tikumības robežu sagāšana gāja pilnā spēkā. Liels reformācijas darbs bija nepieciešams. Sarežģītie un dārgie noziegumu aizkavēšanas un nosodīšanas iestādījumi būtu lieki, ja cilvēki atzītu tikai Dieva baušļus un apgaismotas sirdsapziņas priekšrakstus un tiem paklausītu. Viņš redzēja, ka Luters strādāja, lai panāktu šo mērķi un priecājās ļoti, ka baznīcā bija jūtams jau labāks iespajds.

Viņš redzēja arī, ka Luteram ka profesoram pie augstskolas bija milzīgi panākumi. Tikai viens gads bija pagājis no tā laika,

kamēr reformators pie pils baznīcas durvīm bija piesitis savos tēzes; bet svētceļotāju skaits, kas baznīcu visusvēto dienā apmeklēja, bija stipri sašaurinājies. Romai bija atņemti viņas dievinātāji un naudas ziedotāji, bet viņas vietā stājās cita šķira, kas tagad plūda uz Vitenbergu — ne svētceļotāji, kas nāk relikvijas pielūgt, bet studenti, kas tagad pildīja augstskolas klausītavas. Lutera raksti bija pamodinājuši visur jaunu interesi priekš svētiem rakstiem, un ne tikai no visām Vācijas malām, bet arī no citām zemēm plūda studenti augstskolā. Kad jaunekļi pirmo reizi ieraudzīja pilsētu, viņi «cēla rokas pret debesīm un pateicās Dievam, ka viņš ir Vitenbergai licis izstarot patiesības gaismu, ka senos laikos no Jeruzālemes, un licis šai gaismai apspīdēt zemju zemes.»

[136] Lutera vēl vienumēr tikai pa daļai bija atgriezies no romānisma maldiem. Bet kad viņš salīdzināja Dieva vārdus ar pāvesta pavēlēm un mācībām, tad viņš nezināja, kā izbrīnīties. «Es lasu,» viņš rakstīja, «pāvestu dekrētus un... nezinu, vai pāvests pats ir antikrists, jeb tikai viņa apustulis; viņos Kristus parādās pavisam sagrozīts un no viņiem pašiem krustā sists.» Bet tanī laikā Lutera vēl vienmēr bija Romas baznīcas piekritējs, un nekad viņam vēl nebija prātā nācis no tās šķirties. Reformatora raksti un viņa mācības bija pazīstamas visām nācijām kristīgā pasaulē. Tās izplatījās Šveicē un Holandē. Viņa darbu noraksti atrada ceļu uz Franciju un Spāniju. Anglijā viņa mācības uzņēma kā dzīvības vārdu. Arī Beļģijā un Itālijā bija iespiedusies patiesības gaisma. Tūkstošiem ļaužu pamodās no nāvei līdzīgā reiboņa uz priecīgu un cerības pilnu ticības dzīvi.

Roma uztraucās arvien vairāk par Lutera uzbrukumiem, un daži no viņa fanātiskiem ienaidniekiem slepeni pateica katoļu augstskolu doktoriem, ka tie, kas trakam mūkam atņemšot dzīvību, būšot bez grēka. Kādu dienu tuvojās kāds svešinieks ar zem mēteļa paslēptu pistoli un jautāja reformatoram, kāpēc viņš tā gluži viens pats ejot. «Es esmu Dieva rokās,» atbildēja Lutera. «Viņš ir mans palīgs un manas priekšturamās bruņas. Ko var man cilvēki darīt?» Kad svešais šos vārdus dzirdēja, viņš nobāla un bēga no Lutera kā no kādas noslēpumainas būtnes.

Roma bija iedegusies un gribēja visādā ziņā Lutera nomaitāt; bet Dievs bija viņa aizstāvis. Viņa mācības tika visur uzklautas — klosteros, būdiņās, muižnieku pilīs, augstskolās un pie ķēniņu

galmiem; cēli vīri pieteicās no visām malām, kas gribēja viņu palstīt.

Ap šo laiku lasīdams Husa darbus, Luters atrada, ka šis bohēmiešu reformators bija turējies p(e) lielās patiesības, ka taisnošana nāk caur ticību, ko arī Luters centās apgalvot un mācīt. «Mēs visi,» sacīja Luters, «Pāvils, Augustīns un es, esam bijuši husīti, bez kā mēs paši to zinātu.» «Dievs patiesi piemeklēs pasauli,» Luters turpināja, «tāpēc ka viņai jau pirms gadu simteņa patiesība sludināta, bet viņa to sadedzinājusi.»

Kādā uzsaukumā, kurš adresēts ķeizaram un Vācijas muižniecībai, rakstīdams par reformām kristīgā dzīvē, Luters izsakās par pāvestu: «Vispirms ir briesmīgi un atbaidoši skatīties, ka kristīgās pasaules galva, kas sevi dēvē par Kristus vietnieku un Sv. Pētera pēcteci, dzīvo tik pasaulīgi un krāšņi, ak pat ķēniņi nevar ar viņu līdzināties, un, saukdams sevi par vissvētāko un visgarīgāko, ir pasaulīgāks par pašu pasauli. Viņš valkā trīskārtīgu kroni, kad augstākie ķēniņi tikai vienu nes uz galvas, Kad tas ir līdzīgs nabaga Kristum un Sv. Pēterim, tad tā ir jauna līdzība.» «Pāvests, viņi saka, ir pasaules kungs! Bet Kristus, kura vietnieks viņš sakās esam, teica: «Mana valstība nav no šīs pasaules.» Vai vietnieka robežas var sniegties tālāk par ķēniņa robežām, kas viņu iecēlis?»

[137]

Viņš rakstīja augstskolām sekošo: «Man ir lielas rūpes, augstās skolas esot vērti uz elli, un tas ir tā, ja janie ļaudis čakli nenodarbojas ar svētiem rakstiem. Kur svētie raksti nav par dzīves mērauklu, tur nevienam es neieteicu būt, vai nodot savu bērnu. Katra iestāde, kur svētie raksti netiek ar uzcītību studēti, ir samaitājoša.»

Šis uzsaukums vēja ātrumā izplatījās pa visu Vāciju un atstāja uz tautu varenu iespaidu. Visa Vācija bija uztraukta, un sajūsminājās ļoti daudzi un pulcējās zem reformācijas karoga. Lutera pretinieki, degdami pēc atriebības, spiedās pāvestam virsū, lai viņš beidzot spertu izšķirošus soļus. Tika nolemts, ka viņa mācības tūliņ ir nolādamas. Reformatoram un viņa piekritējiem atvēlēja sešdesmit dienas, un ja līdz tam laikam mācības nebūs atsauktas, viņus visus izslēgs iz baznīcas.

Tagad priekš reformācijas bija liels izšķiršanās brīdis. Gadusimteņiem Romas tiesneša spriedums un lāsti vareniem monarhiem iedvesa bailes; bēdas un posts nāca pār viņu stiprām

valstīm. Tos, uz kuriem bija krituši lāsti, vispār uzskatīja ar bailēm un šausmām; viņus izslēdza no cilvēku sabiedrības un uzlūkoja ar nicināšanu, kā arī visādi vajāja, kamēr nebija izdeldēti. Luters redzēja gan vētru, kura taisījās nākt pār viņu, bet viņš stāvēja stingri, cerēdams uz Kristus palīdzību un sargāšanu. Ar mocekļa ticību un drosmi viņš rakstīja: «Kā gan tas notiks? Es to nezinu un negribu zināt. Kur nāks sitiens, būšu mierīgs. Neviena lapa nekrīt bez tēva ziņas, un vēl mazāk mēs. Tas nav daudz, kad mēs mirstam par Vārdu, kas agrāk miesā tapis par mums mira. Mēs celsimies augšā līdz ar viņu, kad mēs par viņu mirstam, iesim tur cauri, kur viņš ir cauri gājis, nonāksim tur, kur viņš ir nonācis un paliksim pie viņa mūžīgi.»

[138] Kad Luters dabūja pāvesta bullu, kurā viņš bija nolādēts, viņš sacīja: «Te ir Romas bulla, kuru es nicinu un turu par bezdievīgu, melīgu un pasaules necienīgu. Viņā tiek Kristus notiesāts... Es priecājos, ka varu priekš labākās lietas drusku ciest. Es tagad jūtos jau brīvāks, jo zinu, ka pāvests ir antikrists un viņa krēsls sātana krēsls.»

Bet Romas mandāts nepalika bez iespaida. Cietums, moku sols un zobens bija spēcīgi ieroči, kuri varēja spiest padoties. Vājie un mānīcīgie trīcēja priekš pāvesta dekrēta, un kaut daudzi parādīja Luteram līdzjūtību, tomēr juta, ka dzīvība ir par dārgu. lai to ziedotu reformācijas labā. Viss likās norādām uz to, ka drīzi būs pienācis reformācijai gals.

Bet Luters vēl vienumēr bija bezbailīgs. Roma bija uz viņu metusi savus lāstus, un pasaule noskatījās, nemaz nešaubīdamās par viņa bojā iešanu, jeb bija pārliecināta, ka viņu piespiedis padoties. Bet ar mūžīgu spēku viņš meta lāstus atpakaļ uz pašiem nolādētājiem un atklāti paziņoja savu lēmumu, ka viņš tos pavisam atstājot. Neliela studentu, doktoru un pilsoņu pulciņa klātbūtnē Luters sadedzināja pāvesta bullu, kopā ar kanoniskiem likumiem, dekrētiem un zināmiem pāvesta varu atbalstošiem rakstiem. «Mani ienaidnieki,» sacīja viņš, «ir bijuši spējīgi manas grāmatas sadedzināt, un tā kaitējuši patiesībai un cilvēku dvēselēm; aiz tā iemesla es tagad izpostu viņu grāmatas. Pirmā cīņa ir patlaban sākusies. Līdzsim es ar pāvestu tikai rotaļājos; tagad es vedu atklātu karu. Es iesāku savu darbu Dieva vārdā; tas tiks padarīts bez manis, tikai caur viņa spēku.»

Uz savu ienaidnieku pārmetumiem un nicinājumiem, ka ar viņa lietu stāvēt vāji, Luters atbildēja: «Kas zin, vai Dievs mani nav izredzējis un aicinājis par vajadzīgā darba darītāju un vai plāpām nebūtu jābīstas, ka viņi mani nonicinādami, nonicina pašu Dievu? Viņi saka, es esot viens pats; nē, Jehova ir ar mani. Pēc viņu sajēguma Mozus viens atstāja Ēģipti; Elija bija viens ķēniņa Ahaba valdīšanās laikā; Jesaja bija viens Jeruzālemē; Ecēhiēls bija viens Bābelē. Klausies, Roma: Vēl nekad Dievs nav izredzējis augsto priesteri vai citu kādu augstu personu par pravieti; turpretim viņš izraudzījis zemus un nicinātus vīrus, vienreiz pat ganu Āmosu. Visos laikos svētie bija spiesti rādīt ķēniņiem, viņu vasaļiem, neuzticamiem priesteriem, viņu dzīvi, riskējot pie tam savas dzīvības.» «Es nesaku, ka es arī esmu praviets; bet to gan es saku, ka viņiem būs bīties taisni tāpēc, ka es esmu viens, kamēr apspiedēja pusē ir lieli skaitļi, šķiras, bagātības un zaimu vēstules. Jā, es esmu viens; bet es stāvu augstu, jo man blakus ir Dieva vārds; un tomēr no visiem daudzinātiem lieliem skaitļiem vislielākā spēka nav viņu vidū.» [139]

Bet tomēr nebija bez briesmīgas iekšķīgas cīņas, kamēr Luters beidzot nolēma šķirties no baznīcas. Tas bija ap to laiku, kad viņš rakstīja: «Es jūtu ar katru dienu vairāk, cik grūti ir atteikties no tā ļaunuma, kurš jau no bērnu dienām piesavināts. Ak, cik daudz sāpes man tas maksāja, kaut gan raksti stāvēja par mani, kamēr pats sevi pārliecināja, ka man jāsaņem drosme, vienam pašam nostāties pret pāvestu un parādīt viņu ka antikristu! Cik daudz gan manai sirdij nebij rūpju! Cik daudzkreiz, kad biju sarūgtināts, neesmu sev vaicājis to, kas pāvesta draugiem tik bieži bija uz lūpām: «Vai tu viens esi gudrs? Vai tas var būt, ka citi visi maldās? Kā tad būs, ja tu pats maldies un tik daudzas dvēseles savos maldos sapini, tās uz mūžu pazudinādams?» Tā cīnījos es pats ar sevi un ar sātanu, kamēr beidzot Kristus ar savu nemaldīgo vārdu bija padarījis manu sirdi stipru kā tēraudu pret visām šaubām.»

Pāvests bija Luteram piedraudējis uzlikt baznīcas lāstus, kad viņš savas mācības neatsauks, un tagad draudi bija izvesti. Iznāca jauna bulla, kura paziņoja galīgu Lutera šķiršanos no baznīcas un ka debesis viņu nolādējušas, ieslēdzot lāstā arī visus tos, kas viņa mācības pieņems. Lielā cīņa bija pilnīgi sākusies.

Pretošanās sagaida visus tos, kurus Dievs izraudzījis par saviem ieročiem, kuriem jāpasludina sava laika īpašas patiesības. Bija kāda

sevišķa patiesība Luterā dienās— viena patiesība, kurai tajā laikā bija īpašs svars; ir sevišķa patiesība arī priekš mūsdienu baznīcas.

[140] Viņš, kas pēc sava padoma un prāta ir visu ierīkojis, ir atradis par labu, nolikt cilvēkus dažādos apstākļos un uzlikt viņiem viņu laikam piemērotus pienākumus, skatoties pēc apstākļiem, kādos viņi atrodas. Kad viņi tiem dāvāto gaismu prastu cienīt, viņi nāktu arī pie dziļākas Dieva patiesības atziņas. Bet pēc patiesības vairuma mūsu dienās tikpat maz prasa, kā toreiz pāvesta ļaudis, kuri Luteru apkaroja. Tagad pastāv tādas pat tieksmes, pieņemt cilvēku teorijas un teikas Dieva vārdu vietā, kā toreiz agrākos laikos. Tie, kas jauno patiesību nesa, nedrīkstēja cerēt uz labvēlīgāku uzņemšanu par to, kāda bija bijusi agrākiem reformatoriem. Lielā cīņā starp patiesību un maldi, starp Kristu un sātānu pieņemsies arvien stiprāka līdz pasaules galam. «Ja jūs būtu no pasaules, tad pasaule mīlētu, kas viņai pieder; bet kad jūs neesat no pasaules, bet es jūs esmu izredzējis no pasaules, tāpēc pasaule jūs ienīst. Pieminat manu vārdu, ko es jums esmu sacījis: kalps nav lielāks nekā viņu kungs. Ja tie mani vajājuši, kad tie arī jūs vajās. Ja tie manu vārdu turējuši, tad tie arī jūsu vārdu turēs.»¹ No otras puses Pestītājs skaidri paskaidroja: «Vai jums, kad visi cilvēki labu no jums runā, jo tāpat tēvi darījuši viltīgiem praviešiem.»² Šis pasaules gars vairs nesaskan ar Kristus garu, kā agrākos laikos; un tie, kuri sludina Dieva vārdus visā viņu skaidrībā, tiek saņemti ar tikpat lielu nelabvēlību kā agrāk. Formas, ar kādām pretojas patiesībai, var mainīties, ienaidis var tikt vairāk apslēpts, jo viltība aug lielāka, bet tas pats ienaidis

[141] pastāv vēl šodien un būs līdz pasaules galam.

Luters Vormsā

Vācijas troni ieņēma jauns ķeizars, Kārlis V, un Romas sūtņi steigās novēlēt laimes un iekustināt valdnieku uz cīņu pret reformāciju. Bet no otras puses Saksijas kūrfirsts, kuram viņam daudz jāpateicas par savu kroni, viņu lūdza, pret Luteru soļus ātrāk nespert, iekams nebūs viņu uzklaušījis. Ķeizars tamdēļ atradās ļoti grūtā stāvoklī. Luteru ienaidnieki bija apmierināmi vienīgi ar viņa nāvi. Bet kūrfirsts bija noteikti uzsvēris, «ka ne ķeizariskā majestāte, ne cits kāds viņam esot rādījuši, ka reformatora raksti būtu apgāzti»; viņš tāpēc prasīja, «lai doktoram tiktu doti drošības sargi un lai viņu ved mātītu, dievbijīgu un bezpartejisku tiesnešu priekšā.»

Visas partijas tagad vērsa savu uzmanību uz vācu valsti saeimu Vormsā, kura tika sasaukta drīz pēc Kārļa uzkāpšanas uz troņa. Še bija izspriežami daudzi svarīgi politiski jautājumi un daudz un dažādas intereses; pirmo reizi vācu muižniekiem bija jāsatiekas ar savu jauno valdnieku tādā svarīgā vietā. No visiem tēvzemes stūriem bija ieradusies augstie baznīcas un valsts priekšstāvji. Augsti dzimuši pasaulīgi kungi, varas vīri, lepni uz sava dzimuma tiesībām un priekšrocībām, baznīcas valdnieki, kas apzinās savas kārtas un varas pārkāpumu; glauni bruņinieki un viņu bruņotie pavadoņi; un sūtņi no svešām un tālām zemēm— visi sapulcējās Vormsā. Bet milzīgās sa-

[142]

pulces interešu centrā stāvēja sakšu reformatora lieta. Jau iepriekš Kārlis bija kūrfirstam devis pavēli, novest Luteru uz valsts saeimu, apsolīdams pēdējam pilnīgu drošību un brīvu izskaidrošanos ar noteicošām personām par savas mācības strīdīgiem punktiem. Luters ar nepacietību gaidīja, kad varēs stāties ķeizara priekšā. Viņa veselība tai laikā bija stipri cietusi, bet viņš rakstīja kūrfirstam: «Kad es nevarēšu vesels nākt uz Vormsu, tad likšu sevi tur nonest kāds es esmu, jo kad ķeizars mani aicinājis, tad es nešaubīgi ticu, ka tā ir Dieva balss. Kad viņi nodomājuši lietot varu, kas varbūt tiešām ir tā, jo viņi jau nebūs mani aicinājuši, lai ko labāku mācītos— tad mums savas lietas jānovēl Dieva rokās. Vēl dzīvo un valda tas, kas trīs vīrus uguns ceplī pasargāja. Kad

viņš mani negribēs glābt, tad manai dzīvei laikam maz nozīmes. Gādāsim par to, lai evaņģēlijs netaptu bezdievīgiem par apsmieklu, neļausim viņiem uzvarēt, nežēlosim savas asinis viņa dēļ. Kas var pasacīt, kam lielāka nozīme priekš manu brāļu glābšanas, vai manai dzīvībai, jeb nāvei?» «Sagaidi visu no manis, tikai ne bēgšanu, vai atsaukšanu; bēgt es negribu, vēl mazāk atsaukt.»

Ziņa par Lutera ierašanos valsts saeimā sacēla Vormsā lielu uztraukumu. Pāvesta sūtnis Aleanders, kuram Lutera lieta sevišķi bija uzticēta, tapa nemierīgs un dusmu pilns. Viņš redzēja, ka sekas priekš pāvestības varēja būt diezgan liktenīgas. Tādā gadījumā, kur pāvests jau devis savu tiesas spriedumu, lietu no jauna izmeklēt nozīmētu augstā virspriestera autoritātes necienīšanu. Vēl vairāk, viņš baidījās, ka šī vīra veiklie un varenie pierādījumi novērsīs no pāvesta daudzus saeimas dalībniekus. Viņš tāpēc visnopietnākā kārtā cēla pie Kārļa iebildumus pret Lutera ierašanos Vormsā. Apmēram ap to pašu laiku pāvests nāca klajā ar savu bullu, ar kuru Luters tika izslēgts no baznīcas. Tas, un vēl sūtņa uzstāšanās piespieda ķeizaru piekāpties. Viņš rakstīja kūrfirstam, ka ja Luters

[143] savas mācības neatsaucot, viņam jāpaliekot Vitenbergā.

[144] Aleanders nebija mierā ar šo uzvaru un pielika visu savu viltu un varu, lai panāktu Lutera notiesāšanu. Viņš, t. i. Aleanders, ar

[145] visiem spēkiem centās saistīt muižnieku, prelātu un citu saeimas dalībnieku uzmanību, apvainodams reformatoru gan kā pavedēju, dumpinieku, gan kā bezdievi un Dieva zaimotāju; viņš to darīja ar tādu pacietību un neatlaidību, kura būtu cienīga daudz labākas lietas. Bet viņa ātrums un kaislība rādīja jo skaidri, kāds gars viņu dzina. Kāds pāvesta rakstnieks sacīja: «Drīzāk ienaidis un atriebības kāre ir viņa dzenulis, nekā ticības dedzība.» Saeimas vairākums bija noskaņots vairāk kā jebkad agrāk Lutheram par labu un būtu droši iznesis viņa lietā labvēlīgu spriedumu.

Ar divkāršu dedzību Aleanders spiedās ķeizaram virsū, viņa pienākums esot pāvesta pavēles izpildīt. Bet to pēc pastāvošiem vācu likumiem varēja darīt tikai ar muižniecības piekrišanu; un beidzot, pārrunāts no neatlaidīgā sūtņa, Kārlis viņam atvēlēja celt savu lietu priekšā saimai. «Bija lepna diena priekš sūtņa. Sapulce bija liela; vēl lielāka bija lieta. Aleanders gribēja runāt priekš visu baznīcu mātes un pavēlnieces, priekš Romas, gribēja kristīgās pasaules valdnieku priekšā aizstāvēt augsto Pētera krēslu. Viņam bija runas dā-

vanas un viņš sasniedza lielajam gadījumam piemērotus augstumus. Dievs bija lēmis, ka Romai vajadzēja ierasties un likt runāt caur savu apdāvinātāko runātāju visgaišā tribunāla priekšā un aizstāvēt savu lietu, tiekams lāsti nāk pār viņu.» Ar lielākām vai mazākām rūpēm reformatora labvēļi vēroja Aleandera runas iespaidu. Saksijas kūrfirsts nebija klāt, bet viņš dažiem saviem padoma devējiem bija devis rīkojumu uzrakstīt sūtņa runu. Aleanders pielika visu savu gudrību un visas savas runas dāvanas, lai apgāztu patiesību. Apvainojums pēc apvainojuma tika uzkrauts Luteram. Viņš esot baznīcas un valsts, dzīvu un mirušu, garīdzniecības un laju, koncilu un atsevišķu kristīgo ienaidnieks. «Lutera rakstos ir tik daudz maldu,» apgalvoja viņš, «ka simtstūkstoši ķeceru viņu dēļ varētu tikt sadedzināti.» [146]

Beigās viņš mēģināja reformācijas piekritējus padarīt smieklīgus, nicināmus: «Kas ir visi šie luterāņi?— Kāds nekaunīgu ābečnieku, samaitātu priesteru, izvirtušu mūku, muļķu advokātu un pakļodušu muižnieku pūlis un vēl kādi no vienkāršās tautas, kas no viņiem pavesti un sagrozīti. Cik augstu turpretim stāv katoliskā partija, skaita, inteligences un varas ziņā! Augstās sapulces vienbalsīgs lēmums vientiesīgiem atvērs acis, rādīs briesmas negudriem un stiprinās šaubīgos un vājos.»

Ar šādiem ieročiem patiesības aizstāvji vienmēr ir apkaroti. Ar tādiem pierādījumiem nāca pret katru, kurš uzdrošinājās nepiekrīst iesakņojušamies maldiem un rādīt Dieva vārdu skaidro mācību. «Kas ir šo jauno mācību sludinātāji?» tā izsaucās tie, kas prasa pēc īpatnējas tautas reliģijas. «Viņi ir neizglītoti, viņu ir maz, viņi ir no nabadzīgas kārtas. Bet tie apgalvo, viņiem esot patiesība un viņi esot Dieva izredzēta tauta. Viņi ir nezināšanā, apmānīti. Cik daudz lielāka ir mūsu baznīca skaita un iespaida ziņā! Cik daudz mācītu un lielu vīru ir mūsu rindās, cik daudz vairāk varas ir mūsu pusē!» Tie ir pierādījumi, kuriem priekš pasaules izšķiroša nozīme; bet arī vēl tagad ne allaž viņiem ir gaidāmās sekas, un tā tas bija arī reformatora laikā.

Reformācija neizbeidzās ar Luteru, kā daudzi domā. Viņai jāturpinās tālāk, kamēr pastāvēs pasaule. Luteram bija jādara liels darbs, tā gaismā, kas viņam bija atspīdējusi, bija jārāda arī citiem; bet viņš vēl nesaņēma visu gaismu, kas pasaulei bija nesama. No viņa lielā laika līdz pat mūsu dienām arvien, nepārtraukti, pēc

zināmiem laika sprīžiem, atvērušies jauni gaismas avoti un apgaismojuši svētos rakstus, un arvien jaunas patiesības tikušas atklātas.

[147] Pāvesta sūtņa runa atstāja uz saeimu visai dziļu iespaidu. Nebija Luteru klāt, kas ar Dieva vārdu skaidrām un pārliecinošām patiesībām būtu piespiedis klusēt pāvesta cīnītāju. Netika pat mēģināts, aizstāvēt reformatoru. Valdīja noskaņa, ka ne tikai viņš un viņa mācītāji, bet visa ķecerība ar visām saknēm iznīcināma. Roma varēja priecāties par izdevīgo aizstāvēšanās iespēju. Visu, ko tā sev par taisnošanu varēja sacīt, bija sacīts. Bet šķietamā uzvara bija zīme, ka ir uzvarēta. Turpmāk atklātā cīņā pretstatiem starptiesību un maldiem bija jātop vairāk redzamiem. No tās dienas sākot Roma nekad vairs nestāvēja tik stipri, kā bija stāvējusi.

Sapulces vairākums bija gatavs upurēt Luteru pāvesta prasībām. Bet daudzi redzēja un sūdzējās par samaitāto baznīcu un gribēja apspiest ļauno rīcību, kura vācu tautai bija jācieš no mantkārīgiem un pagrimušiem priesteriem. Sūtnis pāvesta kundzību bija rādījis vislabvēlīgākā gaismā. Dievs tagad lika vienam saeimas loceklim dot patiesu pāvesta tirānijas raksturojumu. Ar cēlu noteiktību pacēlās Saksijas hercogs Juris un rādīja augstai sapulcei ar satriecošu pareizību pāvestības krāpšanas, viņas briesmu un kauna darbus un viņu nejaukās sekas. Beigās viņš sacīja: «Te ir daži no pārkāpumiem, kuri liecina pret Romu. Tagad nemaz vairs nekaunas un nedomā ne par ko citu, kā vienīgi par naudu, un taisni tie, kuru pienākums ir patiesību mācīt, izplata tikai maldus, tāpēc, ka jo vairāk tie melo, jo vairāk tie nopelna. No šīs samaitātās akas ieplūst liels ļaunums avotos. Skopums un miesas kārība sniedz viena otrai rokas.» «Ļaunums, kas nāk no garīdzniekiem, iaved daudzas nabaga dvēseles samaitāšanā. Ir vajadzīga pamatīga reforma.»

Pats Luters nebūtu varējis parādīt labāki un zīmīgāki pāvesta ļauno rīcību visā viņas kailumā; un tas apstāklis, ka runātājs bija reformatora sīvs ienaidnieks, piedeva viņa vārdiem jo sevišķu nozīmi un atstāja jo dziļāku iespaidu.

[148] Ja sapulces acis būtu vaļā, viņa redzētu savā vidū Dieva eņģeļus, no kuriem izplūda gaismas stari un šķēla maldu tumsu, sagatavodami sirdis un prātus patiesības uzņemšanai. Patiesības un gudrības Dievs valdīja pat pār reformācijas pretiniekiem un tādā kārtā sagatavoja ceļu lielajam darbam, kurš bija darāms. Mārtiņš Luters

nebija klāt, bet šinī sapulcē bija manāms kāda Varenāka iespaids, nekā Luters bija.

Saeima tūliņ izvēlēja komisiju, kurai bija jāuzskaita pāvesta varmācīgie darbi, kas tik smagi gulās uz vācu tautu. Šis saraksts, kurš saturēja simtu un vienu punktu, tika iesniegts ķeizaram kopā ar lūgumu, spert visā drīzumā soļus nebūšanu novēršanai. «Iet tik daudzas dvēseles pazušanā,» sacīja lūdzēji, «notiek tik daudzas laupīšanas un piekukuļošanas, tāpēc ka kristīgās pasaules galva to atļauj. Vajaga aizkavēt mūsu tautu no kauna un bojā iešanas. Mēs jūs pazemīgi un cieši lūdzam, rūpēties par labošanu tautā un par vispārīgu reformāciju.»

Saeima tagad prasīja Luteru ierašanos. Neskatoties uz Aleandera lūgšanām, ierunām un draudiem, ķeizars beidzot bija ar mieru un uzaicināja Luteru ierasties Vormsā. Līdz ar uzaicinājumu tika izrakstīta pavadu vēstule, kura nodrošināja viņam neaizskaramību un brīvu atgriešanos drošā vietā. Šo vēstuli nodeva ziņnesim līdz ar uzdevumu atvest Luteru no Vitenbergas uz Vormsu.

Reformatora draugi sabijās un noskuma. Tā kā viņi pazina aizspriedumus un ienaidu, kāds bija pret Luteru, tad viņi baidījās, ka pat drošības sargus neievēros, un lūdza viņu, nelikt savu dzīvību briesmās. Viņš atbildēja: «Pāvesta draugi negrib mani Vormsā redzēt, bet tikai notiesāt un nokaut. Bet man tas viena alga. Nelūdziet par mani, bet par Dieva vārdu... Kristus dos man savu garu, ka varu šos maldu kalpus uzvarēt. Dzīvē es viņus nicinu, bet nāvē uzvaru. Vormsā domā mani piespiest atteikties. Mans atsaukums skanēs: «Es agrāk saucu pāvestu par Kristus vietnieku, tagad es viņu saucu par viņa pretinieku un velna apustuli.»

Luteram vienam tomēr nevajadzēja uzņemt briesmu pilno ceļojumu. Līdz ar ķeizara ziņnesi izšķīrās trīs Luteru uzticamākie draugi viņu pavadīt. Melanhtons sirsnīgi vēlējās viņiem piebiedroties. Viņa sirds bija pieķērusies Luteram un viņš ilgojās viņam sekot, kad vajadzīgs, cie- tumā vai pat nāvē. Viņa lūgumus tomēr atraidīja. Gadījumā, ja Luteram būtu jāaiziet bojā, šim jaunam līdzstrādniekam bija jātop par reformācijas cerību. Reformators no Melanhtona atvadīdamies sacīja: «Ja es vairs neatgriežos, un mani ienaidnieki mani nokauj, tad māci tu un palieci patiesībā... strādā manā vietā. Kad tik tu dzīvo, mana nāve nebūs par kaiti.» Studenti un pilsoņi, kuri bija ieradušies, lai būtu klāt pie Luteru aizceļošanas, bija

[149]

dziļi aizkustināti. Daudzi, kuru sirdis evaņģēlijs bija aizkustinājis, ar asarām acīs sacīja ardievas. Tā reformators un viņa pavadoņi atstāja Vitenbergu.

Ceļā viņi redzēja, ka tautas prātus nospieda tumšas priekšsajūtas. Dažās pilsētās viņiem nemaz neparādīja godu. Kad viņi kādā vietā pārgulēja nakti, kāds laipni domājošs priesteris nevarēja apslēpt savas bailes un bažas un rādīja Luteram kāda itāliešu reformatora gleznu, kurš patiesības dēļ bija cietis mocekļa nāvi. Otrā dienā viņi dabūja zināt, ka Luteru raksti Vormsā tikuši nolādēti. Ķeizara sūtņi paziņoja ķeizara pavēli un piespieda katru, nogādāt nicināmās grāmatas valsts iestādēs. Luteru pavadonis, pilns rūpju par viņa drošību saeimā, un bīdamies, ka viņa nodoms varbūt ir jau satricināts, prasīja, vai viņš vienmēr vēl gribot tālāk ceļot. Viņš atbildēja: «Katrā ziņā; un kaut mans lāsts visās pilsētās būtu zināms, es tomēr ceļošu tālāk, jo ķeizara vēstule mani sargā.»

[150] Erfurtē Luteru saņēma ar godu. Ielenkts no pūļa, kas viņu apbrīnoja, viņš iegāja pilsētā, kurā tas bieži bija staigājis ar ubaga tarbu. Viņš apmeklēja savu klostera istabiņu un atminējās tās cīņas, kuras bija izcīnījušas gaismu, kas tagad plūda pa visu Vāciju un arī viņa dvēselē. Viņu spieda sprediķot. Bet tas viņam bija aizliegts; tomēr pavadonis deva savu atļauju un mūks, kurš agrāk klosterī darīja zemākos apkalpošanas darbus, tagad kāpa kancelē. Kādā ļoti pārpildītā sapulcē Luters sprediķoja par Kristus vārdiem: «Miers lai ir ar jums.» «Filozofi, doktori un rakstnieki ir centušies cilvēkiem rādīt, kā būtu sasniedzama mūžīga dzīvošana, bet viņiem tas nav izdevies. Tagad es jums to gribu sacīt.» «Dievs vienu cilvēku, mūsu Kungu Jēzu Kristu, uzmodinājis no miroņiem, lai viņš iznīcinātu nāvi, izlīdzinātu grēkus un aizdarītu elles vārtus. Tas ir pestīšanas darbs. Kristus ir uzvarējis! Tā ir priecīga vēsts! Un mēs esam atpestīti ne mūsu, bet viņa nopelnu dēļ... Mūsu Kungs Jēzus Kristus sacīja: «Miers lai ir ar jums! Redzat manas rokas» — tas nozīmē: Cilvēks, redzi, es viens tas esmu, kas tavus grēkus atņēma, kas tevi pestīja; un tagad tev ir miers, saka Kungs.» Viņš turpināja un rādīja, ka patiesa ticība atklājas svētā dzīvošanā. «Kad Dievs mūs atpestījis, tad mums būs tādus darbus darīt, kas viņam labi patiktu. Vai tu esi bagāts? — tad palīdzi ar savu bagātību tiem, kas ir nabagi. Kad tu visu dari tikai priekš sevis, tad tava Dieva kalpošana ir tikai izlikšanās.»

Tauta klausījās uz viņu vārdiem kā saistīta. Izsalkušām dvēselēm tika lauzta dzīvības maize. Viņu priekšā pacēla Kristu augstu pār pāvestiem, sūtniem, ķeizariem un ķēniņiem. Luters nemaz nelika nojaust savu draudošo stāvokli. Viņš nevēlējās, ka par viņu domātu, vai viņu nožēlotu. Domājot par Kristu, viņš sevi pavisam bija aizmirsis. Viņš jutās drošs Golgatas krusta ēnā un rādīja uz Kristu kā vienīgo grēcinieku glābēju.

Tālākā ceļā uz Vormsu reformatoru visur sagaidīja ar lielu interesi. Ap viņu spiedās ziņkārīgais pūlis un laipnas balsis viņu biedināja, darīdamas uzmanīgu uz pāvesta partijas nodomiem. Viņi sacīja: «Jūs dzīvus sadedzinās un jūsu pelnus izkaisīs jūrā, kā Husa pelnus.» Luteru atbilde skanēja: «Un kaut viņi sakurtu uguni, kas degtu no Vitenbergas līdz Vormsai un sniegtos līdz pat debesīm, es tomēr iešu, iešu Kunga vārdā, jo esmu aicināts, un vēl nezvēra rīklē apliecināšu savu Pestītāju un nodošos viņam.»

Ziņa par Luteru tuvošanos Vormsai sacēla tur lielu kustību. Viņa draugi bija bailēs par viņa drošību; viņa ienaidniekus tramdīja rūpes par savas lietas izdošanos. Tika pieliktas visas pūles, lai atrunātu viņu no ieiešanas pilsētā. Slepnie pāvesta kūdītāji par [151] vari pierunāja, lai viņš dotos uz kāda draudzīga bruņinieka pili, kur, [152] kā viņi paskaidroja, visus grūtumus varēšot nokārtot miera ceļā. Draugi tēloja draudošās briesmas, cenzdamies tādā kārtā viņam ied- [153] vest bailes. Bet visas viņu pūles palika bez sekmēm. Luters vēl arvienu nesatricināts un nesatricināms sacīja: «Kaut Vormsā būtu tikdaudz velnu, kā dakstiņu uz jumtiem, es tomēr iešu!» Kad Luters iebruca Vormsā, pie pilsētas vārtiem bija vairāk ļaužu, nekā pašam ķeizaram, kad tas kādreiz apmeklēja pilsētu. Valdīja milzīgs uztraukums, un no ļaužu pūļa atskanēja skaidri un žēli kāda bērū dziesma, ar kuru gribēja Luteru biedināt no draudošām briesmām. «Dievs būs mans sargs,» sacīja Luters no vāģiem ārā kāpjot.

Pāvesta draugi patiesi nebija ticējuši, ka Luters uzdrošināsies ierasties Vormsā, un tāpēc viņi tagad bija pavisam apmulsuši un nezināja ko darīt, ko ne. Ķeizars tūlīņ sasauca savus padoma devējus, lai pārspriestu, kādi soļi vispirms būtu sperami. «Jūsu majestāte varētu ar vienu mājienu no šī vīra vaļā tikt. Vai Zigismunds nelika Janam Husam kāpt uz sārta? Mums pret ķeceri nav nekādu pienākumu, mums tam drošības vēstules nav jādod, nedz tās jāievēro. «Ne tā,»

sacīja ķeizars, «mums savi solījumi jātur.» Tāpēc tika taisīts lēmums, ka reformators ir jāuzklausā.

[154] Visa pilsēta bija ziņkārīga redzēt ievērojamo vīru, un viņa dzīvoklis bija no apmeklētājiem drīz pilns. Luters nesen kā bija atpūties no savas slimības; viņam vajadzēja sagatavoties uz rītdienas svarīgiem notikumiem, un tāpēc viņam bija nepieciešami vajadzīgs miers un klusums. Bet vēlēšanās viņu redzēt bija tik liela, ka viņš dabūja atpūties tikai dažas stundas, kad jau muižnieki, priesteri un pilsoņi sāka ap viņu pulcēties. Starp viņiem bija daudzi muižnieki, kuri droši bija uzstājušies pret baznīcas nelietībām un prasījuši ķeizaram reformas, un arī tie, par kuriem Luters runāja kā par caur evaņģēliju atbrīvotiem. Nāca ienaidnieki un draugi, lai redzētu bezbailīgo mūku, bet viņš visus saņēma ar nesatricināmu mieru un atbildēja cienīgi un gudri. Viņa uzstāšanās bija noteikta un droša. Viņa bālā un izdilusē seja, kurā vēl bija redzamas pūliņu un pārciestās slimības zīmes, bija laipna un pat pieticīga. Viņa vārdu svinīgums un dziļā nopietnība deva viņam tādu varu, kurai pat ienaidnieki gluži nevarēja pretoties. Draugi un ienaidnieki bija pilni izbrīnīšanās. Daži bija pārliecināti, ka Dieva gars viņu pavada; citi turpretim sacīja, tāpat kā farizeji kādreiz par Kristu: «Viņam ir velns.»

Otrā dienā Luteru uzaicināja ierasties saeimā. No ķeizara bija nozīmēts ierēdnis priekš Luteru novešanas uz audiences zāli, bet tikai ar lielām pūlēm Luters tur aiztika. Visas ielas un ejas bija skatītāju pilnas, visi gribēja redzēt bezbailīgo mūku, kas bija uzdrošinājies stāties pretī pāvesta autoritātei.

Īsi pirms tam, kad viņam bija jāstājas savu tiesnešu priekšā, kāds vecs kaujas vadonis, kurš ne vienā vien kaujā savu varonību bija parādījis, laipni sacīja: «Mūks, mūks, tu tagad ej tādu ceļu, iesāc tādu cīņu, kādas man un citiem virsniekiem nekad nav bijušas. Kad tu domā darām pareizi un tava lieta ir droša, tad ej Dieva vārdā un nebailojies, Dievs tevi neatstās.»

Beidzot Luters atradās saeimā. Ķeizars sēdēja uz troņa. Viņam visapkārt stāvēja valsts lielākie un ievērojamākie vīri. Nekad neviens cilvēks nav ieradies tamlīdzīgā sapulcē, kura būtu varējusi atstāt tik lielu iespaidu, kā šī, kurā tagad Luteram bija jāapliecina sava ticība. «Taisni Luteru ierašanās atzīmējama pati par sevi kā uzvara pār pāvesta varu. Pāvests bija nolādējis šo vīru, un tagad

tas pats bija nācis pie tiesas un ar šo soli pakāpies augstāk pār pāvestu. Pāvests bija šo vīru izslēdzis iz baznīcas un līdz ar to iz visas cilvēku sabiedrības, bet viņu tomēr visā godbijībā uzaicināja ierasties un pieņēma visaugstākās sapulces klātbūtnē. Pāvests viņu bija notiesājis uz mūžīgu klusēšanu, bet tagad viņš tur stāvēja un bija gatavs runāt uz tūkstošiem uzmanīgu klausītāju, kuri bija sanākuši pat no vistālākām kristīgās pasaules ma -

[155]

lām. Tādā kārtā caur Luteru bija noticis milzīgs pārvērsums. Roma patlaban iesāka nokāpt no sava troņa, un tā bija mūka balss, kas bija viņu saukusi pazemoties.»

Augstās sapulces priekšā Luters pats sev izlikās zems un niecīgs un tāpēc bija sabijies un kautrīgs. Vairāki muižnieki, kuri to manīja, tuvojās viņam, un kāds no viņiem klusu teica: «Nebīsties no tiem, kas miesu nokauj, bet dvēseli nevar nomaitāt.» Viens cits sacīja: «Kad jūs manis dēļ tiekat vesti lielkungu un ķēniņu priekšā, tad jūsu tēvs caur savu garu jums dos, ko jums būs runāt.» Tādā kārtā Kristus vārdi tika lietoti no šīs zemes lielajiem, lai stiprinātu viņa kalpu pārbaudīšanas brīdī.

Luteram ierādīja vietu taisni pretī ķeizara tronim. Dziļš klusums iestājās visā sapulcē. Tad piecēlās ķeizara ierēdnis un norādīdams sapulcei uz Luteru rakstiem, viņš prasīja, lai Luters atbild uz diviem jautājumiem — vai viņš rakstus atzīstot par savējiem un vai gribot atsaukt uzskatus, kas tajos izteikti. Nolasījis grāmatu nosaukumus, Luters atbildēja, ka, kas attiecoties uz pirmo jautājumu, viņš grāmatas atzīstot par savām. «Bet otrs jautājums prasa, man vajagot vai nu visu aizstāvēt, vai visu atsaukt. Tā ka tā ir ticības lieta un aizķer dvēseles mūžības jautājumus un Dieva vārdus, kas ir lielākā un augstākā manta debesīs un še zemes virsū, un kas vienmēr augstā godā turami, tad būtu no manis pārāk pārdroši darīts, ja es ar kaut ko nepārdomātu nāktu klajā, sacījis vai nu par maz, jeb vairāk nekā patiesība to prasa— abos gadījumos uz mani zīmētos Kristus spriedums: Bet kas mani aizliegs cilvēku priekšā, to arī es aizliegšu sava tēva priekšā, kas debesīs.1 Tāpēc es vispadevīgi un vispazemīgi lūdzu ķeizarisko majestāti, atvēlēt man apdomāšanās laiku, ka lai es varētu atbildēt uz priekšā celtiem jautājumiem, neatstājot novārtā Dieva vārdus un nenoiedzoties pret cilvēku dvēselēm.

To lūgdams, Luters bija gudri darījis. Viņa izturēšanās pārliecināja sapulci, ka viņu dzen kaut kas vairāk, nekā sajūsma un

[156]

kaislība vien. No tāda, kas bija tik karsts un drošs un nelokāms, tāds miers un pašsavaldīšanās nemaz nebija gaidāmi, un tas vēl vairāk nostiprināja Luteru varu un deva viņam iespēju, atbildēt uzmanīgi, noteikti, gudri un cienīgi, ko viņu pretinieki nemaz nebija sagaidījuši un kas bija pārmetums viņu nekaunībai un lepnībai.

Viņam bija jāierodas nākošā dienā un jādod galīgu atbildi. Uz brīdi viņam pietrūka drosmes, kad iedomājās visas tās varas, kas bija sazvērējušās pret patiesību. Viņa ticība kļuva šaubīga, viņu sagrauba bailes un drebešana. Viņš redzēja briesmas vairojamies un viņam šķita, ka ienaidnieki sāk uzvarēt un tumsība sāk ņemt virsroku. Viņu ietina mākonī un, likās, šķīra to no Dieva. Viņš ilgojās pēc skaidrības, vai tas Kungs, kas par pulku pulkiem pavēl, ir tiešām arī ar viņu. Savās dvēseles bailēs viņš metās pie zemes, un no krūtīm izlauzās sirdi saplosoši saucieni, kurus tikai Dievs var pilnīgi saprast: «Ak Dievs, visvarenais Dievs! Tikai vienu grib saprast pasaule! Viņa atver savu rīkli, gribēdama mani aprīt, bet mana paļaušanās uz tevi ir tik vāja, ak Dievs! Kad man uz pasaules vareniem būs pacelt savas acis, tad mana lieta ir zaudēta—bēru zvans pagatavots un spriedums nolasīts. Ak mans Dievs! stāvi man klāt pretī visas pasaules gudrībai. Dari to, tev tas ir jādara, jo tā tomēr nav mana, bet tava lieta. Man pašam šie ar šiem lieliem pasaules kungiem nekas nav darāms... Bet lieta ir tava, viņa ir taisna un mūžīga. Uzticamais, mūžīgais Dievs, es nepaļaujos ne uz vienu cilvēku. Viss veltīgs, viss paiet un zūd, kas ir miesīgs... Es zinu skaidri, tu mani esi izredzējis, ak Dievs, tad stāvi man klāt tava dēla Jēzus Kristus vārdā. viņš ir mans sargs un drošums, manas priekšturamās bruņas un mana stipra pils.»

[157] Ar Dieva visgudru ziņu Luteram bija dots atzīt draudošās briesmas, lai viņš nepaļautos pats uz saviem spēkiem un savu gudrību un pārdroši nemestos tajās. Tās tomēr nebija bailes no paša ciešanām, nedz moku un nāves šausmas, kaut gan moka un nāve stāvēja tik tuvu. Bija pienācis izšķirošs brīdis un viņš redzēja, ka ar viņa paša spēkiem vien nepietiek. Viņa vājums un nespēks patiesības lietai varēja nākt par ļaunu. Viņš cīnījās ar Dievu nevis savas drošības dēļ, bet lai evaņģēlijs uzvarētu. Viņa dvēseles cīņas līdzinās pazīstamām nakts cīņām pie vientuļās upes, Israēla bailēm un cīņai. Kā Israēls padevās, tā arī viņš cīņā padevās Dievam. Savā galējā nespēkā viņš ticībā pieķērās Jēzum Kristum, varenam atsvabinātājam.

Viņu stiprināja apziņa, ka ne viņam vien ir jāierodas saeimā. Miers iegriezās viņa dvēselē un viņš priecājās, ka viņam ir atvēlēts rādīt Dieva vārdu tautas valdniekiem.

Luters gatavojās uz priekšā stāvošām cīņām, stipri paļaudamies uz Dievu. Viņš pārdomāja savas atbildes plānu, pārskatīja dažas vietas savos paša rakstos un izvilka iz svētiem rakstiem attiecīgus pantus savu apgalvojumu pierādīšanai. Tad, savu kreiso roku uz svēto grāmatu licis un labo pret debesīm pacēlis, viņš solījās: «pastāvīgi palikt pie evaņģēlija un savu ticību brīvi apliecināt, arī tad, kad viņš būtu aicināts doto liecību ar savām asinīm apzieģelēt.

Kad viņu atkal veda saeimas priekšā, uz viņa sejas nebija ne mazākās baiļu vai neveiklības ēnas. Mierīgi un cēli, uzkrītoši droši viņš stāvēja kā Dieva liecinieks zemes vareno vidū. Ķeizara ierēdnis tagad prasīja pēc atbildes, vai viņš gribot savas mācības atsaukt. Luterā atbilde bija padevīgi un pazemīgi noskaņota, bez kaislības un ārējā karstuma. Viņa izturēšanās bija godbijīga; bet viņš skatījās priecīgi un pašlūgīgi, un tas sapulci pārsteidza.

«Jūsu ķeizarskā majestāte, jūsu gaišības, lielkungi un žēlīgie kungi,» sacīja Luters, «es vispazemīgi ierodos jūsu priekšā man vakar noliktā termiņā un lūdzu jūsu ķeizarskā majestāti un žēlīgos lielkungus, uzklaut žēlīgi manu taisno un patiesīgo kā es cerulietu. Kad es kautkā noziegtos pret galma paražām, kad lūdzu man žēlīgi to piedot, jo es neesmu audzināts pie galma, bet klosterī.»

[158]

Pāriedams tālāk uz pašu jautājumu, viņš paskaidroja, ka ne visiem viņa publicētiem rakstiem ir viens un tas pats raksturs. Dažos viņš esot apskatījis ticību un labos darbus, un pat viņa ienaidnieki tos esot atzinuši nevis par sekliem, bet pat par derīgiem. Viņus atsaukt nozīmētu atmest patiesības, kuras no visām partijām atzītas. Viena daļa rakstu ir tādi, kas atsedz pāvestības ļaunumus un samaitājošo rīcību. Šos darbus atsaukt nozīmētu stiprināt Romas tirāniju un vēl plašāk atvērt durvis neskaitāmām, lielām bezdievībām. Esot vēl tādas grāmatas, kurās viņš aizskāris atsevišķas personas, tāpēc ka viņas aizstāvējušas pastāvošos ļaunumus. Attiecībā pret tiem viņš atklāti atzīstoties, ka bieži esot bijis karstāks, nekā bijis vajadzīgs. Viņš nemaz nesakot, ka esot bez kļūdām; bet arī pēdējās grāmatas viņš nevarot atsaukt, jo tāda viņa rīcība padarītu patiesības ienaidniekus vēl drošākus, un tie kad izlietošot gadījumu un apspiedīšot Dieva tautu ar vēl jo lielāku nežēlību.

[159]

Tālāk viņš turpināja: «Tāpēc ka esmu cilvēks un ne Dievs, es savas grāmatas nevaru citādi aizstāvēt, kā mans Kungs un Pestītājs Jēzus Kristus ir teicis par savām mācībām: «Ja es esmu nepareizi runājis, tad pierādi, ka tas nepareizi.»¹ Tāpēc es caur Dieva žēlastību lūdzu jūsu ķeizarko majestāti un žēlīgos lielkungus, lai visi, kas var un kas grib, vai augstas, jeb zemas kārtas — pierādīt man ar apustuļu un praviešu rakstiem, ka esmu maldījies. Tad, kad būšu pārliecināts par savu maldīšanos, es labprātīgi atsaukšu savas kļūdas un maldus, un būšu pirmais, kas manas grāmatas iemet uguni. No tā skaidri un gaiši ir redzams, ka es labi esmu apsvēris visas briesmas un bēdas, kas rastas, ja manas mācības nosodītu. Man patiesi ir vislielākais prieks, redzēt, ka Dieva vārdu dēļ rodas šķelšanās un nevienprātība; jo tā būs būt ar Dieva vārdiem, tāds viņu ceļš, tāda viņu laime — pats Kristus, tas Kungs, ir sacījis: «Es neesmu nācis atnest mieru, bet zobenu.»² Tāpēc ir labi jāapdomā, cik brīnšķīga un briesmīga ir Dieva tiesa, lai tas, ar ko domā izbeigt nevienprātības un šķelšanos, paļaujoties uz mūsu varu un gudrību un iesākot ar Dieva vārdu vajāšanu un zaimošanu, netaptu par briesmīgiem, neaizturamiem grēku plūdiem... Es varētu šādu rīcību ar svētiem rakstiem vēl plašāk paskaidrot, nekā rādot piemērus iz Faraona, Bābeles un Israēla ķēniņu dzīves, kuri kad vislielāko postu izdarīja, kad viņi ar savām gudrām pavēlēm un ar saviem gudriem padoma devējiem gribēja apmierināt un uzturēt valsti. Jo Dievs ir tas, kas sapin gudros viņu gudrībā un pārceļ kalnus, tiekams viņi to nomana.»¹

Luters runāja vācu valodā; tagad viņu lūdza, atkārtot to pašu latīniski. Lai gan noguris no agrākās pārpūlēšanās, viņš tomēr bija gatavs to darīt un nesa vēlreiz savu runu ar tādu pat skaidrību un spēku priekšā, kā pirmoreiz. Dieva roka bija arī šē vadītāja. Daudzu lielkungu prāti no maldiem un māņticības bija tā aptumšoti, ka viņi Luteru pirmā priekšnesumā nevarēja aptvert viņa pamatu spēku un dziļumu, bet tagad, dzirdot atkārtojumu, viņi saprata visus pievestos punktus.

Tie, kas stūrgalvīgi aizmiedza acis un tīši negribēja ļaut pārliecināties no patiesības, tapa traki no dusmām, kad dzirdēja Luteru vārdus. Kad viņš beidza, saeimas prezidents ar nepatīkšanu teica, ka Luters neesot turējies pie lietas, un nedrīkstot arī «apšaubīt to,

ko agrākie koncili jau noskaidrojuši. Lai dodot vienkāršu un pareizu atbildi, vai gribot atsaukt, jeb ne.»

Reformators atbildēja: «Kad ķeizariskā majestāte un žēlīgie lielkungi vienkāršu, vientiesīgu un mierīgu atbildi prasa, tad es tādu gribu dot, tas ir tādu, kurai nav ne ragu, nedz zobu: Kad man pierādīs un mani pārvarēs ar svētiem rakstiem, vai ar skaidriem un gaišiem prāta slēdzieniem, lai tad notiek, bet citādi es neticu ne pāvestam, ne koncilēm, jo ir zināms, ka viņi bieži maldījušies un viens otram pretim runājuši, bet mani pārliecinājuši tie svēto rakstu izvilcumi, kurus esmu pievedis kā pierādījumu, tā ka mana sirdsapziņa ir caur un cauri ar Dieva vārdiem saistīta, un es nevaru un negribu nekā atsaukt, jo nav labi kautko darīt, kas runā pretim sirdsapziņai. Še es stāvu, nevaru citādi, Dievs, palīdz man! Āmen.»

[160]

Tā stāvēja taisnais vīrs uz Dieva vārdu drošā pamata. Debess gaisma apgaismoja viņa vaigu. Visiem tapa redzami viņa rakstura lielums un skaidrība, viņa sirdsmiers un sirdsprieks, kad viņš ar savu liecību stājās pretī maldu varai un norādīja uz ticības cēlumu, kas uzvar visu pasauli.

Sapulce uz brīdi bija no brīnumiem mēma. Pirmo atbildi Luters bija devis ar aizmācētu balsi, stāvēdams godbijīgi gandrīz pazemīgi. Romas kalpi to bija uzskatījuši par zīmi, ka viņa drosme sākot zust. Tie uzskatīja viņa lūgumu pēc apdomāšanās laika par atsaukšanas pirmo vēstnesi. Pat Kārlis ieraudzījis saliekto mūka stāvu, tērptu rupjās drēbēs un dzirdēdams viņa vientiesīgo runu, sacīja ar pusniciošu vaibstu sejā: «Tas mani nekad par ķeceri nepārtaisīs.» Drošība un noteiktība, kuru viņš izrādīja, tāpat viņa pierādījumu spēks un skaidrība sacēla visās partijās izbrīnēšanos. Ķeizars izbrīnējies izsaucās: «Šis mūks runā droši un ar mierīgu prātu.» Daudzi Vācijas lielkungi skatījās ar lepnumu un prieku uz šo savas nācijas priekšstāvi. Romas piekritēji bija pazaudējuši; viņu lieta parādījās ļoti nelabvēlīgā gaismā. Viņi mēģināja savu varu uzturēt, bet nevis atsaukdamies uz svētiem rakstiem, bet ņemdami palīgā draudus, Romas ikreizējus pierādījumus. Saeimas prezidents sacīja: Kad tu neatsauksi, ķeizars un valsts gan apdomās, ko ar tādu stūrgalvīgu ķeceri darīt.»

Lutera draugi, kuri ar tādu prieku bija klausījušies uz viņa cēlo aizstāvēšanās runu, nodrebēja pie šiem vārdiem; bet doktors pats mierīgi teica: «Dievs, palīdz man, es nevaru atsaukt.»

[161]

Viņam pavēlēja atstāt saeimu, un zemes kungi iesāka savu apspriedi. Bija jūtams, ka ir pienākuši lieli laika grieži. Luterā stingrā pretošanās varēja atstāt baznīcas vēsturē paliekamu iespaidu uz gadu simteņiem. Nolēma dot Luteram vēlreiz iespēju savas mācības atsaukt. Beidzamo reizi viņu veda sapulces priekšā. Atkal viņam vaicāja, vai viņš gribot atteikties no savām mācībām, bet viņa atbilde skanēja: «Es nevaru citādu atbildi dot, ka tikai tādu, kādu jau devu.» Bija skaidri, ka nedz caur apsolījumiem, nedz caur draudiem viņš nebija piedabūjams padoties Romai.

Pāvesta lietas vadītāji dusmojās, ka viņu vara, kuras priekšā bija drebējuši ķēniņi un muižnieki, tagad tika niecināta no vienkārša mūka; viņi ilgojās, likt tam sajust savas dusmas, mocīt tik ilgi, kamēr tas izlaiž garu. Bet Luters briesmas saprazdams runāja uz visiem ar pazemīgu mieru un svētu cienību. Viņa vārdos nebija lepnums, kaislība, vai tīša sagrozīšana. Viņš pats sevi vairs neredzēja, nedz lielos vīrus, kas bija viņam visapkārt, bet tikai juta, ka atrodas tā tuvumā, kas ir augstāks par pāvestiem, prelātiem, ķēniņiem un ķeizariem. Kristus ar Luteru muti bija runājis tik spēcīgi un vareni, ka netikvien draugi, bet arī ienaidnieki bija godbijības un izbrīnīšanās pilni.

Dieva gars bija klātbūdamš šinī sapulcē un bija sagraibis ķeizarvalsts varas vīru sirdis. Vairāki lielkungi atzina, ka taisnība ir Luterā pusē. Taisnība daudzus bija pārliecinājusi; bet pie dažiem iespaidi nebija paliekoši. Tur bija viena cita šķira, kura savu pārliecību toreiz vēl neizteica, bet kura, pēc tam kad pati bija pētījusi svētos rakstos, turpmāk ar lielu drošsirdību pievienojās reformācijai.

Kūrfirsts Fridrihs ar lielām bažām bija gaidījis Luterā ierašanos saeimā un dziļi aizkustināts bija klausījies viņa runā. Lepns un priecīgs viņš skatījās uz Luterā drosmi, noteiktību un pašsavaldīšanos un apņēmās, turpmāk vēl stiprāk viņu aizstāvēt. Viņš salīdzināja strīdošās partijas un redzēja, ka patiesības spēks bija izaicinājis pāvestu, ķēniņu un prelātu gudrību. Pāvestība bija tā sakauta tikusi, ka to visām tautām visos laikos bija jāredz un jāsaļūt.

[162]

Kad Romas sūtnis ieraudzīja iespaidu, kādu bija atstājusi Luterā runa, viņš tagad vairāk kā jebkad agrāk bijās par Romas varu un nolēma izlietot visus viņa rīcībā atrodošos līdzekļus, lai panāktu reformatora pazudināšanu. Ar visām savām runas dāvanām un

ar valstsvīra veiklību, kura piemita viņam jo lielā mērā, viņš jaunajam ķeizaram iztēloja lielo neprātu un briesmas, kad viņš kāda nenožīmīga mūka dēļ gribētu upurēt varenā Romas krēsla draudzību un palīdzību.

Viņa vārdi nepalika bez iespaida. Otrā dienā pēc Lutera atbildes Kārlis iesniedza saeimai paziņojumu par savu lēmumu, ka viņš gribot sekot savu priekšteču politikai un uzturēt un aizstāvēt katoļu ticību. Tā kā Lutera esot liedzis atteikties no saviem maldiem, tad pret viņu un viņa ķecerībām, kuras viņš mācot, esot jāizlieto visstingrākie līdzekļi. «Viens caur savu muļķību un trakumu pavedināts mūks sacēlas pret visas kristīgās pasaules ticību. Es upurētu savas ķēniņvalstis, mantas, draugus, miesu, asinis, dzīvību un garu, pabalstīdams tādu bezdievību. Es sūtīšu augustīnieti Luteru uz mājām un aizliegšu viņam celt tautā nemieru. Tad viņu un viņa piekritējus es visā valsti izsludināšu par ķeceriem, likšu tos nolādēt un uz visiem ceļiem gūstīt un iznīcināt. Es lūdzu valsts kārtas pierādīt sevi par uzticīgiem kristīgajiem.» Neskatoties uz to ķeizars paziņoja, ka solījums par Lutera neaizskaramību paliekot spēkā, kamēr nebūšot par viņu taisīts lēmums un kamēr nebūšot viņš nonācis drošībā dzimtenē.

Saeimā tagad sastapās divas pretējas domas. Pāvesta sūtņi un priekšstāvji atkal prasīja, lai Lutera drošības pavadonību neievēro. Viņi sacīja: «Reinas upei ir jāuzņem viņa pelni, kā tā vienu gadu simteni atpakaļ uzņēma Husa pelnus,» Bet vācu lielkungi, lai gan būdami pāvesta piekritēji un Lutera atklāti ienaidnieki, tomēr bija pret tādu «vecas vācu uzticības laušanu», jo tas būtu negods visai tautai. Viņi aizrādīja uz briesmīgām nelaimēm, kas sekoja pēc Husa nāves un paziņoja, ka tādu briesmu atkārtojumu viņi neuzdrošinoties uzkraut ne uz Vācijas, ne arī uz jaunā ķeizara galvu.

Kārlis pats atbildēja uz zemo priekšlikumu, ka ja ticība un uzticība tiekot iz pasaules izdzīti, tad lai viņas mazākais muižnieku krūtīs atrodot patvērumu. Bet Lutera nepielūdzamie ienaidnieki vēl vairāk uzplijās ķeizaram, lai viņš darot ar reformatoru, kā Zigismunds ar Husu esot darījis — lai atstājot viņu baznīcas žēlastībai. Bet Kārlis V atcerēdamies ka Huss atklātā sapulcē norādīja uz savām ķēdēm un atgādināja ķeizaram, ka viņš savu uzticību laužis, noteikti sacīja: «Es negribu nosarkt kā Zigismunds!»

[163]

Kārlis Luteru sludinātās patiesības tomēr bija atmetis ar ziņu. Valdnieks rakstīja: «Es esmu cieši apņēmis staigāt savu priekšteču pēdās.» Viņš negribēja noiet no vecu vecās paraduma tekas, arī ne, lai staigātu patiesības un taisnības ceļus. Tāpēc ka viņa tēvi tā darīja, gribēja arī viņš aizstāvēt pāvestību ar visu viņas nežēlību un samaitāto dzīvi. Pie tā lēmuma viņš palika un liedzās atzīt citu kādu gaismu, ka vienīgi to, kas viņa tēvam bija spīdējusi, tāpat liedzās pildīt pienākumus, kurus viņa tēvi nebija pildījuši.

Vēl šo baltu dien ir daudzi tādi, kas tikpat stingri turas pie tēvu parašām un ieradumiem. Kad Kungs tiem sūta vairāk gaismas, tie liedzas to saņemt, tāpēc ka viņu tēvi, kuriem tā arīdzan tika dāvāta, nebija to pieņēmuši. Mēs tagad vairs nestāvam kur mūsu tēvi stāvēja, tāpēc arī mūsu pienākumi un atbildība vairs nav tie paši. Dievs to neatzīs par labu, kad mēs, kur mums pašiem būtu jāpārdomā patiesības vārds un jāizšķiras par saviem pienākumiem, raudzītos tikai uz mūsu tēvu piemēriem. Mūsu atbildība ir lielāka, nekā mūsu priekšteču atbildība. Mums jāatbild par to gaismu, kuru viņi saņēma un kas mums kā mantojums tika iedota, un mēs esam atbildīgi arī par to gaismu, kas no jauna ir nākusi klūt un kas iz Dieva vārdiem tagad uz mums spīd.

[164] Kristus sacīja par neticīgiem jūdiem: «Kad es nebūtu nācis, nedz uz tiem runājis, tad tiem nebūtu grēka, bet nu tiem nav aizbildināšanās par savu grēku.»¹ Caur Luteru tas pats dievišķais spēks runāja uz ķeizaru un Vācijas lielkungiem. Un daudziem sapulces dalībniekiem Dieva vārdu gaisma staroja pēdējo reizi, un pēdējo reizi Dieva gars runāja uz viņiem. Kā Pilāts daudz gadu simteņus atpakaļ, kuram lepnums un tautas labvēlība bija atļāvuši aizslēgt priekš pasaules Pestītāja savu sirdi; kā drebošais Fēlikss patiesības sūtnim lūdza: «Šoreiz tu vari iet; kad man būs atkal vaļas, es tevi aicināšu.»¹ Kā lepna Agripa atzinās: «Daudz netrūkst, tu mani pārrunā, ka es topu par Kristus mācekli,»² un tomēr novērsās no debess valsts,— tā Kārlis V, paklausīdams, ko diktā pasaules lepnums un valsts gudrība, bija izšķīries atmest patiesības gaismu.

Tālu izplatījās baumas par nodomiem pret Luteru, un tas sacēla pilsētā lielu uztraukumu. Reformators bija sev ieguvis daudz draugus, un tā kā tie pazina Romas nodevīgo nežēlību pret visiem, kas uzdrošinājās atklāt viņas izvirtību, tad tie nolēma, ka viņš nedrīkst tikt upurēts. Simtiem muižnieku solījās viņu aizstāvēt. Ne

maz bija tādu, kas ķeizara paziņojumu atklāti nosauca par vājuma zīmi, jo ķeizara vara pate ar to bija nostājusies zem Romas varas. Pie māju durvīm un uz atklātiem laukumiem piestiprināja plakātus. Citi nosodīja, citi pabalstīja Luteru uz viena no tādiem plakātiem bija rakstīti tikai gudrā vīra ievērojamie vārdi: «Vai tev, zeme, kuras ķēniņš ir bērns.»³ Tautas sajūsma visā Vācijā priekš Luteru pārliecināja kā ķeizaru, tā arī saeima locekļus, ka jebkura izdarīta ne- taisnība varētu apdraudēt ne tikai valsts mieru, bet arī pašu ķeizara troni.

Saksijas Fridrihs izturējās gudri atturīgi, slēpdams savas patiesās jūtas, kādas tam bija pret Luteru. Tanī pat laikā viņš ar nenogurstošu modrību vēroja kā viņa, tā arī viņa ienaidnieku kustības. Bet tur bija arī daudzi, kas nemaz nemēģināja savu līdzjūtību pret Luteru apslēpt. Viņu apmeklēja firsti, grāfi, baroni un citas izcilus personas no pasaulīgām un garīdznieku kārtām. Spalatīns rakstīja: «Doktora šaurā istaba nemaz nespēja visus uzņemt, kas nāca un stādījās viņam priekšā.» Tauta skatījās uz viņu brīnumu platām acīm, itkā viņš būtu kautkas vairāk, nekā cilvēks vien. Pat tie, kas domāja viņu maldāties, nevarēja neapbrīnot viņa dvēseles cēlumu un diženumu, kas labāk izvēlējās briesmas, nekā ļāva maitāt savu sirdsapziņu.

[165]

Tika pieliktas rosīgas pūles, lai Luters dotu savu piekrišanu izlīdzināties ar Romu. Dižciltīgie lielkungi rādīja viņam, ka ja viņš pastāvēšot pie sava sprieduma un uzturēšot to pret baznīcu un konciliem, viņu drīz izdzišot no ķeizarvalsts un viņš palikšot bez patvēruma. Uz šo spiedīgo pārliecināšanu Luters atbildēja: «Kristus evaņģēliju nevar tā sludināt, bez ka tas kādiem nesaceltu dusmas. Kā lai drīkstētu bailes no briesmām novērst mani no Dieva vārdiem un no vienīgās patiesības? Labāk es atdodu miesu, dzīvību un asinis.»

Atkal viņam uzmācās, lai viņš padodoties. ķeizara spriedumam, tad ne no kā viņam nebūšot jābīstas. «Man tur nav nekas pretī,» viņš atbildēja, «ka ķeizars, vai lielkungi, vai kāds vismazākais no kristīgajiem manas grāmatas pārbauda, bet tam jānotiek vienīgi Dieva vārdus palīgā ņemot. Cilvēki drīkst tikai tiem paklausīt. Mana sirdsapziņa ir saistīta ar Dieva vārdiem un svētiem rakstiem.»

Uz kādu citu pārrunāšanas mēģinājumu viņš atbildēja: «Drīzāk es atsacīšos no saviem miesas sargiem un nodošu savu dzīvību ķeizaram, bet nemūžam no Dieva vārdiem!» Viņš izteica gatavību,

padoties vispārīga koncila izšķiršanai, bet tikai ar to noteikumu, ka tas pie izšķiršanas pamatotos uz svētiem rakstiem. «Kas attiecas uz Dieva vārdiem un ticību,» viņš piebilda, «tad katrs kristīgais var tikpat labi spriest kā pāvests viņa vietā, un kaut viņu arī pabalstītu miljons koncilu.» Tāpat draugi kā pretinieki beidzot pārliecinājās, ka tālāki salīdzināšanas mēģinājumi ir veltīgi.

[166] Kad Luters būtu atkāpies kaut arī tikai no viena savu punkta, sātans un viņa pulki būtu palikuši par uzvarētājiem. Bet šis nešaubīgais stiprums bija līdzeklis priekš draudzes atsvabināšanas un jauna labāka laikmeta sākums. Šī viena vīra iespaidam, kas uzdrošinājās pats domāt par reliģijas lietām un pats darboties, bija jāiedarbojas uz draudzi un pasauli ne tikai toreiz, bet priekš visām nākošām audzēm. Viņa pastāvība un uzticība stiprinās līdz laika galam visus, kam būs jāiziet cauri tamlīdzīgus piedzīvojumus. Dieva spēks un diženums stāvēja pāri pār cilvēku padomu, pāri pār sātana milzīgo varu.

Drīz Luteram ar ķeizara pavēli tika pavēlēts griezties atpakaļ uz mājām, un viņš zināja, ka tam drīz sekos notiesāšana. Draudoši mākoņi karājās virs ceļa, kur tam bija jāiet; bet kad viņš atstāja Vormsu viņa sirds bija pilna prieka un pateicības. Viņš sacīja: «Vēl apsargāja pāvesta pili, bet Kristus tajā ietaisīja caurumu, un sātanam vajaga atzīties, ka tas Kungs ir varenāks.»

Vēl arvien apgarots no vēlēšanās, kaut ķeizars neuzskatītu viņa nelokāmību par sacelšanos, viņš tam rakstīja: «Dievs, siržu manītājs, ir mans liecinieks, ka es. visā padevībā esmu gatavs sekot jūsu ķeizariskai majestātei, lai būtu dzīvība vai nāve, gods vai kauns, un man cita izņēmuma nav, ka ja Dieva vārds to prasa, kurā cilvēks dzīvo. Laicīgās lietās piederu, ka cilvēki viens otram uzticas, jo tāda savstarpīga padošanās nedara dvēselēm nekādu ļaunumu. Bet kad lieta attiecas uz Dieva vārdiem un mūžīgām vērtībām, tad Dievs tādu ļaunumu necieš, ja viens cilvēks tās noliek zem otra cilvēka. Jo tāda ticība un padošanās nav nekas cits, kā kalpošana cilvēkam un viņu pielūgšana.»

Lutera atpakaļceļojums no Vormsas uz Vitenbergu bija gandrīz vēl glaimojošāks, nekā ceļojums turp. Augsti garīdznieki apsveica izdzīto mūku, un pilsoņu priekšstāvji godināja to vīru, kas bija runājis pretī ķeizaram. Viņam plijās virsū, lai viņš sprediķotu, un, neskatoties uz ķeizara aizliegumu, viņš vēlreiz kāpa kancelē. Viņš

sacīja: «Es nekad neesmu solījis Dieva vārdu ķēdēs kalt un nekad to nedarīšu.»

Neilgi pēc tam, kad viņš bija atstājis Vormsu, pāvesta partija piedabūja ķeizaru, ka tas izlaiž ediktu, kurā viņš nostādīts kā «ļau-
nais ienaidnieks cilvēka veidā un mūka drēbēs.» Tika dota pavēle,
pēc drošības pavadonības laika notecēšanas tūlīt spert pret viņu
soļus, ka viņa darbs tiktu aizturēts. Visiem bija aizliegts viņu uzņemt
savās mājās, pasniegt ēdienu vai dzērienu, jeb kautkā ar vārdiem vai
darbiem, slepeni vai atklāti, viņam palīdzēt, vai viņu pabalstīt. Bija
pavēlēts visur, kur viņš arī neatrastos, to saķert un nodot valdībai,
tāpat apcietināmi bija viņa piekritēji un viņu mantas apķīlājamās.
Viņa raksti bija iznīcināmi un visi, kas uzdrošinātos rīkoties pret
šo pavēli, padodami tādām pašām sodam. Saksijas kūrfirsts pēc
Lutera aizceļošanas arī drīz atstāja Vormsu, tāpat Luteram lab-
vēlīgie muižnieki, tāpēc ķeizara dekrēts saeimā varēja iziet cauri.
Romas piekritēji gaviļēja; tagad viņi reformācijas likteni uzskatīja
par apzieģeletu.

[167]

[168]

[169]

Šinī briesmu stundā Dievs saviem kalpiem bija izraudzījis ceļu
pa kuru tiem izbēgt. Modrīga acs bija sekojuse Lutera kustībām, un
uzticīga un cēla sirds bija nolēmusi viņu atsvabināt. Bija skaidri,
ka Roma apmierināsies vienīgi ar Lutera nāvi; tikai viņu paglabājot
varēja to glābt no lauvas rīkles. Dievs deva gudrību Saksijas
Fridriham sastādīt plānu priekš Lutera pasargāšanas. Uzticamiem
draugiem palīdzot izdevās izvest kūrfirsta nodomu, un Luters patiesi
tika paslēpts no draugiem un ienaidniekiem. Ceļā uz mājām Lutera
sagrāba, atņēma viņu pavadoniem un caur mežiem un biezokņiem
visā steigā aizveda uz cietoksnim līdzīgo vientuļo Vartburgas pili

Viņa sagūstīšana un paslēpšana bija tā noslēpumosa tīta, ka pat
Fridrihs ilgi nezināja, uz kurieni viņš aizvests. Šī nezināšana nebija
bez nolūka; tik ilgi, kamēr kūrfirsts par Lutera uzturēšanās vietu
nekā nezināja, nevarēja viņš arī nekā atklāt. Viņš pārliecinājās, ka
reformators ir drošībā un ar šo pārliecību likās mierā.

Pagāja pavasars, vasara un rudens un tuvojās ziema un Luters vēl
vienumēr bija gūsteknis. Aleanders un viņa piekritēji gaviļēja, ka
evanģēlija gaisma drīz taisās izdzist. Bet pa to laiku Luters ņēma no
Dieva mantu glabātavas un pildīja savu lukturi. Patiesības gaismai
vajadzēja vēl spožāk spīdēt.

[170]

Vartburgas drošās un laipnās mājās Luters kādu laiciņu baudīja to prieku, būt brīvs no cīņas vēsmas un nemiera. Bet klusumā un mierā viņš apmierinājumu ilgi neatrada. Paradušam pie rosiņas dzīves un asām cīņām viņam bija grūti bez tāda darba. Tajā vientuļā laikā viņam acu priekšā tēlojās baznīcas stāvoklis un viņš izmisis sauca: «Ak, viņa beidzamā dienā, tā Kunga dusmu dienā, nebūs neviena cilvēka, kas varētu stāvēt kā mūris un aizsargāt Israēlu!» Atkal viņš vērsa savas domas pats uz sevi un bijās, ka viņu varētu apvainot par bailību, tāpēc ka viņš atstājis cīņu. Tad viņš vēl pārmeta sev bezrūpību un pašapmierināšanos un tomēr viņš katru dienu padarīja vairāk, nekā viens vīrs, kā šķita, būtu spējis padarīt. Viņa spalva nekad nestāvēja dīkā. Kamēr viņa ienaidnieki sev glaimoja, ka viņš esot apklusināts, viņš strādāja, un caur taustāmiem piemēriem tie bieži to dabūja sajūst un bieži izbrīnījās un apmulsā. Veseli pulki rakstu, kas izplūda iz viņa

spalvas, pārstaigāja visu Vācijā. Viņš darīja priekš savas tautas arī ļoti svarīgu pakalpojumu, pārtulkodams jauno derību vācu valodā. No savas klinšainās Patmosa salas gandrīz gadu viņš sludināja evaņģēliju, un sita pie kauna staba sava laika grēkus un maldus.

Bet Dievs neizsauca tamdēļ savu kalpu iz mutuļojošās dzīves straumes, lai paglābtu viņu no viņa ienaidnieku dūsmām, «arī ne tamdēļ, lai viņam uz kādu laiku sagādātu mieru priekš svarīgiem darbiem. Bija jāpanāk kaut kas jaukāks un labāks. Savā klinšu vientulībā Luters bija tālu no pasaules palīdzētājiem un viņu slavēšanas. Tādējādi viņš bija pasargāts no lepnuma un pašpaļaušanās, kas tik bieži seko sekmēm. Caur ciešanām un pazemošanos viņš tika sagatavots atkal kāpt tajos reibstošos augstumos, uz kuriem viņš tik piepeši bija pacelts ticis.

[171]

Kad cilvēki priecājas par brīvību, kuru patiesība viņiem nes, tad viņi grib godāt tos, kurus Dievs izraudzījies par maldu un mānītības važu pārcirtējiem. Sātans mēģina cilvēku domas un tieksmes novirzīt no Dieva un vadīt tās uz cilvēkiem. Viņš liek godāt tikai ieroci, bet roku, kas visu vada, liek atstāt bez ievērības. Reliģijas vadoņi, kuri tādā kārtā tiek godāti un slavēti, pārāk bieži aizmirst, ka ir atkarīgi no Dieva un sāk paļauties paši uz sevi. Tāpēc viņi mēģina savaldīt tautas prātu un sirdsapziņu, lai viņa t. i. tauta neskatās uz viņiem, bet uz vadītāju Dievu. Reformācijas darbs bieži tiek kavēts, kad viņas vadoņi piekāpjas pret šo garu. Dievs gribēja

pasargat reformāciju no šīm briesmām. Viņš vēlējās, lai šim darbam netiktu uzspiests cilvēku, bet Dieva zīmogs Cilvēku acis bija vērušās uz Luteru, kā uz patiesības izskaidrotāju; viņu paslēpa, lai visu acis būtu vērstas uz visas patiesības pirmsākumu.

[172]

[173]

Reformācijas panākumi Vācijā

Lutera noslēpumainā pazušana bija priekš Vācijas kautkas pārāk pēkšņs un negaidīts. Visur taujāja pēc viņa. Staigāja apkārt vis-trakākās baumas, un daudzi ticēja, ka viņš esot nogalināts. Bija lielas vaimanas ne tikai to viņa draugu vidū, kas atklāti to ar darbiem bija apliecinājuši, bet arī to tūkstošu starpā, kas līdz šim klusi simpatizēdami noskatījās tikai no malīņas. Daži deva svinīgu solījumu, atriebt viņa nāvi

Romas varenajiem ar bailēm bija jāredz, cik augstu sacēlās šis jūtu plūdums. Lai gan viņi gaviļēja par iedomāto Lutera nāvi, tomēr nejutās droši un gribēja paslēpties no tautas dusmām. Viņa ienaidnieki nebija tā uztraukti par viņa pārdrošiem darbiem, kad viņš vēl bija pie tiem, kā tagad par viņa pazušanu.

Tie, kuri nesen bija dusmu pilni un gribēja reformatoru nomaitāt, tagad bijās no nezināmā, bezspēcīgā vaņģinieka. «Ir tikai viens līdzeklis,» sacīja viņi, «mums jāaizdedzina lāpas un jāiet meklēt pa visu pasauli, tad mēs viņu atradīsim un atdosim tautai, kas pēc viņa sauc.» Ķeizara pavēle likās esam bezspēcīga. To redzēdami pāvesta sūtņi ļoti sašuta. Lutera liktenis tautu tā bija saistījis, ka cits viss tai pagāja garam.

[174] Priecīgā vēsts, ka Luters, lai gan vaņģinieks, tomēr atradās drošībā, atkal apmierināja norūpējušos tautu, bet sajūsma par viņu auga augumā. Viņa rakstus lasīja ar vēl jo lielāku kāri. Vēl jo vairāk pieslējās varonīgā vīra lietai, kurš nebijās pārspēka, bet droši aizstāvēja Dieva vārdu.

Reformācija pastāvīgi pieņēmas spēkā. Lutera sēkla visur dzina asnus. Viņa nostbūtne padarīja to darbu, ko viņš klātesot nebūtu spējis. Jaunie strādnieki juta lielo atbildību, kas uzgūlās uz viņu pleciem, kad lielā vadoņa vairs nebija. Ar jaunu nopietnību un ticību tie devās uz priekšu, tie darīja visu, kas stāvēja viņu spēkā, lai cēli iesāktais darbs netiktu aizkavēts.

Bet sātans nestāvēja dīkā. Viņš mēģināja darīt to, ko ir darījis pie visām reformu kustībām — maitāja un maldināja tautu, patiesās

lietas vietā dodams viņas mānīgu attēlu. Kā pirmā gadu simtenī kristīgās draudzēs bija neīsti kristīgie, tā sešpadsmitā gadusimtenī radās jauni viltus pravieši.

Daži vīri, jaunās reliģiskās pasaules ieviļņoti iedomājās, ka viņi esot saņēmuši no augšas īpašus atklājumus un ka viņi ir tie, kas Lutera vēl tikai vāji iesākto darbu vedīs pretim pilnībai. Patiesībā viņi nojauca to, ko Luters bija cēlis. Viņi atmata pašus reformācijas pamatus — Dieva vārdus, vienīgos vadītājus un vienīgo dzīves un ticības mērauklu, un drošā ceļa rādītāja vietā sāka visu noteikt pēc pašu jūtām un iespaidiem. Noveldami malā lielo akmeni, kas pārbaudīja visus melu un maldu stikļņus, tie bija sataisījuši sātanam ceļu uz cilvēku dvēselēm, un tas varēja iet un darīt, kā tam labāk patīk.

Viens no šiem praviešiem apgalvoja, ka eņģelis Gabriēls viņu esot pamācījis. Kāds students atstāja savas studijas un piebiedrojās tam, teikdams par sevi, ka Dievs viņam esot devis spējas izlikt svētos rakstus. Citi, no dabas fanātiķi, piebiedrojās šiem abiem, un drīz šie murgotāji sacēla ne mazu uztraukumu. Lutera sprediķi visur bija uzmodinājuši gulētājus, visi atzina reformas nepieciešamību, un tagad jauno praviešu apgalvojumi noveda no ceļa daudzas tiešām krietnas dvēseles.

Šīs kustības vadoņi devās uz Vitenbergu un uzspieda arī Melanhtonam un viņa līdzstrādniekiem atzīt sevi par tādiem praviešiem. Viņi sacīja: «Dievs mūs izsūtīja mācīt ļaudis. Mēs sarunājamies pastāvīgi ar Dievu un visa nākotne mums redzama; mēs esam apustuļi un pravieši un atsaucamies uz doktoru Luteru.»

[175]

[176]

[177]

Reformatori izbrīnījās un apjuka. Tas bija tāds elements, ar kādu viņiem agrāk nekad nebija bijušas darīšanas, un viņi nezināja, kā izturēties. Melanhtons sacīja: «Šie ļaudis nav ikdienišķi gari, bet kādi gari?» «Mēs garu neslāpēsim, bet no velna arī neļausimies apmulķoties.»

Jaunās mācības augļi drīz bija redzami. Tauta tika novesta tik tālu, ka tā pilnīgi atmata bībeli. Augstskolās sacēlās lielas jukas. Studējošie vairs negribēja neko atzīt, atstāja studijas un augstskolu. Tiem vīriem, kuriem priekš reformācijas tālākvirzīšanas būtu bijušas vajadzīgās spējas un arī vajadzīgais iespaids tautā, pretim visām savām cerībām redzēja tikai to, ka reformācija jau tuvu galam.

Pāvesta saime atkal kļuva paļāvīga un gavilēdama izsaucās: «Vēl viens mēģinājums, un mēs visu atkal būsim atguvuši atpakaļ.»

Luters sacīja ar dziļu noskumšanu, dzirdēdams kas notiek ārpus viņa Vartburgas: «Es vienmēr gaidīju, ka sātans mums dos kādu cirtieni.» Viņš nojauca viltus praviešu patieso dabu un redzēja briesmas, kuras draud patiesībai. Kad pāvests un ķeizars vērsās pret viņu, viņš nesajuta tādu nemieru un tādu bēdu smagumu, kā tagad. Tā saucamie reformācijas draugi bija izvērtušies par viņas ļaunākiem ienaidniekiem. Taisni tās patiesības, kas viņa nemierīgai dvēselei bija nesušas tik lielu prieku un apmierinājumu, tagad bija tapušas draudzēs par šķelšanās un sajukuma cēloni.

[178] Reformācijas darbu Luters bija darījis dzīts no Dieva gara, uz sevi nemaz neskatīdamies. Nebija viņam nolūks ieņemt tādu stāvokli, kādā to bija pacēlis pats darbs, nedomāja viņš arī nemaz kautko pamatīgi pārgrozīt. Viņš bija tikai Dieva neizmērijami spēcīgās rokas ierocis. Dažreiz viņš bijās pats par sava darba sekām. Vienreiz viņš bija sacījis; «Kad es zinātu, ka mana mācība būtu bijusi tikai vienam vientiesīgam cilvēkam par kaiti (un to es nezinu, jo viņa ir pats evaņģēlijs), tad labāk es ciestu desmit nāves, nekā šīs mācības neatsaukt.»

Bet tagad Vitenberga, īstais reformācijas centrs, pakļuva pate zem fanātisma un nelikumības varas. Lutera mācības nebija vainīgas pie šī briesmīgā ļaunuma, bet visā Vācijā ienaidnieki krāva vainu uz viņu. Viņš pats sev bieži prasīja, sarūgtināts līdz dvēseles dziļumiem: «Vai tādām jābūt lielā reformācijas darba galam?» Bet atkal, kad viņš lūdza un cīnījās ar Dievu, sirds tam pielija pilna salda miera: «Tas nav mans, bet tavs darbs,» sacīja viņš; «tu nepieļausi, ka caur māņticību vai fanātismu tas tiktu samaitāts.» Tomēr domas, ka viņam šinī izšķirošā brīdī jābūt tālu prom no cīņas lauka, kļuva viņam nepanesamas. Viņš tāpēc nolēma griezties atpakaļ uz Vitenbergu.

Bez kavēšanās viņš sāka gatavoties uz briesmu pilno ceļu. Viņš skaitījās pie izdzītajiem. Viņa ienaidniekiem bija brīv viņu nokaut; bet viņu draugiem bija aizliegts viņam palīdzēt vai viņu aizsargāt. Pret viņa piekritējiem ķeizara valdība izlietoja stingrākos līdzekļus. Viņš redzēja, ka evaņģēlijs ir apdraudēts, tāpēc nostājās bez bailēm, lai tā Kunga vārdā cīnītos par patiesību.

Kādā kūrfirstam rakstītā vēstulē, pēc tam, kad savu nodomu, atstāt Vartburgas pili, bija izteicis, viņš saka: «Žēlīgais kūrfirsts gan zin, ka es nāku uz Vitenbergu ar daudz stiprāku apsardzību par to, kāda ir viņa, žēlīgā kūrfirsta, apsardzība. Es apsardzību no jūsu žēlastības nemaz negribu prasīt, man šķiet, es žēlīgo kūrfirstu varēšu vairāk sargāt, nekā viņš mani. Bez tam, ja es zinātu, ka jūsu žēlastība varētu un būtu nodomājusi mani sargāt, tad es nemaz nenāktu. Šinī lietā zobens nevar palīdzēt vai dot padomu, vienīgi Dievs te var ko darīt, bez cilvēku roku palīdzības un rūpēm.»

Kādā citā vēstulē, kas rakstīta ceļā uz Vitenbergu, Luters piemetināja: «Es gribu paciest žēlīgā kūrfirsta nelabvēlību un visas pasaules dusmas. Vitenbergieši ir manas avis. Dievs man viņas [179] uzticējies. Man viņu dēļ ir jāiet nāvē. Es sagaidu Vācijā lielus nemierus, ar kuriem Dievs grib sodīt mūsu tautu.»

Viņš uzņēma savu darbu ar lielu uzmanību un pazemību, bet tomēr stingri un noteikti. Viņš sacīja: «Vārdam viss tas jāapgāž un jāizmet laukā, kas ieviesies varas kārtā. Es negribu pret māņticīgiem un neticīgiem lietot spaidu līdzekļus.» «Es bēgu no katra varas darba. Es esmu strādājis par sirds apziņas brīvību. Brīvība ir galvenais ticības pamats.» Drīz visā Vitenbergā bija zināms, ka Luters ir atgriezies un grib sprediķot. Ļaudis plūda no visām malām, un baznīca bija pilna līdz pēdējai vietai. Kancelē kāpis viņš mācīja, pamudināja un sodīja ar lielu gudrību un smalkjūtību. Aizrādīdams uz dažu rīkošanos, kuri gribēdami mises iznīcināt bija lietojuši varu, viņš sacīja: «Mises ir ļauna lieta, viņas ienīst Dievu; viņas ir iznīcināmas, un es gribētu, ka visā pasaulē tiktu tikai viena evaņģēliska mise noturēta. Bet nebūs nevienu no tās piekritējiem aiz matiem projām raut, dosim Dievam to godu, lai viņa vārdi strādā, ne mūsu rokas. Kāpēc? jo cilvēku sirdis nav manās rokās. Mums gan ir tiesība runāt, bet ne piespiest kaut ko varas līdzekļiem. Mums būs sludināt vārdn, bet iznākums lai ir tāds, kāds Dievam patīk. Kad un es tomēr nenoturos, tad mani spaidi un manas pavēles būtu tikai kaut kas ārējs, rotāšanās ar spoguļu stariem, mērķaķu spēle, kur nav ne sirds, ne ticības, ne mīlestības. Kur tie trīs trūkst, tur darbs neder nenieka: es nedotu par viņu i bumbiera kātiņu... Dieva vārds iespēj vairāk, nekā kad tu, un es, un mēs visi sakausētum savus spēkus kopā. Tā tad, kam sirdī tas trīskārtējais spēks un kas sirdi guvis, tas ir uzvarējis.»

«Es gribu sprediķot, gribu runāt, rakstīt gribu, bet piespiest ar varu es negribu nevienu, jo ticība grib būt brīvi, bez piespiešanas ieaudzēta. Nemat piemēru no manis. Es nostājos pret atlaizām, pret pāvestu un visu viņa saimi, tomēr ne ar varu. Es nodarbojos tikai ar Dieva vārdiem. sprediķoju un rakstīju, bet vairāk nekā es nedarīju.

[180] Tas tika darīts, kad es gulēju... un daudz tika darīts, tā ka pāvestība tagad pavisam bezspēcīga kļuvusi un viņai tikdaudz atņemts, cik vēl neviens no zemes augstajiem, pat ne ķeizars nav atņēmis. Mana roka nekur nebija klāt, vārds visur rīkojās un izdarīja. Kad es būtu nācis ar naidu un varu, visa Vācija būtu tikusi pārpludināta asinīm. Bet kas tad būtu? Posts pie miesas un dvēseles. Es nekā nedarīju, es ļāvu, lai strādā Dieva vārds.»

Dienu no dienas, veselu nedēļu Luters sprediķoja izslāpušam pūlim. Dieva vārds pārvarēja burvības pilno. fanātisko uztraukumu. Evaņģēlijs veda no māņticības tautu atpakaļ uz patiesības celli. Luteram nebija ne mazākās vēlēšanās satīties ar tiem murgotājiem, kuri ar savu ticību bija sacēlušī tik lielu ļaunumu. Viņš zināja, ka tie bija vīri ar saslimušām sprieduma spējam un nesavaldītām kaislībām, kuri, lai gan apgalvoja, ka viņiem esot gaisma no augšienes, nevarēja paciest ne mazāko pretrunu, vai pat draudzīgu atgādināšanu un padomu. Tā kā tie iedomājās sevi par visaugstākām autoritātēm, tad viņi prasīja no ikkatra, atzīt bez kādiem jautājumiem un ierunām viņu prasības.

Bet kad tie pieprasīja izrunāšanos ar viņu, Luters bija labprāt uz mieru ar viņiem satīties un tik lieliski atmaskoja viņu lepno iedomību, ka šie krāpnieki visi piepeši atstāja Vitenbergu.

Murgošanai uz kādu laiku bija miers, bet dažus gadus vēlāk viņa sākās par jaunu ar vēl jo lielāku spar un briesmīgākām sekām. Luters sacīja attiecībā uz šīs kustības vadītājiem: «Svētie raksti bija priekš viņiem tikai nedzīvs burts, un visi kļiedza: «Garu, garu!» Bet patiesi, es neiešn ar viņiem tur, kur viņu gars tos ved. Lai žēlīgais Dievs mani pasargā no tādas kristīgās baznīcas, kas sastāv tikai no svētiem. Es gribu palikt tur, kur ir vāji, zemi, slimi, kas zin un sajūt savus grēkus, kas ilgojas un iz sirds dziļumiem sauc pēc Dieva, lai gūtu no viņa mieru un palīdzību.»

Darbīgākais no šiem murgotājiem, Tomass Mincers, bija vīrs ar ievērojamām spējām, kuras pareizi izlietotas varētu daudz laba veicināt; bet viņš patiesās reliģijas pirmos pamatus nekad nebija

mācījies pazīt. Viņš iedomājās, ka Dievs viņam nolīcis atjaunot pasauli, un līdzīgi citiem murgotājiem aizmīrsa, ka reformas ir jāiesāk pašam pie sevis. Viņš bija godkārīgs, tīkoja pēc stāvokļa un varas, un negribēja ne uz vienu skatīties, pat uz Luteru ne. Viņš apvainoja reformatorus, ka tie, vienīgi uz bībeli dibinādamies, nodibinot jaunu pāvesta varu tikai citādu. Viņš skaitīja sevi par Dieva aicinātu patiesas reformācijas nesēju. Viņš sacīja: Kam ir šis gars, tam ir dzīva un īsta ticība, un kaut viņš visā savā mūžā nekad nebūtu redzējis svētos rakstus.» [181]

Murgojošie skolotāji likās sevi vadīties no acumirkļīgiem iespaidiem, katru dzenuli un katru domu nosaukdami par Dieva balsi; sekas no visa tā bija visbriesmīgākie pārspīlējumi. Daži pat sadedzināja savas bībeles, izsaukdamies: «Burts nāvē, vienīgi gars dara dzīvu. Mincera mācības piemērojās cilvēkiem iedzimtām ilgām pēc brīnišķīgā, un cilvēcīgam lepnumam papildam tika dota barība, paceļot cilvēku idejas un domas pāri Dieva vārdiem. Tūkstoši pieņēma viņa mācības. Drīzi viņš atmeta kārtību dievkalpošanās un paskaidroja vēl, ka valdniekiem paklausīt nozīmējot tikdaudz, kā kalpot Dievam un velnam.

Ļaudis, iesākuši nokratīt pāvestības jūgu, tapa nepacietīgi, judami ierobežojošo valsts varu. Mincera revolucionārās it kā no Dieva nākušās mācības noveda viņus tiktāl, ka viņi atraisījās no visa, kas viņus saistīja, un deva pilnu vaļu saviem aizspriedumiem un savām kaislībām. Nāca briesmīgākie nemieri un sacelšanās. un tika asinīm slacīti Vācijas lauki.

Dvēseles cīņas, kuras Luters kādreiz ilgi atpakaļ bija izcīnījis Erfurtē, cēlās atkal no jauna ar divreiz tik lielu spēku, kad viņš redzēja, ka murgošanas sekas tiek uzkratas reformācijai. Augstā pāvestu garīdzniecība stāstīja— un daudzi bija gatavi to ticēt— ka pie sacelšanās esot vainīgas Luterā mācības. Lai gan apvainojumam nebija ne mazākā pamatojuma, viņš tomēr darīja reformatoram lielas bēdas. Ka patiesība tikusi tā pazemota, padarot viņu par vienkāršu murgošanu, tas likās esam vairāk, nekā viņš to spēja paciest. No otras puses Luters tika ienīsts no dumpinieku vadītājiem, tāpēc ka viņš ne tikai ar savām mācībām pretojoties un neatzīstot viņos dievišķo iedvesmu, bet saucot viņus pat par dumpiniekiem, kas sacēlušies pret pilsonisko kārtību. Luteram atriebdamies viņi to nosauca par vienkāršu krāpnieku. Šķita, ka viņš sev uzkrāvis [182]

gan valdnieku, gan tautas ienaidu. Romas draugi priecājās, cerēdami drīz ieraudzīt reformācijas izbeigšanos. Viņi vainoja Luteru pat par tiem maldiem, kurus Luters ar lielāko dedzību bija centies novērst. Cerēdama iegūt plašāku masu piekrišanu, murgotāju partija pat apgalvoja, ka viņai esot bijis jācieš briesmīgas netaisnības, un kā tas daudzkārt notiek ar tādām, kas nostājas netaisnības pusē, viņus uzskatīja par mocekļiem. Taisni tie, kas ar visu enerģiju bija reformācijai pretojušies, tika turēti par nežēlības un apspiešanas upuriem un kā tādi visvairāk nožēloti un slavēti. Tas bija sātana darbs, tas pats gars, kuru pirmoreiz redzēja debesīs.

Sātans pastāvīgi lūko piekrāpt cilvēkus, ka tie grēku sauc par taisnību un taisnību par grēku. Cik panākumu pilns bija viņa darbs! Cik bieži peļ Dieva kalpus un pārmet tiem, kad viņi noteikti un droši nostājas patiesības sargu vietās! Vīrus, kas ir ieroči sātana rokās, slavē un apkrauj glaimiem, pat uzskata par mocekļiem, bet Dievam uzticīgos, kurus būtu jāpabalsta, uzlūko ar aizdomām un neuzticību un atstāj vienus.

Neīstais svētums, viltotā svētu darīšana vēl vienmēr krāpj un māna. Visādos veidos atklājas tas pats gars, kas valdīja Luteru laikā. Vēl šodien cilvēku sirdis tiek novērstas no svētiem rakstiem, liek viņiem sekot pašu jūtam un iespaidiem, pirms tie paklausījuši Dieva likumiem. Nevainību un patiesību apkraut ar pārmetumiem ir sātana vissekmīgākais cīņas paņēmieni.

[183] Bez bailēm Luters aizstāvēja evaņģēliju pret uzbrukumiem, kas nāca no visām pusēm. Visās cīņās Dieva vārds izrādījās par varenāko ieroci. Ar šo vārdu viņš cīnījās pret augstprātīgi piesavināto pāvesta autoritāti un zinātnieku racionālistisko filozofiju, ar to viņš kā klints stāvēja pretī murgotājiem, kas gribēja piebiedroties reformācijai.

Katrs no šiem pretējiem elementiem pats nostādīja sev blakus vajadzīgās vietas iz svētiem rakstiem, un cilvēku gudrība kļuva par reliģiskās patiesības un atziņas avotu.

Racionālisms dievināja prātu un padarīja viņu par reliģijas tiesnesi. Romas baznīca prasīja, ka visi atzītu viņas visaugstākā priesteru inspirāciju, kādu nepārtraukti viens no otra mantojuši visi Romas bīskapi, sākot no apustuļa Pētera. Šī Romas mācība dod jo bagātīgu izdevību visādām izvirtībām un ļaunumiem, slēpties zem apustuliskās pavēles segas.

Mincera un viņa līdzbiedru iedvesma, kuru tie prasīja atzīt, nebija nekas cits, kā tikai iedomas, un viņu iespaids bija postošs kā priekš cilvēku, tā priekš dievišķās autoritātes. Patiesā Kristus draudze uzskata Dieva vārdus par lielāko iedvestās patiesības krātuvi un visādu garu pārbaudītājiem.

Atgriezies Vartburgā, Luters pabeidza savu Jaunās Derības tulkojumu, un drīz vācu tauta dabūja evaņģēliju viņas pašas valodā. No visiem patiesības mīļotājiem tulkojums tika saņemts ar lielu prieku, bet tie, kas labāk izvēlējās cilvēku teikas un likumus, to ar apsmieklu atmēta.

Tas vien jau satracināja priesteru domas, ka tauta tagad pate varēs spriest un runāt par Dieva priekšrakstiem, un viņu nezināšana kļūs visiem redzama. Miesas gudrības ieroči bija bezspēcīgi pret gara šķēpu. Roma izlietoja visu savu autoritāti, lai kavētu svēto rakstu izplatīšanos; bet dekrēti, lāsti un mocības bija tikpat bezspēcīgi. Jo vairāk bībeli nolādēja un aizliedza, jo vairāk tauta gribēja zināt, ko viņa māca. Visi, kas vien tik prata lasīt, gribēja paši mācīties un pētīt Dieva vārdus. Visur viņus ņēma līdz, lasīja un atkal lasīja un ātrāk neapmierinājās, kamēr nezināja lielāko daļu no galvas. Kad Luters redzēja, ar kādu piekrišanu Jaunā Derība bija tikusi uzņemta, viņš steidzīgi sēdās pie Vecās Derības tulkošanas, un tiklīdz kāds gabals bija pabeigts, viņš tūlīt laida to klajā.

Kā pilsētā, tā uz laukiem, visur ar vienādu prieku apsveica Luteru rakstus. «Ko Luters. un viņa draugi sarakstīja, to citi drangi izplatīja. Mūki, kuri bija pārliecinājušies par klostera solījuma nelikumību un pēc ilgās bezdarbības atkal vēlējās vest darbīgu dzīvi, bet kuriem priekš Dieva vārdu sludināšanas trūka zināšanas, apstaigāja provinces un pārdeva Luteru grāmatas. Bija ļoti daudz tādu uzņēmīgu ceļotāju.» Bagāti un nabagi, mācīti un nemācīti — visi ar lielu interesi lasīja šos rakstus. Vakarā sādžas skolotājs lasīja tos priekšā pie pavarda uguns sapulcējušamies pulciņiem. Ikreizes patiesība pārliecināja kādu klausītāju, vārds tika ar prieku uzņemts, un viņi paši stāstīja citiem priecīgo vēsti.

Bībeles vārdi bija piepildījušies: «Kad tavi vārdi atveras, tad tie apgaismo un dara vientiesīgos gudrus.»¹ Svēto rakstu studēšana izdarīja jo dziļu pārmaiņu tautas dvēselē. Pāvestu kundzība saviem pavalstniekiem bij uzlikusi dzelzs jūgu, tas viņus turēja nezināšanā un nospieda grēkā un zemībā. Tikai formas mānīcīgi ievēroja un

uzticīgi glabāja; bet viņām kalpojot netika ne sirdij ne prātam kas. Luterā sprediķi, kuri rādīja Dieva skaidrās patiesības, un pats vārds, kas vienkārši tautai tika ielikts rokā, bija atraisījuši dusošos spēkus un spodrināja un izdaiļoja ne tikai tautas dvēseli, bet deva arī prātam jaunu spēku un stiprumu.

[185] Ļandis no visādām kārtām, ar bībeli rokā, varēja redzēt aizstāvam reformāciju. Pāvesta piekritēji, kuri bībeles studēšanu atstāja priesteriem un mūkiem, tagad viņus uzaicināja iestāties un apgāzt jaunās mācības. Bet nepazīdami ne svētos rakstus, ne Dieva spēku, viņi pilnīgi tika sakauti no tiem, kurus viņi bija nosaukuši par nemācītiem un ķeceriem. Kāds katoļu rakstnieks izteicās: «Par nelaimi Luters saviem pēctečiem samācījis, ka ticībai jābūt dibinātai vienīgi uz svētiem rakstiem.» Veseliem bariem ļaudis salasījās un klausījās, kā vīri ar zemu izglītību aizstāvēja patiesību un sprieda pat ar mācītiem un ievērojamiem teologiem. Kļuva redzama lielo vīru kauna pilnā nezināšana, kad viņu pierādījumiem stājās pretī ar vienkāršu Dieva vārdu mācību. Sievas un bērni, amatnieki un kareivji zināja labāk svētos rakstus, nekā mācīti doktori un priesteri.

Starpība starp evaņģēlija mācekļiem un pāvestīgās māņticības aizstāvjiem bija redzama ne tik daudz pie zinātniekiem, kā pie vienkāršās tautas. «Vecās baznīcas atbalsti bija atstājušas novārtā valodu zināšanas un zinātniskās studijas un viņu vietā stājas studējošā jaunatne, kas pētīja rakstus un kura mīlēja senatnes slavenos gara pieminekļus. Šīs gaišās galvas, šie bezbailīgie vīri ieguva tādas zināšanas, ar kurām ilgi neviens nedrīkstēja mērities.

Kad romiešu garīdzniecība redzēja, ka viņas sapulces tiek mazāk apmeklētas, viņa sauca valsts iestādes palīgā un ar visiem viņas varā atrodošajiem līdzekļiem mēģināja atdabūt klausītājus. Bet tauta jaunajās mācībās bija atradusi to, kas apmierina dvēseles prasības un novērsās no tiem, kas to tik ilgi bija barojuši ar māņticīgiem paradumiem un cilvēku teikām.

Kad kautkur iedegās patiesības sludinātāju vajāšanas, viņi ievēroja Kristus vārdus: «Bet kad tie jūs vajā šinī pilsētā, tad bēgat uz citu.» Gaisma iespiedās visur. Bēguļi kaut kur atrada viesmīlīgas durvis, kuras viņiem atdarījās, un tur palikuši viņi sludināja Kristu; dažreiz baznīcā, bet kad viņiem šo tiesību liedza, tad privātās mājās, vai zem klajas debess. Kur viņi kādreiz bija dzirdēti, tur bija

iesvētīts dievnams. Ar tādu enerģiju un paļāvību sludināta patiesība izplatījās visur ar neatturamu spēku. Par velti sauca palīgā baznīcas un pilsoniskās valdīšanās priekš ķecerības apslāpēšanas.

Par velti bija cietums, spīdzināšana, uguns un zobens. Tūkstoši ticīgo apliecināja savu ticību ar savām asinīm, un darbs gāja uz priekšu. Vajāšanas bija tikai priekš tam, lai tiktu izplatīta patiesība un lai murgošana, kuru sātans bija centies ar pēdējo savienot, panāktu to, ka jo spilgtāki izceltos starpība starp Dieva darbu un sātana darbu.

[186]

[187]

Bībele un Francijas revolūcija

Sešpadsmitā gadu simtenī reformācija, nākdama ar atvērtu bībeli, tika uzņemta visās zemēs. Dažas tautas viņu apsveica ar jo lielu prieku, kā pašā Dieva sūtītu. Citās zemēs pāvestībai izdevās viņas izplatīšanos stipri aizkavēt, un bībeles atziņas gaisma ar savu izdaiļojošo iespaidu gandrīz palika ārpusē. Vienā zemā gan uzņemšanu atradusi, tā netika saprasta no tumsas varas. Veselus gadusimteņus cīnījās patiesība un maldi dēļ valdības zižļa. Beidzot ļaunums uzvarēja un patiesība tika izstumta laukā. «Bet šī ir tā sodība, ka gaišums nācis pasaulē un cilvēki vairāk mīlēja tumsību, nekā gaišumu.»¹ Šī tauta tika atstāta savā vaļā, lai pļautu to, ko sējusi. Viņai, kas Dieva žēlastību bija apsmējusi, Dievs atņēma savu garu, un viņa vairs nespēja pār sevi valdīt. Dievs lika ļaunumam ienākties, un visa pasaule redzēja, kas notiek, kad atmet gaismu.

Francijas jau vairākus gadu simteņus pret bībeli vērsta cīņa sasniedza savus augstumus revolūcijā. Šis briesmīgais izverdums bija Romas nopelns, svēto rakstu apspiešanas sekas. Tās vislabāk liecināja par pāvestu politikas sekām. Romas baznīcas vairāku gadusimteņu nopelns, viņas mācību nopelns, nekad gaišāk nebija redzams, kā toreiz.

[188] Svēto rakstu vajāšana, kāda notika pāvesta valdīšanās laikā, bija jau pasludināta no praviešiem; Jāņa parādīšanās grāmatas sarakstītājs arī norāda uz briesmīgiem rezultātiem, kurus īpaši Francija dabūja piedzīvot caur antikrista valdīšanu.

Tā Kunga eņģelis sacīja: «un tie svēto pilsētu samīs četrdesmit divi mēnešus. Un es došu saviem divi lieciniekiem un tie praviētos tūkstots divisimts un sašdesmit dienas, ar maisiem apģērbti... Un kad tie savu liecību būs pabeiguši, tad tas zvērs, kas izkāpj no bezdibeņa, ar tiem karos, tos uzvarēs un nokaus. Un viņu miesas gulēs uz lielās pilsētas ielas, kas garīgi tiek saukta Sodoma un Ēģipte, tur arī viņu Kungs krīstīs... Un tie, kas dzīvo virs semes, priecāsies par tiem un līksmosies un citi citam dāvanas sūtīs, jo šie pravieši bija mocījuši tos, kas virs zemes dzīvo. Un pēc pusceturas

dienas iegāja iekš tiem dzīvības gars no Dieva, un tie stājās uz savām kājām un lielas izbailes uzkrita tiem, kas tos redzēja.»¹

Še pieminētie «četrdesmit divi mēneši» un «tūkstots divsimts un sešdesmit dienas» ir viens un tas pats. Abi skaitļi norādīja laiku, cik ilgi Kristus draudzei bija no Romas apspiestai tapt. Tie 1260 pāvestu valdīšanās gadi iesākas ar pāvesta varas galīgu nodibināšanos 538. g. p. Kr. un tiem vajadzēja notecēt 1798. gadā. Tanī gadā franču armija iegāja Romā un saņēma pāvestu gūstā, kurš vēlāk trimdā nomira. Kaut gan drīz pēc tam izvēlēja jaunu pāvestu, tad tomēr pāvesta priesteri bijušo varu nekad vairs neieguva. Kristus draudzes vajāšanas neturpinājās visus tos 1260 gadus. Iežēlodamies par savu tautu Dievs saīsināja piemeklēšanas laiku. Savā priekšpasludināšanā par lielām bēdām, kas piemeklēs viņa draudzi, Pestītājs sacīja: Un ja šīs dienas netaptu paīsinātas, tad neviena miesa netaptu izglābta; bet izredzēto labad tās dienas taps paīsinātas.»² Pateicoties reformācijai vajāšanas mitējās jau pirms 1798. gada.

Attiecībā uz tiem divi lieciniekiem pravietis saka tālāk: «Šie ir tie divi eļļas koki un tie divi lukturi, kas. pasaules valdītāja priekšā stāv.»³ Dziesminieks Dāvids saka: «Tavs vārds ir manas kājas spīdeklis un gaišums maniem ceļiem.»¹ Ar abiem lieciniekiem ir attēlota Vecā un Jaunā Derība. Viņas abas ir svarīgi liecinieki, kas rāda Dieva likumu izcelšanos un viņu gaitu. Viņas arī liecina par Dieva pestīšanas nodomu un plānu. Vecās Derības ēnas, upuri un pravietojumi norāda uz Pestītāju, kurš nāk. Jaunās Derības evaņģēliji un grāmatas stāsta par jau atnākušo Pestītāju, un tas noticis taisni tā, kā ēnas un pravietojumi to bija vēstījuši. «Viņi pravietos tūkstots divsimts un sešdesmit dienas, apģērbti ar maisiem.» Dieva liecinieki šī laika lielāko daļu pavadīja tumsā. Pāvesti ar savu varu lūkoja apslēpt tautai patiesības vārdu un uzstādīja viltīgus lieciniekus, kas lai apmelotu patiesību. Toreiz, kad bībele tika izdzīta iz baznīcas un iz valsts iestādēm, kad viņas mācības sagrozīja un visādi mēģināja no tām novērst, kad dzenāja, nodeva, mocīja un meta cietuma pagrabos tos, kas bija uzdrošinājušies sludināt patiesību, kad tie bija spiesti meklēt patvērumu kalnos, kalnu aizās, vai zemes alās— toreiz pravietoja liecinieki, apģērbti ar maisiem. Un tomēr viņi nemitējās liecināt, nemitējās visus šos 1260 gadus. Vistumšākos laikos bija vīri, kas mīlēja Dieva vārdu un stāvēja par

viņa godu. Šiem uzticamiem kalpiem tika dota gudrība, spēks un vara visā tajā laikā, ka tie sludinātu patiesību.

[190] «Un ja kas tiem grib darīt vainu, tad uguns iziet iz viņu mutes un aprij viņu ienaidniekus; un ja kas tos grib apvainot, tam tāpat būs nokautam tapt.»² Tas nevar palikt bez soda, kas Dieva vārdu min kājām. Jāņa parādīšanās grāmatas beigu nodaļa rāda briesmīgo draudu nozīmi: «Jo es apliecinu visiem, kas dzird praviešu vārdus, kas šinī grāmatā: ja kas pie šiem ko pieliek, tad Dievs pieliks viņam mocības, kas rakstītas šinī grāmatā. un ja kas ko atņem no praviešu vārdiem, kas šinī grāmatā, tad Dievs atņems viņa daļu no dzīvības koka un no svētās pilsētas un no tā, kas rakstīts šinī grāmatā.»³ Dieva brīdinājumi grib cilvēkus atturēt no kautkādas, arī vismazākās, viņa atklājumu sagrozīšanas. Šie svinīgie draudi attiecas uz visiem, kas pavedina cilvēkus uz Dieva baušļu necienīšanu. Viņi grib visiem tiem likt drebēt, kas vieglprātīgi apgalvo, ka tas maz ko nozīmējot, vai mēs Dieva baušļus turam, vai ne. Visi, kas saviem uzskatiem vairāk klausā, nekā Dieva atklājumiem, visi, kas Dieva nepārprotamos izteicienus grib pārveidot tā, kā tas pašiem labāk un ērtāk, kas grib tos pārgrozīt un vest saskaņā ar pasauli, — visi tie uzņemas briesmīgu atbildību. Rakstītais vārds, Dieva likums pārbaudīs katru un sodīs visus, kas šo likumu, šo vienīgi pareizo mēraukla atmet kā nepilnīgu. «Un kad viņi savu liecību būs pabeiguši (pabeidz)» u. t. t.» Laikmets, kurā tiem diviem maisos tērptiem lieciniekiem bija jāpravieta, izbeidzās 1798. gadā. Kad viņu darbs tumsā tuvojās galam, viņiem bija jācīnās ar spēku, kas tiek saukts: zvērs, kas iz bezdibeņa uzkāpj. Daudzu tautu baznīcas un valsts valdnieki, kas jau gadsimteņus turējuši rokās scepterus, ļāva, ka sātans caur pāvestiem pār tiem valda. Bet šie tiek rādīta jauna sātana varenība. Aiz tā iemesla, ka bijāšana pret bībeli to prasot, Roma viņu turēja aizzieģelētu ar svešas valodas zieģeļiem un slēpa no tautas. Viņas valdīšanas laikā pravietoja «ar maisiem apģērbtie» pravieši. Bet kādam citam spēkam, zvēram iz bezdibeņa, vajadzēja celties un pasludināt karu pret Dieva vārdu.

«Lielā pilsēta». uz kuras ielām liecinieki tika nokauti un kur viņu miesas gulēja, «ir garīgi... Ēģipte.» Bībeles stāsti mums nerāda nevienu citu tautu, kas tik droši vēl būtu noliegusi dzīvā Dieva esamību, kā viņi, un kas Dieva baušļiem būtu vairāk pretojusies, nekā Ēģipte. Neviens valdnieks neuzdrošinājās atklātāk un pār-

drošāk sacelties pret debess autoritāti, kā Ēģiptes ķēniņš. Kad Mozus tā Kunga vārdā viņam ziņoja, ka ir jāatlaiž Israēla ļaudis, faraons lepni sacīja: «Kas tas tāds Kungs, kā balsij man būs klausīt un Israēlu atlaist? es to Kungu nepazīstu un Israēlu es neatlaidīšu.»¹ Tā ir Dieva noliegšana, un tāpat kā vēsturiskā līdzībā par ēģiptiešu tautu, dzīvā Dieva prasībām bija jātop atraidītām, bija jāparādās lepni izaicinošam neticības garam. Lielā pilsēta tiek «garīgi» arī ar Sodomu salīdzināta. No tā, kādā mērā viņa pārkāpa Dieva likumus, bija redzams, cik tā samaitāta un izvirtusi. Izvirtība bija šis tautas raksturīgākā iezīme, šīs tautas, kurai bija jāpiepilda pievestā rakstu vieta līdz pēdējam sīkumam. Pēc pravieša izsacījumiem īsi pirms 1798. gada bija celties kādai sātaniskai varai, kura karos pret bībeli. Un tai zemā, kur abu Dieva liecinieku liecībai tādā kārtā bija jātop apklusinātai, tikšot aizliegts Dievs, tāpat kā faraons viņu aizliedza, un tāpat kā Sodomā valdīšot izvirtība.

[191]

Francijas vēsturē šis pravietojums piepildījies līdz beidzamam. 1793. gada revolūcijā «pasaule pirmoreiz dabūja dzirdēt kultūras apstākļos dzimušu un augušu vīru sapulci, kas uzņēmās valdīšanu pār vienu no skaistākām Eiropas tautām, kas kopīgi pacēla savas balss pret ticību uz Dievu, pret dievības pielūgšanu, kas gribēja aizliegt vislielāko patiesību, kāda var tikt uzņemta cilvēka dvēselē.» «Francija ir vienīgā nācija pasaulē, par kuru ir drošas ziņas, ka viņa kā kopīga nācija ir sacēlusies un pacēlusi savu roku pret to, kas radījis pasaules visumu. Ir bijuši un vēl tagad ir milzīgs daudzums zaimotāju, ir daudz neticīgo Anglijā, Vācijā, Spānijā un vēl citur, bet Francija stāv viena pasaules vēsturē, ir vienīgā valsts, kur likumdevēja sapulce ar dekrētu paziņojusi, ka nav Dieva, un kur visi galvas pilsētas iedzīvotāji un ievērojams vairākums citās vietās, vīri un sievas, dziedāja un dejoja no prieka, kad saņēma šo paziņojumu.»

Francija rādīja arī vēl citas iezīmes, kuras Sodomu īpaši raksturoja. Revolūcijā bija pagrimusi tikumība, viss kļuvis samaitāts, tāpat kā tur, Sodomas un Gomoras ielejā. Vēsturnieks tēlo Francijas ateismu un izvirtību, tā kā to jau no praviešiem pazīstam. «Ciešā sakarā ar reliģijas likumiem stāv laulības iestādījums—svētākās saites, kādas tik vien cilvēcīga būte uz sevi var ņemt un kuru stiprums un ilgums ir drošākais sabiedrības pamats—, šo iestādījumu padarīja par vienkāršu pilsonisku līgumu, kuru noslēdz divas personas viena ar otru un kurš pēc patikšanas jebkurā

[192]

brīdī laužams. Kad ļaundarītājiem būtu bijis vajadzīgs atrast kādu veidu, kā vislabāk iznīcināt visu, kas cēls un jauks un pastāvīgs ģimenes dzīvē, un kad tanī pat laikā viņiem būtu piekodināts ticis, ka ļaunums, pēc kura viņi dzenas, ir iepotējams no vienas paaudzes otrā— tad viņi nebūtu varējuši izdomāt labāku plānu, kā šo— laulības svētuma iznīcināšanu... Sofija Arnū, kāda caur savām asprātīgām runām slavena skatuves māksliniece, nosauca kādā savā darbā republikāniskās kāzas par «laulības pārkāpšanas sakramentu.»

«Kur mūsu Kungs ir krustā sists.» Šo pravietojuma vietu arī Francija piepildīja. Nevienā citā zemē ienaida gars neparādījās uzkrītošāk, kā tur. Nekur citur patiesība nav atdūrusies uz tik rūgtu, vai nežēlīgu pretestību, kā Francijā. Evaņģēlija apliecinātājus vajājot, Kristus mācekļus pie krusta pienaglojot, viņa pašu Kristu bija situsi krustā.

Gadusimteniem ilgi tika izlietas svēto asinis. Kad valdieši Alpu kalnos atdeva savas dzīvības «Dieva vārda dēļ un Jēzus Kristus liecības dēļ», viņu brāļi, Francijas Alpu iedzīvotāji, gandrīz tāpat apliecināja patiesību. Pa reformācijas laiku viņas piekritēji tika uz visnžēlīgāko mocīti un nokauti. Ķēniņi un muižnieki, augsti dzimušas sievas un jaunas meitenes, visas bruņniecības un tautas lepnums, bija mielojuši savas acis pie Jēzus mocekļu mokām. Dūšīgie hugenoti, cīnīdamies par tiesībām, kuras priekš cilvēka sirds ir tās visusvētākās, bija lējuši savas asinis uz viena, otra grūti iekarota lauka. Protestantiem bija putnu tiesības, par viņu galvām izsolīta zināma maksa, katrs viņus varēja ķert un vajāt un nokaut kā plēsīgus zvērus.

[193] Astonpadsmītā gadusimtenī «draudze tuksnesī», vienīgie pirmo kristīgo pēcteči, kas bija pārpalikuši dienvidus Francijas kalnos, vēl vienmēr turējās pie vecās tēvu tēvu ticības. Kad viņi kādreiz naktī uzdrošinājās sapulcēties uz kādas kalnu nogāzes, vai uz kāda vientuļa, tuksnešaina lauka, nāca dragūni, sagūstīja un uz visu mūžu aizveda vaņģībā pie spaidu darbiem. «Tie tīrākie, izglītākie un saprātīgākie no franču tautas— tika uz visbriesmīgāko mocīti un saķēdēti kopā ar laupītājiem un slepkavām » Ar dažiem apgājās žēlsirdīgāk: neapbruņotus, bezpalīdzīgus, ceļos nometušos un Dievu lūdzošus tos aukstasinīgi nošāva. Simtiem vecus vīrus, pretoties nespējīgas sievas un nevainīgus bērnus atstāja asinīs guļam tur,

kur viņi bija sanākuši. Ejot pa kalniem, vai mežiem, kur viņi bija paraduši sapulcēties, nebija nekas sevišķs, «vai ik uz katra soļa redzēt līķi zālē vai pakārtu kokā.» Zobens, bendes cirvis un uguns pārvērtā viņu zemi par plašu, drūmu tuksnesi. Šie šausmu darbi neiesākās vis krēslainos vidus laikos, bet tai zelta laikmetā, «kad zinātne tika piekopta un literatūra ziedēja; kad pilsgalma un galvas pilsētu garīdznieki bija mācīti un gudri vīri, kas tik uzkrītoši prata izlikties un izrādīt Dieva žēlastības dāvanas — pazemību un mīlestību.» Bet melnākais noziegums melnā noziegumu sarakstā, briesmīgākais darbs no visiem briesmu gadusimteņa darbiem bija Bērtuļa nakts. Vēl pasaule ar šausmām un drebuļiem atceras šo visaugstākā mērā nežēlīgo slepkavīgi bailīgo kaušanu. Romiešu priesteru un prelātu pierunāts un dzīts, Francijas ķēniņš bija devis savu atļauju. Ap pusnakti pils lielais zvans deva zīmi kaušanas iesākšanai. Tūkstošiem protestantu, kas mierīgi savos dzīvokļos gulēja, jo uzticējās ķeizaram, kurš savu godu bija licis ķīlā par viņu drošību, bez brīdināšanas tika ārā vilkti un aukstasinīgi nokauti. Sātans, romiešu kūdītāju personā, gāja pa priekšu. Kā Kristus bija savas tautas neredzamais vadonis un izveda to iz ēģiptiešu kalpības, tā sātans bija savu pavalstnieku neredzamais vadonis pie mocekļu skaita palielināšanas. Kaušana Parīzē turpinājās septiņas dienas, pirmās trīs dienas ar neizprotamām dusmām uz ķeizara sevišķu pavēli kaušana nenotika Parīzē vien, bet arī visās provincēs un pilsētās, kur protestanti atradās. Netika ievēroti ne vecnms, ne dzimums. Netika taupīts ne nevainīgs bērns pie mātes krūts, ne sirmgalvja Muižnieki un zemnieki, jauni un veci, mātes un bērni tika vienlīdz nomaitāti. Visā Francijā kaušana turpinājās divus mēnešus. Septiņdesmit tūkstoši, pats tautas zieds, atrada galu.

[194]

«Pāvests Gregors XIII saņēma ziņu par hugenotu likteni ar neaprobežotu prieku. Viņa sirds vēlēšanās bija piepildījusies un Kārlis IX tagad bija viņa labais dēls. Romā atkal atbalsojās prieka zvani. Sv. Angelo cietokšņa lielgabali izšāva vienu prieka zalvi; visos torņos skanēja zvani; visu nakti dega prieka ugunis un Gregors, pavadīts no saviem kardināliem un priesteriem, veda lielisko procesiju uz Sv. Ludviga baznīcu, kur Lotringas kardināls izpildīja liturģiju ar slavas dziesmu «Te Deum». Mirēju kliegzieni Francijā priekš Romas galma skanēja kā mīlīga harmonija. Izlaida sevišķu piemiņas naudu šīs kaušanas mūžīgai pieminēšanai; vēl

Vatikānā ir glezna, kura toreiz tika gleznota un kura attēlo Bērtuļa nakts galvenos notikumus. Pāvests gribēja būt Kārlim pateicīgs par uzticīgo pienākuma izpildīšanu un nosūtīja viņam zelta rozi. No Romas kancelēm slaveni sprediķotāji sumināja Kārli, Katrīnu un Gīzus (valdnieku dzimta Francijā), kā pāvesta baznīcas jaunnodibinātājus.»

Tas pats gars, kas lika sarīkot Bērtuļa nakts kaušanu, vadīja arī revolūciju. Jēzu Kristu nostādīja kā krāpnieku un franču neticīgo lozungs bija: «Nost šo nožēlojamo!» Domāts bija Kristus. Pašas debesis izaicinošā zaimošana un briesmīgā bezdievība gāja roku rokā, un visnekrietnākie cilvēki, viszemākie, visvairāk izvirtušie neģēļi, nežēlnieki un zaimotāji tika pacelti visaugstāk. Iekš visa tā tika parādīta sātanam visaugstākā godināšana, kamēr Kristu, pašu patiesību, skaidrību un nesavtīgo mīlestību, sita krustā.

[195] «Tad tas zvērs, kas izkāpj no bezdibeņa, ar tiem karos, tos uzvarēs un nokaus.» Dieva noliedzēji, kas revolūcijas un briesmu laikā bija valdnieki, uzsāka tādu karu pret bībeli, kādu to pasaule vēl nebija redzējusi. Tautas sapulce aizliedza Dieva vārdu. Bībeles tika ievāktas un izrādot vislielāko nicināšanu publiski sadedzinātas. Dieva likumu mina ar kājām. Bībeles iestādījumus atmeta, kristību un svēto vakarēdienu aizliedza. Nedēļas dusas dienu atcēla, un viņas vietā ziedoja desmito izpriecām un Dieva zaimošanai. Uz kapu pieminekļiem rakstīja, lai visi lasītu, ka nāve ir mūžīgs miegs.

Tika apgalvots, ka Dieva bijāšana neesot vis gudrības, bet gan mulķības iesākums. Visas dievkalpošanas tika aizliegtas, izņemot jauno dievkalpošanu zemei un brīvībai.

«Parīzes konstitūcijas bīskaps tika uzaicināts ierasties tautas sapulcē, kur tam bija jāuzņemas galvenā loma visai bezkaunīgā un piedauzīgā komēdijā. Viņu ieveda ar veselu procesiju, un viņš sapulces priekšā paziņoja, ka reliģija, kuru viņš tik daudzus gadus mācījis, no visām pusēm ņemot neesot nekas vairāk, kā tikai priesteru meli, kuriem nav nekāda attaisnojuma ne vēsturē, ne kur citur. Viņš svinīgiem un skaidriem vārdiem aizliedza dievības esamību, aizliedza to, kuram kalpot viņš bija iesvētīts, un solījās turpmāk kalpot brīvībai, vienlīdzībai, tikumam un tikumībai. Tad viņš nolika uz galda savu bīskapa rotu un brālīgi apkampās ar sapulces prezidentu. Dažādi atkrituši priesteri sekoja šī prelāta priekšzīmei.»

«Un tie, kas dzīvo virs zemes, priecāsies par tiem un līksmosies un cits citam dāvanas sūtīs, jo šie pravieši bija mocījuši tos, kas virs zemes dzīvo.» Neticīgā Francija apklusināja abu liecinieku nosodošās balsis. Dieva vārds gulēja beigts uz viņu ielām, un gaviļēja tie, kas ienīda Dieva baušļu ierobežojumus un prasības. Cilvēki klaji izaicināja debess Kēniņu. Kā grēcinieki agrākos laikos viņi izsaucās: «Kā Dievs zinās? Vai tas Visaugstākais ir zinātājs?»¹ Kāds jaunā ordeņa priesteris sacīja ar zaimojošu augstprātību, kura pārkāpj visas ticamības robežas: «Dievs, ja tu esi, tad atrieb savu apvainoto vārdu. Es tev spītēju. Tu klusē. Tu neuzdrošinies mest savus zibeņus. Kas turpmāk ticēs tavai esamībai?» Kāda atbalss faraona izaicinājumam: «Kas ir tas Kungs, kura balsi man būs klausīt?» «Es nekā nezinu no tāda Kunga.»

Ģeķi saka savā sirdī: Dieva nav.»² Un tas Kungs atbild savas patiesības sagrozītājiem: «Viņu ģeķība būs katram redzama.»¹ Kad Francija bija atsacījies no dzīvā Dieva pielūgšanas.,» tā augstā un cēlā, kas mūžīgi dzīvo», pagāja tikai īzs laiciņš, un viņa noslīdēja līdz viszemākai elku kalpībai, pielūgdama prāta dievieti kādas izvirtušas sievietes personā un to darīja augstākās pilsonības, likumdevējas iestādes tautas vietnieku sapulcē! Vēsturnieks saka: «Viena no šī trakām laika ceremonijām ir nepārspējama savā bezgaršībā un savā reliģiskā aplamībā. Sapulces nama vārti tika atvērti kaut kādam muzikantu pūlim, kuram svinīgā procesijā sekoja pilsētas valdes locekļi. Viņi dziedāja slavas dziesmu brīvībai un veda savu jauno pielūgšanas priekšmetu, kādu aizplīvurotu sievieti, kuru viņi nosauca par prāta dievieti. Kad viņa bija ievesta sapulces zālē, ar lielām ceremonijām atplīvurota un nosēdināta prezidentam pa labi, visi viņā pazina dejotāju iz operas... Šai personai, vispiederīgākai viņu prāta priekšstāvei kuru viņi pielūdza, Francijas tautas sapulce parādīja atklātu godināšanu. Šī bezdievīgā un smieklīgā ākstīšanās tika izdarīta pēc zināmām normām; un visā tautā un visās vietās, kur iedzīvotāji gribēja rādīt, ka ir izauguši un pacēlušies līdz revolūcijas augstumiem, prāta dievietes iesvētīšana tika atkārtota un pakārtota.» Runātājs, kurš ieveda prāta pielūgšanu, sacīja: «Fanātisms, kas līdz šim visu noteica, ir savu pamatu zaudējis; viņš devis savu vietu prātam. Mēs esam atstājuši fanātisma svētnīcas; viņas ir tagad jaunas tapušas. Šodien neskaitāmi pulki ir pulcējušies zem viņus gotiskiem jumtiem, zem viņiem pirmoreiz atbalsojās patiesības balss.

[196]

Tagad franči noturēs patiesu dievkalpojumu brīvībai un prātam. Tur mēs nodosim jaunus zvērestus par republikas armiju labklājību; tur mēs apmainīsim nedzīvo elku pielūgšanu, pret prāta, pret šī dzīvā tēla, radības meistardarba, pielūgšanu.

[197] Tad dieviete tika vesta sapulces priekšā, runātājs viņu ņēma pie rokas un griezies pret klausītājiem sacīja: «Mir-

stīgie, mitējaties drebēt par bezspēcīgā Dieva pērkoniem, Dieva, kuru radījušas jūsu bailes. Turpmāk neatzīstat nekādu dievību vairs, kā vienīgi prātu. Te es jums rādu viņa skaidrāko un cēlāko tēlu; kad jums dievu vajaga, tad upurējiet tādām, kā šīs... Prāta plīvurs, parādijs te sapulces priekšā tavā pārākumā augstam senātam.»

«Pēc tam, kad prezidents bija dievieti apkampis, viņa tika krāšņos ratos celta un vesta caur ļaužu drūzmu uz Sv. Marijas baznīcu (Liebfrauenkirche), lai ieņemtu dievības vietu. Tad viņu cēla uz augstā altāra un visu klātesošo klātbūtnē godināja.» Neilgi pēc tam atklāti sekoja bībeles sadedzināšana. Un «tautas muzeju biedrības priekšstāvji iegāja augstās sapulces zālē ar kliegzieniem: «Lai dzīvo prāts!» un nesa kārts galā dažādu pussadegušu grāmatu atliekas, starp tām arī vecās un jaunās derības izvilkumu pussadegušās lapas— visas šīs grāmatas, kā prezidents paskaidroja, esot lielā ugunī salīdzinājušas visas cilvēcei nodarītas kļūdas un ģekības.»

Pāvestība bija iesākusi darbu, kuru ateisms tagad pabeidza. Romas politika bija izaudzinājusi šos apstākļus, gan sabiedriskā, gan politiskā un reliģiskā ziņā, kuri tagad dzina Franciju pazušānā. Kāds rakstnieks, aprakstīdams revolūcijas briesmas, saka: «Pie šīm pārmērībām tiešām tronis un baznīca ir vainīgi.» Smalki ņemot viņus pierēķināmas baznīcai. Pāvestība bija sakūdījusi ķēniņus pret reformāciju, nostādīdama viņu kā ķeizara kroņa ienaidnieci, kā miera un vienprātības postītāju. Romas noziedzīgais gars ar tādiem līdzekļiem musināja uz visšausmīgākām nežēlībām un visnežēlīgākām apspiešanām, kādas vēl nekad no troņa nebija nākušas.

Brīvības gars gāja kopā ar bībeli. Kur evaņģēlijs tika uzņemts, tur ļaužu prāti tapa gaiši. Viņi iesāka nokratīt nezināšanas grēku un mānticības saites. Viņi sāka domāt un rīkoties ka vīri. Valdnieki to redzēja un trīcēja par savu despotismu. Roma savās greizsirdības bailēs vis nekavējās. Pāvests 1523. gadā sacīja uz Francijas valdnieku: «Šis trakums (protestantisms) iznīcinās ne tikai reliģiju, bet

arī lielkungu un muižnieku augsto stāvokli, liku mus, ordeņu un šķiru starpību vienā un tai pašā laikā. Dažus gadus vēlāk augstais baznīcas valdnieks brīdināja ķēniņu: «Kad jūs gribiet, lai jūsu suverēnās tiesības paliek neaizskārtas, kad jūs gribiet savas tautas turēt mierā un padevībā, tad aizstāviet ka vīri savu katoļu ticību un uzvariet ar savu zobenu visus viņas ienaidniekus.» Teologi vērsās pret tautas aizspriedumu, sacīdami «ka protestantu mācība samusinot ļaudis uz jauninājumiem un ģeķībām; viņa laupot ķēniņiem viņu pavalstnieku uzpurējošos mīlestību un izpostot abus — kā baznīcu, tā valsti. Tā Romai izdevās Franciju sakūdīt pret reformāciju. Francija pirmā izvilka zobenu, lai balstītu troni, pasargātu muižniecību un uzturētu likumus.» Šis zemes valdnieki bija tālu no tā, lai pārredzētu savas postošās politikas rezultātus. Bībeles mācības būtu varējušas iedēstīt tautas sirdi taisnības, mērenības, patiesības, vienlīdzības un labdarības pamata principus, kas ir katras tautas īstais stūra akmens. «Taisnība tautu paaugstina», «jo caur taisnību goda krēsls top stiprināts.» «un taisnības nopelns būs miers» un viņš pats būs «klusums un drošība mūžīgi.» Kas tura Dieva likumus, tas godās arī zemes likumus un būs tiem paklausīgs. Kas bīstas Dievu, tas godās arī ķēniņu dzīvodams godīgi un taisni. Bet nelaimīgā Francija aizliedza bībeli un izdzina viņas piekritējus. Gadusimteņus un atkal gadusimteņus uzticīgiem vīriem ar labiem dzīves pamatiem, ar garīga skata asumu un tikumisku spēku, kam bija drosme izteikt savu pārliecību, kam bija ticība par patiesību — gadusimteņus tādiem vīriem bija jāstrādā kā vergiem pie spaidu darbiem, jāmirst mocekļu nāvē, jātiek saēstiem smacīgos cietuma pagrabos. Tūkstošiem un atkal tūkstošiem vienīgais glābiņš bija bēgšana, un tas tā vilkās vēl divsimts piecdesmit gadus pēc reformācijas.

«Šinī garā laikmetā būtu bijis grūti atrast Francijā kādu paaudzi, kas nebūtu bijusi lieciniece evaņģēlija mācekļu bēgšanas skatiem, kad tie bēga no savu vajātāju trakām dūsmām. Viņi paņēma sev līdz izglītību, mākslas, amatniecību, čaklumu un kārtības mīlestību un darīja bagātu to zemi, kas viņiem deva patvērumu. un tik lielā mērā, cik bagātas viņi darīja citas zemes ar šīm labām dāvanām, tik lielā mērā viņu zeme cieta zaudējumu. Kad visi izdzītie būtu varējuši palikt Francijā, kad trīssimts gadus šie veiklie un centīgie trimdinieki būtu aruši un sējuši savā zemē, kad viņi ar savām mā-

[198]

[199]

slinieciskām dāvanām visu garu laiku būtu strādājuši pie manufaktūras uzlabošanas, kad viņu radošais gars un pētošais spēks būtu audzējuši literatūru un kopuši zinātni, ja viņu gudrība būtu bijusi noteicēja zemes apspriedēs, ja viņi ar savu bezbailību būtu kaujās gājuši un viņu bezpartejība būtu likumus rakstījusi, un būtu bībeles reliģija garu stiprinājusi un valdījusi tautas prātu: kāda godība tagad būtu Francijā! Kāda liela, ziedoša un laimīga zeme viņa būtu, visām tautām par priekšzīmi!

«Bet akla un nepielūdzama garīga varmācība dzina no savas zemes katru tikumības mācītāju, katru kārtības kalpu, katru godīgu troņa aizstāvētāju; viņa sacīja tiem cilvēkiem, kas zemes virsā gribēja radīt «slavas un godības» pasauli: izvēlaties, ko gribiet labāk — mocekļa stabu, vai trimdu. Beidzot valsts pilnīgi sadrupa. Vairs nepalika sirdsapziņas, ko apsmiet, nedz reliģijas, kuru sārtā sadedzināt; nebija arī vairs patriotisma, kas būtu trimdā dzenams.» Un revolūcija ar visām savām briesmām bija šausmīgās sekas.

«Līdz ar hugenotu aizbēgšanu Francijā iestājās vispārīgs pamirums. Ziedošas fabrikas pilsētas iznīka; auglīgi apgabali pārvērtās atkal pirmsatnējā stāvoklī; nāca neparasts garīga truluma un tikumiskas pagrimšanas ziedu laikmets. Parīze tapa par milzīgu nabagmāju; tiek rēķināts, ka īsi pirms revolūcijas sākšanās divsimts tūkstoši nabagu ir lūgušies ķeizara labdarības. Tikai jezuīti ziedēja izpostītā tautā un ar nežēlīgu tirāniju valdīja par baznīcām un skolām, par cietumiem un katorgām.» Evaņģēlijs būtu Francijai atrisinājis viņas politiskos un sociālos jautājumus, kura pateicoties savas garīdzniecības, savu ķēniņu un likumdevēju veiklumam bija pavisam samulsināta. Tā pati veiklība beidzot iedzina arī tautu anarhijā un postā. Romai pār viņu valdot tauta bija pazaudējusi pašuzpurēšanās svētītās mācības un Pestītāja nesavtīgās mīlestības piemēru. Viņa bija atradināta no pašai izlēģības darbiem savu tuvāko labā. Bagātie netraucēti apspieda nabagus; nabagiem verdzībā un pazemojumā nebija palīdzības. Bagāto un vareno savtība kļuva jo dienas vairāk redzama, spieda jo dienas vairāk. Muižnieku mantkārība un nežēlība gadusimteniem ilgi uz vissāpīgāko bija spaidījusi zemniekus. Bagātie izmantoja nabagus, un nabagi ienīda bagātos. Daudzās provincēs visa zeme piederēja tikai muižniekiem, un strādnieku šķira bija viņu zemi kalpi; viņi atkarājās no muižas īpašnieka žēlastības un bija spiesti izpildīt viņu pārmērīgās prasības.

Baznīcas un valsts uzturēšana tika uzlikta vidējām un zemākām šķirām; jo smagi nodokļi gulās uz viņām. «Muižnieku iedomas uzskatīja par augstāko likumu; rentnieki un zemnieki varēja nomirt badā, bez kā apspiedēji būtu i ausi pacēlušī. Visās pārmaiņās, visos gadusimtenos tautai vajadzēja ievērot tikai muižas īpašnieka intereses. Zemesstrādnieku dzīve bija nemitīgs pūlinš, nebeidzams posts; ja kāds kādreiz uzdrīkstējās sūdzēties, rupja nicināšana bija atbilde. Tiesas vienmēr vairāk ievēroja muižniekus, nekā zemniekus. Tiesnešu piekukuļošana tika atklāti piekopta un, pateicoties vispārīgam dzīves un tikumiskam sabrukumam, vienkāršai aristokrātijas iegribai bija likumisks spēks. Pat ne puse no strādājošām šķirām priekš valsts un baznīcas ievāktiem nodokļiem nenonāca valsts vai baznīcas mantas kambaros; viss pārējais tika izšķiests ar vismierīgāko sirdi. Un šie vīri, kas tādā kārtā savus līdzcilvēkus padarīja par nabagiem, paši bija brīvi no visiem nodokļiem, un ar tiesībām, vai nu caur likumu, vai paradumu, ieņemt visus valsts amatus. Priviliģētās šķiras skatījās simts un piecdesmit tūkstoši, un lai viņas apmierinātu, miljoni cilvēku tika pazudināti uz pazemojošu bezcerības dzīvi.

Galms bija nodevies izšķērdībai un izdzīvei. Valdnieku un pavalstnieku starpā bija maz uzticības. Katrs valdības pasākums un solis tika uzskatīts ar aizdomām, visur gribēja ieraudzīt viltu un patīgumu. [201] Luijs XV vairāk kā piecdesmit gadus, pirms iesākās revolūcija, noturējās uz Francijas troņa, neskatoties uz ļauniem laikiem un savu neuzņēmīgo vieglprātīgo raksturu un izvirtīgo dzīvi. Kad valstij bija tāda samaitāta, nežēlīga aristokrātija un nabadzībā kritušas un tumšas zemākās šķiras, kad pate valsts pie tam finansielos spaidos un tauta sarūgtināta, tad nevajaga pravieša acis, lai paredzētu draudošo briesmu uzliesmojumu. Uz savu padomdevēju brīdinājumiem ķēniņš bija paradis atbildēt: «Cenšaties visu tik ilgi uzturēt kārtībā, kamēr es dzīvoju; pēc manlīs nāves lai notiek kas notikdams.» Par velti spiedās viņam virsū ar aizrādījumiem par reformu nepieciešamību. Viņš gan redzēja ļaunumus, bet viņam nebija ne spēks ne drosme pret tiem uzstāties. Viņa vienaldzīgā un patīgā atbilde: «Pēc manis kaut ūdens plūdi!» jo skaidri bija redzams liktenis, kas Franciju sagaida.

Roma, modinādama ķēniņu un valdošo šķiru greizsirdību, bija panākusi, ka tauta tika turēta verdzībā, zinādama jo labi, ka val-

sts caur to tiek vājināta, un nodomājusi kā tautu, tā arī valdniekus padarīt par saviem vergiem. Viņas tālredzīgā politika bija atzinusi, ka, lai padarītu cilvēkus par patiesiem vergiem, ir jākaļ važās viņu dvēseles; un ka drošākais līdzeklis, aizkavēt viņu atsvabināšanos no verdzības, ir tas, padarīt viņus nespējīgus brīvības izlietošanai. Tūkstoš reiz briesmīgāka par miesīgām mokām bija tikumiskā paze-mošana, kas smejas pretī iz viņas politikas. Tautai bija atņemta bī-bele, pate viņa padota izvirtušu varmāku mācībām un patmīlībai, caur ko pilnīgi bija nogrimusi nezināšanā, māņticībā nu grēkā un tapusi pavisam nespējīga savaldīties.

[202] Bet augļi tomēr bija daudz citādi, nekā tie, pēc kuriem Roma bija centusies. Kur tā masas bija gribējusi turēt aklā padevībā pret savām mācībām, viņas darba iznākums bija, ka viņa no tiem bija iz-taisījusi neticīgus un valsts gāzējus. Viņi skatījās nicinoši uz baznīcu kā uz priesteru māņiem. Viņi raudzījās uz garīdzniecību tā uz par-tiju, kas vēlās lai viņi taptu apspiesti. Vienīgais Dievs, kuru viņi pazina, bija Romas Dievs; viņas reliģija bija viņu vienīgā reliģija. Viņi skatījās uz viņas mantas kāribu un nežēlību kā uz bēdīgām bībeles sekām, un viņi negribēja nekā no tā. Roma bija Dievu nepareizi raksturojusi, viņa prasības sagrozījusi, un ļaudis atmeta abus — bībeli un To, par kuru tajā rakstīts. Aizklādamās ar Dieva vārdiem Roma bija prasījusi aklū ticību savām mācībām. Kā Dieva vārdu pretinieks uzstājās Voltērs un tā līdzbiedri, tie tos pavisam nostūma pie malas un visur izplatīja neticības ģifti. Roma bija turējusi tautu zem saviem dzelžainiem papēžiem, kad izlauzās ap-spiestās un par mežonjiem tapušās masas, neievērodamas vairs nekā-das robežas. Dūsmās par krāšņajiem meliem, kurus viņas tik ilgi bija pielūgušas, viņas atmeta reizā gan patiesību, gan maldus, un tanī laikā, kad patvaļu turēja par brīvību, grēka vergi par šo domāto brīvību gaviļēja. Revolūcijai sākoties tautai ar ķēniņa piekrišanu tika dāvāta priekšstāvniecība, kura bija vairākumā par garīdzniecības un muižniecības priekšstāvniecībām. Ar to politiskais līdzsvars atradās viņas rokās; bet viņa nebija spējīga to lietot ar gudrību un ziņu. Viņa ar visiem spēkiem centās atmaksāt nodarīto pārestību un nolēma pārformēt visu sabiedrību. Apvainotie ļaudis, kuru sirdis pilnas ar ilgi aizturētām rūgtām atmiņām un netaisnībām, gribēja posta stā-vokli, kurš tiem bija kļuvis nepanesams, novērst un atiebt pie tiem, kurus tie uzskatīja par vainīgiem pie savām ciešanām. Apspiestie at-

minējās to mācību, kuru viņi no tirānijas bija mācījušies un tapa par savu apspiedēju apspiedējiem.

Nelaimīgā Francija mantoja no sava sējuma asinis. Briesmīgas bija sekas, kuras cēlās padodoties Romas pārspēkam. Kur Francija, stāvēdama zem romānisma iespaidiem, reformācijai sākoties bija krāvusi pirmo sārtu, tur revolūcija uzcēla pirmo giljotīnu. Tai pašā vietā, kur sešpadsmitā gadusimtenī tika sadedzināti pirmie protestantiskās ticības mocekļi, tur astonpadsmitā gadusimtenī krita zem giljotīnas revolūcijas pirmie upuri. Francija, atmezdama evaņģēliju, kas būtu varējis visu viņas dzīvi svētīt caur un canri, bija samaitāšanai un neticībai atvērusi durvis. Kad Dieva likumu šķēršļi bija nobīdīti pie malas, izrādījās, ka ar cilvēku likumiem nepietiek, lai aizturētu milzīgos cilvēciskos kaislības vilņus; un tauta tika ierauta sacelšanās un anarhijas mutulī. Karš pret bībeli ievadīja tādu laikmetu, kurš pasaules vēsturē tiek apzīmēts par «briesmu valdīšanas laiku.» Miers un laime tika padzīti no cilvēku pavardiem un iz cilvēku sirdīm. Nevienš nebija drošs. Kas šodien vēl gavilēja, rītu varēja jau nākt aizdomās nu tikt notiesāts. Varmācībai un izdzīvei piederēja valdīšanas zizlis.

[203]

Ķēniņš, garīdzniecība un muižniecība jutās spiesti padoties uztrauktās un sadusmotās tautas nežēlībai. Viņu atriebības kāre caur ķēniņa notiesāšanu iedegās vēl jo gaišākās liesmās; un tie, kuri bija nolēmuši viņa nāvi, drīz sekoja paši uz ešafota. Izcēlās vispārīgs slaktiņš, kur visus nokāva, uz kuriem bija aizdomas, ka tie revolūcijai naidīgi. Cietumi bija pārpildīti un viņos kādu laiku bija vairāk ka divisimtstūkstoši cietumnieku. Ķēniņvalsts pilsētās ik uz soļa bija redzamas briesmu ainās. Viena revolucionāra partija bija pret otru, un Francija kļuva par milzīgu cīņas lauku karojošām tautas mazām, kuras tika vadītas no savām dūsmām un kaislībām. Parīzē sekoja viena sacelšanās pēc otras, pilsoņi bija sadalījušies partiju partijās, viss bija viens juceklis, viss izgāja uz savstarpīgu iznīcināšanos.» un lai vispārīgais posts kļūtu vēl lielāks, tauta tika ierauta ilgā karā ar Eiropas lielvalstīm. Valsts bija kļuvusi gandrīz maksāt nespējīga, karapulki kļiedza pēc neizmaksātās algas, parīzieši bija tuvu bada nāvei, provinces tika no laupītājiem izpostītas un civilizācija gandrīz izbeidzās zem anarhijas un patvaldības.»

Pārāk labi tauta bija mācījusies moku un nežēlības mācības, kuras Roma ar tādu uzcītību bija mācījusi. Atmaksas diena bija beidzot pienākusi.

[204]

Tagad tie vairs nebija Jēzus mācekļi, kurus meta cietumos un veda uz sārziem. Tie bija jau sen beigušies, jeb padzīti. Roma, kura nevienu nebija taupījusi, tagad juta to varu, kurus bijī mācījusi atrast prieku asinsdarbos. «Vajāšanas piemērs, kuru Francijas garīdzniecība tik daudzus gadusimtenus bija piekopusi, tika tagad ar lielu spēku atkārtots. Ešafoti bija sarkani no priesteru asinīm. Reiz ar hugenotiem pārpildītās katorgas un cietumi tika tagad ar viņu vajātiem pārpildīti. Pieķēdēta pie airu sola un lēni aiz siksniem vilkdama, katoļu garīdzniecība izbaudīja tagad tās mokas, ar kādām viņa tik daudz bija mocījusi lēnos ķecerus.» «Tad nāca dienas, kad izdeva visbarbariskākos likumus, sprieda visnecilvēciskās tiesas; neviens nevarēja būt drošs, ka neizdara kādu nāves noziegumu, sveicinot savu kaimiņu, vai skaitot savu lūgšanu... kad no katra kakta uzmanīja spiegi; kad giljotīna katru rītu ilgi un cieši strādāja; kad cietumi bija tā pārpildīti, kā vergu kuģi; kad asinis putodamas pa ielu renstelēm tecēja uz Sēnu... Katru dienu pa Parīzes ielām veda upurus veselām vāgēm savam liktenim pretim, bet departamentu (provinču) pārvaldnieki, kurus suverēnā komiteja bija izsūtījusi pa vietām, piekopa tur tādu nežēlību, kādu pat galvas pilsēta nepazīna. Priekš slaktiņa nāves mašīnās naži vēl pārāk lēnu cēlās un grima. Kartečas nopļāva garas vaņģenieku rindas. Tika sašaudīti pārpildīti pajūgi. Liona tika pārvērsta par tuksnesi. Arasā pat liedza vaņģeniekiem nežēlīgo žēlsirdību — ļaut nomirt ātrākā nāvē. Visā apgabalā no Saumuras līdz jūrai mielojās veseli kraukļu bari pie kailiem līķiem, kuri briesmīgos apkampienos viens caur otru vijās. Netika žēlots ne dzimums, ne vecums. Jauni zēni un meitenes no septiņpadsmit gadiem, kurus nokāva lāstus pelnījusī valdība. būtu skaitāmi simtos. No mātes krūts atrautus bērniņus svieda no pīka uz pīķi caur garām jakobīniešu rindām.» Īsā laika sprīdī, desmitos gados gāja bojā miljoniem cilvēku.

Tas viss bija tā, kā sātans to bija gribējis. Jau veselus gadu simtenus viņš bija centies to sasniegt. Viņa rīcība no gala līdz beigām atbalstās uz apmānīšanu, un viņa vēlēšanās ir, nest cilvēkiem postu un nelaimi, pārvērst un aptraipīt Dieva darbu, aptumšot mīlestības dievišķo nolūku un nodarīt debesīm caur to lielas

bēdas. Tad ar māņiem un dažādām mākslām viņš apžilbina cilvēka prātus un liek visu vainu par saviem darbiem uzkraut Dievam, itkā posts būtu sekas no viņa radīšanas plāna. Līdzīgā kārtā viņš biksta uz pārmērībām un šausmu darbiem tos, kas zem viņa nežēlīgās varas būdami ir grimuši un kļuvuši līdzīgi zvēriem un dzen tos iekarot atpakaļ brīvību. Tad tirāni un apspiedēji norāda uz šīm nevaldāmām pārmērībām kā uz brīvības rezultātu piemēriem.

[205]

Kad malds tiek pazīts. kādā tērpā, tad sātans pārmaina tikai masku, un pūlis uztver šo jauno maldu tikpat kāri kā agrāk. Kad tauta atrada, ka romānisms bija mānīšana, un viņu ar šo līdzekli vairs nebija piedabājama pārkāpt Dieva likumus, sātans centās iedvest, ka reliģija ir tikai māņi un bībele uzskatama par pasaku; un atstādama dievišķos priekšrakstus pie malas, tauta padevās nevaldāmai nelikumībai. Neievērojot lielo patiesību: visa brīvība stāv Dieva likumu robežās, tika izdarīta kļūda, kura tikdaudz nelaimes atnesa Francijas iedzīvotājiem. «Kaut tu manus baušļus liktu vērā, tad tavs miers būtu kā upe, un tava taisnība kā jūras viļņi.» «Bet bezdievīgiem nav miera, saka tas Kungs.» «Bet kas mani klausā, tas dzīvos droši, un savā mierā tas ļauna nebīsies.»¹ Ateisti, neticīgie un atkritēji sacēlas pret Dieva likumu un apsūdz to; bet viņu iespaida rezultāti pierāda, ka cilvēka labklājība stāv sakarā ar viņa paklausību pret Dieva pavēlēm. Tie, kuri šo mācību negrib lasīt Dieva grāmatā, tiek uzaicināti viņu lasīt tautu vēsturē.

Kad sātans ar Romas baznīcas palīdzību centās padarīt cilvēku nepaklausīgu, viņš apslēpa savu darbību un sagrozīja savu darbu tā, ka no viņa cēlušos pagrimšanu un postu nevarēja pazīt par pārkāpuma augļiem. Bet viņa vara caur Dieva gara darbību bija tā mazinājusies, ka viņš savos nodomos bija aizkavēts. Tauta nokavējās meklēt pēc darbības pamata un neatrada sava posta cēloni. Bet revolūcijā tautas sapulcē Dieva likumus atklāti nostūma pie malas. Bet briesmu laikā, kurš pēc tam sekoja, visi varēja redzēt patiesos sakarus starp cēloni un sekām.

[206]

Kad Francija klaji aizliedza bībeli, ļauni cilvēki un tumsas gari gaviļēja, ka beidzot ir sasnieguši tik ilgi kāroto mērķi, valsti, kur nav Dieva likumu robežu... «Kad tiesu par ļauno darbu nenes drīzumā, tad cilvēku bērns sirds paliek droša, ļaunu darīt.»¹ Bet svētu un taisnu likumu pārkāpšana neizbēgami beidzas ar postu un nelaimi. Lai gan tiesas piemeklēšana nenāk tūlī, cilvēku bezdievība tomēr

uzcītīgi strādāja savam postam pretim. Tiem, kas gribēja kalpot nemieru kustībai, vajadzēja ievākt arī viņu augļus. Zemē pavairojās noziegumi, kurus nedrīkst aprakstīt neviena spalva. No par tuksnesi palikušām provincēm un izpostītām pilsētām pacēlās

briesmīgs kliedziens— rūgtāko baiļu kliedziens. Francija tika satricināta kā zemes trīcē. Reliģiju, likumu, sabiedrisku kārtību, dzimtu, valsti un baznīcu— visu iznīcināja nekaunīgā pret Dieva likumu sacēlusies roka. Patiesi ir gudrā vīra vārdi: «Bezdievīgais kritīs caur savu bezdievību.»² «Jebšu grēcinieks simts reizes ļaunu dara un dzīvo ilgi, tomēr zinu, ka dievbijīgiem labi klāsies, kas priekš viņa bīstas.» «Bet bezdievīgam labi neklāsies.»¹ «Tādēļ ka tie atzīšanu ienīdējuši un tā Kunga bijāšanu nav pieņēmuši», «tādēļ tie ēdīs no sava ceļa augļiem un būs paēduši no saviem padomiem.»³ Dieva uzticīgiem lieciniekiem, kurus nokāva zvērs, «kas no bezdibeņa uzkāpj», ilgi nebija jāklusē. «Un pēc puscetur-tas dienas iegāja iekš tiem dzīvības gars no Dieva, un tie stājās uz savām kājām, un lielas izbailes uzkrita tiem, kas tos ieraudzīja.»⁴ Tas bija 1793. gadā, kad franču tautas sapulce pieņēma dekrētu par bībeles aizliegšanu. Trīs un pus gadus vēlāk tā pati iestāde taisīja lēmumu, kurš atsauc minēto dekrētu un pasludināja iecietību pret svētiem rakstiem. Savā lielā postā pasaule atgīdās, kas bija cēlies caur svēto rakstu atmešanu, un cilvēki atzina, ka ticība uz Dievu un viņa vārdiem ir vajadzīga, jo tie ir tikuma un tikumības pamats. Kungs sacīja: «Ko tu esi apsmējis un zaimojis, un pret ko tu esi pacēlis savu balsi un augsti uzcēlis savas acis? Pret to svēto iekš Israēla.»¹ Tamdēļ redzi, es šimbrīžam tiem darīšu zināmu, es tiem darīšu zināmu savu roku un savu varu, un tiem būs atzīt, ka mans vārds ir: tas Kungs.»² Attiecībā uz tiem divi lieciniekiem pravietis tālāk saka: «Un tie dzirdēja stipru balsi no debess uz tiem sakām: nāciet šurp augšām. Un tie uzkāpa iekš mākoņa uz debesīm, un viņu ienaidnieki uz tiem skatījās.»³ Pēc tam. kad Francija tā bija karo-jusi pret tiem diviem Dieva lieciniekiem, tie tika godāti tā, kā nekad agrāk. 1801. g. tika dibināta Britānijas un ārzemes bībeles biedrība. Pēc viņas nodibinājās uz Eiropas cietzemes līdzīgas organizācijas un filiāles lielā skaitā. 1816. gadā iesāka savu gaitu Amerikas bībeles biedrība. Tanī laikā, kad organizējās Britānijas bībeles biedrība, bībele bija drukāta un izplatīta piecdesmit valodās. Pēc tam viņa tika pārtulkota vairāk nekā septiņi simts valodās un izloksnēs. Caur bī-

[207]

beles biedrību pūlēm sākot no 1801. gada ir laisti klajā vairāk nekā 187,000,000 eksemplāri.

Tais piecdesmit gados pirms 1792. gada ārzemju misiona darbam piegrieza maz ievērības. Nenodibinājās nekādas jaunas biedrības un bija tikai nedaudzas vienības, kas šur tur pagānu zemēs mēģināja izplatīt kristīgu ticību. Bet ap astoņpadsmitā gadusimteņa beigām iestājās liela pārmaiņa. Racionālisma sekas vairs neapmierināja, redzēja Dieva atklāšanās un uz piedzīvojumiem dibinātas reliģijas vajadzību. Dievbijīgais Kerijs, kas 1793. gadā tapa par pirmo angļu misionāru, atkal par jaunu uzpūta Anglijā misiona dedzību. Divdesmit gadus vēlāk Amerikā viens dedzīgs studentu pulciņš, starp kuriem atradās Adonirams Džadsons, nodibināja Amerikas ārzemes misijas biedrību, kuras vadībā Sav. Valstis nosūtīja Džadsonu uz Birmu kā pirmo misionāru. No tā laika ārzemes misijas darbs arvien ir pieņēmis lielumā.

Pārlabojumi grāmatu drukāšanas mākslā vēl vairāk sekmēja bībeles izplatīšanos. Satiksmes atvieglināšana starp dažādām zemēm, vecu aizspriedumu un nacionālisma sētas sabrukšana un Romas pāvestu pasaulīgās varas ma zināšanās sataisīja Dieva vārdam visur brīvu ceļu. Jau vairākus gadus kamēr Romā pārdod bībeli bez kādiem kavēkļiem uz visām ielām, un viņa ir nesta uz visām apdzīvotām zemes lodes daļām.

Neticīgais Voltērs reiz lielīdamies sacīja: «Man pietiek, vienmēr no ļaudīm dzirdēt, ka divpadsmit vīri esot dibinājuši kristīgu ticību. Es gribu pierādīt, ka ar vienu vīru pietiek, lai viņu apgāztu.» Simts gadi pagājuši, kamēr viņš miris. Miljoni ir pieslēgušies cīņai pret bībeli. Bet kur tai būtu bijis jābūt iznīdētai un kur Voltēra laikā bija simts, tur tagad ir desmittūkstoši, jā, simttūkstoši Dieva grāmatas eksemplāru. Pēc kāda agrāka kristīgās baznīcas reformatora vārdiem «bībele ir lakta, kas daudzus āmurus nolietojusi.» Tas Kungs saka: «Nevienam ierocim, kas pret tevi taisīts, neizdosies, un tu notiesāsi katru mēli, kas ceļas tiesā pret

tevi. Šī ir tā Kunga kalpu daļa, un viņu taisnība ir no manis, saka tas Kungs.»¹ «Mūsu Dieva vārds pastāv mūžīgi.» «Visi mani baušļi ir uzticami. Tie ir stipri mūžīgi mūžam un notiek patiesi un taisni.»² Kas uz cilvēku gudrību celts, tiek apgāzts, bet kas ir celts uz nemainīgo Dieva vārdu pamata, tas paliks mūžīgi.

[208]

[209]

Rīta vēstneši

Viena no visbriesmīgākām un tomēr visjaukākām bībelē atklātām patiesībām ir patiesība par Kristus otrreizēju atnākšanu — pabeigt lielo pestīšanas darbu. Ceļotājai Dieva tautai, kurai tik ilgi bija jāstaigā «nāves ēnas ielejā» apsoliņš par tā atnākšanu, kas ir «augšāmcelšanās un dzīvība» un kas vedīs izdzītos atkal mājās, dod iepriecinošu, jauku cerību. Ka Pestītājs atkal atnāks, ir, tā sakot, svēto rakstu pamattonis. Sākot no tās dienas, kad pirmais cilvēku pāris Ēdenei rūpju pilns pagrieza muguru, ticības bērni ir gaidījuši Apsolitā atnākšana, kas lauzīs visu postītāju varu un vedīs atpakaļ paradīzi.

[210] Svēti vīri jau senlaikus bija skatījušies uz priekšu un gaidījuši savas cerības piepildīšanos — mesijas atnākšanu godībā. Ēnohs, pēc Ādama tikai septītais, kas paradīzē bija dzīvojis, kas trīssimts gadus ar Dievu zemes virsū bija staigājis, tika izredzēts no tāienes skatīties uz atsvabinātāja nākšanu. Viņš saka: «Tas Kungs nāks ar saviem daudz tūkstošiem svētiem tiesu turēt par visiem.»¹ Patriarhs Ījabs savā bēdu naktī izsaucās ar nesatricināmu uzticību un pašāvību: «Bet es zinu, ka mans Pestītājs dzīvs, un pēcgalā viņš celsies pār pīšļiem... tad vaļā no savas miesas es skatīšu Dievu. Tiešām, es viņu sevim skatīšu, un manas acis viņu redzēs, un nebūs svešs.»² Kristus nākšana, nest taisnības valstību, apgarojusi svētos rakstītājus, dodama tiem cēlākos un kvēlojošākos vārdus. Bībeles dzejnieki un pravieši runā valodu, kas mirdz debešķīgā mirdzumā. Dziesminieks dziedāja par Israēla Ķēniņa varu un diženumu: «No Ciānas, kas pilnīgs skaistums, Dievs parādās ar spožumu. Mūsu Dievs nāk un necieš klusu... Viņš sauc debesīm augšā, un zemei, tiesāt savus ļaudis.»¹ «Priecājies, debess, un līksmojies, zeme... priekš tā Kunga vaiga, jo viņš nāk, jo viņš nāk pasauli tiesāt. Zemes virsu viņš tiesās ar taisnību un tos ļaudis ar savu patiesību.»²

Praviētis Jesaja sacīja: «Uzmostaties un gaviļējiet, jūs, kas pīšļos. guliet; jo tava rasa ir kā rasa uz zāli un mirušos zeme izdos ārā.» «Tavi mirušie dzīvos, mani miroņi celsies augšām.»³

Viņš nāvi aprīs mūžīgi. Un tas Kungs Kungs noslaucīs asaras no visiem vaigiem un atņems savu ļaužu negodu no visas zemes virsus; jo tas Kungs to ir runājis. Un tai dienā sacīs: redzi, šis ir mūsu Dievs, uz viņu esam gaidījuši, ka viņš mūs izpestī. Šis ir tas Kungs, uz viņu esam gaidījuši, lai priecājamies un līksmojamies par viņa pestīšanu.»⁴ Tāpat Habakuks aizgrābts redzēja viņa nākšanu: «Dievs nāk no Temanā un tas Svētais no Paranas kalniem. Viņa augstība apklāj debesis, un zeme ir pilna viņa slavas.» «Viņš stāv un satricina zemi, viņš skatās un biedina tautas, mūžīgie kalni šķīst, vecu vecie pakalni grimst; viņš staigā mūžības ceļus.» «Tu brauci tur saviem zirgiem uz saviem glābšanas ratiem.» «Kalni tevi ierauga, un tiem paliek bail... dziļums kauc un augsti paceļ savas rokas. Saule un mēnesis paliek stāvēt savā mājoklī, tavām bultām šaujoties un spīdot, taviem šķēpiem spīdot un zibot.» «Tu izej glābt savus ļaudis, glābt savu svaidīto.»⁵

Kad Pestītājam bija jāšķiras no saviem mācekļiem, viņš tos mierināja un drošināja viņu bēdās, sacīdams, ka viņš nāksot atpakaļ. «Jūsu sirdis lai neiztrūcinājas.» «Mana tēva namā ir daudz dzīvokļu. Kad tas tā nebūtu, tad es jums to būtu sacījis. Es noēju jums vietu sataisīt. un kad es būšu nogājis un jums vietu sataisījis, tad gribu atkal atnākt un jūs ņemt pie sevis.»¹ «Bet kad tas Cilvēka dēls nāks savā godībā, un visi svētie eņģeļi līdz ar viņu, tad viņš sēdēs uz sava godības krēsla, un visi ļaudis taps sapulcināti viņa priekšā.»²

[211]

[212]

[213]

Eņģeļi, kas pēc Kristus debessbrankšanas atradās uz Eļļas kalna, atkārtēja mācekļiem viņu atkalatnākšanas apsolījumu: «Šis Jēzus, kas ir uzņemts no jums uz debesīm, tā nāks, kā jūs viņu esiet redzējuši debesīs uzkāpjām.»³ Un apustulis Pāvils svēta gara pārņemts apliecina: «Jo pats tas Kungs nāks zemē no debesīm ar kliegšanu, ar liela eņģeļa balsi un ar Dieva bazūni.»⁴

Pravietis no Patmas salas saka: «Redzi, viņš nāk ar padebešiem, un visas acis viņu redzēs.»⁵

Viņa nākšana savienota ar tā laika godību, «kad būs viss atjaunots, par ko Dievs runājis caur visu savu svēto praviešu muti.»⁶ Tad būs laužta ļaunā nepārtrauktā valdīšana; «pasaules valstis ir kļuvušas mūsu Kunga Kristus īpašums, un viņš valdīs mūžīgi mūžam.»⁷ Un tā Kunga godība taps parādīta un visa miesa kopā to redzēs, jo tā Kunga mute ir runājusi.» «Jo kā zeme izdod savus augļus... tā tas Kungs liks izplaukt taisnībai un slavai priekš visām

tautām.» «Tai dienā tas Kungs Cebaots būs par skaistu kroni un par krāšņu vainagu savu ļaužu atlikumam.»⁸

[214] Tad miera pilnā un ilgi kārotā mesijas valsts tiks uzcelta visā pasaulē. «Jo tas Kungs iepriecinās Ciānu, viņš iepriecinās visas viņas tuksneša vietas un darīs viņas tuksnesi kā Ēdeni un viņas lauku kā tā Kunga dārzu.» «Libāna godība tam ir dota, Karmela un Saronas glītums.» «uz tevi vairs nesacīs: atstātā, un uz tavu zemi vairs nesacīs: izpostītā. Bet tevi nosauks: pie kā man labs prāts,— un uz tavu zemi: tu laulātā.» «Kā brūtgāns priecājas par brūti, tā par tevi priecāsies tavs Dievs.»¹

Visos laikos tā Kunga nākšana bija viņa patieso mācekļu cerība. Pestītāja atvadīšanās solījums Eļļas kalnā, ka viņš nākšot atkal, pildīja viņu sirdis ar prieku un ar cerību, kuru nevarēja nekādas rūpes mazināt, nedz pārbaudīšanas vājināt. Vajāšanu ciešanās «lielā Dieva un mūsu Pestītāja Jēzus Kristus atnākšana» bija «svētā cerība». Kad tesaloniķieši bija bēdu pilni savus mīļos apglabājot, Pāvils, viņu skolotājs, aizrādīja uz augšāmcelšanos, kas notiks reizē ar Jēzus Kristus atnākšanu. Tad mirušie iekš Kristus celsies augšā un kopā ar dzīvajiem pacelsies gaisā tam Kungam pretim. «Un visi,» saka viņš, būs arvien pie tā Kunga. Tad nu iepriecināties savā starpā ar šiem vārdiem.»²

Uz klinšainās Patmas salas mīļotais māceklis dzird apsoliĵumu: «Redzi, es nāku drīz» un šos vārdos: «Jā, nāci, Kungs Jēzu» izsaka draudzes lūgšanas visās viņas gaitās.»³

Iz cietuma, no moku staba un no ešafotu, kur svētie un mcekļi apliecināja patiesību, visus gadusimteņus cauri līdz pat mūsu dienām izteicās viņu ticība un cerība. Viens no šiem kristīgiem saka: «Pārliecināti par Kristus personīgu augšāmcelšanos un aiz tā iemesla būdami droši arī par savu angšāmcelšanos tā Kunga atnākšanas dienā» «viņi nicināja nāvi un pacēlās pāri par to.» Viņi bija gatavi nokāpt kapā, «lai brīvi augšāmceltos.» Viņi gaidīja Kunga atnākšanu «padebešos, Tēva godībā», «nest taisniem debesu valstību». Valdiešiem bija šī ticība. Viklifs saprata Pestītāja atnākšanu, kā baznīcas cerību. Luters izskaidroja: «Es sev tiešām saku, tiesas diena nevar vairs vilcināties pilnus trīssimti gadus.» Dievs nevar un negrib vairs ilgāk paciest šo bezdievīgo pasauli.» «Lielā diena tuvojas, tad tiks sagāzta ļaunā valsts.»

Melanhtons saka: «Šī novecojusies pasaule ir tuvu savam galam.» Kalvins uzaicina kristīgos «būt karstiem un darbīgiem savās ilgās pēc tā Kunga atnākšanas dienas, kura ir no visām dienām tā svētīgākā; viņš paskaidro, «ka visa uzticīgo saime paturēs acīs šo dienu.» Tālāk viņš saka: «Mums ir jāsaliekst pēc Kristus, viņu jāmeklē, jāpēta, kamēr ausīs lielā diena, kad tas godības Kungs parādīs pilnīgi savas valstības godību.» Skotu reformators Nokss sacīja: «Vai mūsu Kungs Jēzus Kristus nav ar cilvēcīgu miesu uzbraucis debesīs, un vai viņš nenāks atkal? Mēs zinām, ka viņš nāks, un viņš to darīs drīz.» Riddlejs un Latimers, kas abi atdeva savas dzīvības par patiesību, ticības pilni skatījās uz tā Kunga atnākšanu. Riddlejs rakstīja: «Pasaule bez šaubām iet savam galam pretim— to ticu un tāpēc es to saku. Sauksim savās sirdīs pēc mūsu Pestītāja līdz ar Jāni, Dieva kalpu: «Nāci drīz, Kungs Jēzu!»

Baksters saka: «domas par tā Kunga nākšanu» «ir visai jaukas un priecīgas». «Ticībai un svētiem ir mīla viņa atnākšana, ar saldām cerībām tie viņu gaida.» «Kad nāve ir beidzamais ienaidnieks, kurš pie augšāmcelšanās tiks iznīcināts, tad mēs varam mācīties, cik ticīgie nopietni prasa un lūdz pēc Kristus otrreizējas atnākšanas, kura nesīs pilnīgu un galīgu uzvaru.» «Tā ir tā diena, kas nāks ar pestīšanas, visu vēlēšanos un dvēseles cenšanos piepildījumu, uz kuru visiem ticīgiem ir jācer un jāgaida.» «Paātrinī, kungs, šo svētīto dienu.» Tāda bija apustuliskās baznīcas, «draudzes tuksnesī» un reformatoru cerība.»

Ņemot vērā šo lielo dienu, patiesības vārds uz vissvinīgāko un visnoteiktāko uzaicina Dieva tautu, nokratīt gara vienaldzību, un meklēt viņu pazemībā un ar nožēlošanā sagrauztu sirdi: «Bazūnējiet ar bazūni Ciānā, un lai skan stipri manā svētā kalnā; lai visi zemes iedzīvotāji dreb, jo tā Kunga diena nāk, jo tā ir tuvu.» «Svētījiet gavēni, izsauciet sapulces dienu. Sapulcinājiet ļaudis, svētījiet draudzi, sapulcinājiet vecajus, sasauciet bērniņus un zīdāmos pie krūtīm... Lai brūtgāns iet no sava kambara un brūte no savas vietas. Starp priekšnamu un altāri lai raud priesteri, tā Kunga sulaiņi.» «Atgriežaties pie manis ar visu savu sirdi, un ar gavēšanu un ar raudāšanu un ar nožēlošanu. un saplēsiet savas sirdis un ne savas drēbes, un atgriežaties pie tā Kunga, sava Dieva, jo viņš ir laipnīgs un sirdsžēlīgs, lēnprātīgs un no lielas žēlastības.»¹

Bija darāms. liels reformācijas darbs— jāsagatavo tautu, kas varētu pastāvēt tai Kunga dienā. Dievs redzēja, ka daudzi, kas skaitījās pie viņa ļaudīm, nedzīvoja mūžībai, un savā žēlastībā viņš bija gatavs, sūtīt brīdinājumu, lai iztraucētu tos no gara truluma un lai pamudinātu tos sagatavoties uz tā Kunga atnākšanu. Šo brīdinājumu mēs lasām Jāna parād. gr. 14. nod. Tur tiek aprakstīts trīskārtīgs no debesīm nācis vēstījums, un tūlī pēc tam seko Cilvēka dēla atnākšana, ievākt pasaules ražu. Pirmais brīdinājums pasludina tuvojošos tiesu. Praviētis redzēja eņģeli «debess vidū skrienam, tam bija mūžīgs evaņģēlijs tiem sludināt, kas virs zemes dzīvo, un visām tautām un ciltīm un valodām un ļaudīm. Šis ar stipru balsi sacīja: bīstaties Dievu un dodiet viņam godu, jo viņa sodības stunda ir nākusi, un pielūdziet to, kas ir radījis debesis un zemi un jūru un ūdeņu avotus.»²

Šī vēsts tiek nosaukta par vienu daļu no mūžīgā evaņģēlija. Evaņģēlija pasludināšana nav uzdots eņģeļiem, bet uzticēta cilvēkiem. Svēti eņģeļi palīdz šo darbu darīt, viņiem ir uzdots darboties cilvēku svētības labā, bet īstā evaņģēlija pasludināšana notiek caur Kristus kalpiem zemes virsā.

Uzticīgi vīri, kuri ir paklausīgi Dieva garam un viņa vārdu mācībām, ir izraudzīti par brīdinājumiem pasaulei. Tie bija tie, kas ir skatījušies uz «stipro pravieša vārdu», šo «sveci, kas spīd tumšā vietā, tiekams diena aust un rīta gaisma uzlec jūsu sirdīs.»³ Viņi Dieva atzišanu bija vairāk meklējuši nekā apslēptas mantas un zināja, ka «viņu mantot ir labāki, nekā sudrabu mantot, un viņu krāt labāki, nekā spožu zeltu..»⁴ Un Dievs viņiem atklāja savas valstības lielos noslēpumus.» Tā Kunga noslēpums ir pie tiem, kas viņu bīstas un viņa derība tiem dod saprašanu.»⁵

Jaunlaiku pamošanās

Visur, kur vien tik Dieva vārds tiek sludināts, parādās augļi, kas liecina par viņu dievišķo izcelšanos. Dieva gars pavadīja savu kalpu vēsti, vārds darbojās spēcīgi. Grēciniekos pamodās sirdsapziņa. «Gaisma, kas apgaismo visus cilvēkus, kas nāk pasaulē,» apgaismoja viņu dvēseļu iekšieni, un paslēptie tumsas darbi visi tapa redzami. Dziļa pārliecība sagrāba viņu domas un sirdi. Viņi redzēja savus grēkus, bija pārliecināti par to, ka ir viena taisnība un ka nāks reiz tiesas diena par visu. Viņiem tagad bija sajēgums par Jehovas taisnīgumu un viņi juta ar bailēm, ka nu viņiem netīriem un pilniem vainu būs jāstājas tā priekšā, kas pētī sirdis un domas. Savās dvēseles bailēs viņi izsaucās: «Kas mani atpestīs no manas grēcīgās miesas» Kad viņi ieraudzīja Golgatas krustu ar neizmērījami lielo upuri, kas tika nests par visas cilvēces grēkiem, tad viņi saprata, ka vienīgi Kristus var deldēt viņu pārkāpumus; Kristus nopelni vien varētu cilvēkus salīdzināt ar Dievu. Ticībā un pazemībā viņi uzņēma Dieva jēru, kas nes pasaules grēkus. Jēzus asinis nomazgāja visus līdz šim palikušos grēku traipus.

Šīs dvēseles nožēloja īsteni savus grēkus. Viņas ticēja, likās kristīties, un uzmodās uz jaunu dzīvi, tapa par jaunām radībām iekš Jēzus Kristus— ne lai padotos savām agrākām kārībām, bet lai ticībā staigātu Dieva dēla pēdās, lai atstarotu sevī viņa raksturu un darītu sevi skaidru, tādu pašu, kāds viņš ir. Ko viņi reiz ienīda, to viņi tagad mīlēja, un ko viņi reiz mīlēja, to tie tagad ienīda. [218]

Augstprātīgie un pašpaļāvīgie tapa pazemīgi un ar padevīgām sirdīm. Iedomīgi un augstprātīgie tapa nopietni un labsirdīgi, zaīmotāji godbijīgi, dzērēji par nedzērējiem, netikumīgi tikumīgi. Ārīgās pasaules modes tika atstātas pie malas. Kristus netika meklēts ārējā greznumā, «jūsu jaukums lai nav no ārienes matu pīšanā un zelta aplikšanā, vai greznās drebēs, bet apslēptais sirdscilvēks, kam neiznīcīgs jaukums lēnā, klusā garā,— tas ir dārgs Dieva priekšā.»¹

Pamošanās veda pie pamatīgas pašatziņas un pazemības. Viņus varēja pazīt no viņu svinīgiem, nopietniem uzsaukumiem grēciniekiem un no sirsnīgās līdzjūtības pret tiem, kas ir atpirkti caur Kristus asinīm. Vīri un sievas lūdzās un cīnījās ar Dievu par savu dvēseļu pestīšanu. Šādas pamošanās augļi bija redzami pie dvēselēm, kuras nebijās no pašaiizliegšanās un upuriem, bet priecājās, ka ir atrastas cienīgas ciest kaunu un pārbaudījumus Kristus dēļ. To dzīvē, kuri Jēzu bija atzinuši, bija nomanāma viena pārmaiņa. Apkārtne pārvērtās zem viņu iespaida. Viņi palīdzēja Kristum pulcināt ļaudis un sēja garu, lai plautu mūžīgu dzīvošanu.

Par viņiem varēja sacīt: «Jūs noskumdināti uz atgriešanos.» «Jo dievišķa noskumšana padara atgriešanos uz svētību, kas nevienam nav zēl, bet pasaules noskumšana padara nāvi. Jo redzi, šī pati lieta, ka jūs dievišķi tāpat noskumdināti, kādu lielu čaklību tā pie jums padarījusi, kādu aizbildināšanos, kādu apskatīšanos, kādu

bijāšanu, kādu ilgošanos, kādu dedzību, kādu sodīšanu! Vispār jūs esiet parādījušies šķīsti šai lietā.»²

Tā strādā Dieva gars. Tikai īsta pārvēršanās liecina par patiesu nožēlošanu. Kad solījums tiek izpildīts, kad tiek atdots, kas ir no-laupīts, kad tiek atzīti grēki un Dievs tiek mīlēts un līdzcilvēki— tad grēcinieks var būt drošs, ka viņš atradis dievišķo mieru. Pēc [219] viņu dar- biem spriežot bija redzams, ka tas Kungs viņus svētījis uz lielo darbu— glābt cilvēku dvēseles un pacelt cilvēci. Bet jaunlaiku pamošanās stipri atšķiras no dievišķās žēlastības atklājumiem, kas agrākos laikos pavadīja Dieva kalpu darbus. Ir taisnība, tiek sacelta plaša interese un daudzi sakās esam atgriezušies, baznīcu un baznīcas locekļu skaits stipri pieaug; tomēr rezultāti nav tādi, kas attaisnotu ticību, ka seko attiecīgs pieaugums garīgā dzīvē. Īsu brītiņu uzliesmojošs gaišums atkal izdziest, un iestājas vēl dziļāka tumsa nekā pirms tam.

Lielas atmodināšanas tautā tiek izvestas, iespaidojot viņas iedomu spējas, pamodinot jūtas un apmierinot kāri pēc visa tā, kas ir jauns. Šādā kārtā atgriežtiem ir ne visai liela vēlēšanās dzirdēt bībeles patiesības un viņi atrod maz intereses pie praviešu un apustuļu liecībām. Dievkalpošanām ir jābūt uzbudinošām un raibām, citādi tām nav nekāda pievilksanas spēka. Vēsts, kura griežas vienkārši pie skaidra prāta, atrod maz atsauksmes. Dieva vārdu skaidrie brīdinājumi, kas vērš uzmanību uz mūžīgām lietām, paliek neievēroti.

Priekš katras patiesi atgriezušās dvēseles attiecības pret Dievu un pret mūžīgām lietām būs lieli dzīves jautājumi. Bet kur atradīs šolaiku lielās baznīcās to garu, kas nododas Dievam? Atgrieztie neatsakās ne no augstprātības, ne arī no mīlestības uz pasauli. Viņi nav labāki kļuvuši, sevi labprātīgi aizliegt, ņemt krustu uz sevi un iet pakal lēnam un pazemīgam Jēzum— viņi ir tādi paši, kādi bija pirms atgriešanās. Reliģija ir tapusi neticīgiem un šaubīgiem par izsmieklu, jo tik daudzi, kas nes viņas vārdu, nezina viņas pamatmācības. Spēks, kuru dod laime iekš Dieva, ir baznīcā gandrīz pilnīgi izmirus. No baznīcas sarīkotie izbraukumi, teātra izrādes, koncerti, bazāri, lepni sapulču nami, personīgs greznums ir aizbaidījuši katru domu par Dievu. Nauda un manta un veikali aizņem visas domas, un lietām, kurām mūžīga vērtība, garāmejojot tik tikko piegriež vērību. Bet lai cik ar ticību un dievbijību visur zustu, tomēr šinīs baznīcās ir arī vēl patiesi Kristus pakalstaigātāji. Iekams Dievs pēdējo reizi piemeklēs pasauli ar savu tiesu, atmodīsies viņa tautā tāda pirmatnēja dievlaimība, kāda kopš apustuļa laikiem nekad vairs nav redzēta. Dieva gars un spēks tiks izliets pār viņa bērniem. Tanī laikā daudzi šķirsies no tām baznīcām, kurās Dieva mīlestības vietā un mīlestības vietā uz viņa vārdiem ir stājusies mīlestība uz pasauli. Daudzi, tāpat sludinātāji, kā visi citi draudzes locekļi, ar prieku uzņems lielās patiesības, kuras Dievs tanī laikā liks pasludināt, lai sagatavotu vienu tautu uz tā Kunga otro atnākšanu. Dvēseļu ienaidnieks labprāt gribētu šo darbu kavēt, un iekams nāks laiks priekš šādas kustības, viņš padarīs to nepatīkamu, tai pakalparīdams un to viltodams. Tanīs baznīcās, kuras viņš gribēs apmānīt um dabūt savā varā, viņš rādīs itkā īpašs Dieva gars būtu uz viņām izlējis; un te būs redzams, kāda ir viņu lielā reliģiskā interese. Pulku pulki gavlēs, ka Dievs tik brīnišķīgi priekš viņiem strādā, kur patiesībā darbs nāk no cita gara. Zem reliģiskas apseģas sātans mēģinās visu kristīgo pasauli padot saviem iespaidiem.

Daudzās atmodās, kas bijušas pēdējos piecdesmit gados, lielākā vai mazākā mērā darbojas tie paši iespaidi, kuri parādīsies garākās kustībās nākotnē. Tiks saviļņotas jūtas, tiks jaukts īstais ar neīsto— tiks viss labi ierīkots, lai maldinātu. Tomēr nevienam nevajadzētu ļauties maldināties. Dieva vārdu gaismā nav grūti pazīt, kādas ir šīs kustības. Visur, kur neklausās uz bībeles liecību, kur novēršas no skaidrām patiesībām, kuras pārbauda dvēseles un prasa pašai-

zliegšanos un atsacīšanos no pasaules, tur varam būt pārliecināti, ka Dievs savu svētību nedos. Un pēc pazīšanas sīmes, kuru Kristus mums devis: «Pēc viņu augļiem jums tos būs pazīt.»¹ būs redzams, kā šīs kustības nav Dieva gara darbs. Savos patiesības vārdos Dievs pats cilvēkiem atklāties; visiem, kas viņus pieņem, tie ir kā vairogs pret sātana maldināšanām. Šīs patiesības novārtā atstājot, atver ļaunumiem vārtus, kas tagad tik izplatīti

[221]

religiskā pasaulē. Lielā mērā izlaiž iz acīm Dieva likumu dabu un viņu svarīgumu. Un kad jau šo die- višķo likumu rakstus nu viņu nozīme ir pārprasti, tad ir jāmaldās arī uz atgriešanās un pestīšanas ceļa, un dievbijība baznīcās iet mazumā. Tas paskaidro, kāpēc mūslaiku atmodās trūkst Dieva gars un spēks. Visās reliģiskās kopībās ir vīri, kas izceļas caur savu dievbijību un kuri augšā minēto sektu atzīst un par to sūdzas. Prof. Eduards Parks savā apskatā par pazīstamām briesmām priekš reliģijas Amerikā zīmīgi saka: «Briesmu cēlonis ir kanceles novārtā atstāšana, tā pienācīgi neiekaļ dievišķos baušļus. Agrākos laikos kancele bija sirdsapziņas atbalss... Mūsu spožākie sprediķotāji iedeva saviem sprediķiem apbrīnojamu diženību caur to, ka sekoja sava meistara piemēram un izcēla viņa likumus, viņa baušļus un draudus. Viņi atkārtoja abus pirmos lielos pamatpunktus, ka baušļi ir attēls no dievišķās pilnības, un cilvēks, kas baušļus nemīlē, nemīlē arī evaņģēliju, jo tāpat likums kā evaņģēlijs ir spogulis, kurā atspoguļojas Dieva patiesais raksturs. Šīs briesmas ved pie vienas citas, tas ir pie grēka — likumus neattiecināt uz sevi un tos par daudz zemu novērtēt. Cik lielā mērā likums ir taisns, tik lielā mērā nepaklausība ir netaisna.»

«Sakarā ar šīm briesmām stāv briesmas, Dieva taisnību nevērtēt pienācīgi augsti. Tā ir modernu kanceles runātāju tendence, ka Dieva taisnīgumu šķir no Dieva labuma, to t. i. taisnīgumu drīzāk nosauc vienkārši par jūtām, nekā paceļ augstāk — par likumu pamatu. Jaunā teoloģijas prizma daļa to, ko pats Kungs ir salicis kopā. Vai dievišķais likums ir labums, vai ļaunums? Tas ir kaut kas labs. Tad arī taisnība ir laba, jo tā ir gribēšana izvest likumu. No ieraduma, novērtēt pārāk zemu dievišķo taisnību un piegriezt pārāk maz vērības sodam par cilvēku nepaklausību, viegli krīt citā ieradumā — novērtēt pārāk zemu to žēlastību, kas notikusi lai izlīdzinātu grēku.» Tādā kārtā evaņģēlijs cilvēku sirdīs pazaudē savu vērtību un svaru, un drīz viņi ir gatavi, patiesi atnest bībeli.

Daudzi sprediķotāji apgalvo, ka Kristus ar savu nāvi baušļus esot atcēlis, un cilvēki ir brīvi no visām viņu prasībām. Ir tādi, kas baušļus uzskata kā smagu jūgu un tura pretī likumu nebrīvībai [222] evaņģēlijā domāto un baudāmo brīvību.

Bet pravieši un apustuļi pavisam citādi skatījās uz svēto Dieva likumu. Dāvids sacīja: «Es staigāšu bez bēdām, jo es meklēšu tavas pavēles.»¹ Apustulis Jēkabs, kas rakstīja pēc Kristus nāves, atsaucās uz desmit baušļiem kā uz «ķēniņa bauslību» «pilnīgu svabadības bauslību»² Un Jāna parādīšanās grāmatas sarakstītājs vairāk kā pusgadusimteni pēc Pestītāja krustā sišanas rādīja to svētību, kas nāks pār tiem, «kas viņa baušļus tur, lai viņiem svētība būtu pie dzīvības koka, un lai viņi ieiet pa pilsētas vārtiem.»³

Ka Kristus caur savu nāvi sava tēva baušļus būtu atcēlis, tam nav ne mazākā pamata. Kad likumu varētu pārgrozīt, vai atcelt, tad Kristum nebūtu bijis jāmirst, lai glābtu cilvēkus no grēku soda. Kristus nāve neatceļ vis likumus, turpretim pierāda, ka tie ir negrozāmi. Dieva dēls ir nācis «dot lielu un augstu bauslību.»⁴ Viņš sacīja: «Nedomāji, ka es esmu nācis atmest bauslību vai praviešus. Es neesmu nācis atmest, bet piepildīt. Jo patiesi es jums saku: Tiekams debesis un zeme zudīs, nezudīs neviena, ne vismazākā rakstu zīmīte jeb rakstu galiņš no bauslības, līdz viss notiek.»⁵ Un no sevis paša viņš sacīja: «Man ir prieks darīt tavu prātu, mans Dievs, un tava bauslība ir manā sirds dibenā.»⁶

Dieva likums jau pēc savas dabas ir negrozāms. Tas atklāj paša pirmcēloņa sava Radītāja gribu un viņa raksturu. Dievs ir mīlestība un viņa likums ir mīlestība. Viņa divi lielie pamatprincipi ir mīlestība uz Dievu un uz cilvēkiem. «Mīlestība ir bauslības piepildīšana.»⁷ Dieva raksturs ir taisnība un patiesība; tādi ir viņa likumi. Dziesminieks Dāvids saka: «Tava bauslība ir patiesība;» «visi tavi baušļi ir taisnība.»⁸ Tādam likumam, kas atspoguļo Dieva garu un izteic viņa gribu, jābūt tikpat mūžīgam, kāds ir viņa devējs. [223]

Atgriešanas un svētu darīšanas darbs ir cilvēkus salīdzināt ar Dievu, saskaņojot tos ar viņa baušļiem. Sākumā cilvēks tika radīts pēc Dieva ģimja. Viņš bija pilnā saskaņā ar dabu un ar Dieva likumiem, taisnības pamatprincipi bija rakstīti viņa sirdī. Caur grēku viņš atsvešinājās no savu Radītāja. Dieva tēls vairs neatspoguļojās viņā. Viņa sirds stāvēja ienaidā ar Dieva likumiem. «Tāpēc ka miesas prāts ir ienaidība pret Dievu; jo tas Dieva bauslībai

nepaklausa un arī nespēj.»¹ Bet «Dievs pasauli tā mīlējis, kā savu vienpiedzimušo Dēlu devis», lai cilvēks varētu salīdzināties ar Dievu. Caur Kristus nopelniem var viņš atkal nākt saskaņā ar savu Radītāju. Viņa sirdij jātop atjaunotai caur dievišķo žēlastību un viņam jāsaņem jaunu dzīvību no augšienes. Šī pārvēršanās ir otrreizēja piedzimšana, bez kuras, ka Jēzus saka, neviens nevar ieiet debessvalstībā.

Pirmais solis pie salīdzināšanās ar Dievu ir pārliecība par saviem grēkiem. «Ikviens kas grēku dara, dara arī netaisnību.» «Caur bauslību nāk grēku atzīšana.»² Lai savu vainu varētu ieraudzīt, grēciniekam jāsalīdzina sevi ar Dieva taisnības rādītājiem— viņa vārdiem. Tie ir kā spogulis, kas rāda taisna rakstura pilnību un skatītāja paša vainas. Vienīgi Kristus evaņģēlijs var viņu glābt no pazušanas, nomazgāt visus viņa grēku traipus. Viņam jānāk ar savu nožēlošanu pie Dieva, kura likumus viņš pārkāpis, un jānes Kristum grēku salīdzināšanas upuris— savu ticību. «To Dievs nolīcis par salīdzināšanu, caur ticību viņa asinīs, ka tas savu taisnību parādītu pamezdam priekšlaikā darītus grēkus.»³ Dabūdam piedošanu par agrākiem pārkāpumiem. cilvēks top par dievišķās dabas līdzdalībnieku. Viņš ir Dieva bērns, jo ir saņēmis bērnības garu, kas viņam liek izsaukties: «Aba, tētīt!» Vai viņam tagad ir brīv pārkāpt Dieva baušļus? Pāvils prasa: «Vai tad mēs bauslību iznīcinājam caur ticību? Nemaz! Bet mēs bauslību apstiprinājam.» «Kā mēs, kas grēkam esam miruši, tajā vēl gribēsim dzīvot?» un Jānis izsakās: «Jo šī ir Dieva mīlestība, ka mēs turam viņa baušļus, un viņa baušļi nav grūti.»¹ Atdzimstot sirds top vesta saskaņā ar Dievu un viņa likumiem. Kad šī lielā pārvēršanās grēciniekā ir notikusi, tad viņš ir pārgājis no grēka uz svētumu, no pārkāpšanas un sacelšanās uz paklausību un uzticību. Vecā dzīve, kur tas atsvešinājās no Dieva, ir mitējusies; ir iesākusies jauna dzīve— ar piedošanu, ticību un mīlestību. Tad «bauslības taisnība taps piepildīta iekš mums, kas nestaigājam pēc miesas, bet pēc gara.»² Tad dvēseles valoda būs: «Cik ļoti es mīlu tavu bauslību! To es pārdomāju ikdienas.»³ «Jo caur bauslību nāk grēku atzīšana.»⁴ Bez likuma cilvēkam nav pareizs jēdziens par Dieva skaidrību un svētumu un par sava paša vainā un neskaidrību. Viņam nava īstā pārliecība par savu grēku, viņš nejūt vajadzību pēc grēku nožēlošanas, Tā kā viņš savā pazušanas stāvoklī sevi par Dieva baušļu pārkāpēju neatzīst, tad viņš

arī neapzinās, ka viņam vajadzīgas Kristus izlīdzināšanās asinis. Pestīšanas cerība tiek pieņemta, nepārvēršot sirdi un nepārgrozot dzīves ceļus. Tādā kārtā notiek paviršas atgriešanās, un veseli pulki tiek pieskaitīti draudzei, kuri nekad nav bijuši savienoti ar Kristu. Maldīgas pestīšanas teorijas, kuras arī ceļas caur Dieva likumu pienācīgas neievērošanas, vai viņu pilnīgas atmešanas, mūslaiku reliģiskās kustībās ieņem redzamu vietu. Šīs teorijas ir netikvien nepareizas mācības ziņā, bet arī praktiski postošas; un tas fakts, ka viņas visur tiek uzņemtas, dara par otrtik vajadzīgu, vest cilvēkus pie skaidra ieskata, kas ir pestīšana.

Patiesa svēttapšana ir bībeles mācība. Apustulis Pāvils paskaidro savā vēstulē Tesalonikas draudzei: «Jo šis ir Dieva prāts, ka jūs topat svēti.» un viņš lūdz: «Bet pats miera Dievs lai jūs svētī

caur caurim.»⁵ Bībele skaidri māca, kas ir svēttapšana un kā to var panākt. Pestītājs lūdza par saviem mācekļiem: «Svēti tos tavā patiesībā, tavs vārds ir patiesība.»¹ un Pāvils māca, ka ticīgie tikai caur svēto Garu var kļūt svēti.² Kas tad ir svētā Gara darbs? Jēzus to pasacīja saviem mācekļiem: «Bet kad viņš, tas patiesības gars, nāks, tas jūs vadīs uz visu patiesību.»³ Arī dziesminieks Dāvids saka: «Tavi baušļi ir tīra patiesība.» Dieva vārds un gars rāda cilvēkam lielos taisnības pamatus, kas ir iemiesots Dieva likumos. Un tā kā Dieva bauslis. «svēts, taisns un labs» ir noraksts no dievišķās pilnības, tad iz tā seko, ka raksturs, kurš viņā ir uzaudzis, arī ir svēts. Kristus ir šāda rakstura pilnīgs piemērs. Viņš saka, viņš turot sava tēva baušļus: «Jo kas viņam patīk, to es allažīņ daru.»⁴ Kristus pakal staigātājiem ir jātop viņam līdzīgiem, caur Dieva žēlastību jāattīsta raksturs, kas saskan ar viņa svēto likumu galveniem pamatiem. Tā ir svēttapšana, kādu bībele māca.

To darbu var izdarīt pie sevis tikai caur ticību uz Kristu, caur Dieva Gara spēku, kas iekš mums mīt. Pāvils saka uz ticīgiem: «Dzenaties ar bijāšanu un drebēšanu uz to, ka topiet svēti. Jo Dievs ir ras, kas iekš jums rada ir gribēšanu, ir padarīšanu pēc sava laba prāta.»⁵ Kristīgais sajūtīs grēka kārdinājumus, bet viņš pastāvīgi cīnīsies tiem pretī. Te ir vajadzīga Kristus palīdzība. Cilvēka vājums tiek savienots ar dievišķo spēku un ticība izsaucas: «Bet paldies Dievam, kas mums uzvaru devis caur mūsu Kungu Jēzu Kristu.»⁶

Svētie raksti skaidri rāda, ka svēttapšanas darbs no mazuma iet uz lielumu. Kad grēcinieks atgriežoties caur Kristus izlīdzin-

[225]

[226]

nošām asinīm atrod mieru iekš Dieva, tad kristīgā dzīve nupat tik ir sākusies. Tagad viņam «ir jāiet pie pilnības,» jātop par pilnīgu cilvēku, «kas pēc sava mēra ir pilnīgi līdzīgs Kristum. Apustulis Pāvils raksta: «Brāļi, man nešķiet, ka to jau esmu satvēris; bet to vien daru: aizmirsdams to, kas aiz manis, es stiepjos uz to, kas priekšā, es dzenos pēc mērķa, pēc goda maksas, uz ko Dievs debesis ai - cina iekš Kristus Jēzus.»¹ Un Pēteris mums rāda, kas 1r jādara, lai taptu svēts, kādu bībele grib: «Tad nu visā spēkā uz to dzīdamies pasniedzot savā ticībā tikumu un tikumā atzīšanu, un atzīšanā sātību, un sātībā pacietību, un pacietībā dievbijāšanu, un dievbijāšanā brāļu mīlestību, un brāļu mīlestībā mīlestību uz visiem... Jo to darīdami jūs nekad nepaklupsiet.»²

Tie, kuri biblisko svēttapšanu ir piedzīvojuši, būs pazemīgi garā. Tāpat kā Mozus viņi ieraudzīja svētuma svinīgo diženumu un redzēja savu pašu necienību, bet tam pretī stāvēja Dieva skaidrība un viņa cēlā pilnība. Praviētis Daniēls bija patiesas svēttapšanas piemērs. Viņa garā dzīve bija pilna caur cēlo kalpošanu savam Meistaram. Viņš bija viens tāds vīrs, kuru debesis mīlēja.³ Šis godātais praviētis tomēr neapgalvoja vis, ka ir tīrs un svēts, bet skaitīja sevi par patiesi grēcīgu Israēla bērnu, kad viņš pie Dieva aizlūdza par savu tautu: «Jo mēs nometamies ar savām lūgšanām tavā priekšā ne uz savu taisnību, bet uz tavu lielo žēlastību.» «Mēs esam grēkojuši, mēs esam bijuši bezdievīgi.» Viņš izsakās: «Kamēr es vēl runāju un lūdzu un savus grēkus un savu Israēla ļaužu grēkus sūdzēju» u. t. t. Un par kādu citu vēlāku notikumu, kur viņam Dieva Dēls parādījās, viņš saka: «Mans vaigs nejauki nobāla, un man spēka vairs neatlika.»⁴

Kad Ījabs vētras troksnī izdzirda tā Kunga balsi, viņš izsaucās: «Tāpēc man ir žēl un sirds man sāp par to pīšļos un pelnos.»⁵ Tas bija tajā laikā, kad Jesaja redzēja Dieva godību un dzirdēja ķerubus saucam: «Svēts, svēts, svēts ir tas Kungs Cebaots!», — kad izsaucās Jesaja: «Vai man, man ir jāiet bojā!»⁶ Pāvils, pēc tam, kad bija aizrauts trešās debesīs un dzirdēja neizteicamus vārdus, kuru neviens cilvēks nevar izrunāt, sprieda pats par sevi kā par «vismazāko no visiem svētiem».⁷ Tas bija mīļais Jānis, kas dusējis pie Jēzus krūtīm, un kas redzējis viņa godību, tomēr metās eņģelim pie kājām.⁸

[227]

Tie, kas staigā Golgatas krusta ēnā, nevar būt augstprātīgi, tie arī nelielīsies un nesacīs, ka viņiem nav grēku. Viņi apzināsies, ka tie bija viņu grēki, kuru dēļ Dieva Dēls cieta nāves bailes.— un šī pārdoma vedis viņus pie pašpazemošanās. Tie, kas dzīvo ciešā sakarā ar Pestītāju, vislabāk zinās cilvēku vājības un grēcību un liks savu vienīgo cerību uz krustā sistā un augšāmcēlnšos Pestītāja nopelniem.

Svēttapšana, kura tagad redzama kristīgā pasaulē, izsauc pašlepnuma garu un vienaldzību pret Dieva baušļiem, kas pierāda, ka bībeles reliģija viņiem sveša. Viņu piekritēji māca, ka cilvēks topot svēts vienā pašā acumirkļī un ka caur ticību vien tūliņ varot panākt šo stāvokli. Viņi saka: «Tici tikai, tad tu saņemsi svētību.» Tālākas pūles no saņēmēja puses tiek ieskatītas par nevajadzīgām. Tanī pašā laikā viņi arī noliedz, ka Dieva likumiem tagad vairs būtu kāds spēks un apgalvo, viņi esot brīvi no pienākumiem pret baušļiem. Vai tas var būt, ka cilvēki var tapt svēti, nesaskaņojot sevi ar Dieva raksturu un gribu, nesaskaņojoties ar tiem pamatiem, kas izteic viņa dabu un gribu, un darot kas pašiem tīk?

Prasība pēc kādas vieglas reliģijas, kurai nevajaga ne cenšanos, ne pašaiizliegšanos, ne atsacīšanos no pasaules trakulībām, ir padarījusi mācību par ticību un ticību vienu pašu par visai mīļu mācību; bet ko saka Dieva vārds? Apustulis Jēkabs saka: «Ko tas palīdz, mani brāļi, ja kas saka, ka viņam ir ticība, bet darbu nav? Vai ticība viņu var izglābt?... Ticība, ja tai darbu nav, ir nedzīva. Vai mūsu tēvs Ābrahāms nav taisnots no darbiem, savu dēlu Īzāku par upuri atnesdams uz altāri? Tad tu redzi, ka ticība ar savu spēku ir bijusi pie viņa darbiem, un ticība ir tapusi pilnīga caur darbiem... Tad nu jūs redziet, ka cilvēks top taisnots no darbiem un ne no ticības vien.»¹ Dieva vārds liecina pret šo pavadinošo mācību par ticību bez darbiem. Tā nav ticība, prasīt debess labvēlību, neizpildot noteikumus, zem kuriem vien žēlastība ir iemantojama. Tā ir iedomība, jo īstai ticībai ir pamats svēto rakstu apsolījumos un pavēlēs.

[228]

Neviens, kas tīšā prātā pārkāpj Dieva baušļus, lai nemāna sevi ar ticību, ka taps svēts. Katrs grēks piespiež klusēt gara balsi, kas aizliedz grēkot, un atšķir dvēseli no Dieva. «Grēks ir baušļa pārkāpšana.» «Ikviens, kas grēko, viņu nav redzējis, nedz viņu atzinis.»¹ Lai gan Jānis savās vēstulēs tik sīki raksta par mīlestību, viņš tomēr nekavējas atklāt to cilvēku patieso dabu, kuri grib gan kļūt

svēti, bet pārkāpj Dieva baušļus. «Kas saka: es viņu pazīstu, un netur viņa baušļus, ir melkulis un patiesība viņā nav. Bet kas viņa vārdu tur, iekš tā patiesi Dieva mīlestība ir pilnīga.»² Te ir katras atzīšanas pārbaudījuma akmenis. Par nevienu cilvēku mēs nevaram sacīt: «viņš ir svēts», neliekot pie viņa vienīgo dievišķo, debess un zemes mērauklu. Kad cilvēki nesajūt tikumības likumu lielo nozīmi, kad nevērtē Dieva baušļus un skatās vieglprātīgi uz tiem, kad pārkāpj pat niecīgāko no viņiem un cilvēkus māca darīt tāpat, tad debesīs viņi tiks atzīti par necienīgiem un viņu prasības netiks ievērotas. Un apgalvojums, ka esot bez grēkiem, jau pats par sevi pierāda, ka tas, kurš tādas prasības ceļ, ir tālu no svētuma. Jo viņam nav īstās sajēgas par Dieva bezgalīgo skaidrību un svētumu, jeb no tā, ko tiem vajaga darīt, lai saskaņotu sevi ar viņu; viņam nav arī patiesas sajēgas par Jēzus skaidrību un viņa cēlo mīlīgumu, jeb par to, cik ļauns un samaitājošs ir grēks; tikai tāpēc cilvēks var pats sevi uzskatīt par svētu. Jo tālāk viņš ir aizgājis no Kristus, un jo trūcīgāks ir viņa sajēgums par Dieva prasību īsto raksturu, jo taisnāks viņš sev izliksies savās paša acīs.

[229] Svēttapšana, kādu māca svētie raksti, ieslēdz sevi visu cilvēka būti— garu, dvēseli un miesu. Pāvils lūdza par tesalonīkiešiem, ka viss viņu «gars, dvēsele un miesa bezvainīgi taptu pasargāti uz mūsu Kunga Jēzus Kristus atnākšanu.»³ Atkal viņš raksta ticīgiem: «Tāpēc, brāļi, es jūs lūdzu caur Dieva apžēlošanām, ka jūs savas miesas nodotu par dzīvu, svētu un Dievam patīkamu upuri.»¹ Vecā Israēla laikā rūpīgi izmeklēja katru upuri, kuru nesa tam Kungam. Ja atrada kādu vainu pie upurējamā lopa, viņu neņēma pretim; jo Dievs bija pavēlējis, ka pie upura nedrīkst būt «nekāda vaina». Tā arī kristīgiem tiek pavēlēts, ka viņi nodotu savas miesas «par dzīvu, svētu un Dievam patīkamu upuri.» Lai to varētu, visus spēkus ir jāuzglabā vislabākā stāvoklī. Katra rīcība, katrs darbs, kas vājina miesīgos vai garīgos spēkus, padara cilvēku arvien nederīgāku kalpot savam Radītājam. Un vai Dievs atradīs patikšanu pie tā, kas nav mūsu tas vislabākais? Kristus sacīja: «Tev būs mīlēt Dievu, savu Kungu. no visas sirds.» Tie, kas mīlē Dievu no visas sirds, gribēs tam kalpot ar visu savu dzīvi un pastāvīgi mēģinās katru savu spēju pieskaņot viņa likumiem, kuri prasa krietnumu un gribu, darīt viņa prātu. Dēļ baudu kāres vai kaislību apmierināšanas viņi nevājinās vis nedz aptraipīs to upuri, kuru tie nes savam debesu Tēvam.

Pēteris saka: «Noturaties no miesīgām kārībām, kas pret dvēseli karo.»² Katra grēcīgu kārību apmierināšana notrulina gara spējas un nonāvē garīgo skata asumu, kāpēc Dieva vārds vai gars var atstāt uz sirdīm tikai vāju iespaidu. Pāvils raksta Korintiešiem: «Lai paši šķīstāmieš no visas apgānīšanas pie miesas un pie gara un lai topam pilnīgi svēti Dieva bijāšanā.»³ un pie gara augļiem «mīlestību, līksmību, mieru, pacietību, laipnību, labprātību, ticību, lēnprātību, sātību» viņš pievieno «atturību».⁴

Cik daudzi tomēr, kuri par kristīgiem saucas, neskatoties uz šiem no Dieva iedvesmes nākošiem izteicieniem, vājina savus spēkus, dzenoties pēc peļņas, vai pielūdzot modi; cik daudzi pazemo savu Dieva dāvāto vīrišķību caur uzdzīvi, dzeršanu un aizliegtām baudām. un baznīca, kurai būtu ļaunumu jānovērš, jo bieži uz to vēl pamudina,

[230]

izlietodama baudu kāri, peļņas kāri, vai slāpes pēc izpriecām par līdzekli, kas pilda viņu kases, kuru pildīšanai Kristus mīlestība ir par vāju. Kad Jēzus ieietu kādā šīlaiku baznīcā un redzētu nesvēto būšanu un rīšanu — kā tas 1r Amerikā —, kas tiek sarīkota reliģijas vārdā, vai viņš neizdzītu šos dievnama sagānītājus ārā, kā kādreiz naudas mijējus?

Apustulis Jēkabs mums saka, ka gudrība, kas no augšienes nāk, «papriekš ir šķīsta».¹ Bet vai tie ir šķīsti, kas ņem jauko Jēzus vārdu savā ar tabaku sagānītā mutē, kuru dvaša un kuri paši viscaur ir piezīdušies ar riebiņo smaku un kuri piespiež visus ieelpot šo

ģifti? Vai tāds ieradums nav taisni pretējs evaņģēlija skaidrībai? Tabakas vergi, kuri sakās esam pilnīgi dziedināti, runā par debess cerībām; bet Dieva vārdi saka skaidri: «un tur neies neviens, kas ir apgānīts.»² «Jeb vai jūs nezini, ka jūsu miesa ir svēta gara dzīvoklis, kas ir iekš jums, ko jūs no Dieva esiet dabūjuši, un jūs nepiederiet sev pašiem? Jo jūs esiet dārgi atpirkti. Tad nu godiniet Dievu savā miesā (un savā garā, kas pieder Dievam).»³ Tas, kura miesa ir svēta gara dzīvoklis, sevi nepadarīs par postošu ieradumu vergu. Viņa spēki pieder Kristum, tas viņu atpircis par savu asiņu dārgo maksu. Viņa īpašnieks, pieder tam Kungam. Vai viņš varētu palikt nesodīts, ja izšķiestu šo uzticēto mantu? Kristīgie, kuri ir tādi tikai vārda pēc, ikgadus izdod milzīgas summas priekš lieku un postošu vajadzību un kārību apmierināšanas, kamēr neskaitāmi cilvēki cieš badu. Dievam nolaupa dāvanas un upurus un ziedo tos uz

[231]

ļāunu kārību altāra, izdodot priekš viņām vairāk, nekā priekš nabagu un trūkcūmciēju pabalstīšanas un evaņģēlija izplatīšanas. Kad visi, kas sakās esam Kristus pakaļstaigātāji, patiesi taptu svēti, tad viņu līdzekļi plūstu Kristus rīcībā un netiktu vis izšķiesti priekš lieku un pat kaitīgu iegribu apmierināšanas, un kristīgie būtu par piemēru mērenībā, pašaiizliedzībā un pašuzupurēšanā. Tad viņi būtu pasaules gaišums.

Pasaule ir padevusies kārībām. «Miesas kārība, acu kārība, dzīves lepnība» valda pār tautas masām. Bet Kristus pakaļstaigātājiem ir svēts uzdevums: «Tāpēc izejiet no viņu vidus un atšķīraties un neaiztieciē nekā, kas nešķīsts.»

Mums ir Dieva vārdu gaisma, kad mēs sakām, ka svēttapšana nav pilnīga, kad tai neseko pilnīga atsacīšanās no grēcīgām tieksmēm un pasaules kārībām. Tiem, kuri klausā pavēli «izejiet no viņu vidus un atšķīraties un neaiztieciē nekā, kas nešķīsts», Dievs dod apsolījumu: «Un es būšu jums par tēvu, un jūs būsiē man par dēliem un meitām, to tas Kungs saka, tas Visvaldītājs.»¹ Katra kristīgā pienākums un tiesība ir iedziļināties Dieva lietās. «Es esmu pasaules gaišums», saka Pestītājs, «kas man iē pakaļ, tas nes-taigās tumsībā, bet tam būs mūžīgās dzīvības gaisma.»² «Bet taisno ceļš ir kā spožs gaišums, kas spīd un spīd, līdz diēna aust.» Katrs ticības un paklausības solis ved dvēseli tuvāk pasaules gaišumam, kur nav «tumsības». Gaišie taisnības saules stari apgaismo Dieva kalpus, un tiem ir jāatstaro viņa gaismu. Itkā zvaigznes mums māca, ka pie debesīm ir viens gaišs spīdekliē, kas viņām dod gaismu, tā arī kristīgiem vajaga rādīt, ka ir viens Dievs, kas sēd uz troņa pasaules visumā, kuram pieder slava un teikšana un kurš ir vērts, lai tam pakaļdarītu. Viņa gara augļi, viņa rakstura skaidrība un svētums būs redzami pie viņa lieciniekiem. Pāvils savā vēstulē kolosiešiem apraksta Dieva bērniem dāvātās, bagātīgās svētības. Viņš saka: «Tāpēc... nemitējamies. par jums Dievu lūgt un piesaukt, lai jūs topiē piepildīti ar viņa prāta atziēšanu visā gudrībā un garīgā saprašānā, lai jūs cienīgi staigājiē, tam Kungam par visu patikšanu, visā labā darbā augļus nesdami un pieaugdami Dieva atziēšanā, ar visādu spēku spēcīgi būdami pēc viņa godības varas visā pacietībā un lēnprātībā ar līksmību.»³

[232]

Atkal viņš raksta par savu vēlēšanos, ka brāļi un māsas Kristū atziē pilnīgi kristīgo tiesību cēlumu. Viņš rāda tiem uz visskaidrāko

brīnišķīgo spēku un atzīšanu, kuru tie kā Visaugstākā dēli un meitas var saņemt. Viņiem bija daļa pie tā Kunga, ka viņš tiem «dotu pēc savas bagātās godības, tapt stiprinātiem ar spēku caur viņa garu pie iekšķīgā cilvēka,» «ka jūs mīlestībā iesakņojaties un pamatojaties,» «lai spējiet saprast līdz ar visiem svētiem, kāds tas plātums un dziļums un garums un augstums; un atzīt Kristus mīlestību, kas augstāka nekā visa saprašana.» Bet apustuļa lūgšana prasa visaugstāko daļu, kad viņš lūdz: «Ka topat piepildīti ar visu Dieva pilnību.»¹

Te mums tiek rādīti izcīnītie, cēlie augstumi, kurus arī mēs varam sasniegt caur ticību uz mūsu debesstēva apsoliņumiem un izpildot viņa prasības. Caur Kristus nopelnu mēs varam nākt pie bezgalīgās varas valdības krēsla. «Jo viņš arī savu paša Dēlu nav taupījis, bet to par mums visiem nodevis; kā viņš mums ar to nedāvinās visu?»² Tēvs deva Dēlam savu garu ne pēc mēra, un arī mēs drīkstam dalīties viņa pilnībā. Jēzus saka: «Ja kad jūs, kas esiet ļauni, mākiat dot saviem bērniem labas dāvanas, cik vairāk jūsu debesu Tēvs dos Svēto Garu tiem, kas viņu lūdz?»³ «Kad jūs ko lūgsiet manā vārdā, to es darīšu.» «Lūdziet, tad jūs ņemsiet, lai jūsu liksmība ir pilnīga.»⁴

Lai gan kristīgā cilvēka dzīve ir pazemīga, kad tomēr tai nevajaga būt grūtsirdīgai un bez pašcieņas. Katram ir tiesība tā staigāt, ka tas Kungs šo staigāšanu varētu par labu atzīt un to svētīt. Mūsu debesu tēvs negrib, ka mēs pastāvīgi staigātu krēslā vai kā ar kādu nastu uz pleciem. Nokārta galva nav patiesas pazemības pierādījums, tāpat ne, kad sirdi pildām ar domām par sevi vien. Mēs varam pie Jēzus nākt un likties šķīstīties un pastāvēt bez kauna un sirdsapziņas pārmetumiem likumu priekšā. «Tad nu nav nekādas pazudināšanas tiem, kas ir iekš Jēzus Kristus, kas nestaigā pēc miesas, bet pēc gara.»⁵

[233]

Caur Jēzu kritušie Ādama dēli top par «Dieva bērniem». «Jo tāpat tas, kas svētī, kā tie, kas top svētīti, visi ir no viena; tādēļ viņš nekaunas tos saukt par brāļiem.»¹ Kristīgā cilvēka dzīvei būtu jābūt ticības, uzvaras un prieka dzīvei iekš tā Kunga. «Jo ikviens, kas dzimis no Dieva, uzvar pasauli; un šī ir uzvara, kas pasauli uzvar: mūsu ticība.»² Patiesība ir Dieva kalpam Nehemijam: «Prieks pie tā Kunga ir jūsu stiprums.»³ Un Pāvils raksta: «Priecājaties iekš tā Kunga vienmēr; es saku atkal: Priecājaties!» «Priecājaties vienmēr.

Pateicieties Dievam visās lietās: jo tas ir Dieva prāts iekš Kristus Jēzus pie jums.»⁴

Tādi ir bibliskas atgriešanās un svēttapšanas augļi; un tāpēc ka uz taisnības lielajiem likumiem, kādi Dieva vārdos atrodami, skatās ar tādu vienaldzību, augļi redzami tik visai maz. Aiz tā iemesla tik maz ir redzams no dziļās, paliekošās Dieva gara darbības, kura iezīmēja agrāko gadu pamošanās. Caur tā Kunga uzskatīšanu mēs topam pārvērsti. Un tā kā tiek atstāti novārtā tie svētie priekšraksti, kuros cilvēkam atklājas Dieva pilnība un svētums, un ļaužu prāti tiek aizrauti no cilvēku mācībām un teorijām, tad nemaz nav jābrīnās, ka dzīvā dievbijība baznīcās iet mazumā. Tas Kungs sacīja; «Jo manis ļaudis dara divkārtīgu ļaunumu: tie mani atstāj, to dzīvo ūdens avotu, un izcērt sev akas, cauras akas, kas ūdeni netur.»⁵ «Svētīgs tas cilvēks, kas nestaigā bezdievīgo runās... bet kam labs prāts pie tā Kunga bauslības, un kas viņa bauslību pārdomā dienās, naktīs. Jo tas ir kā koks stādīts pie ūdens upēm, kas savus augļus nes savā laikā, un viņa lapas nesavīst, un viss, ko viņš dara, labi izdodas.»⁶ Tikai caur to var atmodināt pie tiem, kas sauc sevi par viņa tautu, pirmo ticību un pirmo svētlaimību, kad Dieva baušļi tiek atkal pienācīgi atzīti.» Tā saka tas Kungs: stājaties uz ceļiem un raugiet un vaicājiet pēc tiem senejiem ceļiem, kurš tas labais ceļš, un staigājiet pa to, tad jūs atradīsiet dusu savai dvēselei.»⁷

[234]

[235]

Izmeklēšanas tiesa

Praviets Daniēls raksta: «Es skatījos, tiekams krēsli tapa nolikti, un laiku Vecais apsēdās, kam drēbes bija baltas kā sniegs un galvas mati kā šķīsta vilna, viņa krēsls bija kā uguns liesmas, un viņa skrituļi bija degots uguns. Un no viņa priekšas iztecēja uguns upe. Tūkstošu tūkstoši viņam kalpoja, un desmitreiz tūkstošu tūkstoši stāvēja viņa priekšā; tiesa tapa turēta, un grāmatas tapa atvērtas.»¹

Tā tika pravietim rādīta lielā, svinīgā diena, kurā visas pasaules lielais tiesnesis tiesās cilvēku dzīvi un sirdi, kurā katrs saņems pēc «saviem darbiem». «Laiku Vecais» ir Dievs tas Tēvs. Dziesminieks Dāvids saka: «Pirms kalni radušies un tu zemi un pasauli bijī taisījis, tu esi mūžīgi mūžam stiprais Dievs.»² Viņš, visas esamības cēlonis, tas, no kura iztek visi likumi, būs pats par tiesnesi. Un kā liecinieki un sulaiņi būs svētie eņģeļi; viņu skaits: «tūkstošu tūkstoši un desmitreiz tūkstošu tūkstoši.» Tie pie lielās tiesas būs klāt.

«Es redzēju nakts parādīšanos, un raugi, viens nāca debess padebešos kā Cilvēka dēls, un nāca pie tā laiku Vecā, un tapa vests viņa priekšā. Un viņam tapa dota valdība un godība un valstība: visiem ļaudīm, visām tautām un valodām būs viņam kalpot; viņa

valdība 1r mūžīga valdība, kas neiznīkst un viņa valstībai nav gala.»³ Še aprakstītā Kristus nākšana nav viņa otrā nākšana zemes virsū. Viņš nāk pie «Vecā», kas ir debesīs, saņemt varu, godu un valstību, kas viņam kā starpniekam tiks doti, kad viņš savu darbu būs pabeidzis. Šai nākšanai, un nevis viņa otrai nākšanai, pēc pravietoējuma būtu jābūt pēc 2300 dienu notecēšanas, tā tad 1844. gadā. Debess eņģeļu pavadībā mūsu augstais priesteris ieiet visusvētākā vietā un stājas. Dieva priekšā, lai izpildītu priekš cilvēkiem pēdējos amata darbus — izmeklēšanas tiesas darbus, un lai salīdzinātu tos ar Dievu, kuri ar saviem labiem darbiem uz tam cienīgi. Pie kalpošanas āai salīdzināšanas dienā ņems dalību tikai tie, kuru grēki, pēc tam, kad tie Dieva priekšā būs atzīti un nožēloti, būs nomazgāti ar grēku upura svētām asinīm. Bezdievīgo tiesa būs cita, kura notiks vēlāk. «Jo tas laiks ir klāt, ka sodība iesākas pie Dieva nama; bet ja tā pa-

[236]

priekš pie mums iesākas, kāds būs gals tiem, kas Dieva evaņģēlijam nav paklausījuši?»¹

Debesu grāmatas, kurās ir ierakstīti cilvēku vārdi un darbi, būs noteicējas tiesas dienā. Praviets Daniēls saka: «Tiesa tiks noturēta un grāmatas taps atvērtas.» Parādīšanās grāmatas autors, aprakstīdams āās tiesas dienas darbus un gaitu, piebilst: «Un cita grāmata tapa atvērtā, kas ir dzīvības grāmata. Un mirušie tapa tiesāti pēc rakstiem grāmatās, pēc viņu darbiem.»²

Dzīvības grāmatā ir ierakstīti visu to cilvēku vārdi, no paša pasaules sākuma, kuri kalpojuši Dievam. Jēzus sacīja saviem mācekļiem: «Priecājaties, ka jūsu vārdi rakstīti debesīs.»³ Pāvils runā par saviem uzticamākiem palīgiem, «kuru vārdi ir rakstīti dzīvības grāmatā».⁴ Daniēls, noraudzīdamies uz «tādu bēdu laiku, kāds vēl nav bijis», paskaidro, ka Dieva ļaudis taps izpestīti— «visi, kas atronas rakstīti grāmatā.»⁵ Parādīšanās grāmata mums saka, ka [237] tikai tie ieies Dieva pilsētā, «kas rakstīti Jēra dzīvības grāmatā.»⁶

Kungs raksta «piemiņas grāmatu», kur ir ierakstīti visi to cilvēku labie darbi, «kas Kungu bīstas un kas viņa vārdu piemin.»¹ Viņu ticīgie vārdi, viņu mīlestības darbi, visi ir rakstīti debesīs. Nehemija atsaucas uz to, kad viņš saka: «Piemini mani, mans Dievs, par to un neizdeldi manu labdarīšanu, ko esmu darījis pie sava Dieva nama un pie viņa kopšanas!»² Piemiņas grāmatā tiek katrs taisns darbs padarīts mūžīgs. Tur ir iekšā katra uzvarēta kārdināšana, katrs pārvarēts ļaunums, katrs mīļš un smalkjūtīgs līdzjūtības vārds. Tur ievesti katrs uzpurēšanās darbs, katra Kristus vai viņa lietas dēļ pārciesta sāpe vai pārestība. Dāvids saka: «Tu skaiti manas bēgšanas, saņem traukā manas asaras; vai tās nav tavā grāmatā?»³

Tur būs arī sīkas ziņas par katra cilvēka grēkiem. «Jo Dievs ikkatru darbu vedīs tiesā līdz ar visu, kas ir apslēpts, vai tas labs, vai ļauns.»⁴ Pestītājs sacīja: «Par ikkatru veltu vārdu, ko cilvēki runās, tiem būs jāatbild soda dienā.» «Pēc taviem vārdiem tu tapsi taisnots un pēc saviem vārdiem tu tapsi pazudināts.»⁵ Visi slepenie dzenuļi un iemesli būs bez kļūdīšanās ievesti grāmatas reģistrī; jo Kungs «vedīs gaismā, kas apslēpts tumsībā un darīs zināmus siržu padomus.»⁶ «Redzi, tas ir manā priekšā rakstīts... jūsu noziegums un jūsu tēvu noziegums kopā, saka Kungs.»⁷

Katru darbu Dievs izmeklē un ieraksta vai kā uzticību, vai neuzticību. Pie katra cilvēka vārda tiek ierakstīti debesu grāmatā

ar lielāko pareizību katrs slikts vārds, katrs savtīgs darbs, katrs neizpildīts pienākums, katrs apslēpts grēks, katra mākslota izlikšanās. Neievēroti debesu brīdinājumi, izšķiesti acumirkļi, neizlietoti gadījumi, laba vai slihta iespaids atstāšana uz citiem, šī iespaids sekas un šo seku sekas— viss tiek uzrakstīts no eņģeļiem, kas ved piemiņas grāmatu.

Dieva likumi ir mēraukla, pēc kuras tiesas dienā mērīs katra cilvēka dzīvi un sirdi. Salamans mācītājs saka: «Bīsties Dieva un turi viņa baušļus, jo tas pienākas visiem cilvēkiem. Jo Dievs ikkatru darbu vedīs tiesā līdz ar visu, kas ir apslēpts, vai tas labs vai ļauns.»¹ Apustulis Jēkabs atgādina saviem brāļiem: «Runājiet tā un dariet tā, kā tādi, kas caur svabadības bauslību taps tiesāti.»² Tie, kas tiesas dienā tiks atzīti par cienīgiem, ņems dalību pie taisno augšāmcelšanās. Jēzus sacīja: «Bet tie, kas būs cienīgi tikt pie viņas dzīvošanas un pie augšāmcelšanās no miroņiem... ir eņģeļiem līdzīgi un Dieva bērni, būdami augšāmcelšanās mantinieki.»³ un atkal viņš sacīja: «Un izies ārā tie, kas labu darījuši, pie augšāmcelšanās uz dzīvību.»⁴ Taisnie mirušie tiks uzmodināti tikai pēc tam, kad tiesa būs viņus atzinusi par cienīgiem, ņemt dalību pie «dzīvības augšāmcelšanās». Viņi paši nebūs tiesā klāt, kad tiks caurskatīti atzīmējumi par viņu dzīvi un darbiem, par katru darbu atsevišķi.

Jēzus, kā aizlūdzējs aizlūgs Dieva priekšā. «Un ja kas grēko, tam ir aizbildinātājs pie Tēva, Jēzus Kristus, tas taisnais.»⁵ «Jo Kristus nav iegājis rokām taisītā svētā vietā, caur ko patiesā tiek zīmēta, bet pašās debesīs, ka tas tagad parādītos Dieva vaiga priekšā par mums.» «Tādēļ viņš arī pilnīgi var izglābt tos, kas caur viņu pie Dieva nāk, vienmēr dzīvodams, lai viņš tos aizstāvētu.»⁶

Tiesas grāmatas tiks atvērtas un Dievs skatīs cauri katra dzīves gājumu, kas Jēzum ticējuši. Aizrunātājs iesāk ar tiem, kas vispirms zemes virsū dzīvojuši, ies no paaudzes uz paaudzi, kamēr beigs pie dzīvajiem. Katra vārds tiks pieminēts, katra cilvēka atsevišķs solis un darbs tiks svērti. Vārdi tiks pieņemti, vārdi tiks atmesti. Kad usies grāmatā grēkus, kuri nav ne nožēloti, nedz piedoti, tad viņu darītājus izdzēsīs pavisam iz dzīvības sarakstiem, izzudīs līdz ar to iz Dieva piemiņas grāmatas arī uzrakstītie labie darbi. Kungs sacīja Mozum: «Kas pret mani apgrēkojies, to es izdeldēšu iz savas grāmatas.»⁷ un praviets Ecēhiēls saka: «Bet kad taisnais nogriežas no savas tais-

[238]

[239]

nības un dara netaisnību... vai tam būs dzīvot? Visa viņa taisnība, ko viņš darījis, netaps pieminēta.»¹

Pretim to cilvēku vārdiem, kuri savus grēkus patiesi nožēlojuši un ticībā ilgojušies pēc salīdzināšanas upura asinīm — tiks ierakstīta debesu grāmatā grēku piedošana; būdami Kristus taisnības līdzmantinieki, un ja vēl no Dieva tiks atzīti par tādiem, kas visu sevi saskaņojuši ar viņa likumiem, viņi dabūs grēku piedošanu un tiks atzīti mūžīgās dzīvības cienīgi. Kungs runā caur pravieti Jesaju: «Es, es kas esmu, kas izdeldu tavus pārkāpumus sevis dēļ un nepieminu tavus grēkus.»² Jēzus sacīja: «Kas uzvar, tas ar baltām drēbēm taps apģērbts, un es viņa vārdu neizdeldēšu no dzīvības grāmatas un viņa vārdu apliecināšu sava Tēva un viņa eņģeļu priekšā.» «Kas mani apliecina cilvēku priekšā, to es apliecināšu sava Tēva priekšā, kas debesīs. Kas mani aizliedz cilvēku priekšā, to es arī aizliegšu sava Tēva priekšā, kas debesīs.»³ Lai cik ar cilvēki piedalītos zemes tiesās un zinātu labi, kā izmeklē un iznes spriedumus, tad tomēr viņi var tikai vāji iedomāties, kāda dzīva interese būs debesu tiesā, kad visas pasaules tiesnesis izmeklēs katru cilvēku, kura vārds ierakstīts dzīvības grāmatā.

Dievišķais starpnieks aizlūdz, ka visi, kas ticējuši viņa asinīm, dabon piedošanu par saviem pārkāpumiem un tiek atkal paradīzē celti un ar «pirmās valdības» kroni kronēti. Gribēdams cilvēkus kārdināt un mānīt, sātans domāja Dievam samaitāt cilvēku radīšanās plānu, bet Jēzus tagad lūdz, ka šis plāns tiktu izvests, itkā cilvēks nekad nebūtu kritis. Viņš priekš saviem ļaudīm prasa ne tikai pilnīgu piedošanu un taisnošanu, bet arī daļu pie viņa godības un sēdekli uz viņa troņa.

Kamēr Jēzus aizlūdz par tiem, kas saņēmuši viņa žēlastību, sātans viņus apsūdz Dieva priekšā kā pārkāpējus. Lielais krāpnieks mēģināja viņus ievilināt neticībā un darīt, ka tie atlaižas no uzticības Dievam, ka tie iet prom no viņa mīlestības un lauž viņa likumus.

[240] Tagad sātans norāda uz cilvēku dzīvi, uz viņu rakstura nepilnībām, par nelīdzināšanos Kristum, padarīdami tā viņu Pestītājam kaunu, uz visiem viņu grēkiem, uz kuriem viņš pats tos pavedināja; un uz visa tā atsaucoties pieprasa viņš tos kā savus pavalstniekus.

Jēzus viņu grēkus neaizbildina, bet norāda uz viņu nožēlošanu un ticību un prasa priekš viņiem piedošanu, savas caururbtās rokas Tēvam un svētiem eņģeļiem rādīdams un izsaukdamies: pazīstu

viņus pie vārda, viņi ir rakstīti manā rokā.» «Dieva upuri ir satriekts gars; salauztu un sagrauztu sirdi tu, Dievs, neapsmādēsi,»¹ un savu ļaužu apsūdzētājam viņš atbild: «Lai Kungs tevi rāj, sātan:lai tevi rāj Kungs, kas Jeruzālemi izredzējis! Vai šī nav pagale, no uguns izrauta?»² Kristus apgērbs ar savu taisnību tos, kas viņam bijuši uzticīgi, un rādīs tos tēvam kā draudzi, «kurai nav ne traipekļa, ne grumbas, ne citas kādas vainas.»³ Viņu vārdi ir ierakstīti dzīvības grāmatā, un par viņiem ir sacīts: «Un tie staigās baltās drebēs ar mani, jo tie ir to vērti.»⁴

Tā notiks pilnīgs jaunās derības apsolvējuma piepildījums: «Jo es piedošu viņu noziegumus un nepieminēšu vairs viņu grēkus.» «Tanīs dienās un tanī laikā, saka Kungs, Israēla noziegums taps meklēts, bet vairs nebūs, un Jūdasa grēki, bet tie netaps atrasti, jo es tiem piedošu, ko es atlicināšu.»⁵ «Tanī laikā Kunga Gars būs par glītumu un par godu, un zemes Auglis par jaukumu un krāšņumu Israēla izglābtiem. Un Ciānas atlikušie un Jeruzālemes atlicinātie taps nosaukti viņam svēti, ikkatrs, kas Jeruzālemē rakstīts uz dzīvību.»⁶

Izmeklēšanas tiesa un grēku izdeldēšana tiks pabeigta pie Kunga otrās atnākšanas. Tā kā mirušie tiks tiesāti pēc tā, kas ir rakstīts grāmatās, tad nebūs iespējams izdeldēt viņu grēkus pirms tiesas dienas sākšanās. Apustulis Pēteris saka skaidri, ka ticīgo grēki tiks izdeldēti «lai atspirgšana nāk no Kunga vaiga, un lai viņš Jēzu Kristu sūta, kas jums papriekš sludināts.»⁷ Kad izmeklēšana būs pabeigta, nāks

[241]

Kristus ar savu algu un maksās katram pēc viņa nopelna. Pēc tam kad augstais priesteris bija pabeidzis Israēla salīdzināšanu, viņš iznāca laukā un svētīja draudzi. Tā arī Kristus parādīsies kā starpnieks, kad viņa darbs būs galā, «bez grēka... uz mūžīgu dzīvošanu», lai dotu gaidošai tautai mūžīgu dzīvošanu. Kristus uzliks visus grēkus viņu cēlonim un sācējam sātanam, tāpat kā augstais priesteris tos uzlika palaižamam āzim, tā šķīstīdams svētnīcu. Palaižamais āzis, kurš nesa Israēla grēkus, tika aizvests «tuksnesī».¹ Tāpat arī sātans, kurš nes visu to grēkus, kurus viņš apgrēcinājis, tūkstots gadus paliks kā izdzītais uz tukšas zemes, bez iedzīvotājiem, un saņems pilnu sodu par saviem grēkiem—uguni, kurš izdeldēs visus bezdievīgos. Tā tiks izvests galā liels pestīšanas plāns, un grēks tiks pavisam iznīdēts, un visi tiks atsvabināti, kas no ļauna labprātīgi atsacījušies.

Izmeklēšana un grēku iznīdēšana iesākās pravietotā laikā, 1844. gadā — kad bija notecējušas 2300 dienas.² Visi, kas nes

Kristus vārdu, tiks smalki izmeklēti. Dzīvie un mirušie tiks tiesāti, pēc tā, kas rakstīts grāmatās, pēc «viņu darbiem».

[242] Grēki, kas nav nožēloti un ir atstāti neievēroti, netiks piedoti, nedz iz grāmatām dzēsti, bet liecinās pret grēcinieku lielā tiesas dienā. Lai ļaunie darbi būtu tikuši darīti dienas gaismā, vai nakts tumsā, vai būtu bijuši «apslēpti vai liedzami» — par visiem būs jāatbild. Dieva eņģeļi uzmana katru grēku un ieraksta visus nemaldīgās grāmatās. Grēku var apslēpt, noliegt, un neredz ne tēvs, ne māte ne sieva, ne bērni, nedz draugs; neviens un izņemot pašus darītājus, nevar būt ne jausmas par nodarīto netaisnību; bet viss būs zināms debesu eņģeļiem. Vismelnākā nakts tumsa, vismākslotākā slēpšana nevar apslēpt kaut vienu domu no tā, kas visu zin. Tas zin katru soli, katru netaisnu darbu. Viņu neapmānīs svēta āriene. Viņš labi pazīst katru sirdi. Cilvēki piekrāpj cilvēkus, bet Dievs redz katru izlikšanos, viņam zināma siržu iekšēja dzīve.

Cik svinīga ir šī doma! Viena diena pēc otras aiziet mūžībā un aizņemt sev vietu debesu grāmatās. Vienreiz izrunāti vārdi, vienreiz darīts darbs nekad vairs nav atpakaļ atdabonami. Eņģeļi ir visu, labo un ļauno, uzrakstījuši. Visvarenākais pasaules iekarotājs nespēj izdzēst kaut tikai vienas dienas ziņojumu. Mūsu darbi, mūsu vārdi un viņu iekšējie cēloņi izšķirs vai nu uz nāvi, vai dzīvību. Kautgan mēs viņus jau aizmirsuši, tie tomēr mūs attaisnos, vai nosodīs. Tikpat pareizi, kā gludās fotogrāfu stikla plates attēlo katru sejas pantu, būs ierakstīts grāmatās. tur augšā katrs raksturs. Bet cik maz liekas zinot par šīm grāmatām, kuras tiks lasītas lielajā dienā. Kad varētu atsegt plīvuru, kas šķir redzamo pasauli no neredzamās, un kad cilvēku bērni varētu redzēt eņģeļus, kuri katrn vārdu un katru darbu uzraksta priekš lielās tiesas dienas — tad redzētu, cik daudzi ikdienas izrunāti vārdi paliek tikai vārdi, cik daudzi darbi paliek nedarīti!

Tiesa skatīsies pakal katram izdotam grasim kā mēs esam izlietojuši no debesīm dabūto kapitālu? Vai Kungs savā atnākšanā atņems savu daļu ar augļiem atpakaļ? Vai mēs esam izlietojuši mums uzticēto roku, sirds un smadzeņu spēku Dievam par godu un cilvēkiem par svētību? Kā mēs esam izmantojuši mūsu laiku, mūsu balsi, mūsu spalvu, mūsu naudu, mūsu iespaidu? Ko mēs esam darījuši priekš Kristus — priekš nabagiem, piemeklētiem, atraitnēm

un bāriņiem? Dievs mūs ir nolīcis par sava svēta vārda glabātājiem; ko mēs esam darījuši ar patiesības gaismu, kura mums tika dota lai vadītu cilvēkus uz svētību? Atzīšanai vien Kristus nepiedos nekādu vērtību; tikai mīlestība, kas parādās darbos, būs ko vērtā. Un atkal tikai mīlestība vien padara darbu vērtīgu — tā skatās debesis. Viss kas ir darīts mīlestībā, lai būtu cik niecīgs cilvēku acīs, tiks no Dieva atzīts un atalgots. Apslēptā patmīlība ir debesu grāmatās redzama. Tur ir ziņojums par neizpildītiem pienākumiem pret mūsu līdzcīvē-kiem, un par mūsu Pestītāja prasību neievērošanu. Tur būs redzams, cik daudz laika, domu un spēka, kas piederēja Kristum, tika ziedoti sātanam. Bēdīgs ir ziņojums, kuru eņģeļi nes uz augšu. Daudzi apdāvināti cilvēki, arīgi Kristus pakalstaigātāji, ir viscaur aizņēmti ar dzīšanos pēc pasaules mantas, vai pasaules baudām. Nauda, laiks un spēks tiek izšķiesti greznumā, priekš savu kārību apmierināšanas; tikai nedaudzi acumirkļi ir svētīti lūgšanai, rakstu pētīšanai, pazemīgai dvēseles pārdomai, grēku atzīšanai.

[243]

Sātans izgudro neskaitāmus plānus, ka lai jo vairāk aizņemtu mūsu domas, tā ka mēs vismazāk dabonam nodarboties ar to darbu, kas mums vislabāk būtu pazīstams. Viņš ienīst lielās patiesības, kuras mums rāda salīdzināšanas upuri un visvareno starpnieku. Viņš zin, ka priekš viņa viss no tā atkarājas, novērst domas no Jēzus un viņa patiesības.

Tos, kas gribētu būt Kristus starpniecības labuma līdzmantnieki, nekas nedrīkstētu kavēt viņu pienākumu izpildīšanā: dzīties pēc svētības, kuru dod dievabijāšana. Tiem vajadzētu ziedot dārgo laiku nevis priekš izpriecām un apmierinot greznuma un pelņas kāri, bet nodoties nopietnai patiesības vārda pētīšanai dziļi ticīgām sirdīm. Dieva tautai vajadzētu skaidri un gaiši saprast svētuma un izmeklēšanas tiesas būtību. Ikvienam cilvēkam būtu jāzin, kādu stāvokli viņš ieņem pret mūsu lielo augsto priesteri un viņa darbu. Citādi viņš nevarēs ticēt, kas šinī laikā tik svarīgs, nevarēs nostāties tā, kā Dievs to grib. Katrs var savu dvēseli glābt vai pazudināt. Katram Dieva tiesā ir lieta. Ikviens redzēs tiesnesi vaigu vaigā. Tāpēc ir no lielas nozīmes, ka katrs sev mēģina stādīt priekšā svinīgo skatu: tiesa tiek noturēta un grāmatas top atvērtas, un katrs, kā Daniēlam sacīts, saņems savu daļu pēdējā dienā.

Visiem, kas ir jau apgaismoti šinīs lietās, ir jānodod liecību par lielajām Dieva uzticētām patiesībām. Debesu svētnīca ir īstenībā

[244]

viduspunkts Kristus darbam priekš cilvēkiem. Tas attiecas uz katru dvēseli, kas uz zemes dzīvo. Tas rāda mums visu pestīšanas plānu un noved mūs līdz laiku galam, rāda cīņu starp taisnību un grēku un pirmās uzvaru. Ir no vislielākā svara, kad mēs visas tās lietas uz pamatīgāko izmeklējam, un varam katram, kas pēc tā prasa, atbildību dot par cerību, kas iekš mums mājō.

Kristus starpniecība priekš cilvēkiem, tur augšā debess svēt-nīcā ieņem tikpat lielu vietu pestīšanas plānā, kā viņu nāve pie krusta. Ar viņa nāvi darbs iesākās, augšāmcēlies viņš uzbrauca debesīs to pabeigt. Mums ir jāieiet ticībā, pašas lietas būtībā, «kur priekštecētājs par mums iegājis.»¹ Tur atspoguļojas gaisma, kas staro no Golgatas krusta. Tur mēs dabonam skaidru ieskatu pestīšanas noslēpumos. Cilvēku pestīšana izmaksā debesīm bezgalīgi dārgi; upurētais upuris saskan ar vislielākām prasībām par Dieva likumu laušanu. Jēzus ir sataisījis ceļu uz Tēva troni, un kas ticībā pie viņa nāk, to patiesā ilgošanās var tikt Dievam priekšā celta. «Kas savus pārkāpumus apklāj, tam tas neizdosies, bet kas tos izsūdz un atstāj, tas dabūs žēlastību.»² Kad tie varētu redzēt, kā sātans par viņiem gaviļē, kas savas vainas slēpj, vai aizbildina, kā viņš Kristu un viņa svētos eņģeļus līdz ar viņu darbu apsmej, tad viņi pasteigtos savus grēkus nožēlot un tos nolikt. Raksturu vājinā-dams, sātans lūko dabūt visu cilvēku savā varā, un viņš zin, kad kļūdas tiks piekoptas, tad tas viņam izdosies. Tamdēļ viņš mēģina maldināt Kristus pakalstaigātājus, rādīdams itkā nebūtu iespējams ļaunumu pārvarēt. Bet Jēzus norāda viņiem uz savām caururbtām rokam un uz savu šausto miesu; un viņš saka katram, kas viņam grib pakalstaigāt: «Tev pietiek mana žēlastība.»³ «Nemiet uz sevi manu jūgu, un mācāties no manis, jo es esmu lēnprātīgs un no sirds pazemīgs, un jūs atradīsiet dusu savām dvēselēm; jo mans jūgs ir laipnīgs, un mana nasta viegla.»⁴ Viņš tamdēļ neieskata nevienas vainas par nedziedināmām. Dievs dos ticību un žēlastību tās uzvarēt.

[245]

Mēs dzīvojam tagad lielā salīdzināšanas dienā. Ēnas kalpošanā, kamēr augstais priesteris izdarīja priekš Israēla salīdzināšanu, visiem vajadzēja nožēlot grēkus un zēmoties Kunga priekšā, lai netiktu izdeldēti no saviem ļaudīm. Tāpat visi, kas negrib, ka viņu vārdi tiek izdzēsti iz dzīvības grāmatas, šinīs nēdaudzās pārpa-likušās pārbaudījuma dienās lai Kunga priekšā pazemodamies un savus grēkus patiesi nožēlodami nokauj visu ļauno, kas mīt dvēselē.

Ir jāpēta dziļi un patiesi savu sirdi. Ir jānoliek vieglo, patmīlīgo garu, kas ir pie daudziem, kuri sauc sevi par kristīgiem. Visiem, kas grib uzvarēt ļaunās, valdīšanās kārās tieksmes, stāv priekšā grūta cīņa. Sagatavošanās darbs ir katra paša darbs. Mēs netiekam pestīti bariem uz reizi. Viena cilvēka skaidrība un dievbijība nevar tikt pierēķināta citam, kam šo īpašību trūkst. Kautgan visas tautas tiks tiesātas, tomēr tiks pamatīgi un atsevišķi izmeklēts katra cilvēka dzīves gājums, itkā neviena cita vairs nebūtu pasaulē. Katram jātop pārbaudītam un atrastam bez traipiem, bez grumbām, vai bez citām kādām vainām.

Ar salīdzināšanas beigu darbu stāv sakarā ļoti svarīgi notikumi. Ar viņiem saistītās intereses ļoti spēcīgas. Tagad notiekas tiesa tur augšā debesīs. Jau vairāk kā septiņdesmit gadus šis darbs tiek darīts. Drīz— neviens nezina cik drīz— sāks tiesāt dzīvos. Dieva svinīgā klātbūtnē tiks aplūkota visa mūsu dzīve. Šinī laikā ir vairāk kā jebkad jāatgādina dvēselēm Pestītāja piekodinājums: «Pielūkojiet, esiet modrīgi, un lūdziet, jo jūs neziniat, kad tas laiks ir.»¹ Ja tu nu nebūsi nomodā, tad es nākšu pār tevi itkā zaglis, un tu nezināsi, kurā stundā es pār tevi nākšu.»²

Kad nu beidzot izmeklēšana būs pabeigta, tiks izšķirts katra liktenis, vai nu uz dzīvību, vai nāvi. Pārbaudījuma laiks beigsies īsi pirms Pestītāja atkalatnākšanas debess padebešos. Kristus saka, šo laiku vērodams: «Kas netaisnību dara, tas lai joprojām netaisnību dara, un kas ir apgānīts, tas lai joprojām ir apgānīts, un kas ir taisns, tas lai joprojām ir taisns, un kas ir svēts, tas lai joprojām ir svēts. Un redzi, es nāku drīz, un mana alga līdž ar mani, ikvienam atmaksāt, kā viņa darbs būs.»¹

[246]

Taisnie un bezdievīgie, abi tad vēl apdzīvos zemi savā mirstīgā miesā — tiks sēts, tiks mājas celtas, tiks ēsts un dzerts, un pašiem nezinot tiks taisīts neatsaucamais lēmums tur augšā debess svētnīcā. Pirms grēku plūdu sākšanās, kad Noa bija iegājis šķirstā, Dievs viņu noslēdza, ka neviens bezdievīgais tur netiek iekšā; vēl septiņas dienas ļaudis turpināja savu vienaldzīgo dzīvi, tvīkdami pēc izpriecām, un apsmēja brīdinājumus par draudošo sodību, nezinādami ka viņiem savs liktenis jau lemts. Pestītājs saka: «Tāpat arī būs cilvēka dēla atnākšana.»² Klusi, neievēroti, kā zaglis pusnaktī, nāks izšķirošā stunda, kas noteiks katra cilvēka likteni, un bezdievīgiem uz visiem laikiem atņems piedāvāto žēlastību.

«Tā nu esiet nomodā!... ka tas nejauši nākdams jūs neatrod guļam.»³ Briesmu pilns ir to stāvoklis, kuri nespēdami vairs nomodā būt, padodas pasaules kairinājumiem. Tanī brīdī, kad veikalnieks būs pilnīgi nodevies skriešanai pēc peļņas, kad izpriecas kārais sev meklēs apmierinājumu un viņa meita kārtos savus modes greznumus, tanī brīdī, tanī stundā visas pasaules tiesnesis pasludinās savu spriedumu: «Tu svaru kausā esi svērts un esi atrasts visai viegls.»⁴

[247]

Ļaunuma cēlonis

Daudzi ir par grēka izcelšanos un par savas dzīves nozīmi lielā nezināšanā. Viņi redz ļaunumu ar visām viņa briesmīgām sekām un prasa sev, kā tas iespējams, kad Dievs ir neizmērījamā gudrība, spēks un mīlestība. Še ir noslēpums, kuru viņi sev nevar izskaidrot. Un savā nezināšanā un savās šaubās viņi ir akli pret dievišķo patiesību, kura grib nest pestīšanu. Daži gribēdami izdibināt grēku, mēģina tur spiesties iekšā, ko Dievs nav gribējis atklāt; viņi tamdēļ neatrod sarežģījuma atrisināšanu; un tādi kuriem patīk šaubīties un kritizēt, atrod pietiekošu iemeslu atnest svētos raktus. Reti cilvēki var atrisināt lielo jautājumu, jo teikas un bībeles mācību nepareizs iztulkojums ir aptumšojuši viņiem Dieva dabu, viņa valdīšanu un likumus, pēc kuriem viņš rīkojas.

Ir grūti atrast tādu grēka izcelšanās izskaidrojumu, kas kautkādi attaisnotu grēka pastāvēšanu. Bet no viņu izcelšanās un no tā, kas visbeidzot ar grēku notiek, var tikdaudz saprast, ka Dievs ir labs un taisns. Svētie raksti skaidri rāda, ka Dievu nekādā ziņā nevar vainot par grēka izplatīšanos; ka Dievs nav tīši atvilcis ne savu žēlastību, nedz bijis nepilnīgs savā valdīšanā, un tā nav devis ne mazāko iemeslu priekš sacelšanās pret viņu. Grēks pats ir iespiesies, un kāpēc viņš ir, nevar uzdot nekādus cēloņus. Grēks ir noslēpumains, neizskaidrojams; viņu atvainot, nozīmētu viņu aizstāvēt. Kad varētu priekš viņa atrast kādu attaisnojumu, jeb pasacīt, kāpēc viņam jābūt, tad viņš vairs nebūtu grēks. Mūsu vienīgais izskaidrojums ir tas, ko Dieva vārds saka,— grēks ir «Dieva baušļu pārkāpšana»; grēks ir tāds likums, kas ir ienaidā ar Dieva mīlestības likumu, uz kura dibināta Dieva valdīšana.

[248]

Kad vēl nebija grēka, visā pasaulē valdīja miers un prieks. Viss pilnīgi saskanēja ar Radītāja gribu. Mīlestība uz Dievu stāvēja pār visu, mīlestība cilvēku starpā nebija partejiska. Kristus, tas vārds, Dieva vienpiedzimušais Dēls bija viens mūžīgo Tēvu dabā, būtībā, nolūkā— vienīgā būtne visā pasaulē, kas varēja piedalīties Dieva padomos un viņa valdīšanā. Caur Kristu Dievs radīja visas debess

būtnes. «Jo iekš viņa visas lietas radītas, kas debesis un virs zemes, redzamās un neredzamās, lai troņi, lai kundzības, lai virsniecības, lai valdības, visas lietas radītas caur viņu un uz viņu.»¹ un visas būtnes debēs parādīja Kristum, tāpat kā Tēvam pilnīgu uzticību un paklausību.

Tā kā mīlestība bija Dieva valdīšanās pamats, tad visas dzīvās radības svētlaimība atkarājas no viņas pilnīgas saskaņas ar lielās patiesības pamata likumiem. Dievs no visām savām radībām prasa, lai tās kalpotu viņam mīlestībā— tā ir dievināšana, kas rodas tur, kur Dievs ir pareizi izprasts. Piespiesta uzticība viņam netiek, viņš dod katram brīvu gribu, ka katrs viņam kalpotu no brīva prāta.

Bet bija viens, kam labpatika šo brīvību izlietot nelietīgi. No viņa cēlās grēks, viņš bija tas, ko Dievs pēc Kristus visvairāk bija godājis un kam no debess iemītniekiem piederēja visvairāk gods un vara. Pirms savas kriāšanas Lucifers bija pirmais eņģelis, svēts un tīrs:² «Tā saka Kungs, Kungs: tu kārtības zieģelis, pilns gudrības un ļoti skaists.» «Tu biji svaidīts ķerubs, kas sargā; es tevi tā biju iecēlis; tu biji uz Dieva svētā kalna, tu staigāji degošu akmeņu vidū. Tu hiji skaidrs savos ceļos, no tās dienas, kad tevi cēla, kamēr bezdievība pie tevis tapa atrasts.»²

Lucifers būtu varējis palikt Dieva labvēlībā, godāts no visiem eņģeļu pulkiem, būtu visas savas dāvanas varējis izlietot citiem par svētību un Radītājam par godu. Bet, kā pravietis saka: «Tu tapi lepns sava skaistuma dēļ, tu samaitāji savu gudrību caur tavu spožumu.»¹ Pamazām Luciferā iezagās augstprātība. Dievs viņu pēla, «tādēļ ka tu savu sirdi esi paaugstinājis kā Dieva sirdi.» «Un tu sacīji savā sirdī: es uzkāpšu debēs, es paaugstināšu savu goda krēslu pār tām Dieva zvaigznēm, es apsēdīšos uz saiešanas kalna ziemeļu galā.» «Es pacelšos pār padebešiem un būšu tam Visaugstākam līdzīgs.»²

Kur tam būtu jācenšas panākt, ka radījumi godinātu Dievu, tam pieķerdamies, tur viņš, Lucifers, vilka tos savā pusē, lai tie viņam kalpotu, viņu dievinātu. Un, iekārodams godu, kuru nebeidzamais Tēvs savam Dēlam bija devis, šis eņģeļu virsnieks dzinās pēc varas, uz kuras bija tiesība tikai Kristum.

Visiem debēs bija prieks atstarot Radītāja gudrību nu slavēt viņa taisnību. Un kamēr Dievs tādā kārtā tika godāts, visur valdīja miers un prieks. Bet tagad ļauna nesaskaņa jauca debess harmoniju. Augstprātība un kalpošana viņai, kuri ir pretēji Radītāja plānam, lika

nojaust ļaunumu tiem, kuriem Dieva godināšana līdz šim bija tas augstākais. Debesu pulki sapulcējās, lai Luciferu ar labu padomu pārrunātu. Dieva Dēls rādīja viņam Radītāja lielumu, viņa labumu un taisnīgumu, viņa svētumu un nevainību. Dievs pats esot iestādījis debesu kārtību, un Lucifers no viņas novērsdamies, apkaunotu savu Radītāju un grūstu pats sevi pazušanā. Bet bezgalīgā mīlestībā un žēlsirdībā dotais brīdinājums sacēla tikai pretošanos. Lucifers likās vadīties no greizsirdības pret Kristu un tapa vēl uzņēmīgāks.

Lepnums un godkārbība uzturēja viņā vēlēšanos iegūt uzvaru. Sev parādīto augsto godu Lucifers neturēja par Dieva dāvanu, tā vjņā neizsauca pateicību pret Radītāju. Viņš lepojās ar savu skaistumu un savu augsto stāvokli un gribēja tapt Dievam līdzīgs. Debesu pulki viņu mīlēja un godāja. Eņģeli sajuta prieku, varēdami izpildīt viņa pavēles, un viņam bijn vairāk gudrības un godības, nekā viņiem visiem. Tomēr par pirmo debesīs bija atzīts Dieva Dēls, pēc varas un autoritātes Tēvam līdzīgs. Visās Dieva apspriedēs Kristus ņēma dalību, turpretim Lucifers nedrīkstēja tādā kārtā tikt iepazīstināts ar dievišķiem nodomiem. Šis varenais eņģelis prasīja: «Kāpēc lai Kristus būiu augstākais valdnieks? Kāpēc viņš tiek vairāk godāts, nekā Lucifers?

[250]

Aiziedams no Dieva tuvuma, viņš aizgāja sēt eņģeļos nemiera garu. Darīdams savu darbu noslēpumainā slepenībā un kādu laiku slēpdams savu īsto nolūku, izrādīdams godbijību pret Dievu, viņš lūkoja sacelt nemieru pret debess likumiem. Viņš apgalvoja, tie uzliekot nevajadzīgus ierobežojumus. Viņš lika eņģeļiem saprast, ka tie pēc dabas jau svēti un tiem ir jāklausa savas paša brīvas gribas. priekšrakstiem. Viņš izgāja uz to, iegūt priekš sevis viņu līdzjūtību, un izskaidroja, ka Dievs Kristum lielāko godu parādīdams ir apgājies ar viņu netaisni. Viņš apgalvoja, ka lielāku varu un godu meklēdams, negribot sevi paaugstināt, bet dzenoties pēc brīvības priekš visiem debess iedzīvotājiem, lai viņi tādā ceļā tiktu pie augstāka garīga stāvokļa. Dievs savā žēlsirdībā ilgi vilcinājās ar Luciferu. Viņš netika tūdaļ nogāzts no sava augstā stāvokļa, kad pirmoreiz izrādīja nemieru, arī tad vēl ne, kad lika eņģeļiem priekšā savus nepareizos prasījumus. Debesis vēl ilgi viņu cieta. Atkal un atkal viņam piesolīja piedošanu, ja viņš nožēlos savus pārkāpumus un atkal zemosies Dieva priekšā. Tika tikdaudz mēģināts pārliecināt viņam viņa maldīšanos, cik to var izdomāt tikai bezgalīga mīlestība

[251]

un gudrība. Līdz šim debesīs nebija nekā zinājuši no nemiera. Lucifers pats sākumā neredzēja, uz kurieni viņš iet; viņš pats vēl pareizi neizprata savas jūtas. Bet kad pierādīja, ka viņa nemieram nav nekāda pamata, viņš nāca pie pārliecības, ka viņam bijusi nepatiesība, ka Dieva prasījumi ir taisni, un ka viņam tos kā tādus ir jāatzīst visas debess priekšā. Kad viņš to būtu darījis, tad viņš būtu izglābis ne tikai sevi, bet arī daudzus eņģeļus. Līdz tam laikam viņš paklausību pret Dievu vēl nebija gluži zaudējis. Kaut gan viņš savu vietu kā Dieva sargeņģelis bija atstājis, viņš tomēr atkal būtu ticis iecelts agrākā vietā, kad būtu atgriezies atpakaļ pie Dieva, būtu atzinis Radītāja gudrību un būtu apmierinājies ar vietu, kādu tam nācās ieņemt pēc Dieva lielā plāna. Bet lepnums viņam liedza pazemoties. Viņš stūrgalvīgi aizstāvēja savu izturēšanos, apgalvoja ka nožēlošana viņam neesot vajadzīga un pilnīgi ielaidās strīdū ar savu Radītāju.

Visus savus meistariskā gara spēkus viņš lika darbā, lai eņģeļus, kuri bija stāvējuši zem viņa pavēlniecības, varētu apmānīt un iegūt viņu līdzjūtību. Pat tas fakts, ka Kristus bija viņu brīdinājis un devis viņam padomu, tika sagrozīts viņa noziedzīgo, nodevīgo nolūku dēļ. Tiem, kuri atradās ar viņu visciešākā sakarā, sātans rādīja, ka viņš esot netaisni ticis notiesāts, ka viņa stāvokli necienot un aprobežojot viņa brīvību. No Kristus vārdu sagrozīšanas viņš pārgāja tālāk uz tiešām nepatiesībām, aizmirsdams savus pienākumus, un apvainodams Dieva Dēlu nodomā pazemot viņu debess iedzīvotāju priekšā. Viņš centās arī radīt starp uzticamiem eņģeļiem un sevi zināmas saspīlētas attiecības. Visus, kurus viņš nevarēja pievilt un pilnīgi dabūt savā pusē, viņš apvainoja vienaldzībā pret debess iemītnieku interesēm. Taisni tai darbā, ko viņš pats darīja, viņš apvainoja citus, kuri bija Dievam uzticīgi palikuši. Un lai stiprāk uzsvērtu Dieva netaisnību, ķērās viņš pie Dieva vārdu un darbu sagrozīšanas un nepareizas iztulkošanas. Viņam bija nodoms ar viltīgiem melu slēdzieniem padarīt eņģeļiem neskaidrus Dieva nolūkus. Viss, kas bija vienkāršs, viņš ietina noslēpumainā tumsā un ar mākslīgiem sagrozījumiem sacēla šaubas pret skaidrākiem Jehovas izteicieniem. Viņa augstais stāvoklis, viņa tuvais sakars ar dievišķo valdīšanu, piedeva viņa aprādījumiem jo lielāku spēku, tā ka daudzi viņam pieslējās saceldamies pret debess autoritāti.

[252]

Visgudrais Dievs atvēlēja sātanam darīt viņa darbu tālāk, kamēr

nemiera gars bija nobriedis par pilnīgu sacelšanos. Viņa plāniem vajadzēja pilnīgi attīstīties, lai visi redzētu viņu raksturu un uz ko viņi iziet. Lucifers, kā zvaidītais ķerubs, bija ticis augsti paaugstināts; debess iemītnieki viņu ļoti mīlēja un viņam bija liels iespaids pār tiem. Dievs valdīja ne tikai par debess iemītniekiem, bet arī par visām pasaulem, kuras viņš bija radījis, un sātans domāja, kad ja viņš eņģeļiem debesīs varētu likt sacelties, tas pats viņam izdotos arī citās pasaulēs. Lai panāktu savus nolūkus, viņš strīdīgos jautājumus bija ar jo lielu mākslu apgaismojis sev par labu, bija cēlis priekšā viltīgus iemeslus un ņēmis palīgā apmānīšanu. Viņš prata ļoti labi maldināt un viltības mētelī iegērbies guva sev uzvaru. Pat uzticamie eņģeļi nevarēja viņu caurskatīt un redzēt, kur noved viņu darbs.

Sātans tika tik augsti godāts, un visi viņa darbi bija tā noslēpumā tīti, ka eņģeļiem nācās grūti izšķirt viņa darba pareizo dabu. Kamēr grēks vēl nebija pilnīgi attīstījies, viņš vēl neizskatījās pēc ļaunuma, kas viņš patiesībā bija. Līdz tam grēkam vēl nebija bijusi vieta Dieva pasaules visumā un svētām būtnēm nebija ne mazākā jēdziena par viņa ļaunprātīgo dabu. Viņi nevarēja redzēt briesmīgās sekas, kas ceļas Dieva likumus pie malas nostumjot. Sākumā sātans savu darbu bija slēpis, izrādīdams itkā būtu pieķēries Dievam. Viņš teicās, ka meklē Dieva godu, viņa valsts pastāvību un visu debess iedzīvotāju labumu. Saceldams zemākos eņģeļos nemieru viņš ļoti labi prata to darīt tā, itkā viņš nemierus gribētu novērst. Kad viņš gribēja izdarīt pārgrozījumus Dieva likumos un viņu valdīšanas kārtībā, tad tas notika aiz tā iemesla, ka esot vajadzīgs uzglabāt debesīs vienprātību.

Cīņā ar grēku Dievam bija tikai šie ieroči: taisnība un patiesība. Sātans izlietoja to, ko Dievs nevarēja izlietot— glaimus un apmānīšanu. Viņš bija mēģinājis viltot Dieva vārdu un eņģeļiem nepareizi apgaismojis Dieva valdīšanu, apgalvodams ka Dievs neesot taisns, jo uzliekot iedzīvotājiem debesīs likumus un priekšrakstus un gribot sevi paaugstināt, prasīdams padevību no saviem radījumiem. Tāpēc jāpierāda debess iedzīvotājiem visu pasaules priekšā, ka Dieva valdīšana ir taisna un viņa likumi pilnīgi. Sātans izlikās, itkā viņš pats meklētu pasaules visuma labumu. Dumpinieka vadoņa īsto dabu un patieso nolūku visiem ir jāsaprot. Viņam ir jādod laiks atklāties savos bezdievīgos darbos.

Nevienprātību, kuru viņš ar savu izturēšanos bija sacēlis debesīs, viņš uzkrāva Dieva likumiem un viņa valdīšanai. Viņš sacīja, viss ļaunais esot Dieva valdīšanas sekas. Viņš apgalvoja, ka viņa nolūks esot pārspēt Jehovas likumus. Tāpēc esot nepieciešami attīstīt savus prasījumus un praktiski rādīt, kādu iespaidu atstāj priekšāceltie pārgrozījumi uz dievišķo likumu. Viņa paša darbam ir viņu jāpazudina. Sātans no paša sākuma bija apgalvojis, viņš neesot sazvērējies. Visai pasaulei jāredz krāpnieku atmaskotu.

Pat tad vēl, kad bija nolemts, ka sātans debesīs ilgāk palikt vairs nevar, nebeidzamā gudrība viņu vēl neiznīcināja. Tā kā Dievam ir patīkama tikai kalpošana mīlestībā, viņa radījumu uzticībai ir jādibinās uz pārliecību par viņa taisnību un labumu. Debess un citu pasaulu iedzīvotāji, būdami nesagatavoti izprast grēka dabu un viņa sekas, sātana iznīcināšanas darbā nebūtu ieraudzījuši Dieva taisnību un žēlastību. Kad sātans pavisam būtu ticis iznīcināts, tad viņi būtu kalpojuši Dievam drīzāk aiz bailēm, nekā aiz mīlestības. Krāpnieka iespaids nebūtu gluži izzudis, nedz arī sazvērestības gars pilnīgi iznīcināts ticis. Ļaunam vajadzēja ļaut ienākties. Visas pasaules labā priekš mūžīgiem laikiem sātanam jo sīki vajadzēja attīstīt savas mācības, ka lai viņa apsūdzības pret dievišķo valdīšanu varētu redzēt visas radītās būtnes un lai uz visiem laikiem pāri visām šaubām pierādītu Dieva žēlsirdību un viņa likumu negrozību.

[254] Sātana sazvērestībai bija jābūt pasaulei par mācību un par nepārejošu liecību visiem nākošiem laikiem par grēka ļauno dabu un viņa briesmīgām sekām. Sātana valdīšanas sekām un viņas iespaidam uz cilvēkiem un eņģeļiem bija jārāda, kas ceļas, kad atstāj pie malas dievišķo autoritāti. Tas pierādītu, ka ar Dieva valdības un viņas likumu pastāvēšanu ir saistīta visas viņu radības labklājība. Šī briesmīgā sazvērestības mēģinājuma stāsts visām svētām būtnēm lai būtu mūžīgs aizsargu līdzeklis pret maldīšanos attiecībā par pārkāpumu dabu, un lai glābtu no grēka un viņa sodības.

Līdz galīgai strīda izbeigšanai debesīs sazvērnieks nemitējās sevi aizstāvēties. Kad tika pasludināts, ka viņam un visiem viņa piekritējiem jātiek izslēgtam no debess laimības, vadonis lepni paskaidroja savu nicināšanu pret Dieva, visu radītāja, likumiem. Viņš atkārtoja savu apgalvojumu, ka eņģeļiem nevajaga nekādas pārraudzības, dēļ kā viņiem jābūt brīviem un jāseko pašu gribai, kura viņus vienmēr pareizi vadīšot. Viņš nievāja dievišķos noteiku-

mus. un nosauca tos par brīvības ierobežojumiem, kāpēc viņš gribot atņemt likumus, lai brīvi bez piespiešanas debesu pulki varētu pacelties uz cēlāku, jaukāku dzīvi.

Sātans un viņa piekritēji visu atbildību par sazvērestību uzkrāva Kristum un apgalvoja, ka ja viņi nebūtu tikuši rāti, viņi nekad nebūtu sacēlušies. Sazvērestības iesācējs un viņa piekritēji tika izdzīti iz debesīm par to, ka stūrgalvīgi un spītīgi palika savā neuzticībā un pie sava veltīgā mēģinājuma, gāzt Dieva valdību.

Tas pats gars, kas sacēla debesis sazvērestību, ir arī vēl šodien par sazvērestības iemeslu zemes virsū. Sātans pie cilvēkiem turpināja izlietot to pašu viltību, kuru viņš izlietoja pie eņģeļiem. Šis gars tagad valda nepaklausības bērnos. Kā viņš, tā arī viņi mēģina pārraut likumu robežas un apsola tiem cilvēkiem brīvību, kas pārkāps likumu priekšrakstus. Grēku pārmešana vēl vienumēr modina ienaida un pretestības garu. Kad ar brīdinošiem vēstījumiem tuvojas cilvēku sirdsapziņai, sātans viņus pamudina attaisnoties un meklēt citu cilvēku līdzjūtību pret saviem grēka darbiem. Kur tiem būtu jāatzīst savu maldīšanos, viņi saceļas pret saviem pārmācītājiem, itkā tie būtu visām grūtībām par iemeslu. No taisnā Ābela laikiem līdz par mūsu dienām, visiem, kas uzdrošinās aprāt grēku, nāk pretī ar to pašn nelabvēlības un ienaida garu.

[255]

Tāpat kā debesis sātans apmeloja Dievu un lika viņu uzskatīt par stingru un tirānisku, tā arī zemes virsū viņš vadīja cilvēkus uz grēku. Un kad viņš to bija panācis, viņš apgalvoja, ka Dieva netaisnie ierobežojumi bijuši vainīgi pie cilvēku krišanas grēkā.

Dievs bija parādījis, cik riebīga viņam šī sazvērestība. Visa debess sātana pazudināšanā un cilvēku pestīšanā redzēja Dieva taisnību pierādītu. Lucifers apgalvoja, ka ievērojot to, ka Dieva baušļi esot nepārgrozāmi un sods neatlaižams, ikvienam pārkāpējam mūžīgi jātiek atstumtam no Dieva žēlastības. Viņš uzstādīja prasījumu, ka cilvēks, kas apgrēkojies, nevar iegūt žēlastību, un ka tādēļ tas ir viņa piederums un laupījums. Bet Kristus nāve liecināja cilvēkiem par labu, un šī liecība nebija apgāžama. Likumu sods krita uz viņu, kurš Dievam līdzīgs bija, un cilvēki varēja pieņemt Kristus taisnību un ar nožēlošanas pilnu un pazemīgu dzīvi uzvarēt sātana spēku, kā arī Dieva Dēls reiz bija uzvarējis. Tā tad Dievs ir taisns un visus attaisno, kas tic Jēzum.

Bet Kristus nāca virs zemes ciest un mirt, ne tikai cilvēces atpestīšanas dēļ. Viņš nāca «bauslību paaugstināt un pagodināt.» Ne tikai, lai šīs pasaules apdzīvotāji cienītu Dieva baušļus, kā pienākas, bet lai pierādītu visām pasaulēm universumā, ka Dieva baušļi ir nepārgrozāmi. Kad viņa prasības varētu atstāt neievērotas, tad nebūtu vajadzīgs, ka Dieva Dēls upurē savu dzīvību kā pārkāpumu samaksu. Kristus nāve mums to neapgāžami pierāda. Un upuris, uz kuru bezgalīgā mīlestība dzina Tēvu un Dēlu, atpestīt grēciniekus, pierāda visai pasaulei— ar kautko mazāku, pestīšanas plānu nevarētu turēt par izvestu— ka taisnība un žēlastība ir Dieva likumu un viņa valdīšanas pamats.

- [256] Beidzamā tiesas dienā pierādīsies, ka grēkam nebija nekāda pamata. Kad visas pasaules tiesnesis prasīs sāta nam: «Kāpēc tu esi pret mani sacēlies, kāpēc esi nolaupījis manas valsts pavalstniekus?» tad ļaunuma saucējs neatradīs nekādu aizbildinājumu. Visu mutes būs aizbāztas. un sazvērnieku bari stāvēs mēmi. Ļaunums nekad vairs necelsies. Dieva vārds saka: «Nelaiمة nenāks divreiz.»¹ Dieva likums, kuru sātans zaimodams bija nosaucis par kalpības jūgu, tiks godāts kā brīvības likums. Cilvēki, kas ir tikuši pārbaudīti un ir pastāvējuši pārbaudīšanā, nekad vairs nepaliks neuzticīgi un neatkritīs no tā, kura neizdibināmo mīlestību un nebeidzamo gudrību viņi redzējuši.
- [257]

Naidis starp cilvēku un sātanu

Es celšu ienaidu starp tevi un sievu, starp tavu sēklu un viņas. sēklu. Viņš samīs tavu galvu, un tu viņam iedursi papēdī.»¹ Dievišķais tiesas spriedums, kas tika sacīts uz sātanu pēc cilvēka grēkos krišanas, bija arī pravietojums priekš visiem laikiem līdz pasaules galam un norādījums uz lielo cīņu, pie kuras piedalīsies visi cilvēki, kas apdzīvos zemi.

Dievs saka: «Es celšu ienaidu.» Šis ienaidis nav no paša sākuma. Kad cilvēks pārkāpa dievišķo likumu, viņa daba tapa ļauna un viņš nāca saskaņā ar sātanu, bet ne strīdū. Nav pašā sākumā ienaida starp grēcīgo cilvēku un grēku sācēju. Abi tapa ļauni caur atkrišanu. Atkritējs nav nekad mierīgs, izņemot tad, kad viņam jūt līdzī un viņu pabalsta tie, kurus viņš ir pavedis sekot savam piemēram. Aiz tā iemesla apvienojas krituši eņģeļi un bezdievīgi cilvēki izmisuma pilnā apvienībā. Kad nebūtu Dievs pats vidū nācis, tad cilvēki vis nebūtu ienaidā ar sātanu, bet visa cilvēku saime kopā ar viņu būtu sacēlusies pret Dievu.

Tāpat kā sātans bija eņģeļiem licis sacelties, tā viņš kārdināja arī cilvēku uz grēku, lai caur to nodrošinātu sev palīgus karā pret debesīm. Kas attiecas uz ienaidu pret Kristu, tad te nevienprātības kritušo eņģeļu starpā ne- bija; kaut citos punktos valdīja nesaskaņa, tak karā pret pasaules valdnieku viņi bija cieši apvienojušies. Bet kad sātans dzirdēja paziņojumu, ka pastāvēšot ienaidis starp viņu un sievu, starp viņa sēklu un viņas sēklu, viņš zināja, ka tiks ap- turēts savā darbā; ka caur kautkādu iemeslu cilvēkam būs iespējams turēties pretī viņa varai.

[258]

Sātana naidis pret cilvēci ir skaudība, jo cilvēki caur Kristu ir iemantojuši Dieva mīlestību un žēlastību. Viņš cenšas samaitāt dievišķo pestīšanas plānu, un viņa darbus izķēmojot un sagānot apmest Dievu ar kaunu. Viņš gribētu debesīs izsaukt ciešanas un zemi pildīt ar sāpēm un postu. Un viņš norāda uz visn šo ļaunumu, itkā Dievs būtu vainīgs, jo viņš cilvēkus tādus radījis.

Žēlastība, kuru Kristus iedēsta dvēselē, modina cilvēkos naidu pret sātanu. Bez šīs žēlastības atgriezties un bez atjaunojošā spēka cilvēks paliktu sātana gūsteknis, viņa kalps un viņa pavēļu izpildītājs. Bet jaunais dzīvības princips sacelš tur dvēselē strīdu, kur līdz tam valdīja miers. Spēks, kuru Kristus dāvā, dod cilvēkam iespēju pretoties tirānam un varas laupītājam. Kas vienmēr rāda, ka viņš nemilē grēku, bet bīstas viņu, kas uzvar kaislības, kas viņa iekšienē, — liecina, ka viņā ir tā spēks, kas nāk no augšienes.

Ienaidi, kas pastāv starp Kristus garu un sātana garu visi uzkrītošā kārtā parādījās Jēzum pasaulē nākot. Jūdi viņu atmeta ne tik daudz tāpēc, ka viņš nāca bez pasaulīgas bagātības, bez krāšņuma un varenības. Viņi redzēja, ka viņam bija vara, kura bagātīgi atsvēra šo citu labumu trūkumu. Bet Kristus skaidrība un svētums izsauca pret viņu bezdievīgo ļaužu ienaidu. Viņa pašai izlēdzigā dzīve un bezgrēcīgā nodošanās bija priekš grēcīgās tautas pastāvīgs pārmetums. Tas bija tas, kas izsauca ienaidu pret Dieva Dēlu. Sātans un ļaunie eņģeļi savienojās ar ļauniem cilvēkiem. Visi atkrišanas spēki bija pret patiesības aizstāvi.

[259] Pret Kristus. pakalstaigātājiem tiek izrādīts tas pats ienaida gars, kas tika parādīts viņam pašam. Kas vienmēr redz, cik grēks ir atbaidošs, un ar spēku no augšienes lūko viņam pretim stāties, tas bez šaubām mantos sātana un viņa kalpu dusmas. Ienaidi pret skaidriem patiesības pamatiem un viņas aizstāvju vajāšana un nicināšana pastāvēs tik ilgi, kamēr būs grēks un grēcinieki. Kristus pakalstaigātāji un sātana kalpi nevar saprasties. Krusts vēl vienmēr ir par piedauzīšanu. «Un visi, kas dievbijīgi grib dzīvot iekš Kristus Jēzus, taps vajāti.»¹

Sātana kalpi pastāvīgi strādā zem viņa vadības un ceļ viņa autoritāti un valsti kā pretstatu Dieva valdīšanai. Tāpēc viņi cenšas maldināt Kristus pakalstaigātājus un padarīt viņus neuzticīgus. Tāpat kā viņu vadonis tie pulgo un sagroza svētos rakstus, lai tik sasniegtu savu mērķi. Sātana kalpi pūlas apmelot Dieva tautu, tāpat kā sātans pats gribēja Dievam uzkraut kaunu. Tas pats gars, kas Kristu piesita krustā, pamudināja bezdievīgos vajāt Kristus pakalstaigātājus. Uz to visu norādīja viņa pirmais pravietojums: «Es celšu ienaidu starp tevi un sievu, starp tavu sēklu un viņas sēklu.» un šis ienaidi pastāvēs līdz pasaules galam.

Sātans pieliek visus savus spēkus un dodas ar visu sparū cīņā. Kā tas nāk, ka nekur viņš neatduras uz lielu pretošanos? Kapēc Kristus kalpotāji ir tik miegaini un vienaldzīgi? — Jo viņiem patiesībā tik maz saites ar Kristu; jo viņiem gandrīz pavisam trūkst viņa gara. Grēks viņiem nav tas, kas tas bija viņu meistaram, kaut kas pretīgs un atbaidošs. Viņi nestājas tam pretim, kā Kristus, cieti un noteikti. Viņi neredz, cik samaitājošs un ļauns ir grēks un ir kā apstulbuši no tumsības ķēniņa varas. Ir ļoti maz ienaida pret sātanu un viņa darbu, ja valda liela nezināšana, cik liela ir viņa vara un ļaunums un cik liela ir cīņa pret Kristu un viņa draudzi. Tūkstoši tiek apstulboti. Viņi nezina, ka viņu ienaidnieks ir varens kara vadonis, kas valda par ļauniem eņģeļiem un kas pēc pamatīgi izdomātiem plāniem un ar mākslīgiem paņēmieniem karo pret Kristu un kavē dvēseļu pestīšanu. Starp tiem, kas saucas par kristīgiem un pat par evaņģēlija kalpiem, maz kas jūtams no ienaida pret sātanu, varbūt tik kādreiz no kanceles tā garāmejojot viņu piemin. Viņi neredz tās zīmes, kas norāda uz viņa darbību un uz viņa panākumiem; viņi nedzird daudzus brīdinājumus par viņa viltību un atstāj viņa esamību gluži neievērotu.

[260]

Cilvēki ir gluži nezināšanā par viņa viltīgiem nodomiem, bet modrīgais ienaidnieks ir katru acumirkli viņiem uz pēdām. Viņš visur iespiežas: saimniecībā, katrā ielā mūsu pilsētās, baznīcās, pilīs, tiesās; viņš apmulsina, māna, paved, tiesā visur vīru, sievu un bērnu dvēseles un miesu, izšķir dzimtas, sēj ienaidu, nevienprātību, strīdu, pavināšanu un slepkavības. un kristīgie skatās uz šīm lietām, itkā Dievs viņas būtu iestādījis un itkā viņām būtu jāpastāv.

Sātans nemitīgi cenšas iznīcināt robežas, kas Dieva tautu šķir no pasaules. Vecais Israēls tika pavināts uz grēku, kad viņš uzdrošinājās ielaisties aizliegtā satiksmē ar pagāniem. Tādā pat kārtā tiek maldināts jauno laiku Israēls. «Iekš tiem šās pasaules Dievs apstulbojis neticīgās sirdis, lai tiem nespīd godības pilnā evaņģēlija spožums no Kristus, kas ir Dieva ģimīš.»¹ Visi, kas nav noteikti Kristus pakalstaigātāji, ir sātana kalpi. Neatdzimušā sirdi ir mīlestība uz grēku un tieksme to tālāk kopt un aizbildināt: Atjaunotā sirdī ir ienaidi pret grēku un noteikta pretošanās viņam. Kad kristīgie sev izvēlas sabiedrību ar bezdievīgiem un neticīgiem, tad viņi sevi dzen kārdināšanā. Sātans izvairās viņu skatiem un slepeni aizvelk viņiem acu priekšā melu saiti. Viņi neredz, ka tāda sabiedrība ir viņiem par ļaunu, un palikdami pastāvīgi raksturā, vār-

[261]

dos un darbos pasaulei līdzīgi, beidzot top no tās pavisam apstulboti. Piemērodamās pasaules paražām, baznīca paliek par pasauli; viņa tāpēc nekad nepiegiezīs pasauli Kristum. Grēka pazīšana neizbēgami padara to par mazāk atbaidošu. Kam labāk patīk ar sātana kalpiem brāļoties, tas drīz mitēsies bīties savu Meistaru. Kad mēs pienākumu izpildot topam kārdināti, kā Daniēls pie ķēniņa galma, tad varam droši būt, ka Dievs mūs pasargā; bet kad mēs paši dodamies kārdināšanā, tad agri vai vēlu mēs kritīsim

Kārdinātājs vissekmīgāk darbojas caur tiem, par kuriem vismazāk varētu domāt, ka tie stāv zem sātana kundzības. Tie, kas ir baudījuši labu audzināšanu un kuriem ir gara dāvanas, tiek godāti un apbrīnoti, itkā šīs īpašības varētu atsvērt dievbijāšanas trūkumu, jeb itkā ar tām cilvēki varētu iegūt viņa labvēlību. Izglītība un talanti paši par sevi ir Dieva dāvanas, bet kad viņus grib likt dievbijības vietā, kad viņas neved vis dvēseli pie Dieva, bet nost no Dieva, tad viņas ir cilvēkiem par valgu un par lāstu. Daudzi ir tanīs domās, ka viss, kas izskatās pēc pieklājības vai izsmalcinātības, jau zināmā mērā pieder Kristum. Nekad nav bijusi lielāka maldīšanās. Šim īpašībām būtu jārotā katra cilvēka raksturu, viņas varētu atstāt uz reliģiju varenu iespaidu; bet tad viņas būtu jānodod Dievam, citādi viņas ir tikai ļaunā varas līdzeklis. Dažs labs ar izglītotu garu un ar patīkamu uzstāšanos, kas nenolaistos līdz tam, ko vispārīgi sauc par netikumīgu darbu, ir tikai slīpēts ierocls sātana rokās. Viņa iespaida un piemēra viltīgā un mānīgā daba dara to par vēl jo bīstamāku Kristus lietas ienaidnieku, bīstamāku par tiem, kas nekā nezin un kuriem nav izglītības.

[262]

Salamans ieguva gudrību caur nopietnu lūgšanu un pieķeršanos Dievam, un šī gudrība bija par izbrīnīšanos un apbrīnošanu visai pasaulei. Bet kad viņš novērsās no sava stipruma avota un uz sevi paļaudamies gāja uz priekšu, viņš krita kārdināšanai par upuri. Tad taisni šie, gudrākam ķēniņam dotie brīnišķīgie spēki, padarīja viņu par dvēseļu ienaidnieka sekmīgāko ieroci. Sātans pastāvīgi mēģina apstulbot prātu šīs lietas ziņā, bet kristīgiem nebūs aizmirst, ka viņiem nav jācīnās ar miesu un asinīm, «bet pret valdībām un varām, pret pasaules valdītājiem šīs pasaules tumsībā pret ļauniem gariem gaisā.»¹ Jau gadusimteniem Dieva gars atgādina: «Esiet prātīgi, esiet nomodā, jo jūsu pretinieks, tas velns, staigā apkārt kā rūkdams

lauva, un meklē, kuru tas aprītu.»² Apvelciet visas Dieva bruņas, lai variet pretīstāvēt velna viltībām.»³

No Ādama laikiem līdz mūsu dienām mūsu lielais ienaidnieks ar savu varu ir mūs mēģinājis apspiest un pazudināt. Patlaban viņš sagatavojas uz pēdējo gara kara gājienu pret patieso draudzi. Visiem, kas grib Jēzum pakalstaigāt, ir jādodas cīņā pret šo izturīgo ienaidnieku. Jo rūpīgāki kristīgais seko dievišķīgam piemēram, jo drīzāk viņš taps par sātana uzbrukuma mērķi. Visi, kas piedalās Dieva darbā un grib parādīt sātana mānekļus un atturēt no tiem Kristus ļaudis, var liecināt līdz ar apustuļi Pāvilu, kur viņš saka, ka tam Kungam būs kalpot visā gara pazemībā, ar daudz asarām un cīnīšanos.

Sātans uzmācās Kristum ar visstiprākiem un viltīgākiem kārdinājumiem; bet katrā cīņā viņu atsita atpakaļ. Šis cīņas tika izcīnītas mūsu dēļ; šis uzvaras dod arī mums iespēju uzvarēt. Kristus grib visiem dot spēku, kas pēc tā meklē. Nevienam cilvēkam sātans nevar uzvarēt, ja cilvēks pats to negrib. Kārdinātājam nav varas, viņš nevar valdīt pār gribu, jeb dvēseli spiest uz grēku. Viņš var aptumšot, bet ne aptraipīt. Viņš var sacelt dvēseles bailes, bet ne sagānīt. Kristus uzvarai būtu ar drosmi jāapgāro viņa pakalstaigātājus, ka tie vīrišķīgi pastāv cīņā pret sātānu.

[263]

Ļauno garu darbība

Redzamās un neredzamās pasaules savienošanās, Dieva eņģeļu kalpošana un ļauno eņģeļu darbība bībelē skaidri parādās un ir nešķirami no cilvēces vēstures. Velna esamību arvien vairāk apšaubā, un svētie eņģeļi, kuri allaž ir kalpojošie gari, «kas kalpo un top izsūtīti uz kalpošanu to dēļ, kas iemantos debess prieku»¹, tiek no daudziem uzskatīti kā nomirušo gari. Bet raksti māca ne tikai, ka ir labi un ļauni eņģeļi, bet dod arī neapstrīdamus pierādījumus, ka tie nav mirušu cilvēku gari, kas atstājuši miesu.

Jau pirms cilvēki tapa radīti, bija eņģeļi, jo kad zemei pamati tika likti, tad rīta zvaigznes kopā priecīgi dziedāja un visi Dieva bērni gaviļēja. Pēc grēkos krišanas tika eņģeļi izsūtīti, apsargāt dzīvības koku, un tas bija tad, kad vēl neviens cilvēks nebija miris. Eņģeļi jau pēc dabas ir augstāki par cilvēkiem. Dāvids dziesminieks saka, ka Dievs cilvēku mazliet no eņģeļiem atstādinājis.²

Svētie raksti uzdod eņģeļu skaitli, varas un godības lielumu, rāda arī, kādas attiecības viņiem ir pret dievišķo valdīšanu un pret pestīšanas darbu. «Kungs ir stiprinājis savu godības krēslu debesīs, un viņa valstība valda pār visu.» «un es dzirdēju daudz eņģeļu balsis visapkārt ap godības krēslu.» Viņi atrodas pie visu ķēniņu

[264]

Ķēniņa— kā stipri sulaiņi, kas gaida uz viņa pavēlēm, «klausīdami viņu vārda balsi». ¹ Desmittūkstoši reiz desmittūkstoši un tūkstoši un atkal tūkstoši bija to debess sūtņu skaits, kurus praviets Daniēls redzēja. Apustulis Pāvils sacīja, viņu esot «mirijādi», nebeidzams skaits. ² Viņi dodas kā Dieva sūtņi, apžilbinoši savā godībā un ātri savā gaitā, kā zibens. Eņģelis, kurš pie Kristus kapa parādījās, un kura izskats bija kā zibens un apģērbs balts kā sniegš, sacēla sargos neapprakstāmas bailes, «izbailēs no tā sargi drebēja un tapa kā miruši.» ³ Kad augstprātīgais asīrietis, Sanheribs, Dievu apsmēja un zaimoja un draudēja Israēlu iznīcināt, «tai pašā nakti notikās, ka tā Kunga eņģelis izgāja un nokāva asīriešu lēģerī simts astoņdesmit un piecus tūkstošus.» «un Kungs sūtīja vienu eņģeli, kas visus varenus kara vīrus, lielkungus un virsniekus nomaitāja

asīriešu ķēniņa lēģerī, ka tas ar izbailēm atkal atgriezās savā zemē.»

4

Enģeļi tiek sūtīti pie Dieva bērniem ar žēlastības uzdevumiem: pie Ābrahāma ar svētības apsolījumiem; Sodomas vārtos, glābt taisno Latu no pilsētas uguns likteņa; pie Elijas tuksnesī, kad viņš aiz novārguma un bada gribēja gandrīz nobeigties; pie Ēļa ar uguns ratiem un uguns zirgiem mazā pilsētiņā, kurā viņš bija ieslēgts no ienaidniekiem; pie Daniēla, ka viņš būdams pie pagānu ķēniņa galma pēc lūdzās dievišķās gudrības, jeb kad bija atstāts lauvam par upuri; pie Pētera, kad viņš uz nāvi notiesāts bija Hēroda cietumā; pie gūstekņiem Filipos, pie Pāvila un viņa pavadoņiem vētrainā naktī uz jūras, pie Kornēlija, lai sagatavotu viņu evaņģēlija uzņemšanai; pie Pētera, lai viņu nosūtītu ar pestīšanas vēsti pie pagānu svešinieka — tādā kārtā svētie enģeļi visos laikos ir kalpojuši Dieva tautai.

Katram Kristus pakalstaigātājam ir viens sargeņģelis. Debesu sargi pasargā taisnos no ļaunā varas. To sātans pats redzēja, kad viņš sacīja: «Vai kad Ījabs veltī Dievu bīstas? Vai tu viņu un viņa namu un visu, kas tam pieder, neesi visapkārt itkā ar sētu aptaisījis?»¹ Sekošos vārdos dziesminieks Dāvids rāda, kas ir tie, kuriem Dievs liek sargāt savu tautu: «Kunga enģelis apmetas ap tiem, kas viņu bīstas un tos izglābj.» Pestītājs, runādams par tiem, kas viņam tic, sacīja: «Pielūkojiet, ka jūs nenicinājat nevienu no šiem mazajiem, jo es jums saku, ka viņu enģeļi debesīs vienmēr redz mana debesu tēva vaigu.»² Enģeļi, kuri kalpo Dieva bērniem, var katrā laikā tikt pie tēva.

[265]

Tādējādi Dieva tauta, kura ir padota mānekļa varai un nekad nerimstošam tumsības lielkunga ļaunumam un kura cīnās ar visiem spēkiem pret to, var būt droša, ka debesu enģeļi vienmēr to apsargās. Tāds apsolījums ir arī vajadzīgs. Kad Dievs deva saviem bērniem žēlastības un sargāšanas apsolījumu, tad tas notika tamdēļ, ka bija jāstājas pretim sātana darbiniekiem — neskaitāmiem darbiniekiem, kuri ir noteikti un nenogurstoši, un pret kuru ienaidu un spēku nav teicami izturēties vienaldzīgi un nekā nezinot.

Ļaunie gari, kuri iesākumā bija radīti bez grēkiem, bija no paša sākuma savā varā un godībā svētām būtnēm līdzīgi, kuras tagad ir Dievam par sūtņiem. Bet caur grēkos krišanu viņi ir savienojušies savā starpā, lai samaitātu cilvēkus un atņemt Dievam godu. Apvienojušies ar sātanu sazvērestībā un kopā ar viņu no debesīm

izdzīti, viņi visos laikos ir viņam līdzī cīnījušies pret dievišķo autoritāti. Svētos rakstos ir stāstīts par viņu valdībām un viņu dažādām kārtībām, tie rāda arī uz viņu garīgām īpašībām, viņu viltību, viņu ļauniem uzbrukumiem mieram un cilvēku laimei.

[266] Vecās derības vēsture pie gadījuma piemin ļaunu garu esamību un darbību; bet ap to laiko, kad Kristus zemes virsū dzīvoja, viņi visai uzkrītošā kārtā parādīja savu varu. Kristus bija nācis izvest nodomāto cilvēku pestīšanas plānu, un sātans gribēja parādīt savu tiesību, valdīt pār pasauli.

Viņam visur bija izdevies ievest elku kalpību, izņemot Palestīnu. Uz šo vienīgo zemi, kura vēl nebija gluži atdevisies kārdinātāja varā, nāca Kristus izliet debess gaismu pār Dieva tautu. Še sacenšas divi spēki pēc varas. Jēzus izstiepa savas mīlestības pilnās rokas un aicināja visus pie sevis, kas gribēja atrast piedošanu un mieru. Tumsības pulki redzēja, ka viņiem nav neaprobežotas varas un saprata, ka ja Kristus darbība būs sekmīga, tad viņu valdīšanai drīz būs gals. Sātans trakoja, kā saistīts lauva un izaicinoši rādīja, ka tam ir vara pār cilvēka miesu un dvēseli.

Jaunā Derība skaidri rāda patiesību, ka cilvēki ir apsēsti no ļauniem gariem. Tādā kārtā mocītie cilvēki neslimoja vis tikai ar dabīgu slimību. Kristus pilnīgi saprata, ar ko viņam ir darīšana un atzina ļauno garu tiešo klātbūtni un viņu darbību.

Labs piemērs par viņu skaitli, varu un ļaunumu, kā arī par Kristus spēku un žēlsirdību ir bībeles stāstā par apsēstā dziedināšanu Gerazā. Nelaimīgie vājprātīgie, kuri kā nevaldāmi grieza zobus, putoja un trakoja, piepildīja gaisu ar saviem kliecieniem un nodarīja ļaunumu sev un citiem, kas viņiem gribēja tuvoties. Viņu asiņojošā un sakropļotā miesa un viņu sajauktais prāts patīkami mieloja tumsības ķēniņa acis. Viens no ļaunajiem gariem paskaidroja: «Leģions ir mans vārds, jo mūsu ir daudz.»¹ Romiešu kara pulkos viens leģions sastāvēja no trīs līdz piectūksts vīru. Sātana pulki, kuri ir sadalīti pavēlniecībās, un atsevišķi pulki, pie kuriem šie dēmoni pieder, skaitās ne mazāk kā viens leģions.

Uz Jēzus pavēli ļaunie gari atstāja savus upurus, tie palika mierīgi sēšam pie Pestītāja kājām, pazemīgi, rāmi, saprātīgi, maigi. Bet dēmoni bija atļauts iegāzties jūrā ar cūku baru; tomēr svētība, kuru Jēzus atnesa, Gerazas iedzīvotājiem neatsvēra zaudējumu un tie viņu lūdza aiziet no turienes. Tā bija uzvara, kuru sātans cen-

tās panākt. Uzraudams visu uz Jēzu, ka viņš vainīgs pie tautas za-
udējumiem un nelaimes, viņš aiztaupīja pārmetumus tiem, kam tie
pienācās — sev pašam un saviem kalpiem.

[267]

Bet Jēzus nodomi ar to nebija pārtraukti. Viņš tāpēc atvēlēja ļau-
niem gariem iznīcināt cūku baru, lai būtu pārmetums tiem jūdiem,
kas aiz peļņas kāres audzēja šos netīros kustoņus. Ja Kristus nebūtu
dēmonus atturējis, tad ne tikai cūkas, bet arī viņu gani un visas viņu
mantas būtu tikušas jūrā ierautas. Par ganu un mantu pasargāšanu ir
jāpateicas vienīgi viņa žēlastībai. Vēl vairāk — šis atgadījums notika
tamdēļ, lai mācekļi redzētu nežēlīgo sātana varu kā pār cilvēkiem, tā
arī pār kustoņiem. Pestītājs vēlējās, ka viņa mācekļi pazītu savu ien-
aidnieku, kuram tiem būs jāstājas pretim, lai viltība viņus neapmāna
un neuzvar.

Svētie raksti rāda arī vēl citus tādas pat dabas piemērus. Sīriešu-
feniķiešu sievas meita tika mocīta no velna, kuru Jēzus izdzina.¹
«Viens apsēstais», kas bija akls un mēms,² viens jauneklis, kuram
bija mēms gars, kurš bieži «to iemetis pat ugunī»,³ vājprātīgais, kurš
no kāda «nešķīsta gara» tika mocīts, un traucēja sabatskolas mieru
Kapernaumā — visus žēlsirdīgnis Jēzus dziedēja.

Gandrīz katrā piemērā Jēzus uzrunāja ļauno garu kā kādu
saprātīgu būtni, pavēlēja iziet iz sava upura un viņu vairs nemocīt.
Kad pielūdzēji Kapernaumā redzēja viņa vareno spēku, «izbailes
uzgāja visiem un tie runāja savā starpā sacīdami: Kas tas par vārdu?
Jo viņš ar varu un spēku pavēl nešķīstiem gariem, un tie atstājas.»⁴

No velniem apsēstie tiek parasti tēloti kā tādi, kuri mokās ļoti
lielās ciešanās; bet šim likumam ir arī izņēmums. Lai dabūtu pārd-
abīgu spēku, dažs ar prieku apsveic sātana iespaidu. Tiem, sapro-
tams, nav jācīnās ar ļauniem gariem. Pie tādiem piederēja tie,
kuriem bija pareģošanas gars— Sīmanis, Samarījā; Elima burvis un
kalpone, kura skrēja pakaļ Pāvilam un Sīlam no Filipiem.

[268]

Nevienam nedraud tik lielas briesmas no ļauniem gariem, kā
tiem, kas, neievērojot tiešas un bagātīgas svēto rakstu liecības, no-
liedz velna un ļauno eņģeļu esamību un viņu darbību. Kamēr mēs
vēl nepazīstam viņa viltību, viņiem ir no tam gandrīz nesaprotams
labums; daudzi ievēro viņa iečukstējumus un domā, ka viņi seko
savai paša gudrībai. Aiz tā iemesla sātans izsēj visur ticību, ka viņa
neesot, īpaši tagad, kad laiks iet uz galu, lai ar vēl jo lielāku spēku

varētu krāpt un samaitāt. Tā ir viņa viltība— apslēpt sevi un savu darbību.

Citu neko lielais krāpnieks tikdaudz nebīstas, kā to, ka viņa krāpšanas varētu tikt zināmas. Lai savu īsto dabu un savus nodomus varētu labāk apslēpt, viņš lika sevi tā raksturot, ka viņš nekādas lielākas kustības neizsaucot, kā vienīgi apsmieklu un nicināšanu. Viņam patīk ļoti labi, kad viņš redz sevi attēlotu kā jocīgu un atbaidošu ķēmu, pus zvēru, pus cilvēku. Viņam ir patīkami dzirdēt savu vārdu jokojot un zobojoties to mutē, kas sevi skaita par saprātīgiem un mācītiem.

Tāpēc ka viņš tik pilnīgi prot sevi apslēpt bieži tiek prasīts: Vai tāda būtne patiesībā maz ir? Par viņa panākumiem liecina tas, ka tādas teorijas, kas svēto rakstu skaidrākās liecības nosauc par meliem, reliģiozā pasaulē ir vispārīgi atradušas uzņemšanu. Un tāpēc, ka sātans vislabāk valda pār tiem, kas viņa iespaida neapzinās, Dieva vārdi var uzrādīt tikdaudz ļaunās darbības piemērus, atklādami mums viņa slepenos spēkus un tādā kārtā mums atgādinādami stāvēt allaž uz vakti pret viņa uzbrukumiem.

Sātans un viņa pulki ar saviem ļauniem spēkiem varētu ar tiesību mūs nemierīgus darīt, kad mums nebūtu patvērums un pestīšana no mūsu daudz spēcīgākā Glābēja. Mēs savas mājas rūpīgi nodrošinām ar bultām un atslēgām, lai aizsargātu no ļauniem cilvēkiem savas mantas un dzīvību. Tomēr reti mēs piedomājam pie

[269] ļauniem eņģeļiem, kuri pastāvīgi lūko mums pietikt un

pret kuru uzbrukumiem ar mūsu aizstāvēšanos vien nepietiek. Kad viņiem tiek pieļauts, viņi var sajaukt mūsu domas, var mūsu miesu padarīt neveselu un to mocīt, var izpostīt mūsu mantu un iznīcināt dzīvību. Briesmīgs ir to stāvoklis, kuri neizpilda dievišķos prasījumus un padodas sātana kārdinājumiem, tā kā Dievs viņus beidzot atstāj ļauniem gariem. Bet tie, kas Kristum pakaļstaigā, ir pastāvīgi viņa sargāšanā. Spēcīgi eņģeļi no debesīm tiek sūtīti viņus apsargāt. Ļaunais nevar cauri izlauzties vaktij, kuru Dievs ir nostādījis ap savu tautu.

[270]

[271]

Sātana valgi

Liels strīdus starp Kristu un sātanu, kas ir turpinājies gandrīz seši tūkstoši gadus, drīz beigsies, un ļaunais pieliks divkārtīgas pūles, lai izpostītu Kristus darbu pie cilvēkiem un savaldzinātu savās cilpās viņu dvēseles. Viņa nolūks, pēc kura viņš dzenas, ir turēt tautu tik ilgi tumsā un grēkos, kamēr žēlastības laiks būs notecējis un nebūs vairs Kristus starpniecības nedz grēka upuru.

Kad nemaz nemēģina viņa varai pretim stāties un baznīcā un pasaulē valda vienaldzība, tad sātans ir bez rūpju, jo viņam nav jābaidās tos pazaudēt, kurus viņš pēc sava prāta vada. Bet kad uzmanība tiek vērsta uz mūžīgām lietām un dvēseles prasa: «Kas man ir jādara, lai topu svēts?», tad viņš ir tūliņ klāt un mēģina ar savu varu stāties Kristus varai pretim un strādāt pret Svētā Gara iespaidu.

Svētie raksti paskaidro, ka zināmā gadījumā, kad Dieva bērni nāca stāties Kunga priekšā, arī sātans ieradās viņu vidū,¹ bet ne priekš tam, lai zemotos mūžīgā Ķēniņa priekšā, bet lai uzstātos pret taisniem ar saviem ļauniem prasījumiem. Kad cilvēki sapulcējās Dievu godināt, arī tad viņš tai pašā nolūkā ir klāt. Kaut arī neredzams, viņš strādā ar visu uzcītību pie lūdzēju dvēselēm. Līdzīgi veiklam kara vadonim viņš izstrādā savus plānus jau iepriekš. Kad viņš redz, ka Dieva sūtņi pēta svētos rakstos, viņš ievēro to vietu, kura ļaudīm tiks priekšā celta. Tad viņš pieliek visu savu viltību un gudrību, iekārtodams apstākļus tā, ka vēsts neaizsniedz tos, uz kuriem tā attiektos: Tiem, kam nopietni vajadzētu brīdinājuma, stājas ceļā kāda veikala lieta, kura prasa viņu klātbūtni un visu uzmanību, jeb kāds cits iemesls attur viņus no Dieva vārdu uzklausīšanas, kas viņus varētu vadīt uz mūžīgu dzīvību.

[272]

Tālāk sātans redz, ka Dieva kalpi ir nopiesti garīgās tumsas dēļ, kura apņem tautu; viņš dzird viņu nopietnās lūgšanas dēļ dievišķās žēlastības un spēka, lūdz, ka taptu lauza brīnišķā vienaldzība, bezrūpība un nejūtība, un ar atjaunotu dedzību ķeras pie savu nodomu izvešanas. Viņš kārdina cilvēkus, ka tie nodotos ēšanai vai citu kādu baudu apmierināšanai, tādā kārtā vājinādamus viņu

uzņemšanas spēju, un tie nevar uzklausīties tās lietas, kuras visvairāk tiem būtu vajadzīgas.

Ļaunais ienaidnieks gan zin, ka visi, kurus viņš var pavedināt aizmirst lūgšanas un svēto rakstu pētīšanu, beidzot tiks no viņa pārvarēti. Viņš tāpēc izdomā visādas viltības, ar kurām tad nu nodarbina viņu prātus. Vienumēr ir bijusi īpaša cilvēku šķira, kura gan atzīst savu bezdievību, tomēr negrib pieņemties patiesības atzīšanā, un padara par savu reliģiju savu domu pretinieku rakstura trūkumu un ticības vainu meklēšanu. Tie ir sātana galvenie palīgi. Brāļu apsūdzētāju netrūkst; un kur Dievs strādā, un kur viņa pielūdzēji tam parāda pienācīgo godu, tur viņi ir pastāvīgi darbā. Patiesības mīlētāju vārdus un darbus tiem patīk nostādīt nepareizā gaismā. Viņu patiesais uzdevums ir aptumšot katra patiesa un cēla darba cēloņus un ar tikko nojaušamiem, veikliem aizrādījumiem pamodināt nepiedzīvojošās dvēselēs aizdomas. Visādi, kā vien tik var iedomāties, viņi mēģina nostādīt tīru un taisnu kā samaitātu un mānošu.

[273] Bet nevienam nevajaga ļaut sevi piemānīt. Ir viegli pazīt, kā bērni viņi ir, kā piemēram viņi seko un kā darbus dara. «Pēc viņu augļiem jums tos būs pa-

zīt.»¹ Viņu izturēšanās līdzinās ļaunā apmelotāja, sātana izturēšanai, «brāļu apsūdzētāja» izturēšanai.¹

Lielam krāpniekam stāv gatavi ļoti daudz rīku un visādi maldi dvēseļu gūstīšanai — ķecerības, kuras ir piemērotas katra uzņemšanas spējai un garšai, kurus viņš grib samaitāt. Viņa plāns ir ievest draudzē visādus neatdzimušus un nezticamus elementus, kuri pamudina uz šaubām un neticību, un kuri visiem, kas grib tikt uz priekšu, liek ceļā kavēkļus. Daudzi, kam nav īstas ticības uz Dievu un viņa vārdu, tomēr piekrīt zināmām patiesības pamatmācībām un skaitās par kristīgiem, un caur tiem jo viegli iezogas maldi zem bībeles mācību nosaukuma.

Apgalvojums, ka tas neko nenožīmē, kam cilvēks ticot, ir sātana viszemākā mānīšana. Viņš zin, ka patiesība, kad tā tiek uzņemta mīlestībā, dara svētu saņēmēja dvēseli, tāpēc viņš pastāvīgi mēģina ieģrūst zem evaņģēlija dažādas teorijas un pasakās. No pašiem pirmiem sākumiem Dieva kalpi ir cīnījušies pret maldu mācībām, ir cīnījušies ne tikai pret grēkos nogrimušiem cilvēkiem, bet arī pret maldu izplatīšanu, kas ved dvēseles pazušānā. Elija, Jeremija, Pāvils

noteikti un bez bailēm stājās tiem pretī, kas gribēja cilvēkus novērst no Dieva. Brīvdomāšana, kura patiesu bībeles ticību uzskata kā nesvarīgu, toreizējos patiesības aizstāvjos neatrada piekrišanu

Tukšie un pārspīlētie svēto rakstu izskaidrojumi un daudzās viena otrai pretimrunājošās teorijas attiecībā uz kritīgās pasaules bībeles mācībām ir mūsu lielā ienaidnieka darbs, kurš grib sajaukt prātus, lai nevarētu izšķirt patiesību. Un par daudzām nevienprātībām un šķelšanām, kristīgām baznīcām lielā mērā ir jāpateicas svēto rakstu sagrozīšanai, kad tiek aizstāvētas iemīļotas teorijas. Kur rūpīgi un ar pazemīgu sirdi būtu jāpētī svētos rakstus un jāmacās pazīt viņu prātu, tur tiek meklēts tikai kautkas brīnišķīgs un oriģināls.

[274]

Priekš maldu mācību un rakstos nepamatotu paradumu pabalstīšanas daži izķer iz svētiem rakstiem tikai zināmas vietas un pieved kā savu apgalvojumu pierādījumus, izķer varbūt tikai kādu pusi no pantiņa, kamēr pārējā daļa varbūt rādītu, ka zināmā vieta izprotama pavisam pretēji. Ar čūskas viltību viņi nostiprinājas aiz nesakarīgiem izteicieniem, un izliek tos tā, ka tie saskan ar viņu miesas prātu. Viņi ar nodomu sagroza Dieva vārdus. Daži, kuriem ir darbīga fantāzija, lielas uz svēto rakstu simbolisku tulkošanu un izskaidro viņus tā, kā tas viņu fantāzijai patīkas, ne tik daudz piegriežot vērības Dieva vārdiem, kā savām iedomām.

Kad svētos rakstus studē ne ar pazemīgu un lūdzošu sirdi, bet tikai ar augstu gudrību, tad tiek sagrozītas kā vienkāršākās un skaidrākās, tā arī grūtākās vietas. Pāvesta varas un godības priekšstāvji izmeklējas tādas svēto rakstu vietas, kuras vislabāk var piemērot viņu nolūkiem un izliek tās pēc savas patikšanas, tāpat mācīdami arī tautu un aizliegdami viņai pašai bībeles studēšanu un svēto rakstu īsto saprašanu. Tautai vajadzētu dot visu bībeli, taisni tādu, kāda bībele ir. Būtu labāk, ja nebūtu nekādas bībeles zināšanas, nekā kad svēto rakstu mācības rupjā kārtā tiek sagrozītas.

Bībele bija nolemta būt visiem par vadoni, kas gri. l.eja iepazīties ar radītāja prātu. Dievs deva cilvēkiem drošo pravietojuma vārdu, nāca eņģeļi un pat Kristus un pasludināja Daniēlam un Jānim lietas, kurām visā drīzumā bija notikt. Lielie, svarīgie notikumi, kuriem tik liela nozīme priekš mūsu pestīšanas, nekādā ziņā nepalika noslēpumā tīti. Viņi nebija tā zināmi darīti, kā tie patiesu patiesības meklētāju varētu apmulsināt un novadīt uz maldu ceļiem. Kungs sacīja caur pravieti Habakuku: «Raksti parādīšanu un

[275]

uzraksti to uz galdiem, ka to var viegli lasīt.»¹ Dieva vārds ir priekš visiem skaidrs, kas to pētī lūdzošām sirdīm. Katra patiesi uztīcīga dvēsele tiks pie patiesības gaismas. «Taisnam aust gaišums un prieks sirdsskaidriem.»¹ Neviena draudze nevar tapt svēta, kad viņus locēkli nemeklē patiesību kā kādu apslēptu mantu.

Ar saucienu: «Brīvdomība!» cilvēki tiek maldināti un tiek apstulboti no pretnieka viltības, kas pastāvīgi domā par savu nolūka sasniegšanu. Kad viņam izdodas ar spekulācijas palīdzību izspiest bībeli, Dieva likumi tiek nostumti pie malas un baznīcas paliek par grēku kalpiem, kaut gan sakās esam brīvas. Daudziem zinātniska pētīšana ir tapusi par lāstu. Caur zinātnes un mākslas atradumiem Dievs lika itkā gaismas straumei izlieties pār pasauli; bet pat lielākie gari, kad viņi netiek vadīti no Dieva gara, savos pētījumos apmulst un nevar atrast īstos sakarus, kādos stāv zinātne pret dievišķo atklāšanos.

Cilvēku atzīšana kā laicīgās, tā arī garīgās lietās ir tikai nepilnīgs prāta darinājums; daudzi tāpēc nespēj savus zinātniskos uzskatus savienot ar svēto rakstu izskaidrojumiem. Daži pieņem teorijas un spekulācijas kā zinātnisku faktu un domā, ka Dieva vārdu vajagot pārbaudīt pie «zinātnes, ko nepareizi tā sauc».² Radītājs un viņa darbi iet pāri viņu saprašanai, un tāpēc ka viņi tos nevar izskaidrot ar dabīgiem likumiem, viņi uzskata bībeles stāstus par tādām, uz kuriem paļauties nevar. Vecās un Jaunās Derības apšaubītāji bieži sper arī lielāku soli, apšaubā Dieva esamību un arī piešķir labai nebeidzamus spēkus. Tāpēc ka viņi palaiduši vaļā savu enkuru, viņi ir atstāti sev pašiem un tiek nesti pa straumi uz priekšu, kamēr tiek sasisti pie neticības klints.

[276]

Tādā kārtā daudzi atstājas no ticības un tiek no velna pavesti. Cilvēki ir centušies būt gudrāki par savu Radītāju; cilvēku gudrība ir mēģinājusi izpētīt un izskaidrot noslēpumus, kuri nemūžam nebūs atrisināmi. Ja cilvēki gribētu pētīt un atzīt to, ko Dievs pats no saviem nodomiem ir zināmu darījis, tad viņiem būtu tāds ieskats no Jehovas godības, diženuma un varas, ka viņi paši redzētu sevi, cik viņi mazi, un būtu mierā ar to, ko viņš priekš saviem bērniem ir zināmu darījis.

Viens no sātana mānīšanas meistara gabaliem ir uzturēt cilvēkos meklēšanu un aizdomas tādās lietās, kuras Dievs nav gribējis darīt zināmas un pieietamas mūsu saprašanai. Tā notikās, ka Lucifers

pazaudēja savu vietu debesīs. Viņā sacēlās nemiera gars, tāpēc ka viņam netika uzticēti visi Dieva padomi, nn viņš pavisam neievēroja to, kas viņam viņu augstā stāvoklī tika atklāts attiecībā uz viņa paša darbu. Celdams nemieru savu pavalstnieku sirdīs viņš panāca viņu krišanu. Tad viņš centās iedot cilvēkiem to pašu garu un viņus pavedināt uz tiešu Dieva baušļu neievērošanu.

Tie, kas negrib pieņemt skaidrās un asās bībeles patiesības, pastāvīgi meklē pēc patīkamām pasakām, kas apmierina viņu sirdsapziņu. Jo mazāk priekšā nestās mācības ir garīgas, pašreizējās un pazemīgas, jo ar lielāku labpatiku viņas tiek uzņemtas. Šie ļaudis pazemo savus prāta spēkus un nododas savāmmiesas kārbām. Viņi ir pārāk gudri savā paša prātā, lai ar sagrauztu sirdi un nopietnā lūgšanā pētītu Kunga ceļus, un tāpēc viņu acis ir kā aptumšotas. Sātans ir gatavs klusināt sirds vēlēšanos un patiesības vietā dod māņus. Tādā kārtā arī notikās, ka pāvestība ieguva varu pār cilvēku prātiem un atmetot patiesību, kuru uzņemot jānes krusts, protestanti gāja pa to pašu ceļu. Visi, kas atstāj novārtā Dieva vārdus, lai nodotos ērtībai un gudrošanai kā lai neatšķirtos no pasaules — tiek atstāti savā pašu zināšanā, lai pieņemtu nosodāmas ķecerības par reliģiskām patiesībām. Maldi tiek pieņemti visādos veidos, kādi tik vien ir izdomājami un patiesība tiek ar nolūku atmesta. Tas, kas uz vienu maldīšanos skatās ar lielām bailēm, otru labprāt pieņems. Apustulis Pāvils runā par kādu cilvēku šķiru, «kas patiesības mīlestību nav pieņēmuši, ka taptu svēti,» un saka par tiem: «Un tāpēc Dievs tiem sūtīs stipru maldīšanās garu, ka tie tic meliem; lai top sodīti visi, kas patiesībai nav ticējuši, bet kam bijusi patikšana pie netaisnības.»¹ Kad mums ir tāds brīdinājums priekš acīm, tad piederams, ka esam nomodā par tām mācībām, kuras pieņemam.

[277]

Viens no visvairāk panākuma pilniem lielā krāpnieka ieročiem ir spiritisma melu mācības un izdomātie brīnumi. Pārgērbies par gaismas eņģeli viņš izmet savus tīklus tur, kur tas vismazāk būtu domājams. Kad cilvēki nopietnā lūgšanā studētu Dieva grāmatu un gribētu saprast viņa mācības, tad viņi netiktu atstāti tumsā un viņiem nebūtu jāpieņem neīstās mācības. Bet atmezdami patiesību viņi krīt māņiem par upuri.

Otrs briesmīgs malds ir mācība, kura noliedz Kristus dievišķo izcelšanos un apgalvo, ka pirms savas nāksšanas pasaulē viņš neesot eksistējis. Šī teorija tiek pieņemta ļoti labvēlīgi no daudziem,

kuri sakās esam kristīgi; bet viņa runā pretim Pestītāja skaidriem paskaidrojumiem attiecībā uz viņa stāvokli pret Tēvu, viņa dievišķo dabu un preeksistenci (ka viņš dzīvojis jau pirms nākšanas pasaulē). Bet šo teoriju nevar uzturēt, nesagrozot visneatbildīgākā kārtā svētos rakstus. Viņa ne tikai pazemo cilvēku sajēgu par pestīšanas darbu, bet apgāž arī ticību uz bībeli kā dievišķu atklājumu. Tas padara teoriju vēl bīstamāku un ar vēl jo lielākām grūtībām nākas tai stāties pretim. Ja cilvēki noliedz Svēta Gara doto rakstu liecību par Kristus dievību, tad par velti būs mēģināt viņus šinī lietā pārliecināt, jo vispilnīgākais pierādījums nenieka neiespēs. «Bet miesīgs cilvēks nesaņem, kas ir no Dieva Gara, jo tas viņam ir ģeķība un viņš to nevar saprast, tādēļ ka tas garīgi apspriežams.»¹ Nevienam, kas šim maldam tic, nevar būt īsts jēdziens par Kristus dabu un misiju, nedz no Dieva lielā cilvēku pestīšanas plāna.

[278] Vēl ir pieņemts viens cits nelaimi nesošs malds, un tas ir ātri izplatījusies ticība, ka sātans kā personīga būtne nemaz neeksistē; ka nosaukums svētos rakstos tiek lietots tikai priekš cilvēku ļauno domu un kārību apzīmēšanas.

Tāli un plaši pazīstamā kanceles mācība, ka Kristus otrā atnākšana pastāvēt iekš tam, ka Kungs nākot pie ikviena mirēja, ir izdomājums, kas novērš cilvēku domas no Kristus personīgas atnākšanas debess padebešos. Gadiem jau sātans tā ir sacījis: «Redzi, viņš ir kambaros»;¹ un daudzas dvēseles ir gājušas pazušanā, tāpēc ka ir pieņēmušas šos māņus.

Vēl pasaules gudrība māca ka lūgšanām neesot nozīmes. Zinātņu vīri apgalvo, ka uz lūgšanām nevarot būt patiesas atbildes, ka tas būtu dabas likumu apgāšana, ka tas būtu brīnums un ka brīnumu nepavisam neesot. Viņi saka, pasauli pārvaldot noteikti likumi, un Dievs nedarot nekā, kas ir pret šiem likumiem. Tādā kārtā viņi attēlo Dievu atkarīgu no viņa paša likumiem, itkā dievišķo likumu darbība izslēgtu dievišķo brīvību. Tādas mācības runā pretim svēto rakstu liecībai. Vai nenotika brīnumi caur Kristu un viņa apustuļiem? Tas pats žēlastības pilnais Pestītājs vēl šodien dzīvo un viņš ar tādu pat gatavību klausās uz ticīgo lūgšanām, kā tad, kad vēl redzams staigāja zemes virsū. Dabiskais darbojas reizā ar pārdabisko. Viena daļa no dievišķā plāna ir tas, ka viņš mums dod atbildi uz mūsu ticīgām lūgšanām, ko viņš citādi mums nedotu, ja mēs tā nelūgtos.

Neskaitāmas ir maldīgās mācības un pārspīlētas iedomas, kas baznīcā un visā kristīgā pasaulē ņem virsroku. Nav iespējams novērtēt visas ļaunās sekas, kas ceļas kaut tik no viena Dieva likumu robežakmeņa pārbīdīšanas. Tikai nedaudzi no tiem, kas uzdrošinās to darīt, paliek stāvēt pie vienas vien atmetas patiesības. Vairākums turpina atmet vienu patiesību pēc otras, kamēr viņi beidzot kļūst pavisam neticīgi.

Parastās teoloģijas maldi ir iedzinuši ne vienu vien dvēseli skepticismā, kuras citādi būtu kļuvušas bībeles ticīgas. Viņām nav iespējams pieņemt mācības, kuras runā pretim viņu jēdzieniem par taisnību, žēlastību un labumu; un tā ka viņas tiek nostādītas kā bībeles mācības, tad šīs dvēseles liedzās pieņemt viņas kā Dieva vārdus.

[279]

Un tas ir tas mērķis, kuru sātans mēģina sasniegt. Nav nekas ko viņš vairāk vēlētos, ka izpostīt uzticību uz Dievu, un viņa vārdiem. Sātans stāv liela šaubītāju pulka priekšgalā un strādā ar visiem spēkiem, ka varētu dabūt dvēseles uz savu pusi. Šaubīšanās sāk nākt modē. Aiz tā paša iemesla ka sātans, liela ļaužu šķira uzskata Dieva vārdu ar šaubām, īpaši tāpēc, ka tas grēku tiesā un soda. Tie, kas negrib paklausīt viņa prasībām, cenšas apgāzt viņa autoritāti. Viņi lasa bībeli un klausās uz tās mācībām, sludinātām no kanceles tikai tāpēc, lai atrastu svētos rakstos, vai pie sprediķa kaut ko peļamu. Ne mazums top neticīgi, lai aizbildinātu savu nolaidību pienākumu izpildīšanā, vai lai pavisam attaisnotos. Citi aiz lepnuma un vienaldzības pieņem skeptiskus principus (kas par visu ko šaubās). Pardaudz mīlēdami ērtu dzīvi, lai varētu kautko izvest, kas būtu goda vērts, kas prasa piespiešanos un paš aizliegšanos, viņi ir uzsākuši bībeli kritizēt, lai caur to sev iegūtu lielāku gudrības slavu. Ir ļoti daudz, ko prāts bez dievišķas apgaismošanas nevar saprast; un tādā kārtā ir dots iemesls priekš kritizēšanas un dažādam asprātībām. Daudzi domā, ka šaubīties un neticēt ir tikumīgi. Tomēr būs redzams, ka šie ļaudis izlikdamies patiesīgi un uzticīgi tiek dzīti no pašpaļaušanās un lepnuma. Daudziem ir liela patika kautko atrast svētos rakstos, kas citus apmulsina. Daži kritizē un disputē aiz tīra strīdīšanās prieka, stāvēdami netaisnības pusē. Viņi nesajēdz, ka tādā pat kārtā viņi paši nāk putnu ķēraju cilpā. Tā kā viņi ir atklāti izteikuši savu neticību, tad viņi domā, ka viņiem ir jāpiepatur savs stāvoklis. Tādā kārtā viņi savienojas ar bezdievīgiem un aizslēdz sev paradīzes vārtus.

[280]

Dievs caur saviem vārdiem ir devis pietiekošus piemērus par savu dievišķo dabu. Lielās patiesības, kuras rāda mums mūsu pestīšanu, ir skaidri izliktas. Ar Svētā Gara palīdzību, kas visiem patiesiem meklētājiem ir apsolīts, katrs pats priekš sevis var patiesības saprast. Pats Dievs cilvēkiem ir devis stipru pamatu, uz kura tie var balstīt savu ticību.

Bet aprobežotais cilvēku prāts ir nepietiekošs priekš mūžīgā Dieva plāna un nolūku pilnīgas saprašanas. Mēs nevaram nekad tik daudz zināt, cik daudz zin Dievs. Mums nav brīv ar augstprātīgu roku pacelt aizkaru, aiz kura ir aizslēpusies dievišķā majestāte. Apustulis izsaucās: «Cik neizmanāmas viņa tiesas un neizdibināmi viņa ceļi!»¹ Viņa izturēšanos pret mums un viņa dzinekļus, kas viņu vada, mēs varam tiktāl saprast, cik daudz mēs atzīstam viņa neaprobežoto mīlestību un žēlastību. Mūsu debesu tēvs kārtu visu ar gudrību un taisnību, un mēs nedrīkstam būt nemierā un izturēties ar aizdomām pret viņu, bet mums būs godbijīgā pazemībā zēmoties viņa priekšā. Viņš atklās mums tik daudz no saviem nodomiem, cik mūsu labā ir vajadzīgs, un visu tālāko mums būs nodot viņa visvarenā rokā un viņa mīlestības pilnai sirdij.

Kaut gan Dievs dod jo daudz pamatus, uz kuriem cilvēks varētu balstīt savu ticību, viņš tomēr nekad neatņems visus neticības cēloņus. Kas meklā atbalstu savām šaubām, to arī atradīs un tie, kas liedzas pieņemt Dieva vārdu un viņam paklausīt, iekams visas ierunas un visi šaubu iemesli nav atņemti, nekad nenāks pie gaismas.

Aizdomas pret Dievu ir neatjaunotas sirds dabīgs asns, sirds, kura ir ienaidā pret Dievu. Bet ticība ir iedota no Svēta Gara un viņa uzplauks tikai tik daudz, cik daudz tā tiek kopta. Nevienš bez nopietnas cenšanās nevar stiprāks palikt savā ticībā. Neticība pieņem mas līdz ar dvēseles spēku mazināšanos; un kad cilvēki nenodarbojas vis ar to, kas viņu ticību pierāda, bet šaubās un kritizē, viņu šaubas tiek jo vairāk apstiprinātas.

[281]

Un tie, kas šaubās Dieva apsolījumiem un netic viņa žēlastības apgalvojumiem, atņem Dievam godu, un viņi Kristum vis netuvinājas, bet pastāvīgi attālinājas no viņa. Viņi ir neauglīgi koki, kas savus sausos zarus izplēš jo plaši, tā ka aizsedz saules gaismu citiem stādiem, un tie nīkst un mirst viņu stindzinošā ēnā. Viņu dzīves

darbs uzstāsies pret tiem, kā nekad neapklusināms liecinieks. Viņi sēj šaubu un neticības sēklu, kas nesīs savus augļus.

Tiem, kas grib vaļā tikt no savām šaubām, ir tikai viens ceļš: nekritizēt un neapšaubīt to, ko viņi nevar saprast, bet lūkoties uz to gaismu, kas patlaban uz viņiem spīd, lai saņemtu vēl jo lielāku gaismu. Viņiem būtu jāseko katram pienākumam, kuru apgaismo-tais prāts tiem licis saprast un viņi sapratīs arī to, par ko viņi tagad vēl šaubās.

Sātans nāk klajā ar tādiem viltojumiem, kuri patiesībai tik līdzīgi, ka tie viegli var pievilties, kas ļaujas to darīt un kuri labprāt apietu patiesības prasījumus — paš aizliedzību un upurus; sātans tomēr nespēj paturēt savā varā nevienu dvēseli, kas meklē patiesības atzišanu. Kristus ir patiesība, un «patiesais gaišums, kas apgaismo visus cilvēkus, kas nāk šai pasaulē.»¹ Patiesības gars ir nācis, lai vestu visus cilvēkus pie patiesības. Un zem Dieva dēla pilnvaras ir rakstīts: «Meklējiet, tad jūs atradīsiet.» «Ja kas grib viņa (Tēva) prātu darīt, tas sapratīs, vai šī mācība ir no Dieva.»²

Kristus pakalstaigātāji maz zin no tiem nodomiem, kurus sātans un viņa pulki pret tiem kaļ. Bet viņš, kas debesīs sēd, ievadīs ka šie plāni piepilda viņa dziļākos nodomus. Kungs pieļauj, ka viņa ļaudis tiek likti pārbaudīšanās ugunīs, bet ne tāpēc ka viņam patiktu viņu ciešanas un nosukumšana, bet tāpēc ka šis paņēmiens vedīs pie galīgas uzvaras. Saskaņā ar savu paša pilnību viņš tos nevar sargāt no kārdināšanām, jo pārbaudīšanas nodoms ir viņus sagatavot, ka tie varētu pretoties visiem ļauniem vilinājumiem.

Dieva darbu nevar kavēt ne velns, nedz bezdievīgi cilvēki, tie viņu arī nevar atšķirt no viņa tautas, kas ar satriektām un pazemīgām sirdīm atzīst savus grēkus un no tiem atstājas, un ticībā paļaujas uz viņa apsolvējumiem. Katrai kārdināšanai, katram iespaidam, lai viņi būtu atklāti vai slepeni, var jo sekmīgi pretimstāties. «Ne caur spēku, nedz caur varu, bet caur manu Garu tas notiks, saka Kungs Cebaots.»¹ «Jo Kunga acis ir pār taisniem un viņu ausis uz viņu lūgšanu;... Un kas jums ļaunu darīs, ja jūs labam dzenaties pakal?»² Kad Bileāms, vilināts no jaukas algas apsolvējuma, izlietoja pret Israēlu burvības vārdus un Kungam upurēdams gribēja ka lāsts nāktu pār viņa tautu, Dieva Gars aizliedza ļaunumu, kuru viņš ilgojās izsacīt, un Bileāms bija piespiests izsaukties: «Kā lai es nolādu, ko Kungs nelād, un kā lai es nosodu, ke Kungs nesoda?» «Lai

mana dvēsele mirst šo taisno nāvē, un lai mans pastara gals ir tāds kā viņiem.» Kad atkal tika upurēts, bezdievīgais pravietis sacīja: «Redzi, man ir pavēlēts svētīt; viņš ir svētījis un es nedarišu citādi. Noziegumu viņš neredz iekš Jēkaba un ļaunumu neatrod iekš Israēla; Kungs, viņa Dievs, ir ar viņu, un ķēniņa prieki pie viņa.» «Jo zīlēšana neder pret Jēkabu nu buršana neder pret Israēlu. Savā laikā Jēkabam top sacīts un Israēlam, ko Dievs dara.»³ Tika tomēr vēl uzcelts trešais altāris un Bileāms atkal mēģināja panākt lāstu. Bet Dieva Gars tomēr pasludināja ar pravieša nelabprātīgām lūpām, ka viņa izredzētie dzīvos, un sodīja ienaidnieku ģeķību un ļaunprātību: «Kas tevi svētī, tas lai ir svētīts, un kas tevi nolād, tas lai ir nolādēts.»⁴

Tanī laikā Israēla tauta bija Dievam uzticīga un kamēr tā bija paklausīga viņa bauslībai, nekāda zemes vai elles vara to nespēja uzvarēt. Bet sātānam beidzot tomēr izdevās savilkt lāstu pār Dieva tautu, lāstu, kuru Bileāms nebija uzdrošinājies izrunāt — pavedināt tautu uz grēku. Pārkāpusi baušļus viņa atšķīrās no Dieva un tika atstāta pate savā zināšanā, ka lai sajustu samaitātāja varu.

[283] Sātans zin it labi, ka pati vājākā dvēsele, kas iekš Kristus paliek, var droši cīnīties ar tumsības spēkiem, varētu pat viņam pašam pre-timstāties un uzvarēt kad viņš atklāti nāktu. Tāpēc viņš mēģina krusta cīn-ītājus izdabūt iz viņu drošiem cietokšņiem, pats ar saviem karotājiem turēdamies paslēptuvē un gatavs visus samaitāt, kas uzdrošinātos rādīties viņu robežās. Tikai pazemīgi paļaujoties uz Dievu un paklausot visus viņa baušļus, mēs varam būt droši. Nevienš bez lūgšanas nevar būt drošs kaut vienu dienu vai stundu. Īpaši mums jālūdz Kungu pēc gudrības, ka varam viņa vārdu saprast. Tad sapratīsim kārdinātāja nodomus un redzēsim līdzekļus, kā sek-mīgi varam atsist viņu uzbrukumus. Sātans ir labs bībeles pazinējs, viņš pieved vietas un dod tām savu iztulkojumu, lai tik panāktu mūsu krišanu. Bībeli mums būtu jāstudē ar pazemīgu sirdi un nekad nebūtu jāizlaiž iz acīm mūsu atkarību no Dieva. Mums allaž būtu jābūt gataviem pret sātana uzbrukumiem un bez mitēšanās būtu jālūdz ticīgām sirdīm: «Neieved mūs kārdināšanā.»¹

[285]

Nākamā cīņa. Viņas cēloņi

Jau debesīs strīda sākumā sātana nodoms bija apgāzt Dieva likumu. Lai šo nolūku sasniegtu, viņš sacēlās pret savu radītāju; un kautgan viņš no debesīm tika izdzīts, viņš šo pašu cīņu turpināja zemes virsū. Mānīt cilvēkus un caur to viņus pavest uz Dieva baušļu pārkāpšanu, tas ir mērķis kuram viņš pacietīgi dzenas pakaļ. Sekas ir beidzot vienas un tās pašas, vai nu baušļi tiek pavisam apgāzti, jeb tikai kāds no viņu priekšrakstiem. Tas kas noziedzās pret vienu priekšrakstu, nicina visu bauslību; viņa iespaids un piemērs dzen citus pārkāpumā, viņš noziedzās pie visiem baušļiem.¹

Mēģinādams nopulgot dievišķos priekšrakstus sātans ir sagrozījis bībeles mācības, un caur to tūkstoši ir nomaldījušies no savas ticības, kuri turas pie svētiem rakstiem. Nākošā lielā cīņa starp patiesību un maldiem būs tikai beidzamā daļa no lielās cīņas ap Dieva baušļiem. Šo cīņu mēs patlaban gribam iesākt— cīņu starp cilvēku likumiem un Jehovas priekšrakstiem, starp bībeles reliģiju un starp pasaku un teiku reliģiju.

Tie spēki, kas pievienojas karā pret patiesību un taisnību, ir jau rosīgi pie darba. Svētais Dieva vārds, kas pirīts par tik dārgu ciešanu un asiņu maksu, tiek visai maz cienīts. Bībele ir visiem pieietama, bet ir ļoti maz tādu, kas to patiesi pieņem par dzīves vadoni. Neticība ņem briesmīgos apmēros virsroku, ne tikai pasaulē, bet arī baznīcā. Daudzi ir nonākuši jau tik tālu, ka viņi atmet mācības, kas ir kristīgās ticības īstenie pamata pīlāri. Lielie radīšanas notikumi, kā tos Dieva vīri attēlo, cilvēku grēkos krišana un Dieva baušļu mūžīgais derīgums netiek no lielu lielās kristīgo daļas, kuri par tādiem saucas, nepavisam, vai arī tikai pa daļai atzīti. Tūkstoši, kas lepojas ar gudrību un neatkarību, pilnīgu uzticēšanos bībelei uzskata par vājuma pierādījumu; viņi uzskata par liela talanta un gudrības pierādījumu, kad var kritizēt svētos rakstus un ielikt tajos savu gudrību, vai pavisam tos nostrīdēt. Daudzi sprediķotāji māca savām draudzēm un daudzi profesori un skolotāji saviem skolniekiem, ka Dieva baušļi esot pārgrozīti vai pavisam atcelti, un ka tie, kas

[286]

domājot, ka šo baušļu prasījumi vēl esot spēkā, un kas prasot viņu burtisku izpildīšanu, pelnot izsmieklus un nicināšanu.

Atmetot patiesību cilvēki atmet to, no kura viņa nākusi. Mīdami kājām Dieva likumus, viņi noliedz likumu devēja autoritāti. Ir tikpat viegli no maldu mācībām un teorijām sev darināt elku, ka izgriezt viņu no koka, vai izcirst no akmeņa. Attēlodams nepareizi Dieva īpašības, sātans pavedina cilvēku uz nepareizu viņa t. i. Dieva rakstura uztveršanu. Daudzi paceļ Jehovas vietā uz troņa filozofisku elku, kamēr dzīvo Dievu, kāds viņš parādās savos vārdos, iekš Kristus un savā radībā, tikai nedaudzi zin godāt. Tūkstoši dievina dabu, kamēr Dievu dabā noliedz. Elku kalpība, kaut arī dažnedažādās formās, arī tagadējā kristīgā pasaulē ir patiesi atrodamā, tāpat kā vecā Israēlā Elijas dienās. Daudzu gudru vīru (kuri sevi par tādiem tur un tiek no citiem turēti), filozofu, dzejnieku, valstsvīru, avīžnieku, augstāku aprindu, augstskolu un teoloģisku mācības iestāžu Dievs nav labāks par Baalu, Fenīcijas saules Dievu.

[287] Neviens no kristīgā pasaulē pieņemtiem maldiem nesaceļas tik droši pret debess autoritāti, nevienam nav tik briesmīgas sekas, ka jauno laiku mācībai par to, ka Dieva baušļi priekš cilvēkiem vairs neesot saistoši. Katrai tautai savi likumi, kurus ir jāgodā un kuriem ir jāpaklausa; neviena valdība nevar bez tiem pastāvēt; un vai var iedomāties, ka tam kas radījis debesi un zemi, nav nekādu likumu, lai valdītu pār tām radībām, kuras viņš radījis? Ja ņemtu gadījumu, ka ievērojami garīdznieki atklāti mācītu, ka nosacījumi, kas pārvalda zemi un kas sargā pilsoņus, vairs nav derīgi — ka viņi ierobežojot tautas brīvību, un tāpēc viņiem nav jāklausa; cik ilgi tādi vīri tiktu ciesti uz kanceles? Bet vai valsts un tautas likumu neievērošana ir smagāks pārkāpums, nekā Dieva likumu neievērošana, kas ir visu valdību pamats?

Sekojošā pareizām domu gājienam iznāktu, ka drīzāk būtu jāatceļ cilvēku likumus un jāatvēr viņiem darīt visu, kas patīk, nekā atsacīties no pasaules radītāja un viņa likumiem, nekā atstāt pasauli bez mērauklas priekš vainīgo sodīšanas un taisnošanās par paklausību. Vai mēs gribam pieredzēt Dieva baušļu atcelšanas sekas? Mēģinājums jau ir darīts. Briesmīgi bija Francijas notikumi toreiz, kad Dieva aizliedzēji tapa par valdniekiem. Pasaulei tika toreiz parādīts, ka nomest likumus, kurus uzliek Dievs, nozīmē tik daudz, kā nākt zem nežēlīgu tirānu valdīšanas. Kad taisnības mēraukla tiek

atmesta, tumsības lielkungam un viņa valdīšanai zemes virsū ceļš ir brīvs. Kur dievišķie likumi tiek atmesti, tur grēks mitējas būt grēks un taisnības vairs neviens nevēlas. Tie, kas liedzas padoties Dieva valdīšanai, ir gluži nespējīgi valdīt paši pār sevi. Caur viņu samaitājošām mācībām tiek ieaudzināts bērnu un jaunatnes sirdīs nesavaldīšanās gars, gars kurš nezin mēra un robežas, kurš katru ierobežojumu panes tikai ar lielu nepacietību — gars kura sekas ir sabiedrības bezlikumu un izvirtis stāvoklis. Izsmiedami tos lētticībā, kas paklausa Dieva prasījumiem, viņi kāri uzņem sātana māņus. Viņi padodas kārībām un pastrādā grēkus, kuru dēļ sodība nākusi pār pagāniem.

Tie kas tautu māca, ka Dieva baušļiem niecīga nozīme, sēj nepaklausību, lai pļautu nepaklausību. Kad atceltu visus ierobežojumus, kurus uzliek dievišķais likums, ne- būtu ilgi jāgaida, un visi cilvēciegie likumi tiktu atcelti. Tāpēc ka Dievs aizliedz negodīgus darbus, kārības, melus un mānīšanu, cilvēki ir gatavi viņa nolikumus mīt kājām, tāpēc ka tie ir par kavēkli viņu pasaulīgai labklāšanai; bet priekšrakstu atcelšanas sekas būs tādas, kādas viņi nebūs gaidījuši. Kad likumi nebūtu saistoši, kāpēc tad lai bītos viņus pārkāpt? Īpašums vairs nebūtu drošs. Cilvēki piesavinātos sava tuvākā mantu ar varu, un stiprākais būtu tas bagātākais. Pat dzīvība netiktu cienīta. Laulības zvērests vairs nestāvētu kā svēts mūris, kas sargā dzimtu. Kas spētu, paņemt sava tuvākā sievu ar varu, ja viņš to vēlētos. Piektais kopā ar ceturto bausli tiktu nostumti pie malas. Bērni vairs nebaidītos nokaut savus vecākus, ja viņi caur to varētu apmierināt savas samaitātās sirds iegribas. Civilizētā pasaule taptu par laupītāju un slepkavu pulku, un miers, klusums un laime tiktu padzīti no zemes virsus.

Mācība, ka cilvēki ir atraisīti no paklausības Dieva prasījumiem, ir vājinājusi tikumisku pienākumu spēku un netaisnībai ir pasaulē atvērti vārti. Nelikumība, izšķērdība, samaitāšana plūst iekšā kā nevaldāmas straumes. Dzimtā ir sātans pilnā darbā. Viņa karogs plivinās pat tā saucamā kristīgā mājas dzīvē. Tur ir naidis, ļaunas aizdomas, liekulība, atsvešināšanās, šķelšanās, strīdus, nodevība, neuzticība, kārību apmierināšana. Visi reliģiskie pamatprasījumi un mācības, kurām ir jābūt par sabiedriskas dzīves pamatu un skeletu ir kaut kas šaubīgs, kas gatavs sakrist drupās. Visprastākiem noziedzniekiem, kad viņi savu noziegumu dēļ top ci-

[288]

[289]

etumā mesti, bieži dod dāvanas un parāda vislielāko uzmanību, itkā viņi būtu izdarījuši kaut ko apskaužamu ievērojamu. Viņus un viņu noziegumus tāli un plaši daudzina atklātībā. Prese jo plaši atstāsta visus atbaidošos nozieguma sīkumus un tādā kārtā iemāca citiem, kā tiek izdarītas krāpšanas, laupīšanas un slepkavības; un sātans gaviļē par savu elles nodomu lieliskiem panākumiem. Mīlināšanās ar netikumu, vieglprātīgas slepkavības, nesātības un ļaunuma pieaugšana katrā veidā un katrā lielumā— viss tas lai pamodina visus dievbijīgos domāt, kas būtu darāms, lai apturētu ļaunuma plūdus.

Tiesas ir samaitātas. Valdnieki ir aizņemti no peļņas kāres un no mīlestības uz miesīgiem priekiem. Nesātība ir mazinājusi daudzu spējas un sātans gandrīz pilnīgi valda pār viņiem. Mācītie likumu pratēji un tiesneši tiek pavesti, piekukuļoti, apkrāpti. Likumu vīri padodas dzeršanai, kaislībām, naidam un izdara visādus negodīgus darbus. «Tiesa ir atstumta nost un taisnība stāv no tālienes, jo patiesība klūp uz ielas, un skaidrība netiek iekšā.»¹

Ļaunums un garīgā tumsība, kura zem Romas virsvaldības ir ņēmusi virsroku ir svēto rakstu apspiešanas neizpaliekamās sekas. Bet kur meklējams plaši izplatītais bezdievības cēlonis, kur ir cēlonis tam, ka tiek atmesti Dieva likumi, kā izskaidrojams šīs atmešanas sekas, briesmīgi samaitātais stāvoklis pilna evaņģēlija gaismā, reliģiskas brīvības laikmetā? Tagad kur sātans vairs ilgāk nevar valdīt par pasauli, atturot to no svētiem rakstiem, viņš ķeras pie citiem līdzekļiem, lai sasniegtu savu mērķi. Iznīcināt ticību uz bībeli, der tikpat labi viņa nolūkiem, ka pašu bībeli iznīcināt. Pieradināms pie ticības, ka Dieva baušļi nav saistoši, viņš cilvēkus ar panākumiem paved uz viņu pārkāpšanu, itkā viņi nekā nezinātu no šo baušļu priekšrakstiem. Arī vēl tagad, tāpat kā agrāk, viņš caur baznīcu sekmē savu nolūku sasniegšanu. Tagadējās reliģiskās vienības ir liegušās klausīties uz svētos rakstos tik skaidri parādītām vēl neparastām patiesībām, un tās apkarodamas viņas ir nākušas klajā ar apgalvojumiem, caur kuriem pilnāmsaujām ir tikusi sēta neticība. Caur to, ka viņas turas pie pāvesta maldiem par dabiskas miesas nemirstību un cilvēku apzinīgo stāvokli pēc nāves, viņas ir izlaiduši iz rokam vienīgo aizsargu ieroci pret spiritisma maldiem. Mācība par mūžīgām mokām ir daudzus noveduzi tik tālu, ka tie vairs netic bībelei. Un kad ļaudīm tiek rādīts, ko prasa ce-

turtais bībeles bauslis, un izrādās, ka tiek prasīta sabata, nedēļas [290]
septītās dienas svētīšana, tad daudzi cienīti mācītāji grib atsv-
abināties no pienākuma, kas tiem netiek izpildīt, un vienīgais ceļš,
lai to iespētu, ir apgalvot, ka Dieva baušļi vairs neesot jātura. Tādā
kārtā viņi atmet kopā baušļus un sabatu. Svētdienas reformai izpla-
toties, dievišķais likums par sabatu, t. i. ceturtais bauslis drīz tiks
pavisam atmests. Šādu reliģijas vadoņu mācības ir atvērušas durvis
neticībai, spiritismam un Dieva baušļu nicināšanai, un tamdēļ uz
šiem vadoņiem guļ briesmīga atbildība par visu bezlikumību, kas
valda kristīgā pasaulē.

Taču taisni šī šķira apgalvo, ka samaitāšana, kas visur ņemusi
virsroku, ir pierakstāma tā saucamā «kristīgā sabata» atmešanai,
un ka svētdienas pilnīgāka ievērošana, ja sabiedrību pie tā varētu
piedabūt, stipri paceltu viņas tikumību. Šo apgalvojumu īpaši daudz
dabon dzirdēt Amerikā, kur mācība par patieso sabatu tāli un plaši
tiek sludināta. Tur sātības kustība, kas pieder pie visredzamākām
un vissvarīgākām tikumības reformām, bieši tiek savienota ar svēt-
dienas kustību un viņas aizbildņi uzstājas kā sabiedrības augstāko
interesu veicinātāji. Un tie, kas liedzas iet kopā ar viņiem, tiek izk-
liegti kā sātības un reformas ienaidnieki. Bet maldības ievēšana, kura
ir savienota ar kādu labu darbu, caur to netop labāka. Mēs varam
ģifti paslēpt, ja samaisām to ar veselīgu barību, bet caur to mēs
ģifti neesam iznīcinājuši. Mēs turpretim padarām to vēl kaitīgāku,
tāpēc ka tādā veidā to var ieņemt nezinot. Sātans pievieno meliem
daudz maz patiesības, lai tā melus padarītu ticamākus. Kaut arī svēt-
dienas kustības vadoņi aizstāvētu reformas, kuras ļaudīm vajadzī-
gas, un pamatlikumus, kas saskan ar bībeli, tomēr Dieva kalpi nevar
viņiem pievienoties, tāpēc ka viņu mācībās ir kaut kas, kas runā
pretī Dieva baušļiem. Nekas nevar attaisnot Dieva baušļu atmešanu
cilvēku priekšrakstu labā.

Sātans sapīs, ļaudis divos lielos maldos: maldā par dvēseles ne-
mirstību un maldā par svētdienas svētīšanu. Kamēr pirmais malds
liek pamatu spiritismam, tikmēr otrais auž savienības saiti ar Romu.
Savienoto Valstu protestanti būs pirmie, kas stieps savas rokas pāri [291]
bezdibenim, lai satvertu spiritismu. Viņi lieksies pāri atvaram lai
sadotu rokas ar Romas baznīcu. Un zem šīs trīskārtīgās savienības
iespaida Savienotās Valstis sekos Romas pēdās un mīs zem kājām
sirdsapziņas tiesības.

Tā kā spiritisms piemērojas tagadējam vārda kristīgajumam, tad tam ir lielāks spēks piemānīt un iepiņķēt. Sātans pats ir atgriezies pie lietu jaunās kārtības. Viņš parādīsies kā gaismas eņģelis. Caur spiritisma darbību notiks brīnumi; tiks dziedināti slimie un izdarīti nenoliedzami pārdabīgi darbi. Un tā kā spiritistu gari apgalvos, ka viņi ticot bībelei un parādīs cienību pret baznīcas iestādījumiem, tad viņu darbs tiks pieņemts ka dievīgas varas atklāšanās.

Robežu līnija starp tā saucamiem kristīgiem un bezdievīgiem tagad ir tikko nomanāma. Tie, kas pieder pie baznīcas, mīlē to, ko mīlē pasaule, un ir gatavi ar viņu apvienoties. Sātans ir cieši nodomājis savienot vienā apvienībā un stiprināt savu lietu iedzenot visus spiritisma rindās. Katoļi, kas brīnumus tura par īstās baznīcas pazīšanas zīmi, tiks viegli pievilti caur šo brīnumdrošo varu; un protestanti, kas nometuši patiesības vairogu, tāpat tiks pievilti. Katoļi, protestanti un pasaulnieki pieņems dievbijības izskatu, bet viņas spēku aizliegs. Šo savienību uzlūkos kā lielu pasaules atgriešanas kustību un kā ilgi gaidītās tūkstots gadu valsts sākšanos.

Caur spiritismu sātans parādās kā cilvēku dzimuma labdaris, dziedinādams ļaužu slimības un izlikdamies ievēdot jaunu un cēlāku reliģiju; bet tanī pat laikā viņš ir arī postītājs. Viņa kārdināšanas ievēd veselās tautas masas pazušanā. Nesātība atceļ prātu; seko kārtību apmierināšana, strīdus un asinsizliešana. Sātans priecājas par karu; jo tas sacelš dvēselē visļauņākās kaislības, un aizrauj mūžībā savus grēkos un asinīs mirstošos upurus. Viņa nolūks ir sacelt vienu nāciju pret otru; jo tādā kārtā viņu uzmanība tiek novērsta no domām par sagatavošanos uz tā Kunga dienu.

[288] Arī ar dabas spēku palīdzību sātans grib sev iegūt nesagatavotās dvēseles. Viņš ir mācījies dabas darbnī- cās viņas lielos noslēpumus, un pieliek visus spēkus, lai valdītu pār dabas elementiem, cik tālu Dievs to pieļauj. Kad viņam bija atļauts Ījabu mocīt, cik ātri tika atņemti ganāmi pulki, kalpi, mājas, bērni, un viena nelaime sekoja otrai,— viss kā vienā acumirkļī. Dievs sargā savus radījumus, glābj tos no samaitātāja varas. Bet kristīgā pasaule ir izrādījusi nicināšanu Jehovas likumiem; un Kungs darīs taisni to, ko viņš ir solījis darīt; viņš atņems savu rūpīgo sargāšanu no tiem, kas sacēlas pret viņa baušļiem un māca un piespiež arī citus to pašu darīt. Sātanam ir vara pār visiem, kurus Dievs īpaši nesargā. Viņš dažiem būs labvēlīgs

un dažus aplaimos, lai veicinātu savus nodomus, dažiem turpretim uzliks grūtības, lai cilvēki domātu, ka tās viņiem no Dieva uzliktas.

Izlikdamies par cilvēku bērnu lielu ārstu, kas var dziedēt visas viņu slimības, viņš atnesīs slimības un nelaيمي, pārvērtīs ļaužu pilnas pilsētas par drupu kaudzēm un tuksnešiem. Taisni tagad viņš ir pie darba. Nelaime un briesmās, uz ūdens un uz zemes, lielos ugunsgrēkos, trakojošos viesuļos, briesmīgos krusas negaisos, vētrās, plūdus, lavas izverdumos un zemes trīcēs, visās vietās un visādos veidos sātans izrāda savu varu. Viņš noslauka briesmošo ražu, kam seko bads un posts. Viņš piepilda gaisu ar nāvīgiem bacīliem un tūkstoši tiek nobeigti no mēra. Piemeklēšanas top jo ilgāk, jo biežākas un postošākas. Samaitāšana nāks pār dzīvniekiem tāpat kā pār cilvēkiem. «Zeme tvīkst un nīkst»; «ļaužu augstāji tai zemē gurst... Jo zeme ir sagānīta no saviem iedzīvotājiem, jo tie pārkāpj bauslību un pārgroza likumu un lauž mūžīgo derību.»¹

Tad lielais krāpnieks. pārrunās cilvēkus, ka tie, kas Dievam kalpo, ir iemesls šiem ļaunumiem. Tie, kas ir izsaukuši debess nelabvēlību, visu savu nelaيمي uzkraus tiem, kuru paklausība pret Dieva baušļiem ir pārkāpējiem pastāvīgs pārmetums. Teiks, ka cilvēki caur svētdienas pārkāpšanu, kuru viņi noliek sabata vietā, apvaino Dievu, un ka šis grēks ir nesis visu postu, kurš ātrāk nemitēsies, iekams svētdienas svētīšana netiks stingri ievērota; un ka tie, kas prasa ceturtdā baušļa izpildīšanu un caur to iznīcina svētdienu, esot tautas maitātāji, kuri aizkavē Dieva žēlastības un laicīgas labklājības iestāšanos. Tādā kārtā un aiz tiem pašiem vienkāršiem iemesliem tiks atkārtota senā apsūdzība pret Dieva kalpiem: «Un kad Ahabs Eliju ieraudzīja, tad Ahabs uz to sacīja: vai tu tas esi, kas Israēlu sajauc? Un viņš sacīja: Es Israēlu neesmu sajaucis, bet tu un tava tēva nams, caur to, ka jūs esiet atstājuši Kunga baušļus un Baalam pakaļ staigājuši.»¹ Kad nepatiesi apvainojumi būs tautu sadusmojuši, viņa vērsīsies pret Dieva sūtņiem, kas būs ļoti līdzīgs atkritušā Israēla vajāšanām pret Eliju.

Spiritisma brīnumdarītājs spēks mēģinās iedarboties uz tiem, kas grib Dievam vairāk paklausīt, nekā cilvēkiem. Nāks gari un ziņos, ka Dievs viņus sūtījis, lai svētdienas atmetējus pārliecinātu, ka viņi ir maldījušies, un apgalvos, ka laicīgi likumi ir tāpat turami, kā Dieva likumi. Viņi sūdzēsies par pasaules lielo bezdievību un pabalstīs reliģijas mācītāju liecību, ka tikumības pagrimušais stāvok-

[293]

lis izskaidrojams caur svētdienas sagānīšanu. Pret tiem, kas liegsies atzīt viņu liecību, būs liels sašutums un liela pretestība.

[294] Sātana rīcība pēdējā cīņā ar Dieva ļaudīm būs tā pate, kāda tā bija arī lielās cīņas sākumā debesīs. Viņš teicās stiprināt dievišķo valdīšanu, bet slepeni pielika visas pūles, lai to gāztu. Un taisni to darbu, kuru viņš tādā kārtā gribēja izvest, viņš uzkrāva Dieva uzticamiem eņģeļiem. Tāds pat mānīšanas veids iezīmē arī Romas baznīcas vēsturi. Viņa uzdevās, ka rīkojoties kā debess vietniece, bet patiesībā viņa mēģināja pacelties augstāk par Dievu un pārgrozīt viņa bauslību. Romas valdīšanās laikā tie tika izkliegti par ļaundariem, kas dēļ savas uzticības evaņģēlijam bija miruši mocekļu nāvē; tika paskaidrots, viņi stāvēt sakarā ar sātanu, un izlietoja visus līdzekļus, lai apkrautu viņus ar kaunu, ka tie tautas acīs un paši sev izliktos par vislielākiem noziedzniekiem. Tā būs arī tagad. Mēģinā-dams tos nomaitāt, kas godā Dieva baušļus, viņš gādās, ka tie tiek apsūdzēti par likuma pārkāpējiem, kā cilvēkus, kas grib Dievam atņemt godu un izsaukt sodību pār pasauli.

Dievs nekad nespiež pret gribu un sirdsapziņu; sātans turpretim ķeras pie spaidiem un nežēlības, lai dabūtu tos savā varā, kurus citādi dabūt nav iespējams. Ar baiļu un varas palīdzību viņš pūlas valdīt par sirdsapziņu un panākt sev godināšanu. Lai varētu to izvest, viņš strādā ar reliģiskiem un pasaulīgiem spēkiem, un par spīti dievišķiem likumiem grib piedabūt pie paklausības cilvēcīgiem likumiem.

Tie, kas godā un cieni bībeles sabatu, tiek izkliegti par likumu un kārtības ienaidniekiem — par tādiem, kas atceļ sabiedrības tikumības robežas, sacel anarhiju un postu un liek Dieva sodībai nākt pār zemi. Viņu apzinīgo apdomāšanos izskaidros par pretošanos, stūrgalvību un priekšniecības nicināšanu. Viņus apvainos par valdības ienaidniekiem. Sprediķotāji, kas noliedz pienākumus pret Dieva baušļiem, no kanceles sludinās pienākumus pret pilsoniskām iestādēm un kā pret Dieva ieceltām prasis paklausību. Likumdevēju aprindās un tiesās nepareizi apgaismos un notiesās tos, kas dzīvo pēc Dieva baušļiem. Viņu vārdus nepareizi izskaidros un viņu darbības iemeslus attēlos tik ļauni, cik ļauni vien iespējams.

Tā kā protestantiskās baznīcas atmet skaidros rakstu pierādījumus, ar kuriem varētu aizstāvēt Dieva baušļus, tad viņiem būs jāskatās, ka var aizspiest muti tiem, kuru ticību ar bībeles palīdzību

viņi nevar apgāzt. Kaut gan viņi pret faktiem aizver acis, viņi tomēr uzsāk rīcību, kas viņus novadīs pie to ļaužu vajāšanas, kas apzinīgi liedzas to darīt, ko dara pārējā kristīgā pasaule un neatzīst pāvesta svētdienu.

Baznīcas un valsts varas nesēji savā starpā apvienosies un ar piekukuļošanu vai pārrunāšanu piespiedīs ļaudis svētīt svētdienu. Dievišķās varas trūkumu papildinās ar varmācīgiem prasījumiem. Politiski samaitātais stāvoklis iznīcinās taisnības mīlestību un patiesības godāšanu, un pat Amerikā valdnieki un likumdevēji, lai nodrošinātu sev vispārības labvēlību, — padosies tautas prasībai un dos likumu, kas cieši piekordinās svētdienas svētīšanu. Sirdsapziņas brīvība, kas maksāja tik lielus upurus, tiks atcelta. Drīz notiekošās cīņās caur kaktiem kļūs mums skaidri pravieša vārdi: «Un pūķis iedusmojās pret sievu un nogāja karot ar tiem, kas atlikušie no viņas dzimuma, kas Dieva baušļus tur, un kam ir Jēzus Kristus liecība.»¹

[295]

[296]

[297]

Bībele, kā aizsarga līdzeklis

Pie bauslības un liecības! ja tie tā nerunās, tad auseklis tiem neausīs.»¹

Dieva tautai tiek norādīts uz svētiem rakstiem kā uz aizsarga līdzekli pret maldu mācības iespaidiem un pret tumsības garu māņu varu. Sātans izlieto visu savu viltību, lai aizkavētu cilvēkus iegūt bībeles zināšanas, jo viņas skaidrie vārdi atklāj katrus mānekļus. Dieva darbam atjaunojoties ļaunuma lielskungs tiek ierosināts vēl jo uz lielāku darbību; tagad pēdējā cīņā pret Kristu un viņa pakalš-taigātājiem viņš pieliek vislielākās pūles. Pēdējā lielā pievilšana drīz norisināsies visas pasaules priekšā. Mūsu acu priekšā anti-krists darīs savus brīnumu darbus. Pakalštaisījums būs tik līdzīgs patiesībai, ka būs grūti viņu izšķirt, neņemot palīgā svētos rakstus. Ar viņu palīdzību ir pārbaudāms katrs apgalvojums un katrs brīnums. Tie, kas centīsies paklausīt visiem Dieva baušļiem, mantos ienaidu un tiks izsmieti. Viņi varēs pastāvēt tikai tad, kad paliek pie Dieva. Lai pastāvētu nākošās kārdināšanās, tiem jāsaprot Dieva prāts, tā kā tas atklāts viņa vārdos; tie viņu var godāt tikai tik daudz, cik tie pareizi saprot viņu raksturu, viņa valdīšanu un viņa nolūkus, un dzīvo saskaņā ar šiem dievīgiem prasījumiem. Vienīgi tikai tie, kas savas dvēseles bībeles patiesībās būs norūdījuši kā

[298] tēraudu, varēs pastāvēt pēdējā lielā cīņā. Katrai dvēselei būs jāiztur pārbaudījums: Vai lai Dievam vairākpaklausu, nekā cilvēkiem? Izšķirošā stunda ir tagad tuvu. Vai mēs stāvam uz stiprās Dievn vārdu klints? Vai mēs esam sagatavoti aizstāvēt Dieva baušļus un ticību uz Jēzu?

Pirms krustā sišanas Pestītājs sacīja saviem mācekļiem, ka viņš taps nokauts un ka viņš atkal no kapa augšāmcelsies; un eņģeļi bija klāt, kas šos vārdus dziļi ierakstīja viņu sirdīs. Bet mācekļi sagaidīja jau šo atsvabināšanu no romiešu jūga, un nepanesamas viņiem bija domas, ka viņam, kurā savienojās visas viņu cerības, ir jāmirst kauna pilnā nāvē. Vārdi, kurus viņiem vajadzēja atcerēties, bija izdzisuši iz viņu atmiņas, un piemeklēšanas laikam nākot viņi

tika atrasti nesagatavoti. Jēzus nāve izpostīja viņu cerības tik pilnīgi, it kā viņš tos nekad nebūtu brīdinājis. Pravietajumos mums nākotne tikpat skaidri atvērta, kā mācekļiem caur Jēzus vārdiem tā bija redzama.

Notikumi, kuri stāv sakarā ar žēlastības laika galu un ar sagatavošanos uz bēdu laiku, ir skaidri pierādīti. Bet tautas vairākumam nav vairāk saprašanas par šīm svarīgām patiesībām, kā kad viņas nepavisam nebūtu tikušas atklātas. Sātans ir modrīgs un izdzēs katru iespaidu, kas varētu dot svētības gudrību, un tādā kārtā bēdu laiks viņus atrod nesagatavotus.

Kad Dievs sūta cilvēkiem tik svarīgus brīdinājumus svētu eņģeļu veidā, kas laižas no debesīm, tad viņš arī prasa no katra cilvēka, kam ir prāts, ka tie ievērotu šīs vēstis. Briesmīgam sodam, kas ir izteikts par zvēra un viņa tēla pielūgšanu¹, visus būtu jāvada uz cītīgu pravietajumu pētišanu, lai uzzinātu, kāda ir zvēra zīme un ka lai izsargātos no viņas pieņemšanas. Bet tauta ir aizgriezusi savas ausis prom no patiesības un tās ir piegriezusi pasakām. Apustulis Pāvils sacīja attiecībā uz pēdējām dienām: «Jo nāks laiki, ka tie to veselīgo mācību nepanesīs.»² Šis laiks ir jau pilnīgi atnācis. Vairākums ne-

[299]

grib bībeles patiesības, jo tās nesaietas ar grēcīgās, pasaulīgās sirds kārībām; un sātans sagatavo viņiem maldus, kurus viņi mīl. Bet Dievs grib atrast tautu zemes virsā, kas bībeli un vienīgi tikai bībeli grib turēt par visu mācību mērauklu un visu reformu pamatu. Ne mācītu vīru domas, ne zinātnes slēdzieni, ne baznīcas sapulču ticības apliecības un lēmumi, sapulces, kuru tikpat daudz, kā baznīcu, kuras tikpat nevienprātīgas kā baznīcas, ne vairākums, ne mazākums: neviena balss viena par sevi, ne visas kopā, nevar uzskatīt par kāda reliģiskas ticības punkta pierādījumu. Iekams mēs pieņemam kādu mācību vai priekšrakstu, mums jāprasa kā pierādījumu skaidru: «Tā saka tas Kungs.»

Sātans pastāvīgi cenšas virzīt uzmanību uz cilvēkiem un ne uz Dievu. Viņš tautai liek skatīties drīzāk uz bīskapiem, garīdzniekiem un teoloģijas profesoriem kā uz saviem vadoņiem, nekā pētīt svētos rakstos un pašiem redzēt, kas ir viņu pienākums. Valdīdams pār vadoņiem, viņš var arī tautas masas dabūt zem sava iespaida.

Kad Kristus nāca pasludināt dzīvības vārdu, vienkāršā tauta viņu labprāt uz klausījās; un pat daudzi priesteri un virsnieki viņam ticēja. Bet augstākie priesteri un sabiedrības priekšstāvji bija nolēmuši

viņa mācības iznīcināt un nopulgot. Kaut gan visas viņu pūles bija veltīgas, atrast kautkādu apsūdzību pret viņu, kautgan viņi nevarēja nesajust dievišķo spēku un gudrību, kas pavadīja visus viņa vārdus, viņi tomēr sapinās savos aizspriedumos; viņi atmēta skaidrākos viņa kā Mesijas pierādījumus, jo citādi viņi taptu spiesti palikt par viņa mācekļiem. Šie Jēzus pretinieki bija vīri, kurus godāt tauta jau no bērnības bija tikusi mācīta un zem kuru autoritātes bija pieradusi liekties bez kādiem noteikumiem. «Kā tas nāk.» prasīja viņi, «ka mūsu virsnieki un gudrie rakstu mācītāji netic Jēzum? Vai šie dievbijīgie vīri viņu nepieņemtu, kad viņš Kristus būtu?» Tas bija tādu skolotāju iespaids, kas jūdu tautu bija pavedinājuši atmest savu Pestītāju.

[300]

Gars, kurš toreiz iekustināja priesterus un virsniekus, parādās vēl šo baltu dienu pie ļoti daudziem, kas lielas lietas domā par savu dievbijību. Viņi liedzas pētīt svētos rakstus attiecībā uz šī laika īpašām patiesībām. Viņi atsaucas uz savu lielo skaitu, uz savu bagātību un uz savu vispārību un skatās niecinoši uz patiesības aizstāvjiem, kā uz nedaudziem nabagiem, neatzītiem ļaudīm, kuriem ir tāda ticība, kas tos šķir no pasaules.

Kristus jau iepriekš redzēja, ka nepiederošas autoritātes piesavināšana, kāda tā parādījās pie rakstu mācītājiem un farizejiem, nebeigsies arī vēl tad, kas jūdi tiks izkaisīti. Viņam bija pravi-etisks pārskats pār pacēlušos cilvēcīgo autoritāti, kas gribēja valdīt pār cilvēku sirdsapziņu, un tas priekš baznīcas visos laikos ir bijis briesmīgs lāsts. Un viņa briesmīgās apsūdzības pret rakstu mācītājiem un farizejiem un viņa brīdinājumi tautai, neklausīt viņas akliem vadītājiem, tika uzrakstīti kā brīdinājumi priekš nākošām audzēm. Romiešu baznīca attiecina svēto rakstu izskaidrošanas tiesību vienīgi uz garīdzniecību; un aiz tā iemesla, ka vienīgi viņa spējot izskaidrot Dieva vārdus, vienkāršiem ļaudīm tas tiek aizliegts. Kaut gan reformācija visiem devusi svētos rakstus, taču šis pats iemesls, kurš caur Romu nācis spēkā, daudzus protestantiskās baznīcās at-tur no personīgas bībeles studēšanas. Viņi tiek mācīti pieņemt tādas mācības pamatus, kādus tos baznīca pieņēmusi; un ir tūkstoši, kas neuzdrošinās pieņemt kautko citu, lai cik skaidri tas būtu svētos rakstos parādīts, bet kas runā pretim viņu ticības apliecībai vai baznīcas mācībām.

Kaut gau bībele ir pilna brīdinājumiem pret nepareizām mācībām, tomēr daudzi ir gatavi tādā kārtā savas dvēseles uzticēt garīdzniecības sargāšanai. Vēl tagad ir tūkstošiem kristīgo, kas nevar uzdot nekādu citu pamatu savas ticības mācībām, kā vienīgi to, ka viņu reliģijas vadoņi tos tā mācījuši. Viņi paiet Pestītāja mācībām gandrīz nemanot garam un uzticas nešaubīdamies vienīgi savu sprediķotāju vārdiem. Bet vai sprediķotāji ir nemaldīgi? Kā varam mēs savas dvēseles uzticēt viņu vadīšanai, nezinādami iz Dieva vārdiem, ka tie ir gaismas nesēji? Tikumiska spēka trūkums, atstāt iemītās pasaules tekas, liek daudziem staigāt zinātņu vīru pēdās; un caur savu negribēšanu, sevi pašu izmeklēt, viņi bez cerības paliek maldu važās. Viņi redz, ka bībele skaidri izceļ tagadējā laika mācības, un jūt svētā Gara spēku, kas pavada pasludināšanas; un taču viņi atļauj garīdzniecībai sevi atturēt no gaismas. Kaut gan prāts un sirds ir pārliecināti, apstulbotās dvēseles tomēr neuzdrošinās citādi domāt, nekā sprediķotāji domā; un viņu personīgais spriedums, viņu tieksmes pēc mūžības tiek upurēti citu neticībai, lepnumam un aizspriedumiem.

[301]

Ir daudzi ceļi, uz kuriem, ņemot palīgā cilvēku iespaidu, sātans darbojas siedams savus vaņģeniekus. Viņš nodrošina sev veselus pulkus, siedams viņus ar labvēlības saitēm pie tiem, kuri ir Kristus krusta ienaidnieki. Kas arī nebūtu pieķērušies, vai vecāki, bērni, laulāti draugi, biedri, — iespaids ir viens un tas pats. Patiesības pretinieki izlieto savu varu, lai valdītu par sirdsapziņu, un zem viņu kundzības turētām dvēselēm nav pietiekoši drosmes un neatkaramības, lai paklausītu pienākumam pēc sava paša pārliecības.

Patiesība un Dieva godība ir nešķirami; nav mums iespējams savā dzīvē ar nepareiziem ieskatiem Dievu godāt, kad mums ir bībele. Daudzi uzsver, ka neesot no svara, ko katrs tic, kad viņš tikai taisni dzīvojot; bet dzīve tiek veidota no mūsu ticības. Kad gaisma un patiesība mums ir sasniedzama, bet mēs to atstājam novārtā, kad priekštiesību, viņu dzirdēt un ievērot, pienācīgi neizlietojam, tad tas ir tas pats, kas viņas atmešana; mēs tad labāk gribam tumsu, nekā gaismu. «Dažs ceļš liekas iesākumā labs, bet savā galā ved nāvē.»¹ Nezināšana nav maldu vai grēku aizbildinājums, kad visa izdevība ir dota, atzīt Dieva gribu. Cilvēks ceļo un nāk vietā, kur krustojas vairāki ceļi, bet ceļarādītājs rāda, kur katrs no viņiem ved.

[302] Kad ceļarādītāju neievēro un iegriežas pa kautkuru ceļu, kurš liekas esam pareizs, lai cik nopietni pie tam domātu, tad viņš pēc visas varbūtības atradīsies uz nepareiza cēla.

Dievs mums ir devis savu vārdu, lai mēs iepazīstamies ar viņa pamācībām, lai katrs pats zinātu, ko viņš no mums prasa. Bet rakstu mācītājs nāca pie Jēzus ar jautājumu: «Ko man būs darīt, lai iemantoju mūžīgu dzīvošanu?» Pestītājs viņam norādīja uz rakstiem, sacīdams: «Kā stāv bauslībā rakstīts? Kā tu lasi?»¹ Nezināšana nevar aizbildināt ne vecu, nedz jaunu, nedz atsvabināt no sodības, kuru prasa Dieva likumu pārkāpumi, jo viņiem ir sasniedzami skaidri uzrakstītie likumi, pamatmācības un prasījumi. Nepietiek ar to vien, ka ir labi nodomi; nepietiek ar to vien, darīt to, ko pats par labu atzinis un ko sludinātājs par labu nosaucis. Dvēseles pestīšana ir apdraudēta un tāpēc katram pašam ir jāmeklē svētos rakstos. Lai cik stipra būtu viņa pārliecība, lai cik stipri viņš varētu paļauties, ka garīdznieks zin, kas ir patiesība,— tas tomēr vēl nevar būt drošs pamats. Viņam ir karte, kas rāda katru zīmi ceļā, kurš ved uz augšu, uz debesīm, un tāpēc viņam nekas nebūtu jāmēģina atminēt.

Saprātīgas būtnes pirmais un augstākais pienākums ir mācīties iz svētiem rakstiem, kas ir patiesība, un tad staigāt viņas gaismā un citus uzmudināt sekot savam piemēram. Ikdienas mums būtu uzcītīgi jāstudē bībeli, jāsver katru domu, jāsalīdzina rakstu vietas viena ar otru. Ar Dieva palīdzību mums jānodibina pašiem savi uzskati, jo mums pašiem par sevi būs jāatbild Dieva priekšā. Bībelē uz visskaidrāko parādītās patiesības ir no mācītiem vīriem, kuri savā lielā gudrībā māca, ka svētiem rakstiem ir mistiska, noslēpumaina, garīga nozīme, kas lietotā valodā nav redzams— tītas šaubās un tumsā. Šie vīri ir neīsti skolotāji. Jēzus uz tādiem ļaudīm sacīja: «Jūs tos rakstus nepazīstiet, nedz Dieva spēku.»² Ja būtu lietots simbols, vai runas glezna, bībeli būtu jāizskaidro tādā nozīmē, kādu viņa caur saviem atklājumiem prasa. Kristus ir devis apsolījumu: «Ja kas grib

[303] Viņa prātu darīt, tas atzīs, vai šī mācība ir no Dieva, jeb vai es pats no sevis runāju.»¹ Kad cilvēki bībeli ņemtu, kā viņa skan, kad nebūtu neīstu skolotāju, kas samaitā un samulsina viņu prātus, tad varētu padarīt darbu, kas eņģeļus priecīgus darītu un tūkstošus un atkal tūkstošus, kas maldīdamies staigā, vestu pie patiesā Kristus ganāmā pulka.

Studējot bībeli, mums būtu jāpieliek visus savus gara spēkus, visu savu saprašanu, lai varētu aptvert Dieva dziļumus tikdaudz, cik tas mirstīgam ir iespējams; tomēr mēs nedrīkstam aizmirst, ka paties mācekļa gars ir zināšana, kopota ar bērna padevību. Bībeles grūtos problēmus nevar veikt ar tām pašām metodēm, kā tas notiek filozofijā. Mums pie bībeles studēšanas nebūtu jāstājas ar rādu pašpaļaušanos, ar kādu iet zinātnes laukā, bet jāiet pie Dieva ar lūdzošu un pazemīgu sirdi un ar patiesu izdošanos mācīties to, kas ir viņa prāts. Mums ir jānāk ar pazemīgu un slāpstošu garu, lai varētu to atzīt, kas ir sacījis: «Es esmu»; citādi ļaunie eņģeļi mūsu saprašanu tā aptumšos un mūsu sirdis tā apcietinās, ka patiesība nevarēs atstāt uz mums nekādu iespaidu.

Daža vieta svētos rakstos, kuru mācīti vīri nosauc par noslēpumu, jeb kā nesvarīgu pāriet, ir pilna pārliecināšanas un pamācības priekš visiem, kas mācīti Kristus skolā. Viens iemesls, kāpēc daudziem teologiem nav skaidras Dieva vārdu saprašanas, ir tas, ka viņi aizslēdz acis priekš patiesībām, ar kurām negrib nodarboties. Bībeles patiesību saprašana nav tikdaudz atkarīga no prāta spējām un spēka, kas meklējot izlietots, kā no patiesa nolūka, no īstas ilgošanās pēc patiesības.

Nekad bez lūgšanas nedrīkst ķerties pie bībeles studēšanas. Vienīgi tikai svētais Gars var mums iekalt viegli saprotamo vietu lielo nozīmi, jeb atturēt mūs no grūti saprotamu patiesību sajaukšanas un sagrozīšanas. Debess eņģeļu darbs ir sagatavot sirdis tā, kā tās var saprast Dieva vārdu, ka mēs tiekam no viņa skaistuma aizgrābti, no viņa brīdinājumiem pamudināti, no viņa apsolījumiem iedrošināti un stiprināti. Dziesminieka Dāvida lūgšanu: «Atdari manas acis, ka es uzlūkoju tavas bauslības brīnumus» mums būtu jāpadara par savu lūgšanu. Kārdinājumi dažreiz liekas nepārspējami, jo atstājot novārtā lūgšanas un bībeles studēšanu, kārdinātais tūlī nevar atcerēties Dieva apsolījumus, nevar sātanam ar bībeles ieročiem pretimstāties. Bet Dieva eņģeļi ir pastāvīgi pie tiem, kas labprāt grib tikt pamācīti Dieva lietās, un lielu bēdu laikos viņi atcerēsies taisni tās patiesības, kuras viņiem ir vajadzīgas. Kad pretinieks nāks kā uzplūdusi upe, tad Jehovas gars pacels pret viņu savu karogu.¹

Jēzus apsolīja saviem mācekļiem: «Bet tas iepriecinātājs, tas Svētais Gars, ko tas Tēvs sūtīs manā vārdā. tas jums mācīs visas

lietas un atgādinās visu to, ko es jums esmu sacījis.»² Bet Kristus mācības ir iepriekš pamatīgi jāpiesavina, lai briesmu brīdī mēs tās varētu atcerēties. Dziesminieks Dāvids sacīja: «Es paturu tavus vārdus savā sirdī, ka negrēkoju pret tevi.»³

[305] Visiem, kas vērtē mūžīgās intereses, ir jābūt ļoti uzmanīgiem pret šaubām. Uz patiesības īstenajiem pamatpīlariem tiks taisīts uzbrukums. Modernās neticības mērim līdzīgās melu mācības turas tikai ar zaimu un iedomīgas gudrošanas palīdzību. Sātans piemēro savas kārdināšanas visām ļaužn šķiram. Viņš neizglītotiem uzbrūk ar zaimiem un izsmieklu, kamēr izglītotiem stājas pretim ar zinātniskiem iebildumiem un filozofisku apdomāšanos, abi uzbrukuma veidi vienādi priekš tam aprēķināti, lai pamodinātu šaubas pret svētiem rakstiem un viņu necienīšanu. Pat nepiedzīvojusi jaunatne uzdrošinās celt šaubas pret kristīgo galveniem pamatprincipiem. un šai jaunības neticībai. vientiesīgai, kāda viņa ir, ir savs iespaids. Daudzi tādā kārtā tiek pamudināti zaimot savu tēvu ticību un nicināt žēlastības garu.³ Viena, otra dzīve, kura varēja noritēt Dievam par godu un pasaulei par svētību, ir iznīcināta caur neticības ģiftīgo dvašu. Visi, kas paļaujas uz lielīgiem cilvēka prāta spriedumiem un iedomājas, ka viņi var izskaidrot dievišķos noslēpumus un bez Dieva gudrības palīdzības var nākt pie patiesības, ir sapinušies sātana cilpās. Mēs dzīvojam šīs pasaules vēstures svinīgākā laikmetā. Darbīgi kustošos cilvēku masu liktenis stāv izšķirošā punktā. Mūsu pašu nākotnes labklājība un citu dvēseļu svētība atkarājas no gaitas, kuru mēs uzņemam. Ir vajadzīgs, ka mūs vada patiesības gars. Katram Kristus pakalstaigātājam būtu nopietni jāvaicā: «Kungs, ko tu gribi, ko man būs darīt?» Ar gavēšanu un lūgšanu mums ir jāzemojas tā Kunga priekšā un daudz jādomā par viņa vārdu, īpaši par pēdējo tiesas dienu. Mums jāmeklē Dieva lietās dziļus un dzīvus piedzīvojumus. Mēs nedrīkstam pazaudēt nevienu acumirkli. Ap mums notiek vissvarīgākie notikumi; mēs atrodamies sātana apburtās robežās. Negaidiet, Dieva vaktieki; jo ienaidnieks uzmana tuvumā un ir katru acumirkli gatavs taisīt lēcienus pēc sava laupījuma, ja tas būs noguris un miegains.

Daudzi ir apmānīti attiecībā uz savu patieso stāvokli pret Dievu. Viņi ir laimīgi, ka nav darījuši ļaunos darbus un aizmirst labos un cēlos darbus, kurus Dievs no viņiem prasa, bet kurus viņi nav darījuši. Nepietiek, ka ir koki Dieva dārzā. Viņiem jāattaisno uz viņiem lik-

tās gaidas, ir jānes augļus. Viņš dara viņus atbildīgus par visu labu, ko viņi caur viņa stiprinošo žēlastību būtu varējuši darīt, bet nav darījuši. Debess grāmatās viņi būs ierakstīti kā tādi, kas kavē Dieva valstību zemes virsū. Bet pat šī ļaužu šķira nav gluži bez cerības. Pie tiem, kas Dieva žēlsirdību ir atstājuši novārtā un viņa žēlastību neli-etīgi valkājuši, vēl vienmēr lūdzoši tuvojas pacietības un mīlestības pilnā sirds. Tāpēc viņš saka: «Uzmosties tu, kas guli, un celies augšā no miroņiem, tad Kristus tevi apgaismos. Tad nu pielūkojiet, ka jūs apdomīgi staigājiet, ne kā neprātnieki, bet kā prāta ļaudis. Ņemat vērā to laiku, jo tās dienas ir ļaunas.»¹ Kad nāks pie-

meklēšanas laiks, tad tie būs redzami, kas Dieva vārdu ir ņēmuši par savas dzīves likumu. Vasarā nav redzami manāma starpība starp pastāvīgi zaļiem un citiem kokiem; bet kad nāk ziemas vētras, pastāvīgi zaļie koki neizmainās, kamēr citiem kokiem jānoliek savu lapu rotu. Tā tagad nepareizi domājošais kristīgais nav izšķirams no īstiem kristīgiem. Bet tagad ir taisni tas laiks, kur starpība nāks redzama. Lai atkal celtos pretestība, lai lepnuma un nepacietības gars atkal paceļ savu scepteri un lai sākas vajāšanas, tad tie, kas pieķērušies tikai pa pu-sei un arī glaimotāji sāks šaubīties un atstāsies no savas ticības; bet patiesais kristīgais stāvēs stipri kā klints; viņa ticība būs stiprāka, viņa cerība gaišāka nekā labās dienās.

[306]

Dāvids dziesminieks saka: «Es pārdomāju tavas liecības. Caur tavām pavēlēm es topu prātīgs, tādēļ es ienīstu visus viltus ceļus.»¹

«Svētīgs tas cilvēks, kas atradis gudrību, un cilvēks, kam tiek saprašana.» «Jo tas būs kā koks, kas pie ūdens dēstīts, kas savas saknes izlaiž pie upes un nejūt, kad karstams nāk; viņa lapas paliek zaļas, un sausā gadā viņš nebēdā un nemitas augļus nest.»²

[307]

Beidzamais brīdinājums

Un pēc tam es redzēju eņģeli nokāpjam no debesīm, kam bija liela vara, un zeme tapa apgaismota no viņa spožuma; un tas sauca ar stipru balsi sacīdams: «Krituse, krituse ir lielā Bābele, un palikusi velniem par mājvietu un visiem nešķīstiem gariem par cietumu un visiem nešķīstiem un negantiem putniem par cietumu.» «Un es dzirdēju citu balsi no debesīm sakām: Izeita no viņas mani ļaudis, lai jūs viņai nepaliekiet par biedriem pie viņas grēkiem un lai jūs nedabūjat no viņas mocībām.»¹

[308] Šī rakstu vieta rāda nākam laiku, kad notiks Bābeles izpostīšana, kas arī no otra eņģeļa Parādīšanās grāmatas 14. nodaļā pasludināta, un piemin tās samaitāšanas, kuras, kopš pasludināšanas 1844. gadā, ir iespiedušās dažādās Bābelē ietilpstošās apvienībās. Te tiek aprakstīts briesmīgs kristīgo stāvoklis. Ar katru atmestu patiesību tautas prāti top tumšāki, viņas sirds stūrgalvīgāka un cietāka, kamēr tā beidzot ir apmetusi sev apkārt neticamas augstprātības un iedomības vaļņus. Dieva dotos brīdinājumus viņi joprojām atstās neievērotus un spītēs viņa desmit baušļiem, kamēr beidzot nokļūs tik tālu, ka sāks vajāt tos, kas tos tura vēl svētus. Necienīgā apiešanās ar Kristus vārdiem un viņa ļaudīm rādīs, ka viņu neviens no pasaules bērniem vairs negodā. Tāpat kā baznīcas ir pieņēmušas spiritisma mācības, tāpat tāsatraisīs arī pēdējās saites, kas saista miesīgo prātu, un reliģijas apliecība taps par zemākā ļaunuma apsegu. Ticība spiritiskiem atklājumiem atver pavedinātājiem gariem un velnu mācībām durvis, un tādā kārtā baznīcās būs manāms šo ļauno garu iespaids.

Par Bābeli, kuru pravietis izceļ acu priekšā, ir sacīts: «Viņas grēki ir kāpuši līdz debesīm, un Dievs ir pieminējis viņas noziegumus.»¹ Viņa ir piepildījusi savu grēku mēru un samaitāšana taisās nākt pār viņu. Bet Dievam Bābelē vēl ir savi ļaudis, un pirms tā tiek piemeklēta un sodība nāk pār viņu, šos ļaudis ir jāaicina laukā: «Kajums nebūtu daļa pie viņu grēkiem un ka nesaņemiet viņu mocības.» Tamdēļ šī kustība, kas izteikta eņģeļa atnākšanā, kurš ar savu debess godību apgaismo zemi un ar stipru balsi sauc un pasludina Bābeles

grēkus. Sakarā ar viņa vēsti ir dzirdams sauciens: «Mani ļaudis, izejiet no tās!» Šī pasludināšana kopā ar trešo eņģeļa vēsti iztaisa pēdējo zemes iedzīvotājiem doto bēdinājumu.

Briesmīgs ir gals, kuram pasaule pretī steidzas. Visi zemes spēki, kas ir apvienojušies karot pret Dieva baušļiem, izdos pavēli, ka visiem, «maziem un lieliem, bagātiem un nabagiem, brīviem kalpiem»² būs jārīkojas pēc baznīcas paradumiem un jāsvētī neīsto sabatu. Visiem, kas liegsies paklausīt, valsts uzliks sodus un beidzot izdos rīkojumu, ka tie ar nāvi sodāmi. No otras puses Dieva likums prasa stingri ievērot tā Kunga dusēšanas dienu un piedraud visiem viņa priekšrakstu pārkāpējiem ar savu dusmību.

Kam šis jautājums reiz skaidri izskaidrots un kas tomēr vienmēr Dieva likumus kājām min, gribēdams paklausīt cilvēku priekšrakstiem, tas pieņem zvēra zīmi. Ar to viņš apliecina uzticību tai varai, kurai viņš grib paklausīt Dieva vietā. No debesīm atskan bēdinājums: «Ja kas to zvēru pielūdz un viņa bildi un pieņem zīmi pie savas pieres un pie savas rokas, tas arī dzers no Dieva dusmu vīna, kas stiprs viņa bardzības biķerī ieliets.»³

[309]

Tomēr neviens Dieva dusmību necietīs, kura sirds un sirdsapziņa nebūs sakarā nākuse ar patiesību un to atmetuse. Ir daudzi, kuriem nekad nav bijuse izdevība dzirdēt šī laika svarīgākās patiesības. Pienākums pret ceturto bausli nekad tiem nav ticis pietiekoši apgaismots. Viņš, kas lasa visu sirdis un izmeklē visus cēloņus neatstās nevienu, kas grib atzīt patiesību un to meklē, un nepieļaus ka viņi nopietnajās cīņās lietās tiktu maldināti. Viņa pavēle tautai nedrīkst tapt akli uzspiesta. katram jāiegūst pietiekoši gaismas, lai redzētu uz kuru pusi izšķirties.

Dieva svētā dusas diena būs uzticības lielākais pārbaudīšanās akmens, jo viņš ir tas visvairāk apstrīdētais patiesības punkts. Kad pār cilvēkiem nāks pēdējais, galīgais pārbaudījums, tad tiks vilkta robeža starp tiem, kas Dievam kalpo, un starp tiem, kas viņam nekalpo. Neistā svētdienas svētīšana, saskaņā ar zemes likumiem, būs piekrišana un uzticības solījums tai varai, kas pret Dievu ir naidīga, turpretim īstās dusas dienas svētīšana, paklausībā pret Dieva likumu, būs uzticības pierādījums Radītājam. Tanī laikā, kad viena cilvēku daļa par padošanās pierādījumu zemes varām pieņem zvēra zīmi, otra izvēlas sev Dieva zieģeli par liecību savai uzticībai pret dievišķo autoritāti.

Priekš tam uzskatīja tos, kas nesa trešā eņģeļa vēstījuma patiesības, par tādiem, kas tikai sacēļ bailes. Viņu pareģojumus, ka reliģiskā neiecietība Savienotās Valstīs ņems virsroku, ka baznīca un valsts apvienosies, lai vainotu tos, kas tura Dieva baušļus, uzskatīja par nepamatotiem un bezgaršīgiem. Tika droši apgalvots, ka šī zeme nekad nevar būt citāda, kāda tā agrāk bijuse: ticības brīvības aizstāve. Kad jautājums par pirmās nedēļas dienas svētīšanas piespiešanu būs tālu izplatījies, tad redzēs tik ilgi apšaubītā un neticamā notikuma tuvošanos un trešā eņģeļa vēstījuma piepildīšanos, un ar tādu spēku, kāds tai nekad agrāk nevarēja būt.

[330] Katrā laikmetā Dievs ir sūtījis savus kalpus sodīt grēkus kā pasaulē tā arī baznīcā. Bet ļaudis vēlas, lai viņiem sludinātu mīlīgi, jo tīrā neaizsegtā patiesība viņiem nav patīkama. Daudzi reformatori savu darbu sākdami ļoti uzmanīgi bijuši pret baznīcas un tautas grēkiem. Viņi cerēja ar kristīgās dzīves piemēru atgriezt ļaudis pie bībeles mācībām. Bet Dieva Gars nāca pār viņiem, kā pār Eliju, kam viņš pavēlēja sodīt bezdievīga ķēniņa un atkritušās tautas grēkus, un viņi nevarēja atturēties un nesludināt tās bībeles mācības, kuras viņi agrāk negribēja priekšā celt. Viņi runāja vārdus, kurus Kungs viņiem deva, nebīdamies no sekām, un ļaudis bija spiesti viņu brīdinājumus uzklaust.

Tādā kārtā tiks pasludināta trešā eņģeļa vēsts. Kad nāks laiks, kad tai ar lielāku spēku vajadzēs atskanēt, Kungs sūtīs pazemīgus strādniekus, kas vadīs tās sirdis, kas grib nodoties viņa darbam. Šos strādniekus padarīs par spējīgiem drīzāk svētā Gara svaidījums, nekā izglītošanās literāriskās iestādēs. Vīri pilni ticības un lūgšanas spēka tiks pamudināti iestāties ar svētu dedzību un sludināt vārdus, kurus Dievs viņiem dos. Bābeles grēki tiks celti atklātībā. Briesmīgās sekas no valsts rīcības, uzspiežot baznīcas paražas, spiritisma iejaukšanās, slepenā bet ātrā pāvesta varas pieaugšana — viss tiks atmaskots. Šie svinīgie brīdinājumi pamudinās ļaudis. Tūkstoši un atkal tūkstoši, kas tos vēl nebūs dzirdējuši, klausīsies un ņems tos vērā. Ar izbrīnīšanos viņi dzirdēs liecību, ka Bābele ir tagadējā krituse baznīca, kura, pateicoties savām kļūdām un grēkiem, nav pieņēmusi no debesīm sūtīto patiesību. Kad tauta ies pie saviem agrākiem skolotājiem un mācītājiem un jautās uztraukumā un nepacietībā degdama: «Vai lietas patiesi tā stāv?», tad viņi sprediķos

jo mīlīgi, lai apmierinātu iztraucēto tautu un savu pamodušos sirdsapziņu. Daudzi liegsies klausīt vienīgi cilvēku autoritātei un prasīs noteiktu: «Tā saka tas Kungs.» Kad griezīsies pie mācītājiem un gribēs dzirdēt viņu autoritāti, tad viņi tāpat kā agrāk farizeji dusmu pilni paskaidros, ka vēsts esot no sātana un uzkūdīs pūli, kam grēks ir mīļš, vajāt un apmelot šis vēsts nesējus.

Cīņai plašumā ejot un ļaužu uzmanībai piegriežoties ar kājām mītiem Dieva baušļiem, sātans sāk uztraukties. Vara un spēks kas pavada vēstnešus, sacel viņu pretiniekos tikai dusmas. Mācītāji gandrīz pieliks pārcilvēciskas pūles, lai aizturētu gaismu, kas varētu apgaismot viņu ganāmos pulkus. Ar visiem viņu rīcībā atradošamies līdzekļiem viņi centīsies atturēt šo dzīvības jautājumu pārrunāšanu. Baznīca pieķersies pie pilsoniskās varas stiprās rokas, un šinī darbā katoļi un protestanti apvienosies. Pieņemoties kustībai par svētdienas svētīšanu, tiks pielietots likums pret tiem, kas tura Dieva baušļus. Viņus apliks ar naudas sodiem, tiem piedraudēs ar cietumu, citiem piedāvās lielas vietas un dažiem atalgojumus un visādu labumus, lai tikai piedabūtu viņus atsacīties no savas ticības: «Bet viņu negrozīgā atbilde ir: «Pierādiet ar Dieva vārdiem mūsu maldīšanos»— tā pati atbilde, kuru Lutere deva kādreiz līdzīgos apstākļos. Pie tiesas vestie skaidri izliek un aizstāv patiesību, un kas viņus dzird, jūt vajadzību pildīt visus Dieva baušļus. Tādā kārtā gaisma nonāk pie daudziem, kas citādi nekad neko no patiesības nebūtu dzirdējuši.

[311]

Apzinīgu turēšanos pie Dieva vārdiem uzskatīs kā sacelšanos. No sātana apstulboti vecāki būs asi un stingri pret savu ticīgu bērnu; kungs vai kundze apspiedīs savu apkalpotāju, kas turas pie Dieva baušļiem. Nevienš vairs nepieķersies otram; bērniem atņems mantojumu un izdzīs no mājām. Burtiski piepildīsies Pāvila vārdi: «Visi, kas dievbijīgi grib dzīvot iekš Kristus Jēzus, taps vajāti.» Tā kā patiesības aizstāvji liegsies godāt svētdienu Dieva dusas dienas vietā, tad daži no viņiem taps cietumā mesti, citi izdzīti trimdā, un ar citiem apiesies kā ar vergiem. Cilvēku saprātam tagad viss tas liekas būt neiespējama lieta, bet notiks brīnišķīgas lietas, kad tiks atraisītas Dieva Gara saites, kas cilvēku saista, un viņi tiks atstāti sātana, šī Dieva priekšrakstu nīdētāja ziņā. Sirds var būt ļoti nežēlīga, kad viņa nav vairs mīlestība un Dieva bijāšana.

[312] Vētrai tuvojoties, daudzi, kas gan būs ticējuši trešai eņģeļa vēstij bet tomēr vēl nebūs svētījušies pa- tiesības paklausībā, mainīs savu stāvokli un pāries ienaidnieka rindās. Pievienodamies pasaulei un sadraudzēdamies ar viņa garu viņi būs sasniegnši to stāvokli, ka redzās lietas tai pašā gaismā, un kad pārbaudīšana nāks, viņi pāries vispārības pusē. Apdāvināti vīri ar saistošu izturēšanos, kas staigāja kādreiz patiesībā, tiks darbā savas spējas, lai mānītu un maldinātu dvēseles. Viņi taps savu agrāko brāļu niknākie ienaidnieki. Kad īstās Dieva dusas dienas svētītājus vedīs tiesas priekšā, lai tie atbildētu par ticību, tad taisni atkritēji būs sātana rosīgākie ieroči, kas viņus apmelos un apsūdzēs un uzkūdīs valdniekus pret viņiem.

Šinīs vajāšanās tā Kunga kalpu ticība vispirms tiks pārbaudīta. Viņi uzticīgi ir pasludinājuši brīdinājumu, raudzīdamies vienīgi uz Dievu un viņa vārdu. Dieva Gars darbojās pie viņu sirdīm un piespieda viņus runāt. Svētas dedzības dzīti un pilni Dieva gara un spēka viņi ķērās pie savu pienākumu izpildīšanas, nedomādami aukstasinīgi par sekām, bet tikai sludinādami to, ko Dievs lika viņiem mutē. Viņi nedomāja par savu pasaulīgo labumu, nedz pūlējās uzturēt savu slavu un dzīvību. Bet kad pretspēks un izsmiekls tiem vētraini virsū laužīsies, daži pārvarēti izsauksies: «Kad mēs savu vārdu sekas būtu paredzējuši, mēs būtu mierīgi izturējušies.» Viņi ir visapkārt no grūtībām ielenkti. Sātans nikni kārdinādams tiem uzbrūk. Darbs, kuru viņi ir sākuši, rādās, iet tālu pāri viņu spēkiem un viņi nespēs to pabeigt. Viņiem draud iznīcība. Sajūsma, kas viņus apgaroja, ir zudusi; viņi nevar griezties atpakaļ. Tad savu visdziļāko nespēku sajuzdami, tie griežas pie Visuvarenā pēc palīdzības. Viņi atceras, ka vārdi, kurus viņi runājuši, nebija viņu vārdi, bet tā vārdi, kas viņiem pavēlēja pasludināt biedinājumu. Dieva lika patiesību viņu sirdī un viņi nevarēja uzturēties to nepasludinājuši.

[313] Šos pašus pārbaudījumus Dieva vīri arī agrākos laikos ir cauri taisījuši. Viklifs, Huss, Luters, Tindals, Baksters, Veslijs, uzsvēra, ka visas mācības ir jāpārbauda ar bībeles palīdzību, un paskaidroja, ka no visa viņi grib atteikties, ko tā neapstiprina. Ar nepielūdzamu spēku trakoja vajāšanas pret šiem vīriem, un tomēr viņi nemitējās sludināt patiesību. Katrs baznīcas vēstures posms izceļas ar kautkādu jaunu attīstošo patiesību, kas bija piemērota Dieva ļaudīm katrā no šiem posmiem. Katra jauna patiesība, neskatoties uz to ka tiek ienīsta un neskatoties uz pretestību, tomēr izlaužas cauri;

tie, kas tika svētīti ar viņas gaismu, tika kārdināti un pārbaudīti. Kad pienācis noteiktais laiks, Dievs sūta saviem ļaudīm kādu īpašu jaunu patiesību. Kas gan var uzdrošināties liegties un to nesludināt? Viņš pavēl saviem kalpiem piedāvāt pasaulei pēdējo žēlastības ieaicinājumu. Viņi var klusēt tikai par postu paši savām dvēselēm. Kristus vēstnešiem nav nekādas daļas par sekām. Viņiem jāizpilda savu pienākumu un sekas jāatstāj Dievam.

Pretestībai niknākai topot Dieva kalpi atkal jūtas pārsteigti, jo viņiem šķiet, ka viņi ir vainīgi pie tāda iznākuma. Bet sirdsapziņa un Dieva vārdi apstiprina viņu rīcību par pareizu; un kaut arī pārbaudīšanas vēl turpinās, viņi tiek stiprināti, ka var tās vēl tālāk nest. Cīņa top noteiktāka un karstāka, bet ticība un drošums aug līdz ar vajadzību. Viņu liecība skan: «Mēs neuzdrošināties kautko darīt pret Dieva vārdiem, viņa svētos baušļus šķirt un dalīt, vienu daļu atzīt par svarīgu un otru par nesvarīgu, cerēdami tā iegūt pasaules labvēlību. Kungs, kuram mēs kalpojam, spēj mūs atsvabināt. Kristus ir uzvarējis pasaules varas, vai mums būtu jābīstas pasaules spēkus, kas jau uzvarēti? Vajāšanas viņas dažādos veidos ir tā pamatprincipa attīstīšanās, kas pastāvēs tik ilgi, kamēr sātans pastāv un kamēr kristīgiem būs dzīvs spēks. Neviena cilvēks nevar Dievam kalpot, nesaceldams tumsības pulku pretestību. Ļaunie eņģeļi, baidīdamies, ka viņa iespaids varētu atņemt viņiem laupījumu, darīs tam asus uzbrukumus. Ļauni cilvēki, kuri jūtas no viņa priekšzīmīgas dzīves sodīti, savienosies ar tiem un vilinādami un kārdinādami mēģinās to šķirt no Dieva. Kad tādā ceļā negūs panākumus, tie mēģinās ar varu piespiest sirdsapziņu.

[314]

Tomēr tik ilgi, kamēr Jēzus debesīs paliek par cilvēku vidutāju, valdnieki un tautas jutīs savaldošo svētā Gara iespaidu. Tas vēl vienmēr zināmā mērā pārvalda zemju likumus. Kad nebūtu šo likumu, tad pasaules stāvoklis būtu vēl ļaunāks, nekā vīņš tagad ir. Kaut gan starp likumu devējiem ir daudz sātana ieroču, tomēr netrūkst arī Dieva ieroču tautu pirmajos vīros. Ienaidnieks iečukst saviem kalpiem nākt klajā ar tādiem priekšlikumiem, kas ļoti kavētu Dieva darbu; bet valstsvīri, kas to Kungu bīstas, svētu eņģeļu iespaidoti, šiem priekšlikumiem pretosies ar neapgāžamiem pierādījumiem. Tādā kārtā daži nedaudzi vīri noturēs veselu varenu ļaunuma straumi. Patiesības ienaidnieku pretestība tiks aizturēta un trešā eņģeļa vēsts varēs savu darbu darīt. Kad tad dos pēdējo bīdinājumu,

tas griezīs šo vadošo vīru uzmanību uz sevi un daži no tiem paklausīs patiesībai, un bēdu laikā stāvēs kopā ar Dieva ļaudīm.

Enģelis, kas piedalās trešā pasludināšanā, apgaismos ar savu godību visu pasauli. Tā tiks rādīts darbs, kas ar neredzētu spēku iet pār visu pasauli. Adventes kustība 1840.—1844. gados bija lielisks Dieva varenības atklājums; pirmā enģeļa vēsts izgāja pasaulē no katra misijas stacijas, un dažās zemēs valdīja dzīva reliģiska interese, kāda pēc reformācijas 16. gadusimtenī nekur vairs nebija piedzīvota; bet visu to pārspēs trešā enģeļa vēsts kustība.

Notikums līdzināsies Vasaras svētku notikumiem. Kā svētais Gars, kā «agrais lietus» evaņģēlija sākumā tika dots, lai veicinātu jaukās sēklas uzdīgšanu, tāpat arī evaņģēlija beigās tiks dots «vēlais lietus», lai gatavotu ražu. Tad lai nu mēs atzīstam, lai, cītīgi dzenamies atzīt Jehovu. «Viņš tiešam ausīs kā auseklis un nāks pie mums kā stiprs lietus, kā vēlais lietus slacina zemi.»¹ «Un Ciānas bērni, priecājaties un līksmojaties iekš tā Kunga, sava Dieva jo viņš jums dos taisnības mācītāju un jums sūtīs lietn, agrēju lietu un vēlo lietu, kā papriekš.»² «Un notiks pēdējās dienās, saka Dievs, ka es iziešu no

[315]

sava Gara uz visu miesu.» «Un notiks, ka ikviens, kas tā Kunga vārdu piesauc, taps izglābts.»¹ Evaņģēlija lielais darbs noslēgsies ne ar mazāku Dieva varenības atklāšanos, ar kādu bija iezīmēts viņa sākums. Pravietajumi, kas piepildījās attiecībā uz agrā lietus izliešanos evaņģēlija sākumā, piepildīsies arī attiecībā uz vēlo lietu. Še ir atspirdzināšanas laiks, kuru apustulis Pēteris paredzēja, kad viņš sacīja: «Tāpēc atjaunojaties savā prātā un atgriežaties, ka jūsu grēki top izdeldēti, lai atspirgšanas laiki nāk no tā Kunga vaiga, un lai viņš Jēzu Kristu sūta, kas jums papriekš sludināts.»²

Dieva kalpi ar gaišām svētā dedzībā starojošām sejām steigsies no vietas uz vietu un pasludinās debess vēsti. Tūkstošas balsis iznesīs biedinājumu pa visu zemi. Notiks brīnumdarbi, slimie tiks dziedināti un zīmes un brīnumi pavadīs ticīgos. Sātans arī strādā melu brīnumus, likdams pat cilvēku priekšā ugunim no debesīm krist. Tādā kārtā zemes iedzīvotāji tiks novesti pie izšķiršanās, tiem būs jāieņem stāvoklis.

Vēsts tiks izplatīta netikvien ar pierādījumu palīdzību, bet arī pateicoties svētā Gara dziļai pārliecināšanai. Pierādījumi tika doti. Sēkla tika zemē iekaisīta, un tagad viņa uzdīgs un nesīs kūlīšus.

Ar misijas strādnieku palīdzību izplatītā literatūra ir darījusi savu iespaidu; tomēr vēl daudzi, kuru dvēseles ir tapušas aizskārtas, ir tikuši aizkavēti patiesību pilnīgi saprast, vai pierādīt viņai savu paklausību. Bet tagad gaismas stari visur ļaužas cauri, patiesība paceļas visā savā skaidrumā, un Dieva bērni sarauj tās saites, ar kurām viņi bija saistīti. Gimenes saites, attiecības pret baznīcu tagad ir par bezspēcīgām, lai viņus atturētu. Patiesība ir jaukāka par visu. Neievērojot pret viņu sazvērējušos spēkus, liels skaits tomēr nostājas tā Kunga pusē.

[316]

[317]

Bēdu laiks

Tanī laikā celsies Miķelis, tas lielais valdnieks, kas tavu ļaužu bērnus aizstāv, un tad būs tāds bēdu laiks, kāds vēl nav bijis, kamēr ļaudis bijuši, līdz tam laikam. Un tanī laikā tavi ļaudis taps izpestīti, visi, kas rakstīti dzīvības grāmatā.¹

Kad trešā eņģeļa vēsts būs pasludināta, tad žēlastība vairs neaizstāvēs grēcīgo zemes bērnu. Dieva ļaudis nobeiguši savu darbu; tie saņēmuši «vēlo lietu», atspirgšanu «no Kunga vaiga», un tie ir sagatavoti uz nākošo pārbaudīšanās stundu. Eņģeļi debesīs steigšus šurp un turp. Kāds no zemes atgriezies eņģelis pasludina, ka viņš savu darbu ir beidzis; pasaulei ir dots pēdējais pārbaudījums, un visiem, kas bijuši uzticīgi Dieva pavēlēm un priekšrakstiem, tika uzspiests «dzīvā Dieva zieģelis». Tad Jēzus vidutājība tur augšā debesis beidzas. Viņš paceļ savas rokas un saka ar skaņu balsi: «Ir piepildīts!» un eņģeļu pulki nonem savus kroņus viņam tālāk sviniņgi pasludinot: «Kas netaisnību dara, lai joprojām netaisnību dara, un kas apgānīts, lai joprojām ir apgānīts, un kas taisns, lai joprojām ir taisns, un kas svēts, lai joprojām ir svēts.» Par katru atsevišķu gadījumu tika spriests, vai nu uz dzīvību, vai uz nāvi. Kristus ir salīdzinājis savu tautu un viņas grēkus izdeldējis. Pavalstnieku skaits ir tapis pilns; «debesu valstība, spēks un vara» gaida savus atpestītos mantiniekus, pār kuriem Jēzus valdīs, visu ķēniņu ķēniņš un visu kungu Kungs.

Kad Jēzus atstāj vissvētāko debess svētnīcā, tumsība aplāj zemes iedzīvotājus. Šinī briesmīgā laikā taisnajiem jādzīvo bez vidutāja svētā Dieva vaiga priekšā. Saites, ar kurām bezdievīgie bija saistīti, ir atraisītas, un sātanam ir dota pilna vara pār galīgi neatgriezīgiem. Dieva lēnprātība ir beigusies, tā ir atmetusi viņa mīlestību un viņa likumus kājām minusi. Bezdievīgiem žēlastības laiks ir beidzies; Dieva Gars, kuram viņi tik stūrgalvīgi bija pretojušies, beidzot tiem ticis atņemts. Tie atdoti ļaunā ienaidnieka varā, vairs nedus uz tiem Dieva žēlastība. Tad sātans liks nākt pār zemes iedzīvotājiem pēdīgām lielām piemeklēšanām. Tiklīdz Dieva

eņģeļi būs mitējušies valdīt pār ļaunām cilvēku kaislībām, nemiers izlauzīsies ne no kā vairs neturēts. Visā pasaulē būs tāds šausmu juceklis, kāds netika pieredzēts pat Jeruzālemes izpostīšanas laikā.

Viens vienīgs eņģelis nokāva visus Ēģiptes pirmdzimtos un piepildīja zemi ar vaimanām. Kad Dāvids tautu skaitot noziedzās pret Dievu, atkal viens pats eņģelis nesa lielu postu viņam par sodu. Tāda pat vara postīt, kāda ir svētiem eņģeļiem, kad Dievs tiem pavēl, tiks dota ļaunajiem eņģeļiem, kad viņš gribēs. Ir spēki, kas ir gatavi visu izpostīt, tiklīdz Dievs būs devis atļauju.

Tie, kuri Dieva baušļus tur godā, ir tikuši apsūdzēti par lielā soda vaininiekiem un viņi tiks uzskatīti par iemeslu lielajiem satricinājumiem dabā, par iemeslu kariem un azins izliešanām cilvēku starpā un visam postam un nelaimei, kas piepilda zemi, Dieva pēdējais biedinājums ir bezdievīgos radījis dusmas; tās ir izgāztas pret visiem tiem, kas brīdinošo vēsti uzņēmuši, un sātana ienaids un vajāšanas taps vēl lielāki.

Kad Dievs atstājās no jūdu tautas, to nezināja ne priesteri, ne pati tauta. Kaut gan sātans tos bija aizrāvis briesmīgo un nejauko kaislību varā, viņi tomēr vēl uzskatīja sevi par Dieva izredzēto tautu. Dievamā dievkalpošanas notika pa vecam. Tika upurēts uz viņa apgānītiem altāriem, un katru dienu tika izlūgta svētība pār tautu, kura bija vainīga pie nenoziedzīgā Dieva Dēla asinīm un kura arī viņa kalpus un apustuļus bija mēģinājusi nokaut. Kad debesu svētās vietas neatsaucamais spriedums būs sacīts, un pasaules liktenis uz mūžu nolemts zemes iedzīvotāji to nezinās. Tauta kurai Dieva Gars galīgi ticis atņemts, vēl turpinās ievērot reliģijas normas; un sātanskā dedzība, ar kuru ļaunais valdnieks iededzinās savos kalpos viņu ļauno nodomu izvešanai, līdzināsies patiesai dievbijībai.

Sabats visai kristīgai pasaulei ir tapis par īpašu cīņas priekšmetu un tā kā valsts un baznīca ir apvienojušās, lai izvestu svētdienas svētīšanu, tad mazā mazākuma ciešā pretošanās vairākuma prasībai sacelš vispārībā zināmu nicināšanu. Tiek uzsvērts, ka tos nedaudzos, kas baznīcas iekārtai un valsts likumiem pretojas, nedrīkstētu nemaz ciest savā vidū; ka esot labāk, kad viņi cieš, nekā kad veselā tautā tiek radīts sajukums unnelikumība. Tā vairāk kā pirms astoņpadsmit gadusimteniem sprieda «tautas vadonis» par Jēzu, Viltīgi gudrais Kajafa sacīja: «Ir labāk kad viens cilvēks mirst par tautu, nekā kad visa tauta aiziet bojā.» Šis pierādījums tiks beidzot vērsts pret tiem

[319]

kas svētī sabatu, kā tas ceturta bauslī ir pavēlēts; tiks izdota pavēle, kurā tie tiks nostādīti kā tādi, kas pelnījuši visbargāko sodu, un kurā tautai tiks dota brīvība viņus pēc kāda zināma laika nokaut. Katolicisms vecā un atkritušais protestantisms jaunā pasaulē rīkosies abi vienādi pret tiem, kas Dieva priekšrakstus tur cieņā un godā.

Pār Dieva tautu tad nāks bēdas un vaimanas, kuras iztēlo praviētis, rādīdams Jēkaba bailes: «Jo tā saka tas Kungs: mēs dzirdam briesmu balsi, tur ir bailes un nemiers.» Kāpēc tad es redzu,... ka visi vaigi palikuši bāli? Jo tā diena ir tik liela, kā citas tādas nav, un tas 1r Jēkaba bēdu laiks; tomēr viņš no tā taps izpestīts.»¹

[320] Jēkaba bēdu nakts, kad viņš Dievu lūgdams cīnījās un mēģināja atsvabināties no Ēsava rokas, attēlo Dieva tautas bēdn laika piedzīvojumus. Jēkabs, kurš ar viltību gribēja iegūt sava tēva svētību, kura pienācās viņa brālim Ēsavam, izbijies no pēdējā nāvīgiem draudiem, lūkoja glābties. Pēc tam, kad viņš daudzus gadus bija svešumā pavadījis, viņš saņēma no Dieva pavēli atgriezties dzimtenē un tamdēļ devās ceļā ar savām sievietēm un bērniem un ar saviem ganāmiem pulkiem.

Kad viņš nonāca pie zemes robežām, to sagrāba bailes, kad viņš dzirdēja, ka Ēsavs tuvojas, vadīdams kādu kareivju pulku, un laikam gribēdams atriebties. Šķita ka Jēkaba neapbruņotam un aizsargāties nespējīgam pulciņam būs tapt par asiņainas kaušanas upuri. Un bēdu un rūpju smagumam un bailēm pievienojās vēl jo smagi pašpārtumtumi; jo tas bija viņa paša grēks, kurš bija licis briesmām nākt pār viņu. Viņa vienīgā cerība bija Dieva žēlastība. Viņa vienīgā aizsargāšanās bija lūgšana. Un tomēr viņš no savas puses neatstāja neko nedarītu ko varēja, lai tikai izlīdzinātu brāļam nodarīto netaisnību un izbēgtu piedraudētām briesmām. Tāpat ir jādara arī Kristus pakalstaigātājiem tuvojoties bēdu laikam, tiem ir jāpieliek visas pūles, lai nostātos pareizā gaismā tautas priekšā, lai lauztu aizspriedumu varu un lai novērstu katras briesmas, kas draud brīvībai un sirdsapziņai.

Pēc tam kad Jēkabs savu saimi bija projām aizsūtījis, lai tā neredzētu viņa bēdas, viņš palika viens, cīnīties ar Dievu.

Viņš atzīst savus grēkus, tāpat arī lielo Dieva žēlastību, kas bijusi ar viņu un ar dziļu pazemību piemin savu tēvu derību un apsolījumus, kurus dzirdēja naktī pie Bēteles un svešniecībā. Ir atnācis viņa dzīves izšķirošais brīdis; viss ir likts uz kauliņiem. Tumsā un vien-

tulībā viņš turpina savu lūgšanu, dziļi zemodamies Dieva priekšā. Piepeši kāda roka aizskar viņa plecus. Viņam šķiet,

ka kāds ienaidnieks pēc viņa dzīvības ir nācis, un ar visiem spēkiem un izmisumā tas cīnās ar iedomāto ienaidnieku. Dienai austot svešnieks parāda savu pārcilvēcisko varu; viņam pieskaroties stiprais vīrs saņemst un krīt kā bezspēcīgs raudošs lūdzējs savam paslēpumainam retiniekam uz kamiešiem. Jēkabs tagad zin, ka tas ir derības eņģelis, tas pats, ar kuru viņš agrāk bija cīnījies. Kaut gan nespējīgs, bez spēka, lielas sāpes ciezdams, viņš tomēr neatsakās no sava nodoma. Ilgi viņš atrodas grūtā un neveiklā stāvoklī un cieta sirdspārmetums un nemieru. Tagad viņš grib dabūt skaidrību, ka viņam ir piedots. Dievišķais viesis taisas aiziet; bet Jēkabs to turēdams lūdzas svētību. Eņģelis saka: «Ļauj man iet, jo rīts jau aust.» Bet vectēvs izsaucas: «Es tevi nelaidīšu, pirms tu mani nesvētīsi.» Kāda paļaušanās, kāda noteiktība, kāda izturība tiek šē parādīti! Kad tā būtu bijusi lielīga un uzpūtīga prasība, tad Jēkabs ar to būtu guvis sev samaitāšanu; bet viņam tiek dots apsolījums kā tādām, kas atzīst savu vājību un nespēcību un necienību un tomēr paļaujas uz patiesā Dieva žēlastību.

[321]

«Viņš cīnījās ar eņģeli un uzvarēja.»¹ Savas pazemības, grēku nožēlošanas un nodošanās dēļ, viņš maldos klīstošs mirstīgs cilvēks uzvarēja Dievu. Viņa paļāvība balstījās uz Dieva apsolījumiem, un bezgalīgās mīlestības pārejošā sirds nevarēja nabaga grēcinieka lūgšanu nepaklausīt. Viņa uzvaru pieminēdams un citus drošinādams un uzmudinādams, sekot viņa piemēram, viņa vārds, kas agrāk atgādināja grēku, tagad tapa par uzvaras atgādinātāju. Un tas notikums, ka Jēkabs bija Dievu uzvarējis, bija par aizrādījumu tam, ka viņš, Jēkabs, cilvēkus uzvarēs. Viņš vairs nebijās sastapties ar sava brāļa dusmām, jo tas Kungs bija viņa stiprums un drošums.

Sātans Jēkabu bija apsūdzējis Dieva eņģeļiem un prasīja sev tiesības viņu viņa grēku dēļ nomaitāt. Viņš bija Ēsavam devis tādu prātu, celties un iet pret savu brāli; un kamēr vectēvs visu garo nakti cīnījās, sātans viņam pastāvīgi uzmācās un lūkoja uzspiest grēka apziņu tik lielu, ka tā atņemtu viņam katru drošību un katru pieturu pie Dieva. Jēkabu iedzina gandrīz izmisumā; bet viņš zināja, ka bez debess palīga tam jāiet bojā. Viņš savu lielo grēku tomēr bija nožēlojis no visas sirds un atsaucās vienīgi uz Dieva žēlastību. Viņš neļāvās

[322]

novirzīties no savu nodoma, bet turēja eņģeli cieti un cīnīdamies lūdza un piesauca Dievu, kamēr nsvarēja.

Kā sātans Ēsavu bija pamudinājis celties un iet pret Jēkabu, tāpat viņš uzkūdis arī bezdievīgos, lai tie bēdu laikā nomaitātu Dieva tautu. Un tāpat kā viņš Jēkabu bija apsūdzējis, tā viņš apsūdzējis arī Dieva tautu. Viņš skaita pasauli par saviem pavalstniekiem; bet mazais pulciņš, kas tur Dieva baušļus, pretojas viņa virsvaldībai. Kad viņš t. i. sātans to varētu iznīcināt zemes virsū, viņa uzvara būtu pilnīga. Viņš redz ka svētie Dieva eņģeļi tos apsarga un spriež no tam, ka viņu grēki ir piedoti; bet viņš nezina, ka par viņu grēkiem ikkatru atsevišķi tiek spriests debesīs. Viņš skaidri atmin visus grēkus, uz kuriem tas pavedinājis, un ceļ tos pārspīlētus Dievam priekšā; viņš prasa lai Dieva tautu tāpat ka viņu Dievs izslēdz no savas žēlastības. Viņš saka, ka Dievs nav taisns bijis tai grēkus piedodams, turpretī viņu un viņa eņģeļus iznīcinot. Viņš prasa Dieva tautu sev par laupījumu, lai to iznīcinātu.

Dievs sātanam atļauj uz visbriesmīgāko kārdināt savu tautu, kad viņš ceļ Dievam viņas grēkus priekšā. Viņas palaušanās uz Dievu, viņas ticība un izšķiršanās uz vienu vai otru pusi tiek uz visstingrāko pārbaudīti.

Ieraugot pagātni zūd viņai cerība; jo visā savā dzīvē viņa var maz laba ieraudzīt. Viņa apzinās savu vājību, savu pilnīgu necienību. Sātans cenšas iebaidīt viņu ar tām domām, ka viņas grēki tik lieli, ka nekad nevar tikt nomazgāti. Viņš grib ar to iznīcināt viņus cerību un ticību, kā tā beidzot padodas viņa kārdināšanām un lauž savu uzticību Dievam.

[323] Kaut gan Dieva tauta būs ielenkta no ienaidniekiem, kuri gaida viņas bojā iešanu, bailes, kuras viņa cieš, nebūs bailes no vajāšanas patiesības dēļ, par kuru tā stāv; viņa bīstas, ka būs piemirsusi kādu grēku nenožēlotu, un ka kādas nebūt savas vainas dēļ nebūs piedzīvojusi pie sevis Pestītāja vārdu piepildīšanos, kur viņš saka, ka viņš gribot to pasargāt «no kārdināšanas, kas nāks pār visu pasauli.»¹ Kad viņa būtu droša, ka viņas grēki var tikt piedoti, viņa neļautos atbaidīties no mokām un nāves; bet viņai ir jāpierādās par necienīgu un jāzaudē dzīvību savas rakstura vājības dēļ, lai tā apsmietu Dieva svēto vārdu.

Visur Dieva ļaudis dzird nodevību un redz rosīgu gatavošanos uz sacelšanos; un viņos mostas stipra vēlēšanās, nopietnas dvēse-

les ilgas, kaut tak reiz atkrišanai tiktu darīts gals un kaut tak reiz bezdievīgo ļaunums būtu sasniedzis savu pilnību un izbeigtos. Bet kamēr viņi pie Dieva griežas, lai tas apturētu ļauno sazvērestību, viņi pārmet arī sev pašiem, ka viņiem nav vairāk spēka, lai ka dambis varētu iestāties spēcīgajā ļaunuma straumē un tai pretoties. Viņi sajūt, kad viņi visas savas spējas būtu izlietojuši kalpojot Kristum, sātana vara būtu daudz vājāka. Viņu spēki būtu auguši augumā un sātans velti cīnītos par virsroku.

Viņi nomoka savas dvēseles, aizrādīdami Dievam uz saviem bijušiem daudziem grēkiem un uz grēku nožēlošanu un piemin Pestītāja doto apsolījumu: «... Meklē manu palīgu, der mieru ar mani, mieru der ar mani.»² Viņu ticība nešaubās, kad viņu lūgšanas acumirkļi netop paklausītas. Kaut gan viņi cieš stipras bailes un lielas briesmas un bēdas, viņi tomēr nemitas Dievu lūgt. Viņi pieķeras Dieva spēkam, kā Jēkabs pie eņģeļa reiz turējās; un viņu dvēseles runa: «Es tevi nelaidīšu pirms tu mani nesvēti!»

Nebūtu Jēkabs iepriekš nožēlojis savu grēku, ka viņš ar viltu bija gribējis iegūt brāļa pirmdzimtību, Dievs nebūtu viņu lūgšanu paklausījis un nebūtu viņu dzīvu pasargājis. Tāpat arī Dieva tautai, Dieva ļaudīm bēdu laikā, kad viņiem vēl būtu kādi neatzīti un nenožēloti grēki, kuri nostātos viņiem priekšā, kad viņi no bailēm top mocīti, nebūtu glābšanas pie Dieva; izmisums nomāktu viņu dvēseles, tiem nebūtu palāvības cīnī- ties ar Dievu par savu [324] pestīšanu. Bet kamēr viņos mājō dziļā savas necienības sajūta, viņiem nav jābīstas ka varētu tikt pārsteigti no jaunām, savām apslēptām vainām. Viņu grēki jau ir nodoti Dieva tiesā un ir iztiesāti un izdeldēti un nevar vairs uzpeldēt atmiņā.

Sātans daudzus pavedina uz domām, ka Dievs viņu neuzticību mazās dzīves lietiņās nemaz neievēros; bet tā Kunga izturēšanās pret Jēkabu rāda, ka viņš nekādā ziņā neaizbildina un necieš ļaunumu. Visi kas cenšas savus grēkus aizbildināt, jeb apslēpt, un atstāj tos debesu grāmatās bez atzīnles par atzīšanu un piedošanu, tiks no sātana uzvarēti. Jo dievbijīgākus tie sevi iedomājas, un jo cienījamāks viņu stāvoklis, kuru tie ieņem, jo ļaunāka būs Dieva acīs viņu izturēšanās un jo drošāka būs viņu lielā pretinieka uzvara. Tie, kas vilcinājas ar sagatavošanos uz lielo Kunga dienu, to neredzēs ne pieminētā bēdu nedz kādā vēlākā laikā. Viņu lieta ir bez cerības.

Tie kristīgie, kas saucas par tādiem tikai vārda pēc un kuriem nesagatavotiem uzbruks bēdu laiks, degošās bailēs un izmisumā atzīs savus grēkus, kamēr bezdievīgie par viņu vaimanām gavilēs. Viņu grēku atzīšana būs tāda pat, kāda bija Ēsavam, jeb Jūdām. Viņu grēku atzīšana nav tāda, kas nožēlo grēka vainu, bet tāda kas brēc tik par grēku sekām. Viņi nesajūt nožēlošanu, nedz riebumu pret ļaunumu.

Tikai bīdamies no soda viņi atzīstas savos grēkos; viņi tāpat kā faraons atgrieztos pie savas debesis izaicinošās rīcības, kad mitētos Dieva sodības.

Jēkaba stāsts der arī visiem tiem, kas ir tikuši pievilti un pavedināti uz grēku, bet kas patiesi nožēlodami ir pie Dieva griezušies, par liecību, ka Dievs viņus neatmetīs. Kamēr sātans cenšas šo cilvēku šķiru nomaitāt, Dievs sūtīs savus eņģeļus, lai tie viņus, šos savus ļaudis, briesmu laikā mierinātu, stiprinātu un pasargātu. Sātana uzbrukumi būs nikni un noteikti; bet Dieva acs stāv nomodā pār savu tautu un viņa auss klausās uz viņas saucieniem. Bēdas ir lielas; ugunskrāsns liesmas taisās to aprīt; bet tas no grēkiem mazgātais savējos iznesīs laukā kā ugunī šķīstītu zeltu. Dieva mīlestība uz saviem bērniem šai lielā bēdu un piemeklēšanas laikā ir tikpat stipra un maiga, ka labajās saules dienās, bet ir vajadzīgs, ka viņi nāk ugunsliedzēs, jo visam, kas no zemes ir pielipis, jāatdalās nost, lai tie Kristus līdzību pilnīgi varētu atstarot.

Bēdu un bailu laiks prasīs no mums ticību, kas var panest grūtumu, trūkumu un badu, ticību, kas nezūd, kad arī jo stipri viņa tiek pārbaudīta. Lai uz šo pārbaudīšanu varētu sagatavoties, tad visiem tiks dāvināts žēlastības laiks. Jēkabs uzvarēja, jo viņš bija izturīgs un noteikts. Viņa uzvara ir nenogurstošas lūgšanas spēka pierādījums. Visiem, kas tāpat kā viņš turēsies pie Dieva apsolījumiem, un kas būs tikpat nopietni un izturīgi, kāds viņš bija, visiem tiem panākums ir drošs. Bet tie, kas negrib sevi aizliegt, negrib ar Dievu cīnīties, negrib ilgi un nopietni lūgties viņa svētības, neredzēs panākumus. Ar Dievu cīnīties — cik maz ir tādu, kas zin, ko tas nozīmē! Cik ir tādu, kas tuvojušies Dievam ar dedzīgu, sirsnīgu ilgošanos tik izturīgi, kamēr katra iespēja sasniedza visaugstāko pakāpi? Cik maz ir tādu, kas ar nesatricināmu ticību turas pie Dieva apsolījumiem, kad neapraustāms izmisums kā vilni gāžas pār lūdzēju. Tiem, kas tagad tik maz piekopj ticību, visvairāk draud briesmas, krist par upuri sā-

tana viltībām un sirdsapziņas spaidiem. Un kaut arī viņi izturēs pārbaudījumu, bēdu laikā tomēr viņi grims dziļā izmisumā un bailēs, jo viņi paļaušanos uz Dievu nekad nav mēģinājuši padarīt par savu ieradumu. Novārtā atstātās mācības, kuas ticība tiem bija gribējusi dot, tie tad būs spiesti mācīties, sava briesmīgā sirds nemiera dzīti.

Mums ir jāmacās Dievu pazīt caur to, ka mēs viņa apsolījumus pie sevis piedzīvojam. Eņģeļi pieraksta katru lūgšanu, kas ir nopietna un patiesa. Labāk būtu, ja mēs atsacītos no savu patmīlīgo iegribu apmierināšanas, nekā no Dieva tuvuma. Dziļākā nabadzība, lielākā pašreizējā, kad Dievs to uzlicis un prasa, ir labāki nekā bagātība, slava, gods, ērtības, jeb draugi bez Dieva. Mums jāņem laiks priekš lūgšanas. Kad mēs pielaižam, ka pasaulīgās inter-
[326] terses aizņem mūsu prātus, tad mums arī jāļauj, ka Dievs paņem mūsu zelta elkus, mūsu mājas un auglīgos laukus.

Jaunība nekristu grēkā, ja viņa atteiktos iet pa citu ceļu, kā vienīgi pa to, priekš kura tā varētu izlūgties Dieva svētību. Kad pēdējie vēstneši, kas nes pasaulei svinīgo brīdinājumu, izlūgtos Dieva svētību— ne auksti un vienaldzīgi, bet no visas sirds, ar pilnu ticības spēku, kā kādreiz Jēkabs,— viņi atrastu daudzas vietas, par kurām tie varētu sacīt: «Es esmu Dievu vaigā redzējis, un mana dvēsele ir vesela kļuvusi (izglābta).»¹ Debesīs uz viņiem skatītos kā uz valdniekiem un viņiem būtu spēks uzvarēt Dievu un cilvēkus.

Arī pār mums drīz nāks tāds bēdu laiks, kāds vēl nav bijis, un mums būs vajadzīgi piedzīvojumi, kuru mums vēl nav un kuru iegūšanai daudzi ir par kūtriem un nolaidīgiem. Patiesība ir, ka bēdas gaidās ir lielākas, nekā īstenībā, bet to nevar sacīt par gaidāmo lielo krīzi. Grūti priekšā stādīties, cik smags būs pārbaudījums. Un pa to laiku, kamēr mūsu uzticīgais Pestītājs izdara priekš mums salīdzināšanu, mums ir jāmēģina tapt pilnīgiem iekš viņa. Pārbaudīšanas laikā katrai dvēselei pašai par sevi ir jāpastāv Dieva priekšā. «Jebšu Noa, Daniēls un Ījabs būtu viņu vidū, tik tiešām kā es dzīvoju, saka tas Kungs, tie neizglābtu nedz dēlus, nedz meitas, bet caur savu taisnību tie izglābtu tikai savu dvēseli.»²

Patlaban, kad mūsu augstais priesteris izdara par mums salīdzināšanu, mums ir jārauga tikt pilnīgākiem iekš Kristus. Pestītājs nepadevās pat ne ar vienu vienīgu domu ienaidnieka kārdināšanai. Sātans atrod cilvēku sirdīs vienu vai otru vietīgu, kur viņš var pieturēties; viņš kopj vienu vai otru grēcīgu tieksmi, kurai pate-

[327] icoties viņa kārdināšanas var panākt, ko tās grib. Bet Kristus sacīja par sevi: «Šis pasaules virsnieks nāk un nenieka nespēj pār mani.»³ Sātans Pestītājā neko neatrada, kas būtu viņam devis iespēju panākt uzvaru. Viņš sava Tēva baušļus bija tu- rējis, pie viņa nebija nekāda grēka, kuru sātans būtu varējis izlietot sev par labu. Tādā stāvoklī tiem ir jātiek atrastiem, kas bēdu laikā grib pastāvēt.

Mūsu tagadējā dzīvē mums ar Kristus salīdzinošām asinīm ir jānomazgā visus savus grēkus. Mūsu jaukais Pestītājs mūs uzaicina viņam piedalīties un savienot mūsu nespēku ar viņa spēku, mūsu necienību ar viņa nopelnu. Dieva nolēmums ir skola, kurā mums jāmacās Jēzus lēnprātību un viņa pazemošanu. Tas Kungs nestāda vis mums priekšā ceļu, kuru mēs kā vieglāku un ērtāku gribētu izvēlēties, bet nopietnu dzīves mērķi. Ir atstāts mūsu zinā, izveidot savus raksturus pēc dievišķā piemēra, ņemot palīgā debess dotos ieročus. Nevienš šo darbu nevar palaist, nedz atstāt uz vēlāku laiku, bez kā uz briesmīgāko nekaitētu savai dvēselei.

Apustulis Jānis debess parādīšanā dzirdēja skaņu balsi, kas sauca: «Vai tiem, kas zemes un jūras virsū dzīvo; jo velns pie jums nonācis ar lielām dūsmām, zinādams, ka tam maz laika.»¹ Briesmīgi ir skati, par kuriem debesis tā izsaucas. Jo īsāks paliek sātana laiks, jo niknāks viņš top, bet bēdu laikā viņa posta un mānīšanas darbi sasniegs savus augstumus.

[328] Briesmīgas pārdabīgas zīmes drīz parādīsies pie debesīm, liecinādamas par brīnumus darošo dēmonu varu. Velnu gari ies pa visu zemi pie visiem pasaules valdniekiem, turēdami tos savas viltības valgos un piespiezdami savienoties ar sātanu un iet pēdējā kara gājienā pret debesu valdnieku. Šie velna spēki pievils tiklab valdniekus, kā viņu pavalstniekus. Radīsies cilvēki, kas apgalvos sevi Kristu esam un prasīs sev nosaukumu un godināšanu, kādi piekrīt vienīgi Pestītājam. Viņi rādīs varenus dziedināšanas brīnumus un stāstīs, ka viņiem esot atklājumi no augšienes. kas runājos pretim svēto rakstu liecībai. Kā vaiņags sātana darbam būs tas, ka savā viltus dravā viņš uzstāsies kā Kristus pats. Baznīca ilgi ir izlikusies, itkā viņa gaidītu uz Pestītāja atnākšanu un savas cerības piepildī- šanos. Tad nu lielais viltnieks rādīs, itkā Kristus būtu atnācis. Dažādās zemes daļās sātans parādīsies cilvēkiem kā majestātiska būtne apžilbinošā spožumā, kas līdzinās tam spožumam, kādā Jānis apraksta Dieva Dēlu savā parādīšanās grāmatā.¹ Godība,

kas viņu apņem, nevar tikt pārspēta ne no kā, ko jel kad mirstīgas acis redzējušas. Gaisā atskan gaviļu sauciens: «Kristus ir atnācis! Kristus ir atnācis!» Tauta metas viņa priekšā, to pielūgdama, viņš paceļ savas rokas un runā svētīšanas vārdus, itkā Kristus, kas savus mācekļus svētīja, kad viņš atradās vēl pie cilvēkiem zemes virsū. Viņa balss ir maiga un aizturēta, pilna melodijas. Ar vārdiem, kas pilni lēnprātības un līdzietības, viņš ceļ priekšā dažas žēlastības pilnas debess patiesības, kuras arī kādreiz Kristus bija priekšā cēlis; viņš dziedina tautas vājniekus un tad, piesavinādamies vēl vairāk Kristus varenību un godību, pasludina, ka viņš sabatu pārcēlis uz svētdienu, un pavēl visiem svētīt to dienu, kuru viņš iecēlis. Viņš paskaidro, ka tie, kas joprojām ievēro un svētī septīto dienu, zaimojot viņa vārdu un liedzoties klausīt viņa eņģeļiem, kurus viņš ar gaismu un patiesību pie tiem sūtījis. Tas ir viņa stiprākais, gandrīz visulielākais un apžīlbinošākais mānīšanas darbs. Līdzīgi samariešiem, kurus Sīmanis Mags pievīla, liels ļaunu vairums, skaitot no tā visulielākā līdz tam visumazākam, liek vērā šīs burvības un saka: «Tas ir Dieva liels spēks.»²

Bet Dieva tautu tas nenovedīs uz maldu ceļiem. Šī viltus Kristus mācības nesaskan ar svētajiem rakstiem. Viņš izsaka savusvētību par zvēra bildes pielūdzējiem— taisni par šo šķiru, par kuru bībele saka, ka Dieva nedalīta dusmība pār viņu tiks izgāzta. Un vēl vairāk; sātanam netiks atļauts attēlot Kristus atnākšanu. Šinī ziņā Kristus savus ļaudis no piemānīšanas ir brīdinājis un skaidri parādījis, kādā veidā viņš nāks: «Jo viltīgi Kristi un viltīgi pravieši celsies un lielas zīmes un brīnumus darīs, kā arī izredzētie, ja tas varētu būt, uz alošanu taptu pie- vilti... Tāpēc, kad tie uz jums sacīs: Redzi, viņš ir tuksnesī,— tad neejta ārā; redzi, viņš ir kambaros,— tad neticiet. Jo itkā zibens izšaujas no rīta puses un atspīd līdz vakara pusei, tā būs arī cilvēku Dēla atnākšana.»¹ Šo atnākšanu pakaļdarīt nav iespējams. Viņš tiks vienā laikā no visiem atzīts un visa pasaule viņu redzēs.

Tikai tie, kas bija cītīgi svēto rakstu pētītāji un ir guvuši mīlestību priekš patiesības, tikai tie būs pasargāti no briesmīgās viltības, kas pārņems visu pasauli, Ņemdami palīgā bībeli, viņi atklās pārgērbusos viltnieku. Pie visiem nāks piemeklēšanas laiks. Caur kārdināšanas šķīstīšanu atklāsies īstais kristīgais. Vai Dieva ļaudis tagad ir uz Dieva vārdiem tik stipri dibināti, ka tie nepadosies

[329]

ar acīm redzamiem brīnumiem? Vai tie izšķirošā brīdi turēsies tikai pie bībeles un vienīgi pie tās? Ja būtu iespējams, sātans mēģinās tos aizkavēt no sagatavošanās, lai būtu spējīgi pastāvēt lielā piemeklēšanas dienā. Viņš lietas iekārtos tā, ka Dieva bērniem tiks aizsprostots ceļš, viņš tos apžilbinās ar pasaules mantām, liks nest smagas, grūtas rūpju nastas, tā kā viņu sirdis pagurs un pārbaudīšanas diena nāks pār tiem kā zaglis naktī.

Kristīgās pasaules dažādo valdnieku dekrēts pret Dieva baušļu godātājiem atņems pēdējiem valsts aizsardzību un atdos viņus to spēku ziņā, kas prasa viņu, šo Dieva bērnu, pazudināšanu; tad Dieva ļaudis bēgs ārā no pilsētām un miestiem, sapulcēsies pulciņos un dzīvos zemes tuksnešainās un vientuļās vietās. Daudzi atradīs patvērumu nepieejamos kalnu augstumos. Līdzīgi kristīgiem Pjemontas ielejās, tie zemes augstākās vietas padarīs par savām svētīcām un pateiksies Dievam par savām klinšu pilīm. Bet tomēr daudzi, no visām tautām un kārtām, augsti un zemi, bagāti un nabagi, melni un balti, nokļūs visai netaisnā un nežēlīgā gūstniecībā. No Dieva mīlētie, ķēdēs saistīti, aiz atslēgām un bultām, uz nāvi notiesāti un tumšos un riebīgos kambaros itkā būdami pamesti pavadīs jo grūtas dienas. Neviena cilvēka auss nedzirdēs viņu sāpju saucienus un vaidus; neviena cilvēka roka nesniegsies pretim ar savu palīdzību.

Vai Kungs šinī pārbaudīšanās stundā aizmirsīs savu tautu? Vai viņš aizmirs uzticīgo Nou, kad pasaule tika no grēku plūdiem piemeklēta? Vai viņš aizmirs Latu, kad uguns no debesīm lija un pilsētu par līdzenumu padarīja? Vai viņš aizmirs Jāzepu Ēģiptes zemē, kurš bija apņemts no elku dieviem? Vai Eliju aizmirs, kad Izebeles zvērests draudēja viņam tādu pat likteni, kāds bija Baala praviešiem? Vai viņš Jeremiju aizmirs tumšajā, briesmīgajā cieta bedrē? Vai viņš aizmirs trīs jaunekļus— varoņus uguns cepī? Vai Daniēlu lauvas bedrē?

«Bet Ciāna saka: tas Kungs mani atstājis, un tas Kungs mani aizmirsīs. Vai sieva var aizmirst savu zīdāmo bērnu, neapžēlodamās par savu miesīgu dēlu? Un jebšu viņa to aizmirstu, tomēr es tevi neaizmirsīšu. Redzi, savās rokās es tevi esmu rakstījis.»¹ Tas Kungs pār visiem debesu pulkiem saka: «Kas jūs aizskar, tas aizskar viņa acuraugu.»²

Kaut gan viņu ienaidnieki tos cietumos metīs, tomēr biezie mūri nespēj pārtraukt sakaru, kas pastāv viņu dvēselēm ar Kristu. Viens, kas redz visas viņu vājības, un pazīst katru viņiem uzlikto pārbaudījumu, valda tur augšā, pāri visām zemes varām; tas sūtīs savus eņģeļus tur lejā, vientuļos cietuma kambaros, lai tie nonestu tur debess mieru un gaismu. Cietums tur būs kā pils; jo tur dzīvos tādi, kas ticībā bagāti, un drūmie mūri tiks apgaismoti no debess gaismas kā tajā laikā, kad Pāvils un Sīls cietumā Filipos Dievu lūdza un ap pusnakti slavas dziesmas dziedāja.

Dieva sodība piemeklēs tos, kas apspiež Dieva tautu un lūko to samaitāt. Viņa lielā saudzība iedrošina bezdievīgos viņu pārkāpumos, bet viņa sodība tamdēļ nav mazāk droša un briesmīga, kaut arī viņa vienmēr tiek atlikta. «Jo tas Kungs tāpat celsies, kā pie Peracima kalna, viņš tāpat dusmosies, kā Gibeonas lejā, savu darbu padarīt,— viņa darbs būs dīvains,— un savu strādāšanu pastrādāt, viņa strādāšana būs dīvaina.»¹ Mūsu žēlsirdīgam Dievam sodīšana ir kautkas svešs. «Tik tiešām, kā es dzīvoju, saka tas Kungs, man netiek bezdievīgā nāve.»² «Tas Kungs ir lēnprātīgs un liels spēkā, bet nepamet nesodītu,» «tas Kungs ir žēlīgs un laipnīgs, pilns lielas žēlastības un uzticības,»³ un nepamet neko nesodītu. Ar savas taisnības briesmīgiem brīnumiem viņš pacels savu zem kājām mīto baušļu autoritāti. Briesmīgā atmaksa, kas pārkāpējus gaida, liek noskārst savu briesmīgumu no tā, cik nelabprāt tas Kungs ķeras pie soda izvešanas. Beidzot tauta, pret kuru viņš tik ilgi pacietīgs bijis un kuru viņš nav gribējis sist, būs piepildījusi savu netaisnības mēru uz Dieva rēķina, un beidzot viņai būs jāizdzer viņa dusmības kauss līdz dibenam, tīra dusmība, bez mazākās žēlastības.

Kad Kristus sava vidutāja amatu debesīs noliks, tiks izlieta tīrā nemaisītā Dieva dusmība pār visiem tiem, kas pielūdz zvēra bildi un pieņem viņa zīmi. Ēģiptes mocības, kas pār Israēla bērniem nāca, kad viņš tos gribēja atsvabināt, būs līdzīgas tām briesmīgām un vēl lielākām sodībām, kas nāks pār pasauli pirms galīgās Dieva tautas atsvabināšanas. Šis briesmīgās mocības aprakstīdams Jāņa parādīšanās grāmatas sarakstītājs saka: «...un tur ļauns un nikns augons piemetas cilvēkiem, kam zvēra zīme bij un kas viņa bildi pielūdza.» Un jūra «palika par asinīm, kā no miruša, un visa dzīvā dvaša jūrā nomira... un upes un ūdeņu avoti palika par asinīm.»⁴ Lai šie notikumi arī būtu diezcik briesmīgi, Dieva taisnība caur tiem

[331]

[332]

tomēr netiek aizskārta. Dieva eņģelis saka: «Tu esi taisns,... ka tu tā esi tiesājis. Jo tie svēto un praviešu asinis ir izlējuši, tāpēc tu tiem asinis esi devis dzert, jo tie to pelnījuši.»⁴ Notiesādami Dieva tautu uz nāvi, vaina par viņas iz- lietām asinīm tāpat krīt uz viņiem, itkā tie pašu rokām tās būtu izlējuši. Tādā pat kārtā Jēzus savā laikā pasludināja jūdus par vainīgiem pie visām svēto izlietām asinīm, sākot no Ābela laikiem; jo viņiem bija tas pats gars un gribēja darīt to pašu darbu, kādu bija darījuši praviešu slepkavas.

Pēc tam sekojošā mocībā saulei tiek vara dota «cilvēkus dedzināt ar uguni. Un cilvēki tapa dedzināti ar lielu karstumu.»¹ Pravieši zemes stāvokli šinī briesmīgā laikā apraksta tā: «Tīrums ir postīts... labība ir postīta.» «Visi koki laukā ir nokaltuši un līksmība ir nonīkusi pie cilvēku bērniem.»² «Gaudi apakš zemes satrūdējuši, klētis ir tukšas.» «Ak, kā vaid lopi! Vēršu ganāmie pulki apstulbuši, jo tiem nav barības... ūdens upes ir izsīkušas, un uguns ir aprijis tuksneša ganības.»¹ «Un Dieva nama dziesmas tanī dienā taps par kaukšanu, saka tas Kungs; tur būs daudz nomirušas miesas, ikkatrā vietā tās klusi taps nonestas.»³

Šīs mocības nav vispārīgas, jo citādi viņas zemes iedzīvotājus pilnīgi iznīcinātu. Bet viņas tomēr būs briesmīgākais piemeklējums, kādu jel kad mirstīgs cilvēks redzējis. Visām agrākām sodībām bija žēlastība klāt, kad tās pārbaudīšanas laika beigās pār cilvēkiem nāca. Jēzus salīdzinošās asinis grēcinieku taupīja un negribēja, ka viņu grēku mērs būtu pilns; bet sodības beigās Dieva dusmība izliesies tīra, vairs nebūs tur žēlastības klāt.

Tanī dienā veseli pulki brēks pēc Dieva žēlastības, lai tā viņus sargātu, pēc žēlastības, kuru viņi tik ilgi bija nicinājuši. «Redzi, diena nāks, saka tas Kungs, kad es badu sūtīšu tai zemē; ne badu pēc maizes un tvīkšanu pēc ūdens, bet klausīt tā Kunga vārdus; un tie skraidīs no vienas jūras līdz otrai un tecēs apkārt no siemeļa puses līdz rīta pusei, meklēt tā Kunga vārdu, bet neatradīs.»⁴

[333]

Dieva tauta nebūs atsvabināta no ciešanām; bet, kautgan to vajās un spaidīs, kaut gan tā cietīs dažādu trūkumu un badu, viņa tomēr nebūs atstāta samaitāšanai. Tas pats Dievs, kas par Eliju gādāja, tas nepaies garām nevienam sevi uzpurējošam bērnam. Viņš, kas galvas matus ir skaitījis, gādās par viņiem, un dārdzības laikā tiem nepietrūks. Tanī laikā, kad bezdievīgie mirs no bada un sērgām, Dieva eņģeļi būs taisno sargi un apmierinās viņu vajadzības. Tam, «kas

taisnībā staigā», ir dots apsoliņš: «Viņam būs sava maize, ūdens viņam nepietrūks.» «Tie bēdīgie un nabagi meklē ūdeni, un nav, viņu mēle kalst no tvīkšanas. Es, tas Kungs, tos paklausīšu, es, Israēla Dievs, tos neatstāšu.»¹ «Jo vīģes koks nezaļos, un augļu nebūs vīnakokam; eļļaskoka augums neseķas, un tīrumi nenes barību, avis izzudušas no ganības un lopu nav laidaros.» «Bet tomēr es priecāšos iekš tā Kunga, es līgsmošos iekš Dieva, savu pestītāja.»²

«Tas Kungs tevi pasargā; tas Kungs ir tava ēna pār tavu labo roku, ka dienā saule tevi nespiež, nedz mēnesis naktī. Tas Kungs lai tevi pasargā no visa ļauna, lai viņš sargā tavu dvēseli.» «Viņš tevi glābj no mednieka valgiem, no kaitīga mēra. Viņš tevi sedz saviem spārniem, un apakš viņa spārniem tu esi glābts; viņa patiesība ir par apsegu un priekšturamām bruņām, ka tev nav ko bīties no nakts baidēkļiem un bultām, kas dienā zkraida; no mēra, kas tumsā lien; no sērgas, kas dienas vidū samaitā. Jebšu tūkstoši krīt tev sānis un desmit tūkstoši pie tavas labās rokas, taču tevi neaizņems. Tu, Kungs, esi mans patvērums. Visaugstāko tu esi licis par stiprumu. Ļaunums tev neuzies, un pie tava dzīvokļa moka nepiestāsies.»³

Pēc cilvēku saprašanas un domām izliekas, ka Dieva tautai savu liecību drīz būs jāapstiprina ar asinīm, kā to mocekļi pirms viņiem ir darījuši. Viņi sāk bailoties, ka tas Kungs viņus ir atstājis un neliel krist no ienaidnieka rokas. Tas ir briesmīgs dvēseles baiļu laiks. Diena un nakti tie sauc uz Dievu pēc pestīšanas. Bezdievīgie gailē

[334]

un ir dzirdams viņu zaimojošais sauciens: «Kur ir jūsu ticība? Kāpēc Dievs jūs neatsvabina no mūsu rokām, kad jūs patiesi esiet viņa ļaudis?» Bet gaidošie piemin pie Golgatas krusta mirstošo Jēzu un atceras augstos priesterus un virsniekus, kuri zaimodami sacīja: «Cituss viņš pestījis, bet sevi pašu viņš nevar pestīt. Ja viņš tas Israēla ķēniņš, tad lai viņš nu nokāpj no krusta, tad mēs viņam ticēsim.»¹ Visi līdzīgi Jēkabam, cīnās ar Dievu. Viņu sejas izteiksme rāda iekšējo cīņu. Bālums apklāj viņu sejas. Un tomēr viņi nerimstas un turpina savu nopietno aizlūgšanu.

Kad cilvēki spētu redzēt ar apskaidrotām acīm, tad viņi ieraudzītu eņģeļu pulkus, lielus savā spēkā, kas aizsargā tos, kas pacietīgi un izturīgi ir nesuši Kristus vārdu. Ar maigu līdzecību eņģeļi skatījās uz viņu postu un dzirdēja viņu lūgšanas. Viņi gaida uz sava pavēlnieka mājienu, lai izrautu viņus no briesmām. Viņiem tomēr ir

jāgaida vēl drusku ilgāk. Dieva ļaudīm ir jādzer no biķera un jātop kristītiem ar kristību. Taisni vilcināšanās, cik moku pilna viņa arī nav, ir labākā atbilde uz viņu lūgšanām. Cenzdamies uzticības pilni gaidīt uz Kunga palīdzību, tiem ir izdevība stiprināt ticību, cerību un pacietību, ko tie savos agrākos ticības piedzīvojumos bija par maz piekopusi. Bet izredzēto dēļ bēdu laiks tiks paīsināts. «Vai tad Dievs neizdos tiesu saviem izredzētiem, kas dienām naktīm uz viņu brēc? Es jums saku: viņš tiem izdos tiesu īsā laikā.»² Gals nāks ātrāk, nekā cilvēki to sagaida. Kvieši tiek priekš Dieva klētīm kopā vākti un kūlīšos sieti; bet nezāles tiks kopā sietas priekš iemešanas iznīcības ugunī.

[335] Debesu sargi turpina joprojām būt uzticīgi savam sarga uzdevumam. Lai gan kāda vispārīga pavēle ir noteikusi laiku, kad Dieva baušļu turētājus var nomaitāt, tomēr viņu ienaidnieki dažos gadījumos steigsies šai pavēlei priekšā un mēģinās pirms noteiktā laika tos nokaut. Bet neviens nevar paiet garam vareņiem sargiem, kas ir nolikti pie katras uzticīgas dvēseles. Citus noķers bēgot no pilsētām un sādžām; bet pret viņiem paceltie šķēpi lūzt un krīt kā salmu stiebri. Citus aizstāv eņģeļi kareivju izskatā.

Dievs ar saviem svētiem eņģeļiem visos laikos ir pabalstījis un atsvabinājis savus ļaudis. Debesu būtnes ir ņēmušas dzīvu dalību cilvēku vajadzībās. Tie parādījušies apgērbā, kas laistījās kā zibens; tie nākuši kā ceļinieki cilvēku izskatā. Eņģeļi ir parādījušies Dieva vīriem kā draugi. Tie pusdienas laikā atdusējās zem ozoliem, it kā tie būtu noguruši. Tie pieņēmuši cilvēku viesmīlību. Nomaldījušamies ceļniekiem tie naktī kalpojuši, kā vadoņi. Tie ar savām rokām aizdedzinājuši uguni uz altāra. Tie atvēruši cietuma durvis un atsvabinājuši Dieva kalpus. Apbruņoti ar debess bruņām, tie nāca novelt akmeni no Pestītāja kapa.

Daudzreiz eņģeļi cilvēku izskatā ierodas, kur taisnie sapulcējušies, viņi apmeklē arī bezdievīgo saiešanos, tāpat kā viņi uz Sodomu nāca saņemt ziņojumu par viņu darbiem un noskaidrot, vai Dieva lēnprātības un pacietības mērs nav jau pilns. Dievam patīk žēlsirdība; un dažu nedaudzu dēļ, kas viņam patiesi kalpo, viņš novērš nelaimi un pagarina lielā cilvēku vairuma mieru. Cik maz gan ir grēcinieku, kas Dieva priekšā atzīst to, ka viņiem par savu dzīvību ir jāpateicas vienīgi mazai dievbijīgo ļaužu saujiņai, kurus tie, paši priecādamies, izsmej un apspiež.

Kautgan šīs pasaules valdnieki to nezin, tad tomēr eņģeļi bija tie, kas tik bieži viņu sapulces vadīja. Cilvēku acis uz viņiem skatījās; cilvēku ausis dzirdēja viņu uzsaukumus; cilvēku lūpas viņu priekšlikumiem pretojās un viņu padomus izsmēja; cilvēku rokas tos za-
imodamas aizskāra un vajāja. Sapulču un tiesas zālēs debess sūtņi ir pierādījuši smalku cilvēces vēstures pazīšanu. Viņi apspiestiem un spaidītiem viņu lietās ir pierādījušies par labākiem aizstāvjiem, nekā tie visuspējīgākie un apķērīgākie apsargātāji. Viņi izjauca ļaunos nodomus un aizturēja pašu lēmumu, kas Dieva darbu ļoti būtu kavējis un viņa ļaudīm atnesis lielas ciešanas. Briesmu un bēdu [336] stundā piepildās vārds: «Tā Kunga eņģelis apmetas ap tiem, kas viņu bīstas, un tos izglābj.»¹

Ar lielu ilgošanos Dieva ļaudis gaida sava Ķēniņa nākšanas zīmes. Kad sargiem jautās: «Sargs, cik gara vēl nakts?», tad atskanēs atbilde: «Rīts nāk un atkal nakts.»¹ Mākoņos pār kalnu galiem atspīd gaisma. Drīz atklāsies viņa godība. Taisnības saule taisās lēkt. Rīts un nakts nebeidzamās taisnības dienas iesākums, mūžīgās nakts krēslojums pār bezdievīgiem — abi ir klāt.

Kad tie, kas ar Dievu cīnās, raida savas lūgšanas augšup pie viņu, izskatās it kā priekšskars, kas tos šķir no neredzamās pasaules, gandrīz jau būtu pacelts. Debesis sārtojas no mūžīgās dienas ausmas, un līdzīgi jaukai eņģeļu balss skaņai, viņu ausis sasniedz vārdi: «Palieciet stipri savā uzticībā. Palīdzība nāk.» Kristus, visvarenaiss uzvarētājs, sniedz pretim saviem nogurušiem cīnītājiem neiznīcīgo godības kroni, un caur vaļējiem vārtiem dzirdama viņa balss: «Redzi, es esmu ar jums. Nebīstaties. Es pazīstu visas jūsu bēdas, es nesu jūsu rūpes. Jūs necīnāties pret neizmēģinātiem ienaidniekiem. Es esmu jūsu dēļ cīņu izcīnījis, un manā vārdā jūs esiet vairāk kā uzvarētāji.»

Jaukais Pestītājs sūtīs mums palīdzību taisni tad, kad mums tā būs vajadzīga. Viņa kājas ir svētījušas ceļu uz debesīm. Katrs ērkšķa dzelons, kas ievaino mūsu kāju, ir arī viņam to pašu darījis. Katrs krusts, kas mums ir uzlikts, un kuru mums jānes, jau papriekš ir gulējis uz viņa pleciem. Bēdu laiks priekš Dieva tautas ir briesmīgs uguns pārbaudījums, bet tas arī ir laiks priekš katra ticīga, pacelt savas acis uz augšu, kur ticībā viņš redzēs pār sevi izplēstu apsolīšanas zaigojošo varavīksnu.

[337]

«Un tā Kunga atpirktie griezīsies atpakaļ un nāks uz Ciānu ar gavilēšanu, un mūžīga liksmība būs pār viņu galvām. Prieks un liksmība tos apkamps, skumjas un bēdas bēgs projām. Es, es esmu jūsu iepriecinātājs: kas tu esi, kas tu bīsties no cilvēkiem, kam jāmirst, no cilvēku bērniem, kas iznīkst kā zāle, un aizmirsti to Kungu, savu Radītāju? Un tu bīsties bez mitēšanās cauru dienu no spaidītāja bardzības, kad tas taisās maitāt. Bet kur ir tā spaidītāja bardzība? Steigšus saslēgtais tiek svabads un nenomirs bedrē, un maizes viņam netrūks. Jo es esmu tas Kungs, tavš Dievs, kas kustina jūru, ka viņas viļņi kauc: Kungs Cebaots ir viņa vārds. Un es lieku savus vārdus tavā mutē un tevi apklāju ar savas rokas ēnu.»

«Tāpēc klausies jele šo, tu apreibinātā un apreibusī, bet ne no vīna. Tā saka tas Kungs, tavš Dievs, kas saviem ļaudīm tiesu nesis: redzi, es ņemu no tavas rokas to reibuma biķeri, savas bardzības biķeri, tev vairs nebūs to dzert. Bet es to došu rokā taviem spaidītājiem, kas uz tavu dvēseli saka: «Lokies, ka mēs. ejam pāri, un noliec savu muguru par zemi un par ielu tiem, kas staigā pāri.»¹

[338]

Visus laikmetus pārskatīdama Dieva acs bija vērsta uz izšķirošo brīdi, kurā nonāks viņa tauta, kad laicīgās varas nostāsies pret tiem kaujas kārtībā. Līdzīgi sagūstītiem izsūtītiem tie baiļosies no bada jeb varmāku nāves. Bet Svētais, kas Israēla bērnu priekšā pāršķīra Sarkano jūru, parādīs savu vareno roku un atsvabinās tos no viņu gūstniecības. «Un tanī dienā, ko es darīšu, saka tas Kungs Cebaots, tie man būs par īpašumu, un es to žēlošu, kā vīrs savu dēlu žēlo, kas viņam kalpo.»² Ja tanī laikā taptu izlietas Kristus uzticamo liecinieku asinis, viņas nevarētu būt, kā tas bija ar mācekļu asinīm, par sēklu, kurai vajadzēja nest kūlīšus Kunga pļaujas dienā. Viņu uzticība nevarētu būt citiem par liecību, lai tos pārliecinātu par patiesību; jo apcietinātā sirds ilgi turējusies pretim žēlastības viļņiem, kamēr tie vairs neatgriezās. Kad taisnos tagad atstātu viņu ienaidniekiem par upuri, tad tumsības lielskungs gavilētu. Dzesminieks saka: «Jo tanī ļaunā dienā viņš mani paslēpj savā dzīvokli, viņš mani sargā savā telts ēnā, viņš mani paaugstina uz akmeņa kalna.»² Kristus sacījis: «Ejta. mani ļaudis, ejta savas kambaros, un aizslēdziet savas durvis aiz sevis, apslēpjaties kādu mazu brīdi, kamēr tā dūsmība pāriet. Jo redzi, tas Kungs izies no savas vietas, piemeklēt netaisnību pie zemes iedzīvotājiem, un zeme atsegs savas asinis un neapklās vairs savus nokautos. Jauka būs to atsv-

abināšana, kas pacietīgi gaidījuši uz viņa atnākšanu un kuru vārdi ir rakstīti dzīvības grāmatā.»

[339]

Dieva ļaudis tiek atsvabināti

Kad cilvēcīgu likumu sargāšana tiek tiem atņemta, kas godā un tura Dieva baušļus, tad dažādās zemēs radīsies kustība, kas gribēs viņus samaitāt. Kad tuvojas pavēlē noteiktais laiks, saceļas tauta, lai iznīcinātu ienīsto sektu. Viņi nolemj vienā naktī dot izšķirošu triecienu, kas uzreiz apklusinās smādēšanu un domu starpības.

Dieva tauta— daži cietums, daži paslēptuvēs, mežos un kalnos slēpušies, vēl vienmēr stāv Dieva sargāšanā, kamēr visur apbruņoti bari sagatavojas uz iznīcināšanas darbu. Tagad, visulielākā briesmu stundā, Israēla Dievs stāsies pie savu izredzēto glābšanas. Tas Kungs sacīja: «Tad pie jums dziedās kā svētku naktī, un jūsu sirdis priecāsies itkā tiem, kas ar stabulēm nāk uz tā Kunga kalnu, uz Israēla akmeņa kalnu. Un tas Kungs liks dzirdēt savas balss godību un liks redzēt savu izstiepto elkoni ar baigām dusmām un ar rijošu uguns liesmu, ar zibeni un ar plūdiem un krusu.»¹

[340] Bezdievīgu cilvēku pulki ir gatavi ar gaviļēm, izsmieklu un lāstiem mesties uz sava laupījuma— bet redzi, liela tumsība, vēl melnāka kā melna nakts, krīt uz zemi. Tiek izklāta varavīksne, kas staro Dieva troņa godībā, no viena debess gala līdz otram un, liekas, ieslēdz visus lūdzēju barus. Dusmīgie ļaužu pūļi tiek piepeši apturēti. Viņu izsmieklu izsaucieni apklust. Viņu slepkavīgo dusmu priekš-
[340] meti ir aizmirsti. Ar briesmīgām nojautām viņi skatās uz Dieva derības simbolu un gribētu labprāt paslēpties no viņa uzvarošā spožuma. Dieva tauta sadzird gaišu, melodisku balsi, kura saka: «Skatāties uz augšu!» un acis uz debesīm pacēluši viņi ierauga apsolišanas loku. Melnie, draudošie mākoņi, kuri apklāj debesu velvi, ir izklīduši, un kā Stefans viņi skatās uz debesīm un ierauga Dieva godību un Dieva Dēlu uz viņa troņa sēžam. Viņa dievīgā augumā tie ierauga viņa pazemošanas zīmes un no viņu lūpām ir dzirdama lūgšana, ar kuru viņš griežas pie Tēva, svētiem eņģeļiem dzirdot: «Tēvs, es gribu, ka, kur es esmu, arī tie ir pie manis, ko tu man esi devis.»¹ Atkal būs dzirdama mīlīga un gaviļējoša balss, kura saka: «Viņi nāk! viņi nāk! svēti, vientiesīgi un neaptraipīti

viņi ir turējuši manas pacietības vārdu, viņi tagad lai staigā kopā ar eņģeļiem;» un to bālās, trīcošās lūpas, kas ir turējušies pie savas ticības, atveras skaņās gaviļēs.

Ap pusnakti Dievs parāda savu spēku un atsvabina savu tautu. Būs redzama saule, viņa spīdēs pilnā spožumā. Zīmes un brīnumi sekos viens pēc otra. Bezdievīgie ar bailēm un pārsteigumu raudzīsies uz šo ainu, kamēr taisnie ar svinīgu prieku aplūkos savas atsvabināšanas zīmes. Dabā viss liekas izmests iz sava rituma. Straumes apstājas tecēt. Paceļas tumši, smagi mākoņi un grūžas viens pret otru. Vidū sajauktās, sadusmotās debesīs ir viena vieta neapprakstāma savā godībā, no kuras atskan balss līdzīgi daudzu ūdeņu balsīm: «Ir piepildīts.»²

Šī balss satricina debesi un zemi. Saceļas varena zemes trīce, «kāda vēl nav notikusi, kamēr cilvēki virs zemes bijuši, tāda un tik liela zemes trīcēšana.»² Debesis liekas atveramies un aizveramies. Dieva troņa godība liekas cauri spīdam. Kalni paceļas kā niedra vējā un visur tiek izkaisītas sašķeltas klintis. Ir it kā tuvojošās vētras troksnis. Jūra tiek kā dūmās kulta. Ir dzirdama viesuļa rūkšana, kas līdzīga dēmonu balsīm, kad tie uz izpostīšanu gatavojas. Visa zeme paceļas un uzpūšas kā jūras viļņi. Zemes virspuse atveras. Viņas pamati, lie- kas, grimst. Nogrimst veselu kalnu rindas. Pazūd [341] apdzīvotas salas. Jūras ostas, kuras sava ļaunuma dēļ ir kļuvušas līdzīgas Sodomai, tiks aprītas no sadusmotiem ūdeņiem. «Un Bābele, tā lielā, tapa pieminēta Dieva priekšā, ka tai taptu dots viņa dusmības un bardzības vīna biķeris.»¹ Lielu krusas akmeņi, «triju podu» smagumā, pabeidz savu izpostīšanas darbu. Pasaules lep- nākās pilsētas paliek par drupu kaudzi. Krāšņākās pilis. pie kurām pasaules lielie savas bagātības ir izšķīeduši, viņu acu priekšā sakrīt drupās. Cietuma mūri tiek visur noplēsti, un Dieva tauta, kas savas ticības dēļ tika turēta vaņģībā, tiek palaista brīvībā.

Atveras kapi, «un daudzi no tiem, kas gul zemes pīšļos, uz- modīsies, citi uz mūžīgu dzīvošanu, bet citi uz mūžīgu kaunu un negantību.»² Visi, kas nomiruši ticībā uz trešo eņģeļu vēsti, nāk visā godībā iz saviem kapiem, lai kopā ar tiem, kas turējuši Dieva baušļus, noklausītos viņa miera derību. Un tie, «kas viņu ir dūruši», tie kas apsmējuši un nicinājuši Kristus nāves ciešanas un viņa patiesības, un viņa tautas stiprākie pretinieki tiek uzmodināti, lai

redzētu, viņu viņa godībā, lai redzētu to godu, kas viņa paklausīgiem un uzticīgiem ir dots.

Biezi mākoņi vēl vienmēr apklāj debesis; bet šur un tur izlaužas saule, tā izskatās kā atriebjotā Jehovas acs; debesis izšaujas dusmīgi zibeņi un ietin zemi ugunsliesmās. Briesmīgiem pērkoniem graužot, noslēpumaina balss pasludina bezdievīgo ļaužu likteni. Izrunātie vārdi netiek no visiem saprasti, bet viņus skaidri uztver neīstie mācītāji. Tie, kas īsi pirms tam bija vēl tik bezrūpīgi, tik lielīgi un izaicinoši un tik gaviļējoši savā nežēlībā pret Dieva ļaudīm, kas tur viņa baušļus, tiks no uztraukuma pārsteigti un bailēs streipuļos. Viņu bailu saucieni pārspēs dabas spēku kaukšanu. Dēmoni atzīs Kristus dievību un trīcēs viņa spēka priekšā, kamēr cilvēki lūgsies pēc žēlastības un no bailēm gulēs putekļos.

[342] Senie pravieši sacīja, kad viņu svētais skats redzēja Kunga dienu: «Kauciet, jo Kunga diena ir tuvu, viņa nāk kā posts no tā Visuvarenā.»¹ «Lieni klints alā un apslēpies pīšļos priekš Kunga iztrūcināšanas un priekš viņa augstas godības. Ļaušu lepnās acis taps zemas, un vīru augstība taps locīta, bet tas Kungs būs augsts tanī dienā. Jo Kunga Cebaota diena būs pret visu lepnumu un lielumu, un pret visu augstumu. ka tas top pazemots.» «Tai dienā cilvēks savus sudraba elkus un savus zelta elkus, ko tie sev bija taisījuši pielūgt, nometīs kurmjiem un sikspārņiem. Un ies klints aizās un kalnu alās priekš Kunga iztrūcināšanas un priekš viņa augstas godības, kad viņš celsies iztrūcināt zemi.»² Caur mākoņu plaisu spīd kāda zvaigzne, kuras spožums tumsā vēl jo vairāk izceļas. Viņa uzticīgiem dod cerību un prieku, bet Dieva baušļu pārkāpējiem stingrību un dusmas. Tie, kas Kristus dēļ visu uzupurējuši, tagad ir droši, itkā zem Kunga jumta paslēpti. Viņi ir tikuši pārbaudīti un pasaules priekšā un patiesības nicinātāju priekšā apliecinājuši uzticību tam, kas priekš viņiem miris. Brīnišķīga pārvēršanās ir pār tiem nākusi, kas pat nāvei acīs skatoties ir palikuši uzticīgi. Viņi ir tikuši piepeši atsvabināti no dēmonu tumšās, briesmīgās varmācības. Viņu īsi pirms tam vēl bālās, bailīgās un pārvērstās sejās atspīd izbrīnīšanās, ticība un mīlestība. Viņu balsis paceļas gaviļu dziesmā: «Dievs ir mūsu patvērums un stiprums, īsti varens palīgs bēdu laikā. Tādēļ nebīstamies, lai arī zeme pazūd, un kalni pašā jūras vidū nogrimst, lai viņas ūdeņi kauc un plosās. un no viņas greznošanas zeme dreb.»³

Šiem uzticēšanās vārdiem uz augšu pie Dieva paceļoties, atšķiras mākoņi, un ir redzama zvaigznēm nosētā debess, neizsakāmā godībā mirdzoša, kā pretstats melniem un dusmīgiem mākoņiem abās pusēs. Debess pilsētas godība plūst ārā pa vārtiem, kad pie debesīm parādās kāda roka, kas tura divus kopā saliktus galdiņus. Pravietis saka: «Un debesis stāsta viņa taisnību, jo Dievs pats ir soģis.»⁴ Svētie baušļi, Dieva taisnība, kas ar pērkonu un liesmām [343] no Sinaja kalna tapa pasludināta kā dzīvības ceļa rādītāja, tiek doti [344] cilvēkiem kā tiesas mēraukla. Roka atver galdiņus un top redzami [345] desmit ar uguni rakstīti Dieva baušļi. Vārdi ir tik skaidri, ka visi viņus var lasīt. Atmiņa ir uzmodusies, māņticības un ķecerības tumsa ir izdzīta no katra dvēseles, un visiem zemes iedzīvotājiem tiek rādīti desmit īsie, saprotamie, pilnie Dieva vārdi. Nav iespējams aprakstīt viņu bailes un izmisumu, kas Dieva svētās prasības minuši kājām. Dievs deva viņiem likumu; viņi varēja ar to salīdzināt savu raksturu un ieraudzīt savas kļūdas, kamēr vēl bija izdevība atgriezties un laboties; bet lai iegūtu pasaules labvēlību, viņi atmet Dieva priekšrakstus un māca arī citus, tos pārkāpt. Viņi ir centušies piespiest Dieva tautu apgānīt viņa sabatu. Tagad viņi tiek notiesāti caur likumu, kuru viņi atmetuši. Ar briesmīgu noteiktību viņi redz, ka viņiem nav aizbildinājuma. Viņi izvēlējās, kam tie gribēja, kalpot un ko tie gribēja pielūgt. «Un jūs. Atkal redzēsiet to starpību starp taisnu un bezdievīgu, starp to, kas Dievam kalpo, un to, kas viņam nekalpo.»¹

Dieva likuma ienaidniekiem, sākot no sprediķotāja līdz tam visumazākam, ir jauns patiesības un pienākuma jēdziens. Viņi tagad redz, ka ceturtā bībeles baušļa sabats ir dzīvā Dieva zieģelis. Viņi redz, ka viņi ir cīnījušies pret Dievu. Reliģijas mācītāji ir vadījuši dvēseles pazušānā, solīdami tās vadīt līdz paradīzes vārtiem. Ne agrāk, kā beidzamā aprēķināšanas dienā, būs redzams, cik liela ir cilvēku atbildība, kas stāv svētos amatos, un cik briesmīgas ir neuzticības sekas. Tikai mūžībā mēs varam novērtēt kaut vienas vienīgas dvēseles zušanu. Briesmīga būs to daļa, uz kuriem Dievs sacīs: «Prom no manis, tu bezdievīgais kalps.»

No debesīm ir dzirdama balss, kura pasludina Kristus atnākšanas dienu un stundu un mūžīgo Dieva un viņa tautas derību. Kā skaļākie pērkoņa dārdieni veļas viņa vārdi pār zemi, un Dieva Israēls klausās, acis uz augšu pacēlis. Viņu sejas būs no viņa godības

[346] apspīdētas un būs kā Mozus seja, kad tas nāca zemē no Sinaja kalna. Bezdievīgie nevar uz viņiem skatīties. un kad tiks svētīti tie, kas caur sabata turēšanu ir godājuši Dievu, tad atskanēs varens uzvaras klieziens. Drīz rīta pusē parādās mazs melns mākonītis, apmēram pusi tik liels kā vīra roka. Tas ir mākonis, kas ietin Pestītāju, un kas tālumā liekas tumsā tīts. Dieva tauta zin, ka tā ir Dievadēla zīme. Svinīgi klusot viņi uz to skatās, ka tas zemei tuvojas un redzami gaišāks top un godības pilnāks, līdz kamēr paliek par baltu mākonī, kurš apakšā izskatās kā rijošs uguns un pār kuru lidinās derības varavīksna. Jēzus jāpāpriekšu kā varens uzvarētājs. Viņš tagad nenāk kā sāpju cietējs, lai dzertu rūgto kauna un sāpju biķeri, bet kā debess un zemes uzvarētājs, kas tiesā dzīvus un mirušus. «Uzticīgs un patiesīgs, un tas tiesā un karo iekš taisnības.» «un tiem gāja pakaļ tie debess karaspēki.» Viņu pavada eņģeļi ar uzvaras dziesmu debešķīgām meldijām— kā liels, neskaitāms pavadoņu pulks. Apvārsnis liekas būt pilns no starojošiem stāviem, desmit tūkstoši reiz desmittūkstoši un tūkstoši reiz tūkstoši. Neviena cilvēka spalva nevar aprakstīt šī skata godību, nedz mirstīgs prāts to aptvert. «Viņa augstība aplāj debesis, un zeme ir pilna viņa slavas.»¹ Kad kustošais mākonis nāk tuvāk, katra acs redz dzīvības Lielkunu. Viņa svētīto galvu vairs neapkauno ērkšķu vainags, bet godības diadēma dus uz viņa svētās pieres. Viņa seja spīd gaišāki par žilbināto pusdienas sauli. «Un uz drēbēm un uz sāniem viņam ir tas vārds rakstīts: *Ķēniņu Ķēniņš un kungu Kungs.*»² Viņa klātbūtnē visas sejas nobāl³; un mūžīgā izmisuma bailes krīt uz tiem, kas ir atmetuši Dieva žēlastību. «Ceļi dreb un visi gurni gurst, un visi viņu vaigi nobāl.»⁴ Taisnie sauc ar drebēšanu: «Kas var pastāvēt? Eņģeļu dziedāšana apklust un kādu brīdi valda briesmīgs klusums. Tad top dzirdama Jēzus balss, kura saka: «Lai tev pietiek no manas žēlastības.» Taisno sejas top gaišas, un prieks piepilda katru sirdi.

[347] Un eņģeļi atkal gavi-
lēdami dzied augstībā, arvien vairāk tuvodamies zemei. Visu ķēniņu Ķēniņš nokāpj uz padebeša, uguns liesmās tīts. Zeme dreb viņa priekšā, debesis satinas kā grāmata un visi kalni un visas salas tiek izkustināti no savām vietām. «Mūsu Dievs nāk un necieš klusu; rijošs uguns iet viņa priekšā, un viņam apkārt liela vētra. Viņš sauc debesīm augšā, un zemei, tiesāt savus ļaudis.» «Un tie ķēniņi virs zemes un tie lielie kungi un tie bagātie un tie virsnieki un tie vare-

nie un visi kalpi un visi svabadie apslēpās alās un kalnu dobumos, un tie sacīja uz tiem kalniem un uz tām klintīm: krītiēt pār mums un apslēpiet mūs no tā vaiga, kas sēž uz tā goda krēsla, un no tā jēra dusmības. Jo viņa dusmības lielā diena ir atnākusi— un kas var pastāvēt?»¹ Smejošie zaimi ir apklusuši. Lūpas, kas melo, arī stāv klusu. Ieroču un kaujas troksnis un «kurpes, autas uz kara troksni, un drēbes, apgānītas asinīm,«— visa tā vairs nebūs. Nebūs nekas vairs dzirdams, kā tikai lūgšanas, raudāšana un vaimanāšana. No lūpām, kas nupat vēl zaimoja, atskanēs kliedziens: «Ir atnākusi lielā dusmības diena, kas var pastāvēt?» Bezdievīgie lūdz, ka labāk klinšu kalni pār viņiem klātos, nekā stāties tā vaiga priekšā, kuru viņi ir nicinājuši un atmetuši. Šo balsi, kura pat mirušos var uzmodināt, viņi pazīst. Cik bieži šī viņa lēnā, lūdzošā balss nav viņus saukusi uz atgriešanos. Cik bieži viņa bija dzirdama drauga, brāļa, glābēja lūgšanās. Neviena cita balss žēlastības atmetējiem nevarēja būt tik pazudinoša un nosodoša, kā šī, kura tik ilgi bija lūgusi: «Atgriežaties, atgriežaties no saviem ļauniem ceļiem. Jo kāpēc jūs gribiet mirt, jūs no Israēla nama?»² Ak, kaut tā priekš viņiem būtu tikai svešnieka balss! Jēzus saka: «Tādēļ nu, ka es jūs aicināju, un jūs liedzaties, ka savu roku izstiepu. un nav, kas uzklausa, un jūs visu manu padomu atmetiet un manas pārmācības negribiet.»³ Šī balss liek atminēties lietas, kuras viņi labprāt gribētu izdzēst iz atmiņas— neievērotus brīdinājumus, atteiktus ielūgumus, par maz

[348]

novērtētas priekšrocības. Tur ir tie, kas zaimoja Kristu viņa pazemībā. Ar neatturamu spēku viņiem spiežas atmiņā cietēja vārdi, kurus viņš sacīja, atbildēdams uz augsto priesteru jautājumiem: «No šī laika jūs redzēsiet to Cilvēka Dēlu sētam pie tā Visspēcīgā labās rokas un nākam no debess padebešiem.»¹ Tagad viņi to ierauga viņa godībā, un viņiem vēl jāredz to sēžam pie tā Visspēcīgā labās rokas. Tie, kas nav atzinuši Jēzu kā Dieva dēlu, tagad ir kā bez valodas. Tas ir pārgalvīgais Hērods, kas smējās par viņa ķēnišķīgo tituli un kas pavēlēja zaimojošiem kareivjiem viņu izsaukt par ķēniņu. Tie ir taisni tie paši vīri, kas ar savām nolādētām rokām lika ap viņa pleciem purpura mēтели un ērkšķu vainagu ap viņa svēto pieri; kas viņa padevīgā rokā izsmiedami lika scepteri un ar Dievu zaimojošiem izsmiekla vārdiem zemojās viņa priekšā. Tie vīri, kas sita un apsplāva dzīvības Lielkungu, tagad novēršas no viņa caururbjošā skata un mēģina izbēgt no viņa klātbūtnes uzvarošās godības.

[349]

Tie, kas sita naglas viņa rokās un kājās, kareivis, kas caururba viņa sānus, tagad ar bailēm un sirdsapziņas pārmetumiem redz šīs zīmes. Ar briesmīgu skaidrību priesteri un virsnieki atminas Golgatas notikumus. Ar šausmām un bailēm viņi atceras, ka viņi ar sātāniskām gaviļēm galvas kratīdami izsaucās: «Cituss viņš pestījis un sevi pašu nevar pestīt. Ja viņš tas Israēla ķēniņš, lai viņš nu nokāpj no krusta, tad mēs viņam ticēsim. Viņš Dievam ir uzticējies, lai tas viņu atpestī, ja tas tam tīk.»² Dzīvi viņi atminas Pestītāja līdzības par vīnadārzniekiem, kas liedzās dot savam Kungam vīna kalnu augļus, kas apgājās ļauni nr viņa kalpiem un nosita viņa dēlu. Viņi atminas arī savus pašu izteicienus: Vīnakalna kungs šos bezdievīgos vīrus briesmīgi nomaitās. Šo neuzticamo vīru grēkos un sodībā priesteri un vecākie redz savu pašu izturēšanos un savu pašu taisno notiesāšanu. Vēl stiprāk par saucienu: «Sit viņu krustā, sit viņu krustā!», kas atskanēja Jeruzālemes ielās, paceļas briesmīgais izmisuma pilnais vai-sauciens: «Viņš ir Dieva dēls! Viņš patiesi ir Mesija!» Viņi mēģina bēgt no visu ķēniņu Ķēniņa tuvuma. Par velti viņi mēģina apslēpties dziļās zemes alās, jo tās zemei trīcot sagāžas.

Katra cilvēka dzīvē, kas patiesību atmet, ir acumirkļi, kad pamostas sirdsapziņa un prātā nāk mocošas atmiņas par dzīvi pilnu lišķības un izlikšanās, un nožēlošana kreimt dvēseli. Bet kas ir tas, salīdzinot ar lielās dienas sirdsapziņas pārmetumiem, «kad briesmas un bailes uzies.», «kad posts uzbruks kā vētra.»¹ Tie, kas Kristu un viņa ļaudis bija gribējuši nomaitāt, redz godību, kas uz viņu dus. Pašās bailēs viņi dzird svēto balsis priecīgos akordos skanam: «Redzi, šis ir mūsu Dievs, uz viņu esam gaidījuši, ka viņš mūs izpestī.»²

Zemei drebot, zibeņiem šaudoties un pārkonam rūcot Dieva Dēla balss priecīgi sauc gulošos svētos: Viņš skatās uz taisno kapiem un sauc, roku pret debesīm pacēlis: «Uzmostaties, uzmostaties, jūs, kas putekļos guliet un ceļaties augšām!» Par visu zemi, tāli un plaši mirušie dzirdēs šo balsi, un kas to dzirdās, tie dzīvos. Visa zeme, liekas, atskanēs zem neizmērojami lielā pagānu pulka un visādu tautu soļiem, atskanēs no viņu dažādām valodām. Viņi nāks no nāves cietumiem, izgreznoti ar nemirstošu godību un sauks: «Nāve, kur ir tavs dzelons? Elle, kur tava uzvara?» , un dzīvie taisnie un augšāmcēlušies svētie pacels kopā savas balsis. garā, priecīgā uzvaras saucienā. Visi nāk tikpat lieli no saviem

kapiem ārā, kā viņi tajos gūlušies. Ādamam, kas stāv augšāmcēlušos barā, ir liels, majestātisks augums, tikai drusku mazāks par Dieva Dēla augumu. Viņš ir kā uzkrītošs pretstats vēlākām paaudzēm; šie tiek rādīta cilvēku dzimuma izvirtība. Bet visi pieceļas ar mūžīgās jaunības svaigumu un spēku. Iesākumā cilvēks tika radīts pēc Dieva ģimja, ne tikai rakstura, bet arī sava ārējā izskata ziņā. Bet grēks dievišķo līdzību ir izķēmojis un gandrīz izdzēsis; bet Kristus nāca, lai visu, kas bija zudis, atkal atjaunotu. Viņš apskaidros mūsu niecīgo miesu un darīs to līdzīgu savai apskaidrotai miesai. Mirstīgā, iznīcīgā miesa, kurai atņemts viss jaukums un kura reiz ar grēkiem aptraipīta, top pilnīga, skaista un nemirstīga. Visas vainas un trūkumi tiks atstāti kapā. Atkal pie dzīvības koka pielaisti, atpestītie «pieņemsies»¹ jau sen zaudētā paradīzē, kamēr būs sasnieguši pilnīgu cilvēcīgas cilts augumu viņa pirmatnējā godībā. Beidzamās vēl atlikušās grēka pēdas tiks izdzēstas un Kristum uzticīgie parādīsies tā Kunga, mūsu Dieva godībā, un garā un pie miesas un dvēseles atstaros pilnīgu sava Kunga godību! Ak, brīnišķīgā atpestīšana! daudz pārrunāta, ilgi cerēta, ar karstām ilgām aplūkota, bet nekad pilnīgi saprasta.

[350]

Dzīvie taisnie tiks «piepeši vienā acumirkļī» pārvērsti; Dieva balsij atskanot viņi tika apģērbti ar dievišķīgo godību; tagad viņi tiks padarīti nemirstīgi un kopā ar augšāmcēlušamies svētiem tiks tam Kungam pretimpacelti debesīs. Eņģeļi «sapulcinās viņa izredzētos no visiem četriem vējiem, no viena pasaules gala līdz otram.»

Mazus bērnus svētie eņģeļi atnesīs un ieliks mātes rokās, Draugi, kurus nāve ilgi šķīra, atkal tiks savienoti, un viņi nekad vairs nešķirsies un gaviļu dziesmas dziedādami kopā uzkāps Dieva pilsētā.

Mākoņu ratu katrā pusē ir spārni un zem viņiem dzīvi riteņi, un kad rati paceļas augšup, riteņi sauc: «Svēts» un eņģeļi-pavadoņi arī sauc: «Svēts, svēts, svēts ir Dievs tas Kungs, tas Visuvarenais.» Un atpestītie ratiem augšup uz Jeruzālemi paceļoties sauc: «Alelujā!» Pirms ieiešanas svētā pilsētā Pestītājs dod saviem pakalstaigātājiem uzvaras un ķēnišķīgās kārtas nozīmes. Spīdošas rindas tiek nostādītas četrstūrī, apkārt ap viņu Ķēniņu, kurš savā augumā un varenumā augsti paceļas pār svētiem un eņģeļiem, un kura seja spīd visiem pretim labvēlīgā mīlestībā. No šī neskaitāmā atpestīto pulka katra acs ir vērsta uz Pestītāju, un visas redz viņa godību, kura «vaigs ne pēc cilvēka, un viņa ģimis ne pēc cilvēka bērniem.»¹ uz uzvarētāju galvām

[351]

Pestītājs pats ar savu labo roku uzliek godības kroni. Katram svētam ir viens kronis, kurš nes viņa paša «jaunu vārdu»² un uzrakstu: «Svētums tam Kungam!» Katrā rokā tiek ielikta uzvaras palma un mirdzoša kokle... Tad, kad pavēlošais eņģelis dod zīmi, katra roka ar izveicīgiem pirkstiem skar kokles stīgas un izvilina mīlīgu mūziku bagātos melodiskos akordos. Neizsakāmās svētās laimības šalkās nodreb katra sirds un katra balss dzied pateicības dziesmu: «(Tam) kas mūs ir mīlējis un mūs nomazgājis no mūsu grēkiem ar savām asinīm un mūs darījis par ķēniņiem un priesteriem savam Dievam un Tēvam: viņam lai ir gods un vara. mūžīgi mūžam. Āmen.»³

Atpestītā pulka priekšā guļ svētā pilsēta. Jēzus plaši atver pārļu vārtus un ieiet tās tautas, kas turējušās pie patiesības. Tur viņi ierauga Dieva paradīzi, Ādama dzimteni, kad viņš vēl bija nevainīgs. un ir dzirdama balss, bagātāka par katru mūziku, ko mirstīga auss kādreiz dzirdējusi: «Jūsu cīņa ir pabeigta.» «Nāciet šurp, mana tēva svētie, iemantojiet valstību, kas jums sagatavota no pasaules iesākuma.» Tagad piepildās Pestītāja lūgšana, ko tas lūdza par saviem mācekļiem: «Es gribu, ka tur, kur es esmu, būtu arī tie, kurus tu man esi devis.» Kristus rāda Tēvam, ko viņš pircis ar savām asinīm «savas godības priekšā bezvainīgus stādīt ar līksmību.»⁴ un saka: «Še esmu es un tie bērni, kurus tu man esi devis.» «Tos, ko tu man esi devis, es esmu pasargājis.» Ak mīlestības un svētības brīnumu jaukā stunda, kad mūžīgais Tēvs uz atpestītiem skatīdamies redzēs savu attēlu, kad grēka nesaskaņas vairs nebūs, kad grēka lāsts būs atcelts un cilvēcīgais tiks atkal pilnā saskaņā vests ar dievišķīgo.

[352] Ar neizsakāmu mīlestību Jēzus sauc savus «uzticamos» pie sava Kunga priekiem. Pestītāja prieks pastāv iekš tam, ka viņš redz godības valstībā to dvēseles, kuri ir tikuši izglābti caur viņa nāvi un pazemošanu. Un atpestītiem būs daļa pie šī prieka, kad viņi starp svētiem ieraudzīs tos, kas caur viņu lūgšanām, viņu pūliņiem un mīlestības upuriem ir iemantoti priekš Kristus. Viņi pulcēsies ap lielo balto troni, un neizsakāms prieks piepildīs viņu sirdis, kad viņi skatīsies uz tiem, kurus viņi iemantojuši priekš Kristus, un redzēs, ka tie atkal no savas puses cīnījās, un tie citi atkal citus ir iemantojuši, kas visi tikuši novesti miera ostā, lai tur noliktu savus vainagus pie Jēzus kājām un viņu godātu mūžīgi mūžam.

Atpestītos apsveiks Dieva pilsētā un pielūgšanas gaviļu sauciens atskanēs gaisā. Dieva Dēls stāvēs ar izplēstām rokām, lai saņemtu

mūsu ciltstēvu — būtni, kuru viņš radīja, kura grēkoja pret savu Radītāju, kuras grēku dēļ Pestītājam bija jānes pie savas miesas naglu zīmes.

Līdz ko Ādams ieraudzīs šis nežēlīgās zīmes, viņš nekritis vis savam Kungam pie krūtīm, bet dziļā pazemībā metīsies tam pie kājām, saukdams: «Cienīgs, cienīgs ir tas jērs, kas tapa nokauts!» Pestītājs maigi viņu uzcelš un ieaicinās vēlreiz apskatīt viņa dzimteni Ēdeni, no kuras viņš tik ilgi bija izdzīts.

Pēc izdzīšanas no Ēdenes Ādama dzīve zemes virsū bija pilna bēdu; katra novītusi lapa, katrs upura jērs, katrs traips uz dabas gaišās sejas, mazākā neskaidrība pie cilvēka — viss atkal par jaunu atgādināja viņa grēku. Briesmīgas bija dvēseles nožēlošanas ciešanas kad viņš redzēja, ka bezdievība ņem virsroku, un ka par atbildi uz saviem brīdinājumiem saņēma tikai pārmetumus, ka viņš esot grēka iemesls.

Ar pacietīgu pazemību gandrīz tūkstots gadus viņš nesa pārkāpumu sodu. Viņš patiesīgi nožēloja savus grēkus un uzticējās uz apsolītā Pestītāja nopelniem un mira cerēdams uz augšāmcelšanos. Dieva Dēls grieza cilvēku pārkāpšanas un krišanu atkal par labu un tagad Ādams caur Kristus salīdzināšanu tiek atkal iecelts savā pirmā godībā.

Nezinādams ko darīt aiz prieka viņš aplūko tos pašus kokus, pie kuriem bija savas acis priecinājis—kokus, no kuriem viņš reiz augļus plūca un pilnā mērā priecājās par savu nevainību un svētumu. Viņš redz kokus, kurus viņa paša rokas kopušas; redz tās pašas puķes, par kurām rūpēties bija viņa mīļākā nodarbošanās. Viņa gars aptver, ka tā ir īstenība ko viņš redz; viņš saprot, ka tā patiesi ir atjaunotā paradīze, tagad daudz jaunāka nekā tad, kad viņš no tās tika izdzīts. Pestītājs viņu ved pie dzīvības koka, plūc saldo augli un lūdz to ēst. Viņš apskatās sev visapkārt un ierauga daudz savu atpestīto ļaužu, kas stāv Dieva paradīzē. Tad viņš met savu mirdzošo vainagu pie Jēzus kājām un krīt viņam pie krūtīm. Viņš aizskar zelta kokli, un uzvaras dziesma atbalsojas debess velvēs: «Cienīgs, cienīgs ir jērs, kas tapa nokauts un atkal dzīvo!» Mūzika sagaida Ādama ģimeni, viņi Pestītāju pielūgdami met tam pie kājām savus vainagus.

Šo atkalsavienošanos redz eņģeļi, kuri raudāja kad Ādams krita un priecājās, kad Jēzus augšāmcēlies uzkāpa debesis, pēc tam kad

[353]

[354]

viņš visiem bija atvēris kapus, kas bija ticējuši uz viņa vārdu. Tagad viņi redz pestīšanas darbu pabeigtu un viņu balsis savienojas pateicības dziesmā. Kristāljūrā troņa priekšā— stikla jūrā, kas atspīd spožā Dieva godībā, itkā būtu ar uguni sajaukta— stāv tas pulks, «kas uzvarēja zvēru un viņa bildi un viņa zīmi un viņa vārda skaitli.»¹ Kopā ar jēru stāv uz Ciānas kalna tie simts četrdesmit un četri tūkstoši, kuri beidzamā paaudzē atpestīti, un viņiem ir «Dieva kokles;» un ir dzirdama balss, kas skan kā daudzi ūdeņi, vai kā lieli pērkonī, kas skan «kā koklētāji koklē uz savām koklēm.»² «Un dziedāja tā krēsla priekšā kā jaunu dziesmu,» dziesmu, kuru neviens cits nevar iemācīties, kā vien tie simts un četrdesmit un četri tūkstoši. Tā ir Mozus un tā jēra atsvabināšanas dziesma. Vienīgi tie simts un četrdesmit četri tūkstoši var šo dziesmu iemācīties; jo tā ir viņu piedzīvojumu dziesma un nevienam nav bijuši tādi piedzīvojumi, kā viņiem. «Tie ir tie, kas tam jēram seko pakāļ, uz kuriem viņš iet.» Tie tiks pēc tam, kad no dzīviem būs uzņemti debesīs, uzskatīti «par pirmajiem Dievam un tam jēram.»¹ Šie ir tie, kas ir nākuši no lielām bēdām,² viņi ir pārcietuši tos bēdu laikus, kādi nekad vēl nebija bijuši kamēr cilvēki apdzīvo zemi. Viņi ir izturējuši Jēkaba bēdu laika bailes.

Viņi pēdējā Dieva dusmības laikā stāvējuši bez vidutāja. Bet viņi ir tikuši atsvabināti, jo viņi «savas drēbes ir mazgājuši un balinājuši tā jēra asinīs.» «Un viņu mutē viltība nav atrasta, jo tie ir bezvainīgi Dieva goda krēsla priekšā.» «Tādēļ tie ir Dieva goda krēsla priekšā un viņam kalpo dienām un naktīm viņa namā, un kas sēž uz goda krēsla, izplatīs savu telti pār tiem.»³ Viņi redzēja, ka zeme tiek caur badu un mēri izpostīta, un saulei bija vara mocīt ļaudis ar lielu karstumu, un tiem bija jānes ciešanas, bads un slāpes. Bet «ne tie vairs izsalks, ne tiem vairs slāps; ne saule ne kāds karstums tos vairs spiedīs; jo tas jērs, kas ir goda krēsla vidū, tas ganīs un tos vadīs pr dzīvības ūdens avotiem, un Dievs nožāvēs visas asaras no viņu acīm.»⁴

Visos laikos Pestītāja izredzētie ir audzināti un skoloti pārbaudījumu skolā. Viņi staigā zemes virsū pa šaurām takām, viņi ir tīrīti bēdu uguns krāsnī. Jēzus dēļ viņi izcieta pretestību, ienaidu. apmelošanu. Viņi tam sekoja caur sāpīgām cīņām; viņi gāja pašai ziedīgi un izcieta rūgtu vilšanos. Caur saviem pašiem rūgtiem piedzīvojumiem viņi mācījās grēka ļaunumu, grēka varu, vainu un

sāpes un skatījās uz to ar riebumu. Bezgalīgā upura atzīšana, kas nests viņiem par pestīšanu, padara viņus mazus savās pašās acīs un piepilda viņu sirdis ar pateicību un slavēšanu, ko tie, kas nekad nav krituši, nevar aptvert. Viņi daudz mīlē, jo viņiem daudz ir ticis piedots. Tā kā viņi ir Kristus ciešanu līdzdalībnieki, tad viņi ir arī gatavi ņemt dalību pie viņa godības. Dieva mantinieki ir nākuši no jumta istabiņām, no cietumiem, no ešafotiem, no kalniem, no tuksnešiem, no zemes bedrēm un no alām jūras malā.» Zemes [355] virsū staigādami viņi ir cietuši trūkumu, bēdas, neērtības.» Miljoni ļaužu ar kaunu apklāti ir nokāpuši kapā, jo viņi noteikti liedzās padoties sātana melu prasībām. Cilvēku tiesas viņus turēja par vislielākiem noziedzniekiem. Bet «Dievs ir tagad tiesnesis.»¹ Tika spriesta pēdējā tiesa zemes virsū. Viņš «atņems savu ļaužu negodu»² un tos sauks «svēta tauta», «tā Kunga atpestītie»;³ viņš ir pavēlējis «dāvināt glītumu pelnu vietā, prieka elji skumības vietā, skaistas drēbes izmisuša prāta vietā.»⁴ Viņi vairs nav vāji, apbēdināti, izkaisīti un apspiesti. No šī laika sākot viņiem būs vienmēr būt pie tā Kunga. Viņi stāv bagātākās drēbēs troņa priekšā, kādas nekad nav redzējuši pat visvairāk godātiem zemes virsū, Viņi ir kronēti ar krāšņām diadēmām, kādas nekad nav uzliktas nevienam valdniekam. Sāpju un raudāšanas laiks ir pagājis, Godības ķēniņš ir noslaucījis asaras no visu vaigiem; katrs bēdu iemesls ir iznīcināts. Zem lēni līgojošiem palmu zariem viņi liek atskanēt gaišai, saldai, harmoniskai slavas dziesmai; visas balsis uztver meldiju, kamēr koris ar savu dziesmu beidzot piepilda visu debess telpu.

«Pestīšana pieder mūsu Dievam, kas sēž uz goda krēsla, un tam jēram.» Un debess iedzīvotāji atbild, uzsaukdami: «Āmen! Svētība un gods un gudrība un pateicība un slava un vara un spēks pieder mūsu Dievam mūžīgi mūžam.»⁵

Šinī dzīvē mēs varam tikai iesākt saprast brīnīšķīgo pestīšanu. Ar aprobežoto saprašanu mēs varam ar vislielāko dedzību aplūkot kaunu un godību, dzīvību un nāvi, taisnību un žēlastību, kuri pie krusta sastopas; un tomēr, pielikdami visus mūsu gara spēkus, mēs viņu pilno nozīmi saprast nevaram. Pestījošās mīlestības garums un platums, augstums un dziļums tiek tikai tumši aptverti. Pestīšanas plāns netiks pilnīgi saprasts, pat tad ne, kad atpestītie redzēs, kā viņi redzējuši, un atzīs, kā viņi atzinuši; bet visai mūžībai [356] cauri izbrīnījušies un sajūsminātie prāti redzēs atklājamies jaunas

patiesības. Kaut gan pasaules bēdas, sāpes un kārdināšanas ir galā un viņu cēloņi ir iznīcināti, Dieva ļaudīm tomēr pastāvīgi būs skaidrs un saprātīgs ieskats par to, cik maksājusi viņu pestīšana.

Kristus krusts būs mūžīgi atpestīto zinātne un dziesma. Iekš Kristus viņa godībā tie redzēs krustā sisto Kristu. Nekad netiks aizmirsts, ka viņš, kurš radījis bezgalīgo debess izplatījumu un neskaitāmās pasaules un tās uzturējis, viņš, Dieva mīļotais. debess diženais, viņš kuru ķerubi un spožie Serafi priecīgi pielūdz, — nekad netiks aizmirsts, ka viņš pazemojies, lai paceltu kritušo cilvēku; ka viņš ir nezis grēka vainu un aizklājis savu vaigu, kamēr pazodušās pasaules sāpes salauza viņa sirdi un viņam bija jāmirst pie krusta Golgatā. Tas, ka visu pasauli Radītājs, visu likteņu lēmējs ir nolīcis savu godību un pazemojies aiz mīlestības pret cilvēkiem, pastāvīgi sacels atpestīto izbrīnīšanos un apbrīnošanu. Kad izglābtās tautas skatās uz savu Pestītāju un ierauga uz viņa sejas Tēva godības atspīdumu, kad viņi skata viņa troni, kas pastāv no mūžības uz mūžību, un atzīst, ka viņa valstībai nebūs gala, viņi izplūst aizgrābtības dziesmā: Cienīgs, cienīgs ir tas jērs kas tapa nokauts, tas pats ar savām dārgām asinīm ir mūs ar Dievu salīdzinājis.

Krusta noslēpums paskaidro visus citus noslēpumus. No Golgatas plūstošā gaismā Dieva īpašības, kuras piepildīja ar bailēm un šausmām, parādās jaukas un pievilcīgas. Žēlastību, maigumu un tēvišķo mīlestību redz saplūstam ar svētumu, taisnību un varu. Aplūkodami viņa augstā troņa dižēnību, mēs redzam viņa dabu žēlīgos atklājumos un saprotam kā nekad agrāk dārgā vārda nozīmi: Mūzu tēvs. Būs redzams, ka viņš, kurš ir bezgalīgs gudrībā, nevarēja izgudrot nekādu citu plānu priekš mūsu svētības, kā vienīgi sava Dēla uzupurēšanu. Šī upura alga ir prieks, ka var piepildīt zemi ar atpestītām, svētām, laimīgām un nemirstīgām būtnēm. Mūsu Pestītāja cīņas iznākums ar tumsības spēkiem ir atpestīto prieks, tas mūžīgi atskanēs Dievam par godu. un dvēseles vērtība ir tik liela, ka Tēvs ir mierā ar aizmaksāto maksu; un Kristus pats ir apmierināts, kad viņš

[357]

[358]

[359]

Cīņas beigas

Tūkstots gadiem beidzoties Kristus atkal atgriežas zemes virsū. Viņu pavada eņģeļi un atpestīto pulks. Nākdams briesmīgi majestātīgā godībā, viņš pavēl bezdievīgiem nomirušiem augšāmcelties un saņemt spriedumu. Viņu ir neskaitāms pulks, kā smiltis jūrmalā. Kāds pretstats tiem, kuri pirmā miroņu augšāmcelšanā tika uzmodināti. Taisnie bija rotāti ar mūžības jaunības skaistumu, bet bezdievīgie nes pie sevis slimības un nāves zīmes.

Visas acis šinī lielā pulkā vēršas uz Dieva Dēlu, lai redzētu viņa godību. Vienbalsīgi sauc bezdievīgo pulks: «Svētīts ir, kas nāk tā Kunga vārdā!» — Ne mīlestība uz Jēzu liek tā saukt. Patiesības spēks negribot dzen šos vārdus pār lūpām. Kādi bezdievīgie gāja kapā, tādi tie nāk atkal laukā, ar tādu pat naidu un sacelšanās garu. Nekāds jauns žēlastības laiks tiem vairs netiek dots, kurā tie savas pagājušās dzīves kļūdas varētu labot. Ar to nebūtu nekas gūts. Dzīve pārkāpumos nav viņu sirdis atmīkstinājusi. Kad otrs žēlastības laiks tiem tiktu dots, tad tas tāpat kā pirmais būtu Dieva baušļu pārkāpšanas laiks un pamudināšana uz sacelšanos pret viņu.

Kristus nokāpj uz Eļļas kalna, no kura viņš pēc savas augšāmcelšanās tika uzņemts debesīs un kur viņa eņģeļi deva mācekļiem viņa atgriešanās apsoliņumu. Praviētis saka: «Tad nāks Kungs, mans Dievs, un visi svētie līdz ar tevi.» — «Un tanī laikā viņa kājas stāvēs uz Eļļas kalna, kas Jeruzālemes priekšā pret rītiem, un Eļļas kalns šķelsies divējos gabalos pret rīta un vakara pusi, ka tur būs ļoti liela ieleja.» «un tas Kungs būs ķēniņš pār visu zemi. Tanī dienā Kungs būs viens vienīgs un viņa vārds viens vienīgs.» Pēc tam apžilbinošā spožumā nāks no debesīm jaunā Jeruzāleme un tiks nostādīta priekš tam notīrītā un sagatavotā vietā, un Kristus ar saviem ļaudīm un saviem eņģeļiem ieies šinī svētā pilsētā.

Tagad gatavojas sātans uz pēdējo un varenāko cīņu par savu virskundzību. Kad viņam bija atņēmti spēks un vara un viņš bija aizkavēts darīt savu maldināšanas darbu, viņš bija vājš un nespēcīgs. Bet tiklīdz bezdievīgie nomirušie ir uzmodināti, un lielais pulks

[360]

stāv viņa pusē, viņa cerība atdzīvinājas un viņš apņemas no lielās cīņas vēl neatsacīties. Viņš visus pazudušo pulkus grib pulcināt zem sava karoga un ar viņu palīdzību grib mēģināt savu plānu izvešanu. Bezdievīgie ir sātana gūstekņi. Atmezdami Kristu viņi atzinuši pār sevi lielā sazvērnieka kundzību. Viņi ir gatavi pieņemt viņa priekšlikumus un izvest viņa plānus un pavēles. Tomēr tas paliek uzticīgs savai agrākai viltībai un neatzīst, ka viņš ir sātans. Viņš iegalvo sevi esam īsto pasaules valdnieku, kura tam nelikumīgā kārtā ir tapusi nolaupīta. Viņš izliekas saviem apstulbinātiem pavalstniekiem par pestītāju un glābēju un apgalvo, ka viņš ar savu spēku tos esot uzcēlis no viņu kapiem un gribot tos atsvabināt no nežēlīgām mocībām un briesmīgas kalpības. Tā kā Kristus ir projām, tad sātans ar brīnumu palīdzību mēģina pierādīt savu apgalvojumu pareizību. Viņš vājos dara stiprus, un apgaro visus ar savu garu un savu spēku. Viņš liek priekšā celties pret svēto ļaužu nometni un ieņemt Dieva pilsētu. Ļauni gavilējot viņš rāda uz neskaitāmiem miljoniem, kas ir uzmodināti no miroņiem un paskaidro, ka viņš kā vadonis spēsot iekarot šo pilsētu un atkal atjaunot savu troni un savu valstību.

[361] Lielajā augšāmcelušos pulkā ir daudz ļaužu no garā mūža ciltis, kas dzīvoja pirms ūdens plūdiem; vīri ar lielisku ķermeņa uzbūvi un milžu gara spējām, kuri stājušies zem kritušo eņģeļu kundzības un visu savu izveicību un savas zināšanas izlietoja sevis pašu dievināšanai; vīri, kurus pasaule viņu mākslas darbu dēļ pielūdz kā ģēnijus, kuru nežēlība un kuru atradumi aptraipīja zemi un izķēmoja Dieva līdzību un deva iemeslu viņus mūžīgi no Dieva radības izdeldēt. Tur ir ķēniņi un kara vadoņi, kuri tautas uzvarēja, bezbailīgi vīri, kas nekad nevienu kauju nav pazaudējuši, lepni iedomīgi karotāji, kuru tuvošanās lika nodrebēt ķēniņu valstīm. Nāvē viņi nepārmainījās, un nākdami no saviem kapiem viņi atkal turpina pārtraukto domu gaitu. Viņus saviļņo tā pati iekarošanas kāre, kura valdīja pār tiem, kad tie krita.

Sātans vispirms apspriežas ar saviem eņģeļiem un tad ar šiem ķēniņiem un iekarotājiem un vareniem vīriem. Viņi skatās uz savu spēku un uz savu skaitu un saka, ka pulks pilsētā ar viņiem salīdzinot esot mazs un pārvarams. Viņi izstrādā plānus, kā iekarot jaunās Jeruzālemes bagātības un godību. Visi tūliņ sāk gatavoties uz kanju. Veikli amatnieki gādā par ieročiem. Militārie vadoņi, kuri ar

saviem ieguvumiem bija slaveni, sastāda no kaujas spējīgiem vīriem nodaļas un pulkus.

Beidzot tiek dota pavēle uzbrukt un neskaitāmie pulki virzās uz priekšu — tādi kara pulki, kādus zemes iekarotāji nekad nebija varējuši uzstādīt un kuriem nevar līdzināties par visu laikmetu kopotie spēki. Sātans, kā varenākais no karotājiem, ved pirmos pulkus un viņa eņģeļi tam iet līdz šinī beidzamā cīņā. Tālāk seko ķēniņi un kara vīri un neskaitāmie pulki, katrs zem sava vadoņa. Cieši slēgtās rindās militārā kārtībā viņi dodas uz priekšu pa salauzto un nelīdzeno zemes virsu — pret Dieva pilsētu. Uz Jēzus pavēli jaunās Jeruzālemes vārti tiek aizslēgti, un sātana pulki ielenc pilsētu un gatavojas uz uzbrukumu.

Tagad atkal Kristus parādās ienaidniekiem. Augsi pār pilsētu, zeltā vizuļošs paceļas viņa tronis, cēls un varens. Uz šī troņa sēž Dieva Dēls un ap viņu stāv viņa valsts pavalstnieki. Nekādi vārdi nevar aprakstīt Kristus varenību un spēku, nedz kāda mēle to izteikt. Mūž-īgā Tēva godība apņem savu Dēlu. Viņa spožums piepilda pilsētu un izlejas tāli aiz viņas vārtiem, apņemdamas visu zemi saviem stariem. [362]

Troņa tuvumā stāv tie, kas reiz bija cītīgi sātana lietā, bet kas kā pagales no uguns izrautas, kalpoja dziļā padevībā savam Pestītājam. Līdz ar viņiem stāv tie, kas melu un neticības vidū ir papildinājuši savu ticību; un tie, kas Dieva likumus godā turēja, kad kristīgā pasaule tos izsludināja par nulli un neko; un tie, kas savas ticības dēļ miruši mocekļu nāvē. un bez tam vēl «liels pulks, ko neviens nevarēja izskaitīt, no visām tautām un visām ciltīm un ļaudīm un valodām stāvēja goda krēsla un Jēra priekšā, apģērbti ar baltām drēbēm un palmu zariem viņu rokās.»¹ Viņu cīņa ir galā, uzvara ir gūta. Viņi ir skrējuši sacīkstē un dabūjuši goda maksu. Palmu zari rokās ir viņu uzvaras simbols, baltās drēbes Kristus taisnības zīme, kas tagad ir viņu taisnība.

Atpestītie uzsāk slavas dziesmu un debesu velvēs atbalsojas: «Slava mūsu Dievam, kas uz krēsla sēš, un tam Jēram.» Un eņģeļi un Serafi kopā paceļ savas balsis pielūgšanā. Atpestītie redzēdami sātana un ļaunuma varu, atzīst tik skaidri kā nekad agrāk, kā tikai Kristus tos ir padarījis par uzvarētājiem. Visā gaišajā pulkā nav neviena, kas savu pestīšanu pierakstītu sev par nopelnu, domādami ka patēlcoties savam spēkam un krietnumam viņi to būtu ieguvuši.

Nekas netiek minēts, ko tie būtu sacījuši, vai cietuši; bet katras dziesmas saturs un visu koru pamattonis ir: slava mūsu Dievam un Jēram!

[363] Visu zemes un debess iedzīvotāju klātbūtnē notiek galīgā Dieva Dēla kronēšana. Apģērbts ar augstāko varenību un spēku visu ķēniņu Ķēniņš pasludina savu tiesneša lēmumu par tiem, kas sacēlušies pret viņa valdību, un liek sajust savu taisnību, kas viņa baušļus ir pārkāpuši un viņa ļaudis vajājuši. Dieva pravietis saka: «Un es redzēju lielu baltu godības krēslu un to, kas uz tā sēdēja, no kā vaiga zeme un debess bēdza, un vieta tiem netapa atrasta. Un es redzēju mirušos, mazos un lielos, stāvam Dieva priekšā, un grāmatas tapa atvērtas; un cita grāmata tapa atvērta, kas ir dzīvības grāmata. Un mirušie tapa tiesāti pēc rakstiem grāmatās, pēc viņu darbiem.»¹

Tiklīdz grāmatas tiek atvērtas un Pestītājs uzlūko bezdievīgos, viņi apziņas katru savu grēku, kuru viņi kādreiz ir izdarījuši. Viņi redz, kurā vietā viņu kāja ir noslīdējusi no skaidrības un svētuma ceļa, kā arī to, cik daudz tie kādreiz sacēlušies lepnumā pret Dieva baušļiem un tos pārkāpuši. Lielās kārdināšanas, kas pamudināja uz grēku, nelietīgi izlietotās svētības, neievēroti Dieva sūtņi, atmetie brīdinājumi, neatgriezīgas un stūrgalvīgas sirds pretošanās žēlastības vilņiem — viss stāv rakstīts itkā liesmu burtiem.

Virš troņa top redzams krusts; un ka panorāmā parādās Ādama kārdināšanas un krišanas skati un viens pēc otra sekojoši pestīšanas plāna izvedumi. Pestītāja zemā piedzimšana; vienkāršība un paklausība jaunībā; viņa kristīšana pie Jordānas; gavēšana un kārdināšana tuksnesī; viņa atklātā darbība, kas izvēršas cilvēkiem par jauku debess svētību; ar mīlestības un žēlastības darbiem kronētās dienas un lūgšanās un nomodā pavadītās nakts kalnu vientulībā; skaudības un ienaida izplūdumi, ļaunprātība, ar kuru atmaksāja viņa labdarību; nodošana slepkavīgā pūļa rokās; briesmīgie izbaļu nakts notikumi — nepretojošies gūsteknis, kas no saviem visvairāk mīlētiem mācekļiem atstāts ar varu tiek vilkts pa Jeruzālemes ielām; Dieva Dēls gaviļu pilnā Annas priekšā, Pilāta tiesas namā, vests pie bailīgā un nežēlīgā Hēroda, apmēdīts, zaimots, šausts, mocīts un uz nāvi notiesāts — viss tiek vests dzīvi acu priekšā.

Un tagad no bailēm drebošam pūlim parādās beigu skati: pacietīgais cietējs ceļā uz Golgatu; debesu Lielskungs pie krusta; pārgalvīgi priesteri un zaimojošs pūlis, kas izsmej viņa nāves cīniņu;

pārdabiska tumsība, zemes trīce, pāršķēlušās klintis, atvērušies kapi, kas norāda uz to acumirkli, kad Pestītājs atdeva savu dzīvību par pasaules pestīšanu. [364]

Briesmīgais skats parādās taisni tāds, kāds viņš bija. Sātanam, viņa eņģeļiem un pavalstniekiem nav iespējams novērsties no sava roku darba. Katrs līdzdalībnieks atceras taisni to daļu, kuru viņš pastādājis pie lielā darba. Hērods, kas lika nokaut nevainīgos Bētleme bērņus, gribēdams nomaitāt Israēla ķēniņu; neģēlīgā Hērodija, uz kuras dvēseles guļ Jāņa Kristītāja asins traipi; Pilāts, vājam apstākļu kalps; zaimojošie karavīri; priesteri un virsnieki un trakojošais pūlis, kurš kiedza: «Viņa asinis lai nāk pār mums un mūsu bērņiem!» — visi redz savu milzīgo vainu. Par velti viņi grib novērsties no viņa varenā skata, kas pārspēj saules spožumu, bet atpestītie met savus kroņus Pestītājam pie kājām un sauc: «Viņš mira manis labā!»

Atpestīto pulkā ir Kristus apustuļi, varonīgais Pāvils, dedzīgais Pēteris, mīļotais un mīlojošais Jānis, viņa uzticīgie brāļi un liels mocēkļu pulks; bet ārpus mūriem visi ļaunie un nejaukie, kas tos vajāja, cietumos meta un nokāva. Tur ir Nērons, lielais briesmonis un grēcinieks, viņš redz to priekus un paaugstināšanu, kurus viņš kādreiz mocīja un pie kuru bailēm viņš atrada sātanisku prieku. Viņa māte ir tur, lai redzētu sava darba sekas, lai redzētu ļaunā rakstura attēlu, kuru tā pārnesa uz savu dēlu, caur kuras iespaidu un piemēru pamudinātās un attīstītās kaislības nesa tik briesmīgus noziedzības augļus, ka visa pasaule nodrebēja.

Tur ir arī pāvesta priesteri un prelāti, kuri apgalvoja sevi par Kristus sūtņiem, bet izlietoja spīdzināšanas, cietumus un moku stabus, lai valdītu pār viņa ļaudīm. Tur ir lepnie pāvesti, kuri pacēlās pāri par Dievu un uzdrošinājās grozīt Visaugstākā baušļus. Šiem tā sauktiem baznīcas tēviem ir jādod Dievam atbildēšanu, no kuras tie labprāt gribētu vaļā kļūt. Par vēlu viņi tagad redz, kā Visuzinātājs aizstāv dedzīgi savus baušļus un nevienu neatstāj nesodītu. Viņi tagad atjēdz, ka Kristus nostāda savu ļaužu intereses līdzās paša interesēm; un viņi jūt viņa vārdu spēku: «Ko jūs vismazākam no maniem brāļiem esiet darījuši, to jūs man esiet darījuši.»¹ [365]

Visa bezdievīgā pasaule stāv Dieva varenības priekšā, zem apsūdzības dēļ debesu valdības apvērsuma mēģinājuma. Tai nav neviens, kas to aizstāvētu; tai nav attaisnojuma, un mūžīgas nāves spriedums tiek izsacīts pār visiem atkāpējiem.

Visiem tagad skaidri saprotams, ka grēka alga nav vis cēla neatkaramība un mūžīga dzīvība, bet gan verdzība, bojā iešana un nāve. Tagad bezdievīgie redz, ko viņi ar savu sacelšanos panākuši. Daudz augstākas vērtības un mūžīga labuma godība tika nonicināta, kad tā tiem tika piedāvāta; bet cik iekārojama tā tagad viņiem šķiet. «Tas viss man varēja būt!» sauc pazudusē dvēsele; «bet es turēju par labāku, šīs lietas no sevis atstumt. Ak, briesmīgā pievilšanās! Es apmainīju mieru, laimi un godu pret slimību, nespēku un izmisumu.» Visi redz, ka viņu izstumšana no debesīm ir taisna. Ar savu dzīvi viņi ir apliecinājuši: «Mēs negribam, ka šis Jēzus valda par mums.»

Kā apburti bezdievīgie skatījās uz Dieva Dēla kronēšanu. Viņa rokā tie redz mūžīgo baušļu galdiņus, likumus, kurus viņi nicinājuši un pārkāpuši. Viņi redz svēto Dieva bērnu izbrīnīšanos, aizgrābtību un pielūgšanu; un kad slavas dziesmas skaņas plūst pāri ļaužu pūlim ārpus pilsētas visi vienā balsī sauc: «Lieli un brīnīšķi ir tavi darbi, Kungs Dievs, visuvaldītājs; taisni un patiesīgi ir tavi ceļi, tu Ķēniņ pār tautām!»² un zemē nometušies tie pielūdz dzīvības Lielkungu.

Sātans paliek kā sastindzis, redzēdams Kristus varenību un godību. Viņš kas reiz bija Dieva tronim vistuvāk stāvošs eņģelis tagad atminas, no kurienes viņš kritis. Gaismu izstarojošs serafs «rīta zvaigzne»; kā pārmainījies, kur viņš reiz kā dalībnieks tā bija godāts, tagad viņš uz visiem laikiem izslēgts. Viņš tagad redz viņa vietā citn eņģeli Tēva tuvumā stāvam, kas aizklāj viņa godību. Viņš redzēja kroni, kuru kāds varens un cēls eņģelis ar savu roku uzlika uz Kristus galvu, un viņš zin, ka viņš varēja būt šī darba darītājs.

[366]

Viņš atmiņās kavējās savā nevainības un skaidrības dzimtenē, domā par to mieru un pieticību, kas tam reiz bija kamēr viņa pamodās. kurnēšana pret Dievu un skaudība pret Kristu. Viņa sūdzības, viņa mānīšanās, viņa sazvērestības, lai iegūtu pārējo eņģeļu līdzietību un pabalstu, viņa stūrgalvība, ne mazākā mērā nepieliekot pūles lai sevi glābtu, kad Dievs gribēja viņam dāvēt piedošanu — viss tas dzīvi nostājas viņa acu priekšā. Viņš met skatu atpakaļ, uz savu darbu pie cilvēkiem un uz šī darba sekām — ienaidu līdzcilvēku starpā, briesmīgo dzīves izpostīšanu, uz valstu izcelšanos un krišanu, uz troņu sagrūšanu un ilgiem nemieriem, cīņām un sazvērestībām. Viņš atceras savas pastāvīgās pūles, turēties pretim Kristus darbam un gremdināt cilvēkus aizvien dziļāk un dziļāk. Viņš redz, ka viņa elliskie nodomi, nomaitāt tos,

kas uzticas Kristum, ir bijuši bezspēcīgi. Aplūkodams savu valstību, sava darba augļus, sātans neredz neko citu, kā tikai neizdošanos un sabrukumu. Viņš pamudināja ļaudis ticēt, ka Dieva pilseta būs viegls laupījums; bet viņš zin, ka tas nav pareizi. Vienmēr un vienmēr viņš lielajā cīņā bija spiests. padoties. Viņš pārāk labi zin Mūžīgā spēku un varenību.

Lielais sazvērnieks vienumēr centās sevi attaisnot un novēla atbildību par sacelšanos uz dievišķīgo valdīšanu. Lai tas viņam izdotos, tad viņš pielika visas savas lielās spējas, visu savu milzīgo prātu. Viņš strādāja ar nodomu un sistemātiski un ar brīnišķīgiem panākumiem; lielas ļaužu masas piekrita viņa izskaidrojumiem par lielo kauju, kura vilkās tik ļoti ilgi. Vairākus gadu tūkstošus ilgi šis sazvērnieku vadonis patiesības vietā iedvesa viltību un maldus. Bet nu ir atnācis laiks, kad sazvērestība galīgi tiek izjaukta un top skaidri sātana vēsture un raksturs. Pēdējos spēkus kopā saņemot. lai gāztu Kristu no troņa un iznīcinātu viņa ļaudis, lielais krāpnieks pilnīgi atmaskots. Tie, kas ar viņu bija apvienojušies, redz savas lietas pilnīgu neizdošanos. Kristus pakaļstaigātāji un uzticīgie eņģeļi tagad redz un saprot visus viņu ļaunos pasākumus un darbību pret dievišķo valdīšanu. Viņš ir visu šausmu un riebumu priekšmets. Sātans redz, kā viņa brīvprātīgā sazvērestība viņu padarījuse nederīgu priekš debesīm. Viņš ir izkopis savus spēkus, lai karotu ar Dievu; debess skaidrība, miers un jaukā saskaņa viņam taptu par vislielākām mokām. Viņa sūdzības pret Dieva žēlastību un viņa taisnību tagad ir apklusušas. Pārmetums, kuru viņš raudzīja mest uz Jehovu, tagad guļ uz viņu pašu un tagad sātans noliecās Dieva priekšā un atzīst, ka viņa notiesāšana ir taisna.

«Kas tevi lai nebītos, Kungs, un tavu vārdu lai neslavētu? Jo tu vien esi svēts. Jo visi pagāni nāks un pielūgs tevi, tāpēc ka tavi spriedumi ir tapuši zināmi.»¹ Katrs jautājums, kas ir patiesība un kas maldi, garajā cīņā tagad ir noskaidrots. Sazvērestības sekas, Dieva baušļu nostumšana pie malas, visām radītām būtnēm tagad ir redzamas. Sātana valdīšanas attīstība visai pasaulei ir rādīta kā pretstats dievišķai valdīšanai. Sātana paša darbi viņu pazudinājuši. Dieva gudrība, viņa taisnums un žēlastība stāv pilnīgi neaizskārti un attaisnoti visu acu priekšā. Skaidri redzams, ka visi viņa darbi lielajā cīņā ir darīti vērā ņemot savu ļaužu un visu viņa radīto pasaulu mūžīgo labumu. «Visi tavi darbi, Kungs, tevi teiks, un tavi svētie

[367]

tevi slavēs.» 2 Grēka vēsture mūžīgi būs par liecinieku tam, ka visas radības laimība ir nešķirami saistīta ar Dieva baušļu pastāvēšanu. Redzēdama lielās cīņas notikumus visa pasaule, kā uzticamie, tā arī tie, kas bija sazvērējušies, vienbalsīgi sacīs: «Taisni un patiesi ir tavi ceļi, tu visu svēto Ķēniņš.»

[368] Visai pasaulei skaidri tiks pierādīts lielais upuris, kuru Tēvs un Dēls nesa cilvēku labā. Ir atnākuse stunda, kurā Kristus ieņems pareizo stāvokli un tiks pagodināts un pacelts pāri par visām valdīšanām un varām. Prieka dēļ, kas tam tika rādīts un solīts, lai viņš vestu daudz dēlus godībā, viņš izcieta krusta nāvi un panesa kaunu. Un lai cik neaptverami lielas bija viņa sāpes un liels viņa kauns, bet prieki un godība ir vēl lielāki. Viņš noskatās uz atpestītiem, kuri ir atjaunoti pēc viņa paša līdzības, kuru sirdis pilnīgi veidotas pēc dievišķās sirds un kuru sejās atstaro pats viņu Ķēniņš. Viņš redz viņos savas dvēseles darba ieguvumu un ir apmierināts. Tad pasludina viņš ar balsi, kas dzirdama visiem sapulcējušamies, taisniem un bezdievīgiem: «Redzat manu asiņu izpirktos! par tiem es esmu cietis; par tiem es esmu miris, lai tie mūžīgi paliktu manā tuvumā.» Un slavas dziesma paceļas no balti ģērbtajiem un kāpj augšā pie troņa: «Tas jērs, kas tapa nokauts, ir cienīgs ņemt spēku un bagātību un gudrību un stiprumu un slavu un godu un svētību.» 1

Neskatoties uz to, ka sātans ir spiests atzīt Dieva taisnību un liekties Kristus pārspēka priekšā, viņa raksturs tomēr nemainās. Sazvērestības gars atkal paceļas kā varena ugunsliesma. Pilns dusmu viņš izšķiras neatsacīties no lielās cīņas. Ir atnācis laiks viņa pēdējai izmisuma pilnai sacīkstei ar debess Ķēniņu. Viņš metas savu pavalstnieku vidū un mēģina tos apgarot ar savām dusmām. Iededzināt uz tūlītēju kauju. Bet no visiem neskaitāmiem miljoniem, kurus viņš pavedināja uz sacelšanos, nav neviena, kas atzīst viņa virskundzību. Viņu varai ir beigas. Bezdievīgie ir pildīti ar to pašu ienaida garu pret Dievu, no kura arī sātans ir apgarots; bet viņi redz, ka viņi pret Jehovu nevar pastāvēt. Viņu dusmas iedegas pret sātanu un visiem, kas mānīšanas darbā bijuši viņa ieroči. Ar dēmonu dusmu spēku tie pret viņiem sacelšas.

Tas Kungs sacīja: «Tādēļ ka tu savu sirdi esi paaugstinājis kā Dieva sirdi, tad redzi, es vedīšu svešus pār tevi, tos visubriesmīgākos starp tautām; tie izvilks savus zobenus par tavu jauko gudrību un apgānīs tavu spožumu. Tie tevi nometīs bedrē.» «Tāpēc es tevi

izmetu kā sagānītu no Dieva kalna un izdeldu tevi, to ķerubu, kas sargā no to degošo akmeņu vidus nost. Un tāpēc es tevi metu pie zemes un lieku tevi par mācību ķēniņiem.» «Un es tevi daru par pelniem virs zemes, priekš visu acīm, kas tevi ierauga. Visi, kas tevi pazīst starp tautām, par tevi iztrūcinājas, un tu esi galu ņēmis ar briesmām un nebūsi vairs mūžīgi.»¹ «Jo kurpes, autas uz kara troksni, un drēbes apgānītas asinīm, taps sadedzinātas un no uguns aprītas.» «Jo tā Kunga dusmība ir pār visiem pagāniem un bardzība pār visu viņu pulku; viņš tos izdeldēs un nodos uz kaušanu.»² «Pār bezdievīgiem viņš tiks līt valgiem, ugunim un sēram, un varena vētra būs viņu daļa.»³ Dievs sūta uguni no debesīm zemē. Zeme tiek uzlauzta, atvērta vaļā. Tiek ārā celti viņas dziļumos paslēptie ieroči. Iznīcinošas uguns liesmas šaujas ārā no visiem zemes bezdibeņiem. Pat klintis ir aizdegušās. Diena, kura degs kā ceplis, ir atnākuse.⁴ Pasaules pirmie sākumi kust kvēlošā karstumā, zeme tāpat; un darbi, kas tur ir iekšā, sadeg līdz.⁵ Zemes virspuse izskatās pēc kausētas masas, pēc lielas verdošas ugunsjūras. Tas ir tiesas un samaitāšanas laiks priekš bezdievīgiem cilvēkiem — «atriebšanās diena tam Kungam, atmaskošanas gads, lai Ciāna dabū taisnību.»⁶

Bezdievīgie dabū savu algu zemes virsū.⁷ Viņi būs «rugāji, un nākamā diena tos iededzinās, saka tas Kungs Cebaots.»³ Daži tiks izdeldēti vienā acumirkļī, kamēr citi cietīs ilgas, garas dienas. Visi tiek «pēc viņu darbiem» sodīti. Tā kā visu taisno grēki tiek likti uz sātana, kā visu grēku cēloņa, tad viņam ir jācieš ne tikai par savu sacelšanos, bet arī par visiem grēkiem, uz kuriem viņš pavedinājis Dieva ļaudis. Viņa sods būs daudz lielāks nekā to sods, kurus viņš pievīlis. Pēc tam, kad visi būs iznīcināti, kas krituši viņa viltībai par upuri, viņam vēl tālāk būs jādzīvo un jācieš. Šķīstošās ugunīs bezdievīgie beidzot visi taps izdeldēti, abi sakne un zari— sātans sakne, viņa sekotāji zari. Baušļu pilnīgais soda mērs ir piešķirts; taisnības prasības ir apmierinātas; un debess un zeme, kas to visu redz, atzīst Jehovas taisnību.

Sātana postīšanas darbs uz mūžu ir nobeidzies. Seši tūkstoši gadus viņš pēc sava prāta ir rīkojies, zemi piepildījis ar sāpēm un apkrāvis ar rūpēm visu pasaules visumu. Tagad Dieva radījumi uz mūžu ir atsvabināti no ienaidnieka un viņa kārdināšanām. «Visa zeme dus un atpūšas, tā skanēt skan no gavilēšanas.»¹ Pa visu uzticīgo pasaules visumu atskan slavas un gaviļu saucieni. «Liela

[369]

[370]

pulka balss, kā lielu ūdeņu balss, kā stipru pārkoņu balss» sauc: «Alelujā! Visuvarenais Dievs ir saņēmis savu valstību.»

Tanī laikā, kad zeme bija tīta iznīcības ugunīs, taisnie dzīvoja svētajā pilsētā un pār tiem, kuriem bija daļa pie pirmās augšāmcelšanās, otrai nāvei nebija nekādas varas. Bezdievīgiem Dievs ir iznīcinoša uguns, bet saviem ļaudīm viņš ir saule un arī priekšturamās bruņas.² «Un es redzēju jaunu debesi un jaunu zemi; jo pirmā debess un pirmā zeme bija zudušas.»³ Uguns, kas bezdievīgos iznīcina, tīra zemi. Beidzamās lāsta atliekas ir projām noslaucītas. Nekāda mūžīgi degoša elle neturēs atpestīto acu priekšā briesmīgās grēku sekas.

Tikai viens piemineklis tiem paliek pāri: Pestītājs vienmēr nesīs pie sevis savas krusta ciešamu zīmes. Uz viņa ievainotās galvas, viņa rokām un kājām būs vienīgās nežēlīgā darba pēdas kuras ir atstājis grēks. Kristu viņa godībā skatīdams pravietis saka: «Un spožums atspīd kā saules gaisma un stari spīd no viņa sāniem, un tur viņa spēcība slēpjas.»⁴ Caurdurtos sānos, no kuriem iztecēja asiņainā straume, kura salīdzināja ļaudis ar Dievu — tur ir Pestītāja godība, tur ir «paslēpts viņa spēks.» Ar savu pestīšanas upuri viņš tapis par «lielo palīdzētāju»; tāpēc viņš bija varens spriest taisnību par tiem, kas Dieva žēlastību nonicinājuši. un šīs pazemošanas zīmes ir viņa augstākais gods; visā laiku bezgalīgā mūžībā Golgatas rētas viņu teiks un slavēs un paudīs viņa spēku un varu.

[371]

«Un tu ganības torni, Ciānas meitas stiprums, pie tevis nāks un tev tiks tā pirmā valdība.»¹ — Laiks, kuru svētie vīri ar ilgošanos gaidījuši, kopš tā laika, kad uguns zobens izdzina pirmo pāri no Ēdenes, ir atnācis — «sava īpašuma atpestīšanas laiks.»² Zeme, kas iesākumā cilvēkiem tika dota par viņu valstību un no viņiem tālāk nodota sātana rokās un tik ilgi ir bijuse stiprā ienaidnieka īpašums, ar lielā atpestīšanas plāna izvešanu ir atkal atņemta atpakaļ. Viss, kas grēku dēļ gāja pazušanā, ir atkal atpirkts. «Jo tā saka tas Kungs, kas debesis radījis, tas Dievs, kas zemi iztaisījis un darījis... viņš to nav radījis, ka būtu tukša, bet viņš to taisījis, lai tur dzīvo.»³ Dieva pirmatnējais nodoms, kas tam bija pie pasaules radīšanas, ir izvests, un zeme ir darīta par mūžīgu dzīvokli atpestītiem. «Taisnie iemantos zemi un dzīvos tajā mūžam.»⁴

Bībelē svēto mantojums tiek saukts par tēva mājām⁵ tur debesu Gans ved savu ganāmo pulku pie dzīva ūdens akas. Dzīvības koks

izdod katru mēnesi savus augļus un koka lapas aug tautām par labu. Tur ir mūžīgi plūstošas, kristal skaidras straumes, un viņu kras-tos koki šūpodamies met savas ēnas uz atpestīto ceļiem. Tur vi-etām plašie līdzenumi uzplūst par jaukiem pakalniem un Dieva kalni paceļ savas cēlās virsotnes. Šinīs mierīgajos līdzenumos, blakus dzīvām straumēm, Dieva ļaudis, kas tik ilgi bijuši ceļinieki, atadīs sev krāšņu un mūžīgu miera dzimteni. «Un mani ļaudis dzīvos miera namos, un drošos dzīvokļos un netraucētos mitekļos.» «Varas darbi tavā zemē vairs netaps dzirdēti, un ne posts ne pazušana tavās robežās, bet tu nosauksi pestīšanu par saviem mūriem un slavu par saviem vārtiem.» Un tie uztaisīs namus un dzīvos iekš tiem, tie dēstīs vīna dārzus un ēdīs viņu augļus. Tie neuztaisīs, lai cits tur dzīvo, un nedēstīs, lai cits to ēd...; jo manu ļaužu mūžs būs kā koku mūžs un mani izredzētie baudīs savu roku darbu.»⁶

«Sausā un tukšā zeme priecāsies un klajums līgsmosies un ziedēs kā rozes.» «Ērkšķu vietā uzaugs priedes, un da- džu vietā [372] uzaugs mirtes.»¹ «Un vilks mājās pie jēra un pantera apgulsies pie kazlēna; un mazs puisēns tos ganīs.» «Ļaunu nekur vairs nedarīs, nedz noziegsies visā manā svētā kalnā»² saka tas Kungs.

Debesu atmosfērā sāpes nevar pastāvēt. Tur nebūs asaru, nedz bērū gājienu, nedz mazāko sēru zīmju. «Un nāve vairs nebūs, ne bēdas, ne brēkšana, jo... pirmā zeme būs zudusi.»³ «un neviens iedzīvotājs nesacīs: esmu vājš; jo tiem ļaudīm, kas tur dzīvo, grēki būs piedoti.»⁴

Tur ir jaunā Jeruzāleme, godības pilnās, jaunās zemes galvas pilsēta. «skaists kronis Kunga rokā un ķēniņa galvas glītums tava Dieva rokā.»⁵ «Viņa spožums bija visdārgākam akmenim līdzīgs, kā jaspīda akmens, kas spīd kā kristāls.» «Un tautas staigās viņas gaišumā,» un ķēniņi virs zemes savu godu un slavu nes tur iekšā.»⁶ Tas Kungs sacīja: «Es priecāšos par Jeruzālemi un līksmošos par saviem ļaudīm.»⁷ «Redzi, Dieva dzīvoklis pie cilvēkiem, un viņš nāks un mājās pie tiem un tie būs viņa ļaudis, un Dievs būs pats pie tiem, viņiem par Dievu.»⁸

Dieva pilsētā «nakts vairs nebūs.» Neviens neilgosies. un nevienam nevajadzēs miera. Viņš pats nekad nepiekusīs Dieva prāta piepildīšanā un viņa vārda slavēšanā. Viņi pastāvīgi jutīs mūžības jaukā rīta dzīvinošo svaigumu, rīta, kas nekad nemitēsies. Un viņiem «nevajadzēs ne uguns, ne saules gaišuma, jo tas Kungs Dievs

tos apgaismos.» Saules vietā būs gaismas, kura kaut gan ne neizturami žilbinoša, tomēr neizmērojami stiprāka būs par pusdienas gaismu. Dieva un Jēra godības gaismas izlieta pār svēto pilsētu, kura nekad neizdziest. Atpestītie staigā mūžīgās dienas bezsaules godībā.

[375] «Un es neredzēju neviena dievnama tajā, jo tas Kungs, tas visvaldītājs Dievs, ir viņas dievnams un tas jērs.»¹ Dieva bērniem ir priekšrocība uzturēt atklātu satiksmi ar Tēvu un Dēlu. «Jo tagad redzam kā caur spieģeli mīklā, bet tad vaigu vaigā.»² Mēs redzam Dieva attēlu dabā un atspoguļotu iekš viņa izturēšanās precilvēkiem kā kādā spoguļī, bet tad mēs viņu redzēsim vaigu vaigā, bez tumšā aizsedzošā plīvura. Mēs stāvēsim viņa priekšā un skatīsim viņa vaiga godību.

Atpestītie tur atzīs, tāpat kā viņi ir tikuši atzīti. Mīlestības un līdzjūtības jūtas, kuras Dievs viņu dvēselēs dēstījis, tur atradis cēlāko un jaukāko darbību. Gaišā satiksme ar svētam būtēm jauki saskanošās sabiedriskā dzīvē ar augstajiem eņģeļiem un Dieva ļaudīm no visiem laikmetiem, kas savas drēbes mazgājuši un balinājuši Jēra asinīs, svētās saites, kas sasējušas visu ģimeni, debesīs un virs zemes»,³ — viss tas būs atpestīto svētlaimīgais prieks.

Nemirstīgi gari ar nepiekūstošu gaviļu sajūsmu tur apbrīnos radošā spēka brīnumus un pestījošās mīlestības noslēpumus. Tur nav neviena nežēlīga, viltīga ienaidnieka, kas varētu pamudināt aizmirst Dievu. Katra dāvana tiek attīstīta, katra spēja pavairota. Zināšanu piesavināšana neapgrūtinās atmiņu un nenogurdinās spēkus. Lielākie pasākumi tur tiks izvesti galā, cēlākie mērķi sasniegti, augstākās iegribas piepildītas, un tomēr vēl vienmēr būs jauni augstumi, pēc kuriem jācenšas, jauni brīnumi, par kuriem brīnīties, jaunas patiesības, kuras jāsaprot, jaunas lietas un jauni jēdzieni, kas ierosina prāta un miesas un dvēseles spēkus.

[376] Visa pasaules visuma bagātības krājumi un godība, Dieva atpestītiem būs pieejami pētīšanai. No mirstības saitēm atraisīti, viņi pacelsies un laidīsies nepiekūstošā lidojumā uz tālām pasaulēm— pasaulēm, kuras nodrebēja sāpēs par cilvēku postu un sāpēm un kurās atbalsojās gaviļu dziesmas, saņemdamas priecīgo vēsti par vienas kritušas dvēseles atgriešanos. Ar neizsakāmi laimīgu interesi zemes bērni kavējas pie to būtnu priekiem un gudrības, kuras nekad nav kritušas. Tās sniedz zemes bērniem pilnu atzīšanas kausu no saviem zināšanas un atzīšanas krājumiem, kurus tās guvušas laika

mūžībā aplūkojot un pētot Dieva radību. Nenovājinātā redzes spējā tie skata radības godību — saules, zvaigznes un viņu sistēmas, kā visas tās smalki noteiktā kārtībā aplido dievišķīgo troni. Uz katra radījuma, no vismazākā līdz vislielākam, rakstīts Radītāja vārds un iekš visa ir redzama viņa majestātīgā spēka bagātība.

Un mūžības nākošie un ejošie gadi sniegs viņiem bagātus un arvien godības pilnākus Dieva un Kristus atzišanas parādījumus. Tādā pat mērā cik atzišana ir pieaugoša pieņemsies arī mīlestība, gudrība un svētlaimība. Jo vairāk cilvēki mācīsies Dievu pazīt, jo lielāka būs viņa rakstura apbrīnošana. Un kad Jēzus viņu priekšā atklās atpestīšanas noslēpuma bagātības un rādīs apbrīnojamos varoņdarbus lielajā cīņā ar sātanu, vienmēr vairāk uzliesmos atpestīto sirdīs mīlestība uz savu Glābēju, un aizgrābjoši svētlaimīgā priekā tie tvers sava zelta kokles; un neskaitāmu tūkstošu balsis savienosies, lai lieliskā korī skandinātu slavas dziesmu.

«Un es dzirdēju balsi... kā daudz ūdeņu balsi un kā liela pērkona balsi, un balss, ko es dzirdēju, bija kā koklētāji koklē uz savām koklēm.» «Un visus radījumus, kas ir debesīs un zemes virsū un zemes apakšā, un kas uz jūras, un visus, kas tur iekšā, es dzirdēju sakām: Tam, kas sēž uz goda krēsla, un tam jēram svētība un slava un gods un vara mūžīgi mūžam!»¹

Lielā cīņa ir nobeigta. Grēks un grēcinieks vairs nav atrodami. Viss universums ir tīrs no katra traipa. Viens un tas pats prieka un liksmības pulss sit visā neizmērījamā Dieva radībā. No Tā, kas visu radījis, izplūst dzīvība un gaisma un prieks pār visu neaprobežotā bezgalības telpā. No mazākā puteklīša līdz vislielākam debesu ķermenim, visa radība, dzīvā un nedzīvā, neapēnotā skaistumā un pilnīgā priekā un laimē appliecina, ka «Dievs ir mīlestība.»

Kā tev šķiet – vai pasaule kļūst labāka vai sliktāka? Tas nav pārsteigums, ka liela daļa cilvēku mūsdienās uzskata, ka pasaule kļūst arvien sliktāka. Iespējams, ka šis globālais pesimisms ir rezultāts tam, ka mūsu kultūra ir sliktu ziņu piesātināta, vai arī iespējams, ka mēs jau iekšēji zinām to pasauli satricinošo patiesību, kas ir atklāta šajā grāmatā: kaut kas ar mūsu pasauli nav kārtībā, un mēs nespējam to izlabot.

“Lielā cīņā” netikai dara zināmu cilvēku degradācijas iemeslu, bet arī atklāj vareno cīņu, kas noris aiz pandēmiju, briesmu, korupcijas, asinsizliešanas, slepkavību un haosa priekšcara. Šajā pārsteidzošajā darbā jūs atklāsiet, ka ļaunumam ir seja, labā pusē ir Uzvarētājs, un grēkam pienāks gals. Ja vēlies sagatavoties šīs pasaules beigām un brīnišķīgajai pasaulei, kas vēl nāks, tev ir jāizlasa šī grāmata.

Ellen G. White Estate
Sharing the Vision

